

ຫຼັກສູດຝຶກອົບຮົມ

ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນພາກພື້ນ ແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ສາລະວິນ

ປຶ້ມຄູ່ມື ສຳລັບ ນັກຝຶກອົບຮົມໄວໜຸ່ມ ແລະ ນັກພັດທະນາຊຸມຊົນ

Weaving Bonds Across Borders (WBAB)

ປຶ້ມຄູມີສຳລັບ ນັກຝຶກອົບຮົມໄວໜຸ່ມ ແລະ ນັກພັດທະນາຊຸມຊົນ:

ຫຼັກສູດຝຶກອົບຮົມ ຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານເພດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນພາກພື້ນ ແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ສາລະວິນ

ກວດແກ້ດ້ານຫຼັກການ ສະບັບພາສາອັງກິດ ໂດຍ Sabrina Gyorvary
ຮ່ວມກວດແກ້ໂດຍ Mai Ja, Dr. Jennifer Guo ແລະ Nikki Richard
ຂຽນໂດຍ Kajijia, Hseng Luen, Noom Maoyot ແລະ Noudsavanh
ອອກແບບໂດຍ: Noom Maoyot
ຮູບພາບໜ້າປຶກໂດຍ: Jai Jai

ຈັດພິມ ເດືອນມີນາ 2022

ຈັດພິມໂດຍ:

Weaving Bonds Across Borders (WBAB)

ອີເມລ໌: weavingbonds@gmail.com

ເວັບໄຊທ໌: <http://www.weavingbondsacrossborders.org/>

ເຟສບຸກ: <https://www.facebook.com/Weavingbonds/>

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ ອົງການ Oxfam ແລະ ສະຖາບັນ Samdhana

ຄໍາຂອບໃຈ

ພວກເຮົາຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ມາຍັງບັນດາຜູ້ທີ່ເຄີຍເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳຕ່າງໆຂອງ WBAB ທີ່ໄດ້ແລກປ່ຽນເລື່ອງລາວ ແລະ ບົດຮຽນຕ່າງໆແກ່ພວກເຮົາ. ເລື່ອງລາວຕ່າງໆທີ່ບັນດາທ່ານໄດ້ແລກປ່ຽນນັ້ນໄດ້ເປັນແຮງບັນດານໃຈໃຫ້ແກ່ພວກເຮົາໃນການສ້າງຫຼັກສູດນີ້ຂຶ້ນມາ.

ພວກເຮົາຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈຢ່າງສູງມາຍັງ ອົງການ Oxfam ແລະ ສະຖາບັນ Samdhana ທີ່ໄດ້ສະໜອງທຶນໃນການສ້າງຫຼັກສູດນີ້ຂຶ້ນມາ. ຫາກປາສະຈາກການສະໜັບສະໜູນໃນຄັ້ງນີ້ ພວກເຮົາກໍບໍ່ສາມາດຈະປະສົບຜົນສໍາເລັດໃນການສ້າງຫຼັກສູດນີ້ຂຶ້ນມາໄດ້.

ພ້ອມນັ້ນ ພວກເຮົາຂໍຂອບໃຈ ຍັງ ຄະນະທີ່ປຶກສາຂອງ WBAB, ທ່ານ Noudsavanh ທີ່ເປັນປຶກສາ ແລະ ຜູ້ທີ່ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາ ທ່ານ Mai Ja (ຈາກ Kachin Women Association Thailand-KWAT), ດຣ. Jennifer Guo (ຈາກ Women's and Gender Studies, ມະຫາວິທະຍາໄລຊຽງໃໝ່), ແລະ Nikki Richards ທີ່ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາ ແລະ ໃນການພັດທະນາຫຼັກສູດນີ້. ພວກເຮົາຂໍຂອບໃຈເປັນພິເສດມາຍັງ ທ່ານ Sabrina Gyorvary ທີ່ຊ່ວຍໃນການກວດແກ້ ທາງວິຊາການ, ເນື້ອໃນ ແລະ ໄວຍາກອນ ພາສາອັງກິດ ສໍາລັບຫຼັກສູດນີ້.

ສຸດທ້າຍນີ້ ພວກເຮົາຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈຢ່າງລື້ນເຫຼືອ ສໍາລັບໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ສະມາຊິກເຄືອຂ່າຍ ທີ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນພວກເຮົາມາດີໂດຍຕະຫຼອດ ແລະ ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາທີ່ມີຄຸນຄ່າຕໍ່ພວກເຮົາ ໃນການດໍາເນີນການພັດທະນາຫຼັກສູດນີ້ຂຶ້ນມາ.

ຈາກ ທີມງານ Weaving Bonds Across Borders (WBAB)

"ສານສຳພັນຂ້າມພົມແດນ

**ເຊື່ອມສານຜູ້ຄົນ ແລະ ຊຸມຊົນເຂົ້າຫາກັນ ເພື່ອຮ່ວມກັນສ້າງສາຍສຳພັນ
ອັນແໜ້ນແຟ້ນ"**

ສາລະບານ

ຄໍາຂອບໃຈ.....	4
ພາກສະເໜີ.....	9
ຂັ້ນຕອນການກະກຽມ ການຝຶກອົບຮົມ	10
ພາກທີ 1: ການສ້າງສັນຕິພາບ.....	26
ເປັນຫຍັງພວກເຮົາຈຶ່ງຕ້ອງມີ ການສ້າງສັນຕິພາບ?	28
ການອຸ່ນເຄື່ອງກ່ອນເລີ່ມກິດຈະກຳ ແລະ ການທຳຄວາມຮູ້ຈັກກັນ	29
ກິດຈະກຳ 1.1: ເລື່ອງເລົ່າຂອງຂ້ອຍ ແລະ ເລື່ອງເລົ່າຂອງເຈົ້າ	30
ກິດຈະກຳ 1.2: ດອກໄມ້ປະຈຳຕົວ	31
ກິດຈະກຳ 1.3: ຕົ້ນໄມ້ແຕ່ງຄວາມຂັດແຍ້ງ	32
ສັນຕິພາບແມ່ນຫຍັງ?	33
ການສ້າງສັນຕິພາບ ແມ່ນຫຍັງ?	34
ການຫັນປ່ຽນຄວາມຂັດແຍ້ງ ແມ່ນຫຍັງ?	34
ກິດຈະກຳເພີ່ມເຕີມ: ການສ້າງຄວາມສາມັກຄີ	38
ພາກທີ 2: ຜູ້ຄົນ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາ	42
ກິດຈະກຳ 2.1: ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາມີຄວາມໝາຍແນວໃດຕໍ່ເຈົ້າ?	44
ສິ່ງແວດລ້ອມ	44
ການພັດທະນາ	44
ການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ	46
ກິດຈະກຳ 2.2: ການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ	47
ກິດຈະກຳ 2.3: ພະແມ່ທໍລະນີ ກຳລັງບອກຫຍັງແກ່ພວກເຮົາ?	48

ກິດຈະກຳ 2.4: ແມ່ນຫຍັງກຳລັງເກີດຂຶ້ນກັບ ສິດທິສິ່ງແວດລ້ອມ ຢູ່ໃນພາກພື້ນພວກເຮົາ?	49
ກິດຈະກຳ 2.5: ສິ່ງແວດລ້ອມຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ	51
ສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.....	52
ການພັດທະນາທີ່ຍືນຍົງ ດ້ວຍການເຄົາລົບສິດທິມະນຸດ.....	52
ກິດຈະກຳ 2.6: ເຊັກອິນ	54
ພາກທີ 3: ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ	55
ກິດຈະກຳ 3.1: ການຮັບຮູ້ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ “ເພດທາງ ກາຍະພາບ” ແລະ “ເພດສະພາບ”.....	57
ເພດທາງກາຍະພາບ ກັບ ເພດສະພາບ.....	59
ກິດຈະກຳ 3.2: ສະຕຣີໂອິນແມ່ນຫຍັງ?	61
ສະຕຣີໂອິນ	62
ເພດສະພາບ ໃນບໍລິບົດຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.....	64
ກິດຈະກຳ 3.3: ເພດ, ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ	64
ກິດຈະກຳ 3.4: ເລື່ອງເລົ່າກ່ຽວກັບແມ່ຍິງ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ	69
ເລື່ອງເລົ່າກ່ຽວກັບ ແມ່ຍິງ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ	70
ກົດໝາຍສາກົນ, ສິນທິສັນຍາ ແລະ ເວທີສົນທະນາກ່ຽວກັບ ແມ່ຍິງ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ	75
ພາກທີ 4: ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳ, ສິດທິທີ່ດິນ ແລະ ເພດ	78
ແມ່ຍິງ ກັບການຄຸ້ມຄອງແມ່ນ້ຳ.....	80
ສິດທິແມ່ຍິງ ຕໍ່ກັບທີ່ດິນ	80
ກິດຈະກຳ 4.1: ແມ່ນໃຜເປັນຜູ້ມີອຳນາດໃຫ້ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ?.....	81
ກິດຈະກຳ 4.2: ແມ່ຍິງ ແລະ ແມ່ນ້ຳ	83
ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳ ຂ້າມຊາຍແດນແມ່ນຫຍັງ?.....	83
ແຜ່ນວາດແມ່ນ້ຳ: ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍມີການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແຫຼ່ງນ້ຳຄືແນວໃດ?.....	83
ກິດຈະກຳ 4.3: ວິທີໂອກ່ຽວກັບແມ່ຍິງ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.....	85
ກິດຈະກຳ 4.4: ການສົ່ງສຽງຂອງພວກເຮົາ.....	86
ກິດຈະກຳ 4.5: ການຈັດການກັບຄວາມສ່ຽງ.....	90
ພາກທີ 5: ການເປັນຄູຝຶກ/ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ການເປັນຜູ້ນຳໃນຊຸມຊົນ	92
ພາກເຊົ້າ.....	94
ການວາງແຜນ.....	94
ການຝຶກຊ້ອມຕົວຈິງ.....	95
ພາກປ່າຍ.....	96
ກິດຈະກຳຢູ່ໃນຊຸມຊົນທີ່ຈັດໂດຍ ສິດເກົ່າ: ທ່ານຢາກປ່ຽນແປງຫຍັງຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງທ່ານ?	96
ວິທີການຂຽນ ບົດສະເໜີໂຄງການ	97

ພວກເຮົາມາຂຽນ ບົດນຳສະເໜີໂຄງການ ພວກເຮົາເອງກັນເທາະ	98
ປະເມີນຜົນການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການຕິດຕາມຫຼັງການຝຶກອົບຮົມ	99
ອຸປະກອນ ແລະ ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ສຳລັບການຝຶກອົບຮົມ.....	101
ຕົວຢ່າງ ການເຮັດວາລະ ການຈັດຝຶກອົບຮົມ	101
ຕົວຢ່າງ ແບບຟອມປະເມີນຜົນການຝຶກອົບຮົມ	102
ເອກະສານ ຫຼື ເຄື່ອງມືອື່ນໆ ເພື່ອໃຊ້ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ.....	104
ຄະນະກຳມະການເຂື່ອນໂລກ (WCD).....	105
ເອກະສານອ້າງອີງ	108

ພາກສະເໜີ

ຫຼັກສູດ ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ສາລະວິນ ແມ່ນ ພັດທະນາຂຶ້ນມາ ໂດຍອີງໃສ່ປະສົບການ ການເຮັດວຽກຕົວຈິງກັບກຸ່ມແມ່ຍິງ ແລະ ຊຸມຊົນ ຢູ່ໃນພາກພື້ນນີ້. ພວກເຮົາຫວັງວ່າ ຄູ່ມືນີ້ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ ຄູ່ມືກໄວໜຸ່ມ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມສົນໃຈທີ່ຈະນຳໃຊ້ຄູ່ມືນີ້ ໃນການຮຽນຮູ້ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນຊຸມຊົນ ເພື່ອສົ່ງເສີມ ການສົ່ງສຽງຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ກ່ຽວກັບ ຊັບພະຍາຍາກອາໄສຊາດ.

ພວກເຮົາຫວັງວ່າ ຂະບວນການຮຽນຮູ້ທີ່ຫຼາກຫຼາກ ທີ່ພວກເຮົາແນະນຳໃນຄູ່ມືນີ້ ຈະເປັນເຄື່ອງມືໜຶ່ງ ເພື່ອໃຫ້ພວກເຮົາສາມາດຮຽນຮູ້ຮ່ວມກັນ ໂດຍຜ່ານ ການເລົ່າເລື່ອງ ແລະ ແລກປ່ຽນປະສົບການຕົວຈິງ.

ທ້າຍນີ້ ພວກເຮົາຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າ ຫຼັກສູດນີ້ ຈະເປັນດັ່ງການເປີດພື້ນທີ່ໃຫ້ມີການຮຽນຮູ້ສຳລັບທຸກຄົນ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ຍິງ ແລະ ໄວໜຸ່ມ ທີ່ເຂົາເຈົ້າສາມາດນຳສະເໜີ ຄວາມກ້າວໜ້າຂອງພວກເຮົາໄດ້ ຢ່າງສ້າງສັນ ແລະ ເປັນໄປໃນລັກສະນະ ການສະໜັບສະໜູນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ. ເມື່ອໃດ ທີ່ພວກເຮົາມີການເຊື່ອມໂຍງເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ເມື່ອນັ້ນ ພວກເຮົາກໍ່ຈະສາມາດເຮັດວຽກຮ່ວມກັນໄດ້ ເພື່ອສ້າງການປ່ຽນແປງທີ່ດີໃນສັງຄົມ, ສົ່ງເສີມຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບ ທັງຢູ່ໃນລະດັບຊຸມຊົນ ແລະ ໃນພາກພື້ນ.

ໃນຫຼັກສູດນີ້ ປະກອບມີ 5 ພາກຄື:

- ພາກທີ 1: ການສ້າງສັນຕີພາບ
- ພາກທີ 2: ຄົນ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາ
- ພາກທີ 3: ຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານເພດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
- ພາກທີ 4: ການຄຸ້ມຄອງແມ່ນ້ຳ, ສິດທິທີ່ດິນ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານເພດ
- ພາກທີ 5: ການເປັນ ຄູ່ມືກ/ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ຜູ້ນຳຊຸມຊົນ

ຄູ່ມືນີ້ ແມ່ນພັດທະນາຂຶ້ນ ໂດຍອີງຈາກ ປະສົບການການເຮັດວຽກ ຂອງ WBAB ໃນການ ດຳເນີນບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆ ແລະ ການຈັດຝຶກອົບຮົມ ສຳຫຼັບແມ່ຍິງ ທີ່ມາຈາກຫຼາຍຊຸມຊົນ ຢູ່ໃນພາກພື້ນນີ້. ພ້ອມນັ້ນຄູ່ມືນີ້ຍັງຖືກພັດທະນາ ມາຈາກການປະກອບແນວຄວາມຄິດ ແລະ ຄຳແນະນຳຕ່າງໆ ຈາກ ຜູ້ທີ່ເຄີຍເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳຂອງ WBAB, ໝູ່ເພື່ອນ, ຄູ່ຮ່ວມງານ ແລະ ເຄືອຂ່າຍ ຂອງພວກເຮົາ ທີ່ມີປະສົບການໃນການເຮັດວຽກໃນຊຸມຊົນ ກ່ຽວກັບ ຄວາມສະເໝີພາບທາງດ້ານເພດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ເນື່ອງຈາກວ່າ ຄູ່ມືສະບັບນີ້ ເປັນຄູ່ມືສຳລັບການຮຽນຮູ້ ສະນັ້ນ ບັນດາທ່ານສາມາດປັບປ່ຽນ ຮູບແບບ ແລະ ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ຢູ່ໃນຄູ່ມືນີ້ໄດ້ ເພື່ອໃຫ້ບັນດາທ່ານ ສາມາດອອກແບບການຝຶກອົບຮົມທີ່ແທດເໝາະກັບກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ຫຼື ໄວໜຸ່ມ ໃນພື້ນທີ່ ແລະ ຊຸມຊົນ ທີ່ທ່ານກຳລັງດຳເນີນງານຢູ່.

ພວກເຮົາ ທີມງານທຸກຄົນ ແມ່ນມີຄວາມຍິນດີຢ່າງຍິນ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບການແລກປ່ຽນບົດຮຽນ ຈາກບັນດາທ່ານ ຫຼັງຈາກທີ່ມີການນຳໃຊ້ຄູ່ມືສະບັບນີ້!

ຂັ້ນຕອນການກະກຽມ ການຝຶກອົບຮົມ

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ບັນດາຂັ້ນຕອນທີ່ສໍາຄັນ ໃນການກະກຽມ ເພື່ອຈັດຝຶກອົບຮົມແມ່ນອີງໃສ່ ໄລຍະເວລາຂອງການຝຶກອົບຮົມ, ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຄວາມພ້ອມທາງດ້ານບຸກຄະລາກອນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ດີ ຈາກປະສົບການຂອງພວກເຮົາ ການຈັດຊຸດຝຶກອົບຮົມແມ່ນຈະດຳເນີນເປັນ 3 ຂັ້ນຕອນຄື: **ຂັ້ນຕອນການກະກຽມ**, **ຂັ້ນຕອນການດຳເນີນການຝຶກອົບຮົມ** ແລະ **ການປະເມີນຜົນໄດ້ຮັບ**. ຂັ້ນຕອນເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນມີປະໂຫຍດຫຼາຍຕໍ່ພວກເຮົາ ເພື່ອກະກຽມແຜນ ກ່ອນທີ່ຈະຈັດງານຝຶກອົບຮົມ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ຂັ້ນຕອນເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນສາມາດປັບໄດ້ ອີງໃສ່ສະພາບຄວາມເປັນຈິງ.

ຂັ້ນຕອນການກະກຽມ

ຂະບວນການນີ້ແມ່ນປະກອບມີ: ການກຳນົດຫົວຂໍ້ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງການຈັດຝຶກອົບຮົມ, ທີ່ມາຢູ່ຜູ້ຮັບຜິດຊອບ, ການປະກາດຮັບສະໝັກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ການກຳນົດເວລາ, ສະຖານທີ່ ການຝຶກອົບຮົມ, ການລົງພື້ນທີ່ ແລະ ແຜນງົບປະມານ.

1. ການກຳນົດຫົວຂໍ້ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງການຈັດຝຶກອົບຮົມ

ກ່ອນຈະມີການຈັດຝຶກອົບຮົມ ຂັ້ນເລີ່ມຕົ້ນທຳອິດແມ່ນ ການກຳນົດຫົວຂໍ້ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງການຈັດຝຶກອົບຮົມ. ຂັ້ນຕອນນີ້ຖືວ່າມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ທ່ານຈະສາມາດບັນຈຸຜົນຕາມທີ່ຄາດໝາຍໄວ້. ເລີ່ມຕົ້ນໂດຍ ການຕອບຄໍາຖາມຕໍ່ໄປນີ້ ເພື່ອເປັນທິດທາງແກ່ທ່ານໃນການກຳນົດຈຸດປະສົງຄື:

- ເປັນຫຍັງທ່ານຈຶ່ງຈັດການຝຶກອົບຮົມນີ້?
- ແມ່ນຫຍັງຄືສິ່ງທີ່ທ່ານຕ້ອງການໃຫ້ບັນລຸຜົນ?

2. ການສ້າງທີມງານ ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ

ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ ການແບ່ງໜ້າທີ່ຄວາມຮັບຜິດຊອບຢ່າງຈະແຈ້ງພາຍໃນທີມງານແມ່ນສິ່ງທີ່ສໍາຄັນ ໃນການຮັບຜິດຊອບແຕ່ລະໜ້າວຽກເຊັ່ນ: ການສ້າງ ຫຼື ກະຈາຍແບບຟອມຮັບສະໝັກ, ການຕິດຕໍ່ອົງການຕ່າງໆທີ່ເປັນຄູ່ຮ່ວມ

ຂັ້ນຕອນໃນການກະກຽມ ການຈັດງານຝຶກອົບຮົມ

ຂັ້ນຕອນການກະກຽມ

- [ການກຳນົດຫົວຂໍ້ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງການຈັດຝຶກອົບຮົມ](#)
- [ການສ້າງທີມງານ ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ](#)
- [ການປະກາດຮັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ](#)
- [ການກຳນົດເວລາຂອງການຈັດຝຶກອົບຮົມ](#)
- [ສະຖານທີ່ຝຶກອົບຮົມ ແລະ ທັດສະນະສຶກສາ](#)
- [ການວາງແຜນງົບປະມານ](#)

ຂັ້ນຕອນການດຳເນີນຝຶກອົບຮົມ

- [ຈຸດປະສົງຂອງການຈັດຝຶກອົບຮົມ](#)
- [ຄວາມປອດໄພທາງດ້ານດິຈິຕອລ](#)
- [ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ](#)
- [ການປົກປ້ອງເດັກ](#)
- [ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກຸ່ມຄົນພິການ](#)
- [ການກະກຽມພາສາອັງກິດ](#)
- [ຫຼັກການ ການຮຽນຮູ້ຮ່ວມກັນ](#)
- [ອຸປະກອນທີ່ໃຊ້ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ](#)
- [ການຈັດຝຶກອົບຮົມ ຫຼື ກິດຈະກຳແບບເລັ່ງດ່ວນ](#)

ຂັ້ນຕອນການປະເມີນຜົນຈາກການຝຶກອົບຮົມ

- [ການປະເມີນຜົນຈາກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ](#)

ງານ, ການສົ່ງຈົດໝາຍ ເພື່ອເຊີນໃຫ້ອາຈານມາບັນລະຍາຍ, ການຈັດການກ່ຽວກັບການເດີນທາງ, ການຂຶ້ນແຜນ
ງົບປະມານ, ການຊອກຫາພື້ນທີ່ຈັດຝຶກອົບຮົມ ທີ່ແທດເໝາະ ແລະ ມີຄວາມປອດໄພຕໍ່ກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທຸກຄົນ.
ນອກຈາກ ການເຮັດວຽກເປັນທີມແລ້ວ ທ່ານຍັງສາມາດຂໍການສະໜັບສະໜູນຈາກຄູ່ຮ່ວມງານໃນດ້ານທີ່ທ່ານຕ້ອງການ
ການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກທາງນອກ ເຊັ່ນ: ການສະໜອງທຶນ, ເຊີນຜູ້ຊ່ຽວຊານ ຫຼື ຜູ້ທີ່ມີປະສົບການມາບັນລະຍາຍ, ການນຳສະ
ເໜີ, ການສະໜັບສະໜູນເວລາລົງໄປພື້ນທີ່ ແລະ ອື່ນໆ.

3. ການປະກາດຮັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ

ກ່ອນຈະຈັດການຝຶກອົບຮົມ ສິ່ງທີ່ສຳຄັນອີກຢ່າງໜຶ່ງທີ່ຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງກໍຄື ແມ່ນໃຜຄືກຸ່ມເປົ້າໝາຍຂອງການຝຶກອົບຮົມນີ້.
ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ທ່ານຄັດເລືອກ ແມ່ນຈະບົ່ງບອກເຖິງ ການບັນລຸເປົ້າໝາຍທີ່ທ່ານໄດ້ວາງໄວ້ຕໍ່ກັບການຝຶກອົບຮົມທີ່ທ່ານຈະ
ຈັດ. ເມື່ອທ່ານຮູ້ເຖິງກຸ່ມເປົ້າໝາຍທີ່ທ່ານຈະຮັບສະໝັກແລ້ວວ ຂັ້ນຕອນຕໍ່ໄປກໍຄື ການສ້າງແບບຟອມ ເພື່ອຮັບສະໝັກຜູ້
ເຂົ້າຮ່ວມ.

3.1 ແບບຟອມຮັບສະໝັກ

ສຳລັບຮູບແບບຂໍ້ມູນທີ່ຈະລະບຸຢູ່ໃນແບບຟອມຮັບສະໝັກ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ກຳນົດຕາຍໂຕ ເຊິ່ງພວກເຮົາມີຄຳແນະນຳດັ່ງນີ້:

- **ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບອົງການ**
 - ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງອົງການ
 - ລາຍລະອຽດຂອງໂຄງການ ຫຼື ກິດຈະກຳ
 - ຫົວຂໍ້ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງການຝຶກອົບຮົມ
 - ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງການຄັດເລືອກ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ
 - ເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່ການຈັດຝຶກອົບຮົມ
 - ມື້ໝົດກຳນົດ ການຍື່ນໃບສະໝັກ
- **ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ຜູ້ສະໝັກ**
 - ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ ເຊັ່ນ ຊື່, ສັນຊາດ ແລະ ຂໍ້ມູນຕິດຕໍ່. ເພື່ອຫຼີກລ້ຽງການຈຳແນກ ທ່ານສາມາດທີ່ຈັດຂໍ້
ມູນກ່ຽວກັບ ເພດ, ອາຍຸ ແລະ ສັນຊາດ ໃຫ້ເປັນຂໍ້ມູນຕົວເລືອກ ວ່າຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສາມາດຕອບ ຫຼື ບໍ່
ຕອບຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວໄດ້
 - ຄຳຖາມແບບເປີດ ເພື່ອປະເມີນກ່ຽວກັບມຸມມອງ, ປະສົບການ ແລະ ແຮງຈູງໃຈຂອງຜູ້ສະໝັກ ເຂົ້າ
ຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ
- ໃນແບບຟອມຮັບສະໝັກ ທ່ານສາມາດລະບຸຂໍ້ມູນວ່າ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສາມາດສະເໜີ ຫຼື ບອກຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ
ບັນຫາສຸຂະພາບ, ພູມແພ້ ແລະ ອາຫານທີ່ຜູ້ສະໝັກບໍ່ສາມາດຮັບປະທານໄດ້ ຫຼື ເງື່ອນໄຂຂອງສະພາບການທີ່
ຕ້ອງໄດ້ຮັບການດູແດເປັນພິເສດ
- ທ່ານອາດຈະພິຈາລະນາໃນການແປ ແບບຟອມຮັບສະໝັກ ເປັນພາສາທ້ອງຖິ່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອເປັນການເປີດ
ໂອກາດໃຫ້ຜູ້ສະໝັກສາມາດຕື່ມຂໍ້ມູນໃນແບບຟອມສະໝັກເປັນພາສາທ້ອງຖິ່ນຂອງເຂົາເຈົ້າ
 - ມີຫຼາຍຮູບແບບທີ່ທ່ານສາມາດສ້າງແບບຟອມສະໝັກຜ່ານທາງອອນລາຍ ເຊິ່ງໃນນີ້ ພວກເຮົາແນະ
ນຳ 2 ຊ່ອງທາງ ທີ່ງ່າຍ ແລະ ສະດວກໃນການສ້າງ ແລະ ນຳໃຊ້ຄື: [Google Form](#) ແລະ
[Microsoft Forms](#)

ເພື່ອເປັນການໃຫ້ເຫັນພາບຂອງຂັ້ນຕອນໃນການປະກາດຮັບສະໝັກ ພວກເຮົາມີບາງຄໍາແນະນຳດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ການປະກາດຮັບສະໝັກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ຄວນມີການດຳເນີນລ່ວງໜ້າກ່ອນ ປະມານ 3 ເດືອນ ເພື່ອມີເວລາສຳລັບການຄັດເລືອກ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ທີ່ສະໝັກມີເວລາພຽງພໍໃນການກະກຽມບັນດາເອກະສານຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ເອກະສານການເດີຍທາງ, ການເຮັດວິຊາ ໃນກໍລະນີທີ່ການຝຶກອົບຮົມຈັດຂຶ້ນຢູ່ຕ່າງປະເທດ
- ເພື່ອໃຫ້ທຸກໆຄົນ ຫຼື ກຸ່ມຕ່າງໆ ສາມາດເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນການປະກາດຮັບສະໝັກ ຄວນຄຳນຶງເຖິງຊ່ອງທາງທີ່ທຸກໆຄົນສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ ແລະ ຄວນເປີດໂອກາດບຸລິມາສໃຫ້ແກ່ຜູ້ພິການ ແລະ ຜູ້ທີ່ຢູ່ໃນເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ທີ່ປະເຊີນກັບບັນຫາທີ່ຕິດພັນກັບສິ່ງແວດລ້ອມ. ໃນກໍລະນີທີ່ມີຂໍ້ຈຳກັດ ໃນການເຂົ້າເຖິງແບບສະໝັກທາງອອນລາຍ ການສົ່ງໃບຮັບສະໝັກທາງໄປສະນີ ເພື່ອໃຫ້ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ທີ່ຢູ່ໃນເຂດຫ່າງໄກແມ່ນເປັນໜຶ່ງໃນທາງເລືອກທີ່ສາມາດເຮັດໄດ້.
- ການສົ່ງຕໍ່ແບບຟອມຮັບສະໝັກ ຄວນຄຳນຶງເຖິງຊ່ອງທາງ ຫຼື ທາງເລືອກ ໃນກໍລະນີທີ່ຊ່ອງທາງທີ່ນິຍົມໃຊ້ເຊັ່ນ ອີເມລ ແລະ ເຟສບຸກ ບໍ່ສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ ຫຼື ມີຂໍ້ຈຳກັດ ໃນບາງພື້ນທີ່. ການນຳໃຊ້ ຊ່ອງທາງ ວີແຊັດ (WeChat) ແມ່ນຈະສາມາດເຮັດໃຫ້ເຂົ້າເຖິງກຸ່ມເປົ້າໝາຍຢູ່ໃນປະເທດຈີນໄດ້. ນອກຈາກນັ້ນຊ່ອງທາງອື່ນໆ ເຊັ່ນ ທາງ [Signal](#) ແລະ [Protonmail](#) ແມ່ນສາມາດໃຊ້ໄດ້ ເພື່ອຕິດຕໍ່ຫາຜູ້ທີ່ສົນໃຈສະໝັກເຂົ້າຮ່ວມ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນພື້ນທີ່ ທີ່ຕ້ອງການຄວາມປອດໄພໃນການສື່ສານ ເນື່ອງຈາກພື້ນທີ່ ທີ່ເຂົາເຈົ້າອາໄສຢູ່ນັ້ນມີຄວາມອ່ອນໄຫວ ຫຼື ຄວາມສ່ຽງ.
- ທ່ານຍັງສາມາດປະກາດຮັບສະໝັກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຜ່ານຊ່ອງທາງເວັບໄຊ້ຂອງອົງການ ຫຼື ສື່ທາງອອນລາຍຕ່າງໆ ໄດ້; ນອກນັ້ນ ທາງຍັງສາມາດສົ່ງໃບສະໝັກໃຫ້ແກ່ອົງການ ຫຼື ກຸ່ມຕ່າງໆ ທີ່ເປັນເຄືອຂ່າຍຂອງທ່ານໄດ້ໂດຍກົງ ເພື່ອຊ່ວຍກະຈາຍການປະກາດຮັບສະໝັກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໃຫ້ທົ່ວເຖິງ ແລະ ເຂົ້າເຖິງຫຼາຍກຸ່ມ
- ຫາກເປັນໄປໄດ້ ການປະກາດຮັບສະໝັກທາງສື່ອອນລາຍ ພ້ອມກັບແນວລິ້ງການປະກາດຮັບສະໝັກກໍ່ເປັນອີກທາງເລືອກໜຶ່ງທີ່ສາມາດເຮັດໄດ້ເຊັ່ນດຽວກັນ

3.2 ເງື່ອນໄຂການຄັດເລືອກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ

ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ ໃຫ້ແກ່ກຸ່ມຄົນຊຸມຊົນສ່ວນນ້ອຍ ແລະ ບັນດາຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຕ່າງໆ ໃນບັນດາພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ ເປັນສິ່ງທີ່ຈຳເປັນທີ່ພວກເຮົາຕ້ອງຮູ້ເຖິງວ່າ ແມ່ນໃຜຄືກຸ່ມເປົ້າໝາຍທີ່ທ່ານຢາກໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມ. ສ່ວຍຫຼາຍ ແຕ່ລະອົງການແມ່ນມີເກນ ຫຼື ເງື່ອນໄຂຂອງອົງການເອງສຳລັບກຸ່ມເປົ້າໝາຍທີ່ຕ້ອງການປະກາດຮັບສະໝັກໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເຊັ່ນ: ລະດັບການສຶກສາ, ຄວາມສາມາດໃນການສື່ສານພາສາອັງກິດ, ປະສົບການໃນການເຮັດວຽກ ແລະ ອື່ນໆ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມການທີ່ຈະປະກາດຮັບສະໝັກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ເປັນຄົນຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງ, ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ຖືກສັງຄົມຈຳແນກນັ້ນ ພວກເຮົາຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ໃນເລື່ອງຂອງສະພາບການທີ່ວ່າ ພວກເຂົາອາດຈະບໍ່ມີໂອກາດເທົ່າທຽມກັບຊຸມຊົນທີ່ຢູ່ໃນເມືອງ ເນື່ອງຈາກສະຖານທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ໂອກາດໃນການເຂົ້າເຖິງການສຶກສາ. ສະນັ້ນ ເວລາປະກາດຮັບສະໝັກເອົາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ຈຶ່ງບໍ່ຄວນແຕ່ພິຈາລະນາເບິ່ງແຕ່ ລະດັບການສຶກສາທີ່ເປັນທາງການ, ລະດັບພາສາອັງກິດ ແລະ ປະສົບການໃນການເຮັດວຽກເທົ່ານັ້ນ ຜູ້ຈັດຝຶກອົບຮົມ ຄວນພິຈາລະນາເຖິງ ປະສົບການຊີວິດ, ການອຸທິດຕົນຕໍ່ກັບຊຸມຊົນ ແລະ ແຮງຈູງໃຈສ່ວນຕົວ ໃນການສະໝັກເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ. ສະນັ້ນ ໃນການຮັບສະໝັກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຢ່າງເອົາໃຈໃສ່ປະເດັນດັ່ງກ່າວນັ້ນ ພວກເຮົາແນະນຳວ່າ ຄວນໃຫ້ບຸລິມາສແກ່ຜູ້ສະໝັກທີ່ບໍ່ຄ່ອຍເຂົ້າເຖິງໂອກາດດ້ານຕ່າງໆ ແລະ ຜູ້ສະໝັກທີ່ມາຈາກຊຸມຊົນ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຢ່າງບໍ່ມີຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ບັນຫາທາງດ້ານສິດທິມະນຸດ.

ນອກນັ້ນ ຄູຝຶກ ຫຼື ຜູ້ຈັດການຝຶກອົບຮົມ ຄວນລະບຸຊັດເຈນ ເຖິງ ລັກສະນະ ຫຼື ຄຸນສົມບັດຂອງຜູ້ທີ່ຈະເປັນຜູ້ຖືກເລືອກ ໃນການເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ. ຍົກຕົວຢ່າງເຊັ່ນ ຢູ່ໃນເກນການຄັດເລືອກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມນັ້ນ ອາດຈະລະບຸຊັດເຈນໄປເລີຍວ່າ ການຝຶກອົບຮົມນີ້ ແມ່ນແນໃສ່ກຸ່ມໄວໜຸ່ມ ທີ່ເປັນຄົນຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງ ຫຼື ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນເຂດຫ່າງໄກ ສອກຫຼີກ ແລະ ບໍ່ເຄີຍເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມທັງຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ພາກພື້ນມາກ່ອນ; ໄວໜຸ່ມ ອາຍຸລະຫວ່າງ 18-30 ປີ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ລຽບແມ່ນ້ຳຂອງ ຫຼື ແມ່ນ້ຳສາລະວິນ ເຊິ່ງກຳລັງປະເຊີນກັບບັນຫາຄວາມບໍ່ຍຸຕິທຳທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ບັນຫາກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ເປັນຕົ້ນ.

ສິ່ງທີ່ສຳຄັນອີກຢ່າງໜຶ່ງກໍ່ຄື ຕ້ອງມີການຕົກລົງກັນພາຍໃນ ທີ່ມວ່າ ຈະຮັບເອົາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມຈັກຄົນ, ເພດ ແລະ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ແລະ ຊ່ວງໄລຍະເວລາຈັກມື້ ໃນການຈັດການຝຶກອົບຮົມ.

3.2.1 ການປະກາດຮັບສະໝັກແບບເປີດກວ້າງ

ການໄດ້ຮັບໃບສະໝັກໂດຍກົງຈາກຜູ້ສະໝັກ ແມ່ນຈະເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາຮູ້ຈັກຜູ້ສະໝັກ ທັງສ່ວນບຸກຄົນ, ອົງການ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານໃໝ່ ເຊິ່ງຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາມີເຄືອຂ່າຍໃໝ່ຫຼາຍຂຶ້ນອີກດ້ວຍ. ພາຍຫຼັງທີ່ຜູ້ຈັດໄດ້ຮັບໃບສະໝັກແລ້ວ ມີຄວາມສຳຄັນຍິ່ງທີ່ຕ້ອງໄດ້ເບິ່ງທຸກໆໃບສະໝັກຢ່າງລະອຽດ ເພື່ອເປັນການສຶກສາເບິ່ງວ່າ ເຂົາເຂົ້າມີຄວາມສົນໃຈ ຫຼື ມີແຮງຈູງໃຈ ຄືແນວໃດໃນການສະໝັກເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມຂອງພວກເຮົາ. ເພື່ອເປັນແນວທາງໃນການ ຄັດເລືອກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ທີ່ກົງກັບເປົ້າໝາຍ ທ່ານສາມາດ ອີງໃສ່ ນະໂຍບາຍ ແລະ ພາລະກິດຂອງອົງການທ່ານ ເພື່ອໃຫ້ໝັ້ນໃຈວ່າ ທ່ານເຂົ້າເຖິງກຸ່ມເປົ້າໝາຍທີ່ວາງໄວ້. ໃນຫຼັກສູດນີ້ ພວກເຮົາໄດ້ມີຕົວຢ່າງບາງສ່ວນ ທີ່ລະບຸຢູ່ໃນພາກຂອງ ເງື່ອນໄຂຂອງການຄັດເລືອກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ຂ້າງລຸ່ມນີ້.

3.2.2 ການຮັບສະໝັກ ໂດຍຜ່ານການສະເໜີຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈາກ ອົງການຄູ່ຮ່ວມງານ

ນອກຈາກການປະກາດຮັບສະໝັກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແບບເປີດແລ້ວ ການຮັບເອົາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໂດຍການໃຫ້ອົງການຄູ່ຮ່ວມງານ ຫຼື ເຄືອຂ່າຍສະເໜີຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ແທດເໝາະກັບການຝຶກອົບຮົມ ກໍ່ເປັນອີກຊ່ອງທາງໜຶ່ງ ທີ່ສາມາດເຮັດໄດ້ເຊັ່ນກັນ ເພາະພວກເຂົາຈະມີສາຍສຳພັນທີ່ດີ ກັບບັນດາກຸ່ມ ຫຼື ໄວໜຸ່ມ ໃນທ້ອງຖິ່ນ; ພ້ອມນັ້ນ ເຂົາເຈົ້າຍັງສາມາດຊ່ວຍໃນການກະຈາຍຂໍ້ມູນການຮັບສະໝັກຢູ່ໃນຂັ້ນບ້ານ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ສາມາດເຂົ້າເຖິງກຸ່ມເປົ້າໝາຍໄດ້ໂດຍກົງ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າສະໝັກ ເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ. ຢູ່ໃນບາງປະເທດ ມີບາງຜູ້ສະໝັກ ແມ່ນບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງອິນເຕີເນັດໄດ້ ແລະ ບໍ່ມີຄອມພິວເຕີທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ເພື່ອຕື່ມແບບຟອມສະໝັກໄດ້ໂດຍຕົນເອງ. ສະນັ້ນ ໃນກໍລະນີນີ້ ອົງການຄູ່ຮ່ວມງານ ສາມາດສົ່ງຕໍ່ແບບຟອມສະໝັກເພື່ອໃຫ້ຜູ້ທີ່ສົນໃຈເຂົ້າຮ່ວມ ຂຽນດ້ວຍຕົນເອງໄດ້ ເຊິ່ງໃນກໍລະນີນີ້ເຫັນວ່າ ອົງການຄູ່ຮ່ວມງານແມ່ນມີບົດສຳຄັນໃນການເປັນຂົວຕໍ່ທີ່ຕິດຫຼາຍໃນການຮັບສະໝັກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ.

3.3 ຂັ້ນຕອນການສຳພາດ

ໃນການສຳພາດຮັບເອົາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ຜູ້ຈັດອາດຈະເລືອກການສຳພາດໃນຮູບແບບເຊິ່ງໜ້າກັນ ຫຼື ທາງອອນລາຍກໍ່ໄດ້. ໃນການສຳພາດນັ້ນ ບໍ່ພຽງແຕ່ຈະຮູ້ຈັກກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໂດຍຜ່ານແບບຟອມສະໝັກທີ່ເຂົາເຈົ້າສົ່ງໃຫ້ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງຈະເຮັດຜູ້ຈັດນັ້ນທຳຄວາມຮູ້ຈັກກັບຜູ້ສະໝັກຫຼາຍຂຶ້ນຜ່ານການໂອ້ລົມສົນທະນາກັນໃນເວລາການສຳພາດ. ການສຳພາດຜູ້ເຂົ້າແມ່ນຈະຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາຮູ້ກ່ຽວກັບຜູ້ສະໝັກ ບໍ່ວ່າຈະເປັນປະສົບການ, ແນວຄວາມຄິດ, ແຮງຈູງໃຈ ແລະ ການສະແດງຄວາມມຸ່ງໝັ້ນໃນການເຂົ້າຮ່ວມ. ໃນການສຳພາດ ຜູ້ຈັດຄວນສອບຖາມຜູ້ສະໝັກກ່ຽວກັບຊ່ອງທາງທີ່ເຫັນວ່າສະດວກທີ່ສຸດສຳລັບຜູ້ສະໝັກໃນການດຳເນີນການສຳພາດ. ໃນບາງກໍລະນີ ຜູ້ສະໝັກບໍ່ສະດວກໃຈທີ່ຈະສະແດງຕົນເອງໃນຊ່ອງທາງອອນລາຍ ເນື່ອງຈາກຄວາມກັງວົນດ້ານຄວາມປອດໄພ ສະນັ້ນ ຜູ້ຈັດຕ້ອງເຄົາລົບການເລືອກຊ່ອງທາງຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ຄວນປົກປ້ອງສິດທິຂອງ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມດ້ວຍ. ໃນຂັ້ນຕອນການຄັດເລືອກ ການພິຈາລະນາຕໍ່ກັບ ການກຳນົດເງື່ອນໄຂຂອງຜູ້ທີ່ສາມາດສະໝັກເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມ ແມ່ນເປັນສິ່ງໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ.

4. ການກຳນົດເວລາໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ

ໄລຍະເວລາຂອງການຝຶກອົບຮົມ:

ການກຳນົດໄລຍະເວລາຂອງການຈັດຝຶກອົບຮົມ ແມ່ນຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງຂອງການຝຶກອົບຮົມ.

ຄຳແນະນຳໃນການກຳນົດເວລາຂອງການຝຶກອົບຮົມ:

ຕ້ອງມີການປຶກສາຫາລືກັບທີມງານ ກ່ຽວກັບ ການເລືອກມື້ໃນການຈັດທີ່ແທດເໝາະໃນການຈັດ. ເຊິ່ງໃນນີ້ມີບາງຄຳແນະນຳຄື:

- ຄວນຈັດໃນຊ່ວງເວລາວັນພັກຂອງນັກຮຽນ ຫຼື ນັກສຶກສາ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີໂອກາດໃນການເຂົ້າຮ່ວມ
- ຄວນຈັດໃນໃນຊ່ວງລະດູແລ້ງ ຫຼາຍກວ່າລະດູຝົນ ເພື່ອເຮັດການການເດີນທາງມາເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ມີຄວາມສະດວກ ແລະ ປອດໄພຫຼາຍຂຶ້ນໃນການເດີນທາງ
- ຄວນຫຼີກລ່ຽງໃນການຈັດງານຝຶກອົບຮົມທາງອອນລາຍໃນຊ່ວງລະດູຝົນ ເພາະໃນຊ່ວງເວລາທີ່ອາກາດບໍ່ດີ ທີ່ມັກເຮັດໃຫ້ໄຟຟ້າດັບຕະຫຼອດ ແລະ ພ້ອມທັງບັນຫາກ່ຽວກັບການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການເຊື່ອມຕໍ່ທາງອິນເຕີເນັດ

ຜູ້ຈັດຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ ຕໍ່ກັບຄວາມປອດໄພ ໃນການເດີນທາງຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເພື່ອມາເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມ. ພ້ອມນັ້ນ ຕ້ອງມີການສະໜອງການຊ່ວຍເປັນພິເສດ ຫຼື ສະເພາະ ສຳລັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ມີຄວາມບົກພ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ຜູ້ທີ່ບໍ່ມີທີ່ຢູ່ໃນເມືອງຫຼວງ ຫຼື ບໍ່ເຄີຍເດີນທາງອອກນອກປະເທດມາກ່ອນ.

5. ສະຖານທີ່ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ ແລະ ທັດສະນະສຶກສາ

5.1 ສະຖານທີ່ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ

ບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆ ທີ່ລະບຸຢູ່ໃນປຶ້ມຄູ່ສະບັບນີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຈະເນັ້ນການໃຊ້ພື້ນທີ່ກວ້າງຂວາງ ແລະ ເຮັດກິດຈະກຳນອກສະຖານທີ່. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ແມ່ນຂຶ້ນກັບສະພາບການຕົວຈິງ ຫຼື ຄວາມພ້ອມ ຂອງສະຖານທີ່ ທີ່ຈະມີການຈັດຝຶກອົບຮົມ.

ບາງສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ກັບການເລືອກສະຖານທີ່ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ:

- ຄວນເປັນສະຖານທີ່ ທີ່ມີຄວາມສະຫງົບ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ມີສິ່ງອື່ນພາຍນອກລົບກວນ
- ຫາກເປັນໄປໄດ້ ແນະນຳໃຫ້ຈັດການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ຢູ່ໃນ ຫຼື ໃກ້ກັບຊຸມຊົນ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ສຳຜັດກັບທຳມະຊາດ ແລະ ວິຖີຊີວິດຂອງຄົນທ້ອງຖິ່ນ
- ເປັນສິ່ງທີ່ດີຫຼາຍ ຫາກການຈັດຝຶກອົບຮົມ ສາມາດສະໜັບສະໜູນເສດຖະກິດທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍການໃຫ້ຄົນຢູ່ໃນຊຸມຊົນ ກະກຽມອາຫານທ້ອງຖິ່ນທີ່ໄດ້ມາຈາກສວນຂອງເຂົາເຈົ້າ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ
- ຄວນມີຄວາມສະດວກໃນການເດີນທາງໄປສະຖານທີ່ການຈັດຝຶກອົບຮົມ ແລະ ໂຮງໝໍ ໃນກໍລະນີສຸກເສີນ ຫຼື ເຈັບປ່ວຍ
- ໃນກໍລະນີທີ່ຈັດໃນຊຸມຊົນ ຜູ້ຈັດຄວນເລືອກພື້ນທີ່ ຫຼື ຊຸມຊົນ ທີ່ມີປະສິດທິພາບ ຫຼື ສະດວກໃນການຕ້ອນຮັບຜູ້ຄົນທີ່ມາຈາກຕ່າງຖິ່ນ ແລະ ສາມາດສະໜອງທີ່ພັກໃຫ້ໄດ້

5.2 ທັດສະນະສຶກສາ

ສໍາລັບການໄປຮຽນຮູ້ນອກສະຖານທີ່ ຫຼື ການໄປທັດສະນະສຶກສາ ຜູ້ຈັດຄວນເລືອກສະຖານທີ່ທີ່ແທດເໝາະກັບຫົວຂໍ້ຝຶກອົບຮົມ. ທີ່ສໍາຄັນ ສະຖານທີ່ໃນການໄປທັດສະນະສຶກສາບໍ່ຄວນຢູ່ໄປເກີນໄປ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຮູ້ສຶກເມື່ອຍຫຼາຍສໍາລັບການເດີນທາງ. ຍົກຕົວຢ່າງ ຫາກຫົວຂໍ້ການຝຶກອົບຮົມເນັ້ນ ປະເດັນບໍ່ແຮ່ ຜູ້ຈັດອາດຈະຊອກຫາພື້ນທີ່ ທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສາມາດໄດ້ຮຽນຮູ້ ໃດຍກົງຈາກຊຸມຊົນ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການເຮັດບໍ່ແຮ່.

ກ່ອນທີ່ຈະໄປຢ້ຽມຢາມຊຸມຊົນ ສິ່ງທີ່ສໍາຄັນແມ່ນຕ້ອງໄດ້ຂໍອະນຸຍາດກ່ອນເດີນທາງ. ເພື່ອຂໍອະນຸຍາດ ຜູ້ຈັດສາມາດໂທ ຫຼື ສົ່ງຈົດໝາຍ ຫາຜູ້ນໍາຊຸມຊົນໄດ້ໂດຍກົງ. ຫາກເປັນໄປໄດ້ ຈະດີທີ່ສຸດຫາກຜູ້ຈັດສາມາດໄປພົບກັບຜູ້ນໍາຊຸມຊົນ ເພື່ອແຈ້ງກ່ຽວກັບຈຸດປະສົງ ແລະ ຈັດແຈງກ່ຽວກັບການເດີນທາງສໍາລັບການທັດສະນະສຶກສາ. ທີ່ສໍາຄັນແມ່ນຜູ້ຈັດຕ້ອງຈັດເວລາໃຫ້ແທດເໝາະ ແລະ ໃຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ ເລື່ອງຄວາມປອດໄພຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຊຸມຊົນນັ້ນ ເປັນບຸລິມາສິດ ເວລາທີ່ຈະມີການຈັດການທັດສະນະສຶກສາ.

6. ການວາງແຜນງົບປະມານ

ສໍາລັບງົບປະມານ ຈະເປັນການດີຫາກສາມາດກະກຽມກ່ອນລ່ວງໜ້າ 2-3 ເດືອນ ກ່ອນທີ່ຈະມີການຈັດຝຶກອົບຮົມ. ເວລາທີ່ທ່ານຮ່າງແຜນງົບປະມານ ສາມາດພິຈາລະນາຂໍ້ມູນຂ້າງລຸ່ມນີ້ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ທ່ານສາມາດກະກຽມແຜນງົບປະມານຢ່າງຮອບດ້ານ:

- ງົບປະມານສໍາລັບເຊົ່າສະຖານທີ່ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ
- ງົບປະມານສໍາລັບທີ່ພັກ ສໍາລັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ຄູ່ຝຶກ ແລະ ທີ່ມາງານຜູ້ຈັດ
- ງົບປະມານສໍາລັບອາຫານ
- ງົບປະມານສໍາລັບການເດີນທາງ
- ງົບປະມານສໍາລັບອຸປະກອນ
- ຄ່າຕອບແທນສໍາລັບຄູ່ຝຶກ
- ງົບປະມານສໍາລັບການແປ
- ງົບປະມານສໍາລັບການເຮັດວິຊາຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ
- ປະກັນໄພການເດີນທາງ

ໃນການຈັດສັນງົບປະມານ ຕ້ອງໃຫ້ໝັ້ນໃຈວ່າມີງົບປະມານພຽງພໍ ສໍາລັບການເຮັດປະກັນໄພສໍາລັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເພາະເປັນເລື່ອງທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍ ຫາກມີກໍລະນີ ອຸບັດຕິເຫດ ຫຼື ການເຈັບປ່ວຍເກີດຂຶ້ນໃນຊ່ວງການຝຶກອົບຮົມ.

ຂັ້ນຕອນການດຳເນີນຝຶກອົບຮົມ

ຂັ້ນຕອນການຝຶກອົບຮົມ ແມ່ນໝາຍເຖິງການດຳເນີນການຝຶກອົບຮົມ ເຊິ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນພາກທີ 1-5 ຂອງຄູ່ມືສະບັບນີ້. ເພື່ອເປັນການເລີ່ມຕົ້ນໃນການດຳເນີນງານ, ທ່ານ ຄວນພິຈາລະນາຂໍ້ຄວນເອົາໃຈໃສ່ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1. ການກຳນົດຈຸດປະສົງຂອງການຝຶກອົບຮົມ

ເພື່ອໃຫ້ໝັ້ນໃຈວ່າ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສາມາດເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບການຝຶກອົບຮົມ ຜູ້ຈັດ ຫຼື ຄູ່ຝຶກ ຄວນແຈ້ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກ່ຽວກັບຈຸດປະສົງຂອງການຈັດຝຶກອົບຮົມ ໂດຍລວມ ແລະ ສະເພາະຂອງແຕ່ລະຊ່ວງການຝຶກອົບຮົມ. ຍົກຕົວຢ່າງ ຈຸດປະສົງຂອງການຈັດຝຶກອົບຮົມແມ່ນເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ໄວໝູ່ມ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສິດທິໃນຖານະພົນລະເມືອງຂອງເຂົາເຈົ້າ, ເພື່ອຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ ແລະ ການຢູ່ຮ່ວມກັນ ທີ່ເນັ້ນຄວາມຫຼາກຫຼາຍ, ເພື່ອສົ່ງເສີມການເປັນຜູ້ນຳ ແລະ ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນ ແລະ ຄວາມຮູ້, ເພື່ອທັບມ້າງອັກຄະຕິ ແລະ ອຸປະສັກ ທີ່ມີຕໍ່ການເຮັດວຽກຮ່ວມກັນຂອງໄວໝູ່ມໃນອະນາຄົດຢູ່ໃນພາກພື້ນນີ້ ແລະ ອື່ນໆ.

2. ຄວາມປອດໄພທາງດ້ານດິຈິຕອລ

ເນື່ອງຈາກບັນດາຜູ້ຄົນທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຝຶກອົບຮົມ ມີການສື່ສານກັນຕະຫຼອດ ທັງກ່ອນ, ລະຫວ່າງ ແລະ ຫຼັງການຝຶກອົບຮົມ ສະນັ້ນ ຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນຢ່າງຍິ່ງ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເລື່ອງຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມເປັນສ່ວນຕົວ ເນື່ອງຈາກມີຫຼາຍພາກສ່ວນທີ່ຜູ້ຈັດມີການພົວພັນ ເຊັ່ນ ຜູ້ໃຫ້ທຶນ, ຄູ່ຝຶກ, ທີມຜູ້ຈັດ ແລະ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ. ເຊິ່ງເລື່ອງຄວາມປອດໄພທາງດ້ານດິຈິຕອລຍັງມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ ເວລາທີ່ຈັດຝຶກອົບຮົມທີ່ມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມາຈາກຫຼາຍປະເທດ ທີ່ມີລະດັບຄວນອ່ອນໄຫວທາງດ້ານການເມືອງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ຫຼັກການພື້ນຖານຕໍ່ໄປນີ້ ແມ່ນເພື່ອໃຫ້ທຸກຄົນສາມາດນຳໄປປັບໃຊ້ ໃນການເປັນແນວທາງ ປະຕິບັດໃຫ້ມີຄວາມຮອບຄອບຫຼາຍຂຶ້ນ:

- ມີຄວາມເຂົ້າໃຈເປັນຢ່າງດີຕໍ່ກັບຊ່ອງທາງທີ່ແທດເໝາະທີ່ສາມາດໃຊ້ໃນການສື່ສານ (ເຊັ່ນ: ອີເມລ໌, ເຟສບຸກ, ວິແຊັດ ແລະ ອື່ນໆ) ແລະ ຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງ ຄວາມສ່ຽງຕ່າງໆທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ເມື່ອມີການນຳໃຊ້ຊ່ອງທາງຕ່າງໆໃນການສື່ສານກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ. ສະນັ້ນ ສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ເຮັດກໍຄື ກ່ອນອື່ນໆໝົດ ແມ່ນຕ້ອງຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກ່ອນກ່ຽວກັບຊ່ອງທາງການສື່ສານທີ່ເຫັນວ່າມີຄວາມປອດໄພສຳລັບເຂົາເຈົ້າໃນການສື່ສານ ເຊິ່ງກັນແລະ ກັນ.
- ບໍ່ຄວນເອົາລະຫັດຕ່າງໆໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນ ບໍ່ວ່າຈະເປັນ ລະຫັດເຂົ້າຄອມພິວເຕີ, ໂທລະສັບ, ອີເມລ໌ ແລະ ອື່ນໆ ເພື່ອປ້ອງກັນຄວາມປອດໄພ ແລະ ປົກປ້ອງຄວາມເປັນສ່ວນຕົວ
- ພະຍາຍາມບໍ່ໃຫ້ ຄອມພິວເຕີ, ແລັບທັອບ ແລະ ໂທລະສັບ ມີໄວຣັດ. ສະນັ້ນ ຕ້ອງທຳຄວາມສະອາດ ເຄື່ອງສື່ສານເຫຼົ່ານັ້ນ ຢ່າງເປັນປະຈຳ ແລະ ອັບເດດ ໂປຣແກມຕ່າງ ພ້ອມທັງຕິດຕັ້ງ ໂປຣແກມປ້ອງກັນໄວຣັດ
- ບໍ່ຄວນເຮັດທີຈະເຮັດວຽກກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນທີ່ລະອຽດອ່ອນຜ່ານຄອມພິວເຕີ ແລະ ອິນເຕີເນັດ ສາທາລະນະ ເນື່ອງຈາກເອກະສານທີ່ເປີດອ່ານຜ່ານທາງອິນເຕີເນັດອາດຈະມີບຸກຄົນທີ່ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ ເຊິ່ງອາດຈະສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ ແລະ ເປັນໄພແກ່ທ່ານໄດ້

- ຄວນດາວໂລດເອກະສານທີ່ສຳຄັນຜ່ານຊ່ອງທາງອອນລາຍທີ່ມີຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວນສຳຮອງເອກະສານທີ່ສຳຄັນໄວ້ສະເໝີ ບໍ່ວ່າຈະເກັບໄວ້ໃນ ຄລາວ (cloud) ຫຼື USB
- ຕ້ອງຮັກສາລະຫັດຜ່ານ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຕ່າງໆສຳຮອງໄວ້ໃນທີ່ປອດໄພ
- ຖ້າຫາກທ່ານມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ເຂົ້າອີເມລ໌ ຫຼື ເຮັດວຽກຜ່ານຄອມພິວເຕີ ສາທາລະນະ ໂດຍການໃຊ້ອິນເຕີເນັດຢູ່ໃນຮ້ານກາເຟ ຫຼື ຫໍສະໝຸດ ບໍ່ຄວນໃຫ້ລະບົບບັນທຶກ ລະຫັດຜ່ານຂອງທ່ານ ແລະ ຕ້ອງກວດສອບໃຫ້ແນ່ໃຈ ວ່າທ່ານໄດ້ລ້າງຂໍ້ມູນການຄົ້ນຫາ ແລະ ລະຫັດເຂົ້າຕ່າງໆ ກ່ອນທີ່ທ່ານອອກຈາກຄອມພິວເຕີດັ່ງກ່າວ
- ໃນຊ່ວງການຝຶກອົບຮົມ ຜູ້ຈັດຕ້ອງແຈ້ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກ່ຽວກັບຄວາມປອດໄພທາງດ້ານດິຈິຕອລ. ຍົກຕົວຢ່າງເຊັ່ນ ຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ພວກເຂົາສາມາດໃຫ້ຖ່າຍຮູບ ແລ້ວເອົາລົງໃນສື່ອອນລາຍໄດ້ຫຼື ບໍ່ ແລະ ສາມາດລະບຸ ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ ແລະ ອົງການທີ່ເຂົາເຈົ້າເຮັດວຽກລົງໃນເວັບໄຊທ໌ ແລະ ເຟສບຸກ ໄດ້ ຫຼື ບໍ່
- ຕ້ອງປະເມີນສະພາບແວດລ້ອມອ້ອມຂ້າງເປັນປະຈຳ ໃນຊ່ວງການຝຶກອົບຮົມ ເພື່ອພິຈາລະນາກ່ຽວກັບ ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຖ້າຫາກມີຂໍ້ກົງວົນໃດໆ ຫຼື ຖ້າມີບັນຫາໃດເກີດຂຶ້ນ ຕ້ອງໄດ້ປຶກສາກັບທີມງານຂອງທ່ານ

3. ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ

ການລ່ວງລະເມີດທາງເພດ (Sexual harassment) ໄດ້ຖືກກຳນົດວ່າ ເປັນການກະທຳທີ່ບໍ່ພຶ່ງປະສົງ, ການຮ້ອງຂໍຄວາມຕ້ອງການທາງເພດ ແລະ ບໍ່ວ່າຈະຢູ່ໃນຮູບແບບການສະແດງອອກທາງ ວາຈາ ແລະ ກິລິຍາທຳທາງ ຫຼື ການສຳພັດທາງຮ່າງກາຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບທຳມະຊາດຂອງເພດ. ການລ່ວງລະເມີດທາງເພດເກີດຂຶ້ນເມື່ອ:

- ການຍອມໃຫ້ເກີດຂຶ້ນ (ບໍ່ວ່າຈະທາງກົງ ຫຼື ທາງອ້ອມ) ພາຍໃນຂໍ້ກຳນົດ ຫຼື ເງື່ອນໄຂ ຂອງການມີສ່ວນຮ່ວມ ຫຼື ການແຈ້ງງານຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນ
- ການຍອມ ຫຼື ການປະຕິເສດຕໍ່ກັບການກະທຳດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຖືກໃຊ້ເປັນພື້ນຖານສຳລັບການຕັດສິນໃຈໃນການຈ້າງງານ ຫຼື ໂອກາດອື່ນໆ ທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ບຸກຄົນ
- ການກະທຳດັ່ງກ່າວ ມີຈຸດປະສົງ ຫຼື ມີຜົນໃນການສ້າງສະພາບແວດລ້ອມ ທີ່ມີລັກສະນະ ຂົ່ມຂູ່, ການປໍ່ປະປັກກັນ ຫຼື ການສ້າງຄວາມກຽດຊັງກັນ ໃນສະຖານທີ່ການເຮັດວຽກ

ພະນັກງານ ຫຼື ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມ ຜູ້ໃດກໍຕາມ ທີ່ຮູ້ສຶກວ່າ ຕົນເອງອາດຢູ່ໃນສະຖານະການທີ່ກຳລັງຖືກລ່ວງລະເມີດທາງເພດ ຫຼື ມີການປະພຶດທາງເພດທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ຄວນໄດ້ຮັບການຊຸກຍູ້ຢ່າງຍິ່ງໃນການແຈ້ງບອກ ຜູ້ຈັດການຝຶກອົບຮົມໂດຍກົງໃຫ້ຮັບຮູ້. ພ້ອມນັ້ນຕ້ອງ ສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນວ່າໃຫ້ທຸກໆຄົນຮັບຮູ້ວ່າ ການຮ້ອງທຸກຕໍ່ເຫດການການລ່ວງລະເມີດທາງເພດ ແມ່ນຈະໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ຫຼື ຈັດການ ຢ່າງປອດໄພຕໍ່ກັບຜູ້ຮ້ອງ ແລະ ເປັນຄວາມລັບ. ພ້ອມນັ້ນ ການຮ້ອງທຸກດັ່ງກ່າວ ຕ້ອງມີການກວດສອບທັນທີ ແລະ ຕ້ອງດຳເນີນມາດຕະການຕໍ່ຜູ້ທີ່ມີການກະທຳທີ່ລ່ວງລະເມີດທາງເພດຕໍ່ຜູ້ອື່ນຢ່າງເໝາະສົມ.

ບາງຂໍ້ສະເໜີແນະ ເພື່ອສ້າງໂອກາດທີ່ເທົ່າທຽມກັນ:

- ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງໄວໜຸ່ມ ໃນການສົນທະນາກ່ຽວກັບການສ້າງສາຍສຳພັນທີ່ເປັນມິດ ແລະ ຄວາມເທົ່າທຽມກັນ ແລະ ການແນະນຳວິທີໃນການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ້ງ ທີ່ມີຄວາມເຄົາລົບກັນ ແລະ ບໍ່ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ
- ການຊຸກຍູ້ ໃຫ້ແມ່ຍິງ ແລະ ໄວໜຸ່ມ ໃນການຄົ້ນຫາກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຈາກ ການກຳນົດມາດຖານຕາມປະເພນີ ທີ່ບົ່ງບອກຕົວຕົນທາງເພດ
- ການໃຫ້ໂອກາດຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຈຳກັດ ເພດ ຫຼື ເຊື້ອຊາດ
- ການສະໜັບສະໜູນແມ່ຍິງໄວໜຸ່ມ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດເຂົ້າເຖິງໂອກາດໂອກາດຕ່າງໆ

- ເພີ່ມທະວີການເຂົ້າເຖິງໂອກາດໃຫ້ແກ່ແມ່ຍິງ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮັບການພັດທະນາທາງດ້ານອາຊີບ ແລະ ການເລື່ອນຂັ້ນ
- ຕ້ອງມີການຫ້າມ ການຈຳແນກ ຫຼື ການເລືອກປະຕິບັດ ຕໍ່ກຸ່ມຄົນທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງເພດ

4. ການປົກປ້ອງເດັກ

ໃນການເຮັດວຽກກັບໄວໜຸ່ມ ເປັນສິ່ງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຢ່າງຍິ່ງທີ່ຕ້ອງເຮັດໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ເດັກນ້ອຍ ຫຼື ໄວໜຸ່ມ ມີຄວາມປອດໄພ ໃນຂະນະທີ່ເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມ. ບຸກຄົນທັງໝົດທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ບໍ່ວ່າຈະເປັນພະນັກງານ, ນັກຝຶກງານ, ຄະນະກຳມະການ, ນັກຮຽນ ແລະ ສິດເກົ່າ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມນະໂຍບາຍ ການປົກປ້ອງເດັກ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ປະຕິບັດຕໍ່ເດັກທຸກຄົນ ຄວາມຄວາມເຄົາລົບ ໂດຍບໍ່ມີການຈຳແນກເຖິງ ເຊື້ອຊາດ, ສີເຜິວ, ເພດ, ພາສາ, ສາສະໜາ, ແນວຄວາມຄິດ, ສັນຊາດ, ຊົນເຜົ່າ, ແຫຼ່ງກຳເນີດທາງສັງຄົມ, ສະຖານະພາບ ທາງເສດຖະກິດ, ຄວາມພິການ ແລະ ອື່ນໆ
- ກ່ອນທີ່ຈະມີການຖ່າຍຮູບ ຫຼື ຖ່າຍວິດີໂອ ເດັກນ້ອຍ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການອະນຸຍາດຈາກ ເຂົາເຈົ້າ ຫຼື ຜູ້ປົກຄອງ ຫຼື ພໍ່ແມ່ຂອງເຂົາເຈົ້າກ່ອນ ເພື່ອໃຫ້ມີຄວາມໝັ້ນໃຈວ່າ ພວກເຂົາເຂົ້າໃຈເຖິງຈຸດປະສົງວ່າ ຮູບພາບ ຫຼື ວິດີໂອ ນັ້ນ ຈະຖືກນຳໄປໃຊ້ຄືແນວໃດ
- ຕ້ອງມີການປະເມີນ ແລະ ພະຍາຍາມປະຕິບັດຕາມ ປະເພນີທ້ອງຖິ່ນ
- ຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າ ຮູບພາບຂອງເດັກນ້ອຍທີ່ຖ່າຍໄປນັ້ນ ຕ້ອງເປັນພາບທີ່ສະແດງເຖິງຕົນຕົນຂອງພວກເຂົາທີ່ມີລັກສະນະສະຫງ່າງາມ ແລະ ໃຫ້ກຽດພວກ, ຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ເຖິງການແຕ່ງກາຍ ແລະ ທ່າທາງຂອງຮ່າງກາຍຂອງພວກເຂົາ ໃຫ້ມີຄວາມເໝາະສົມ ກ່ອນທີ່ຈະຖ່າຍຮູບ ແລະ ບໍ່ຄວນເປັນຮູບພາບທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມເບາະບາງ ຫຼື ຄວາມອ່ອນແອ
- ຮັບປະກັນວ່າ ການອະທິບາຍ ຮູບພາບທີ່ມີເດັກນ້ອຍນັ້ນ ຕ້ອງລະບຸແຕ່ຊື່ທຳອິດຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ລະບຸສະເພາະແຕ່ຊື່ຂອງແຂວງ ຫຼື ພາກພື້ນ ເທົ່ານັ້ນ.
- ບໍ່ຄວນໃຊ້ພາສາ ຫຼື ການສະແດງພຶດຕິກຳ ຕໍ່ເດັກ ທີ່ບໍ່ມີຄວາມເໝາະສົມ, ຂົ່ມເຫັງ, ດູດູກ, ການຍຸຍົງທາງເພດ, ການສ້າງຄວາມອັບອາຍ ຫຼື ຄວາມບໍ່ເໝາະສົມທາງວັດທະນາທຳ
- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ເດັກມີສ່ວນຮ່ວມໃນກິດຈະກຳໃດໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບທາງເພດ ລວມເຖິງການໃຊ້ບໍລິການທາງເພດ ຫຼື ກິດຈະກຳການມີເພດສຳພັນ
- ຕ້ອງມີການຮັບປະກັນໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ພະນັກງານ ຫຼື ທີມງານຜູ້ໃດໜຶ່ງຈະບໍ່ຢູ່ໃນສະຖານະການ ທີ່ມີການປະພຶດທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ເຊັ່ນການຢູ່ກັບເດັກຜູ້ໃດໜຶ່ງຕາມລຳພັງ ຫຼື ການທີ່ບໍ່ມີຜູ້ໃຫຍ່ຢູ່ນຳ ໃນຂະນະທີ່ມີການເຮັດວຽກ ຫຼື ກິດຈະກຳທີ່ຕ້ອງໃກ້ຊິດກັບເດັກ
- ບໍ່ຄວນນອນຢູ່ໃກ້ກັບເດັກທີ່ໄດ້ບໍ່ຮັບອະນຸຍາດໃຫ້ດູແລ ເວັ້ນແຕ່ມີຄວາມຈຳເປັນແທ້ໆ (ໃນນີ້ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ລວມເຖິງ ລູກຂອງຕົນເອງ ຫຼື ໃນກໍລະນີ ທີ່ເປັນຜູ້ປົກຄອງ)
- ບໍ່ຄວນໄປຢ້ຽມຢາມບ້ານຂອງເດັກ ຫຼື ເຊີນເດັກມາເຮືອນ ຫຼື ທີ່ພັກຂອງຕົນເອງ ໂດຍລຳພັງ ເວັ້ນແຕ່ວ່າພວກເຂົາປະເຊີນກັບຄວາມສ່ຽງ ຕໍ່ການໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ຫຼື ຢູ່ໃນສະຖານະການອັນຕະລາຍ
- ຫ້າມມີການຈັບ, ຈຸບ, ກອດ, ລູບໄລ ຫຼື ແຕະຕ້ອງເດັກນ້ອຍ ໃນທາງທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ
- ຫຼີກລ້ຽງ ການສຳຜັດທາງຮ່າງກາຍ ທີ່ບໍ່ເໝາະສົມກັບເດັກ ເຊັ່ນ ການຫຼິ້ນເກມ ທີ່ມີຄວາມຫຍາບຄາຍ (ທາງດ້ານຮ່າງກາຍ)
- ຫ້າມມີການນຳໃຊ້ຄອມພິວເຕີ, ໂທລະສັບມືຖື, ວິດີໂອ ແລະ ກ້ອງຖ່າຍຮູບ ເພື່ອຂົ່ມຂູ່ ຫຼື ຂົ່ມເຫັງເດັກ ຫຼື ເພື່ອການລວນລາມ ຫຼື ການກະທຳທີ່ເປັນອານາຈານຕໍ່ເດັກ
- ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ນຳພາເດັກ ໃຫ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນກິດຈະກຳຕ່າງໆ ທີ່ຜິດກົດໝາຍ, ບໍ່ປອດໄພ ຫຼື ມີການຂົ່ມເຫັງ

4.1 ການຂຸດຄົ້ນເດັກ

- ບໍ່ຄວນໃຊ້ຕໍາແໜ່ງຂອງຕົນເອງໃນທາງທີ່ຜິດ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ມີການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຜູ້ຊ່ຽວຊານ ຫຼື ມີການໃຫ້ສິດທິພິເສດ, ຂອງຂວັນ ຫຼື ການຈ່າຍໃດໆ ແກ່ເດັກ ຫຼື ແກ່ຜູ້ອື່ນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເດັກ ເພື່ອຮຽກຮ້ອງຜົນປະໂຫຍດ ຫຼື ຄວາມຕ້ອງການທາງເພດ ຈາກເດັກ ທຸກຮູບການ
- ຫຼີກລ່ຽງ ໃນການຈ້າງເດັກ ໃນການໃຊ້ໃຊ້ແຮງການ ໃນທຸກຮູບການ ທີ່ບໍ່ມີຄວາມເໝາະສົມ ກັບອາຍຸ, ໄລຍະພັດທະນາການ ທີ່ເປັນການລົບກວນເວລາຂອງເຂົາເຈົ້າໃນການຮຽນ ແລະ ຊ່ວງການພັກຜ່ອນຂອງເຂົາເຈົ້າຫຼື ໃນສະຖານທີ່ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການໄດ້ຮັບບາດເຈັບ

4.2 ການຈັດການກັບຄວາມສ່ຽງ

- ເມື່ອຕ້ອງມີການກັບເຫດການ ຫຼື ກໍລະນີທີ່ພົບເຫັນ ກ່ຽວກັບ ການລ່ວງລະເມີດທາງເພດ ໃຫ້ຖືເອົາເດັກເປັນ ບຸລິມາສິດສໍາຄັນອັນດັບໜຶ່ງ
- ຕ້ອງລາຍງານ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ກ່າວຫາ ຫຼື ເຫດການການຂຸດຄົ້ນ ແລະ ການລ່ວງລະເມີດເດັກ ແລະ ການປະຕິບັດຕາມນະໂຍບາຍ ໂດຍທັນທີ ຕາມກົດລະບຽບທີ່ໄດ້ວາງອອກຂອງອົງການ. ທຸກໆກໍລະນີຂອງການລ່ວງລະເມີດທາງເພດ ຕ້ອງຖືກຈັດການຢ່າງເປັນຄວາມລັບ ທີ່ບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ກັບຜູ້ເຄາະຮ້າຍ ຫຼື ຜູ້ທີ່ລາຍງານ ການລ່ວງລະເມີດທາງເພດ
- ຕ້ອງລາຍງານທັນທີ ຕໍ່ກັບຂໍ້ກ່າວຫາ ທີ່ເຫັນວ່າເດັກຜູ້ຍິງອາດຈະປະເຊີນກັບການລ່ວງລະເມີດທາງເພດ (ເຊັ່ນ ການຖືກບັງຄັບໃຫ້ແຕ່ງງານ ແລະ ອື່ນໆ)
- ຕ້ອງໂທແຈ້ງ ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງເດັກ ແລະ ສະຖານີຕໍາຫຼວດທ້ອງຖິ່ນທັນທີ ແລະ ປະຕິບັດຕາມນະໂຍບາຍ ແລະ ຂັ້ນຕອນຂອງທ້ອງຖິ່ນ ເມື່ອມີເຫດການລ່ວງລະເມີດທາງເພດຂອງເດັກເກີດຂຶ້ນ
- ຖ້າ ພະນັກງານ ຫຼື ທີມງານຜູ້ໃດໜຶ່ງຂອງທ່ານ ລະເມີນນະໂຍບາຍ ບໍ່ວ່າຈະຢູ່ພາຍໃນຊ່ວງເວລາການເຮັດເຮັດ ຫຼື ນອກເວລາເຮັດວຽກ ທີ່ເຫັນວ່າມີຄວາມຜິດທາງອາຍາ, ມີລະເມີດສິດທິເດັກຢ່າງຮ້າຍແຮງ ຫຼື ຂັດກັບຫຼັກການ ແລະ ມາດຕະຖານ ທີ່ລະບຸຢູ່ໃນເອກະສານສະບັບນີ້, ທ່ານຕ້ອງປະຕິບັດວິໄນໂດຍທັນທີ ຕາມຄວາມເໝາະສົມກັບກັບສະພາບການ. ເຊິ່ງໃນນີ້ອາດໝາຍເຖິງ ການລົງໂທດທາງວິໄນ ແລະ ລວມເຖິງ ການໃຫ້ຍຸດເຊົາ ໃນການເຮັດວຽກ

5. ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ

ໃນການສ້າງແບບຟອມຮັບສະໝັກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ຕ້ອງຄໍານຶງເຖິງຮູບແບບ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ສໍາລັບໄວໜຸ່ມ ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ. ນອກນີ້ ຕ້ອງໝັ້ນໃຈວ່າ ສະພາບແວດລ້ອມເຊັ່ນ ຫ້ອງການ, ສະຖານທີ່ການຝຶກອົບຮົມ, ພື້ນທີ່ໂຄງການ ແລະ ສະຖານທີ່ຈັດກອງປະຊຸມ ແມ່ນມີຄວາມອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ໃນການເຂົ້າຮ່ວມໄດ້. ທີ່ສໍາຄັນ ແມ່ນຜູ້ຈັດຕ້ອງສະໜອງການຊ່ວຍເຫຼືອຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງການໃນທຸກໆຂັ້ນຕອນຂອງການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ໃຫ້ໂອກາດຢ່າງເທົ່າທຽມໃນການມີສ່ວນຮ່ວມຄືກັນກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອື່ນໆ.

ນອກຈາກນີ້ ທ່ານຍັງສາມາດປະຕິບັດນະໂຍບາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸຂ້າງລຸ່ມນີ້:

5.1 ການປຸກຈິດສໍານຶກ

- ຮັບປະກັນວ່າ ທີມງານ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານ ມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ກັບ ຫຼັກການໃນການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ໃນວຽກງານພັດທະນາ ແລະ ເລັ່ງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມກ່ຽວຂ້ອງກັບ

ການເຄົາລົບທາງດ້ານສິດທິມະນຸດ ເປັນໃຈກາງ ແລະ ການປະເມີນເຖິງຄວາມຕ້ອງການໃນການເສີມສ້າງຄວາມອາດສາມາດຂອງເຂົາເຈົ້າ

- ຮັບປະກັນວ່າ ທີມງານມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ສາມາດປະຕິບັດ ຍຸດທະສາດ ໃນການສົ່ງເສີມ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ລວມເຖິງຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ທັດສະນະຄະດີຂອງທ້ອງຖິ່ນ ຕໍ່ກັບຄວາມເຊື່ອກ່ຽວກັບ ຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ຄຳເວົ້າ ຫຼື ຄຳສັບທີ່ມີການນຳໃຊ້ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ໃນພາສາທ້ອງຖິ່ນ
- ສະແຫວງຫາໂອກາດ ເພື່ອສົ່ງເສີມການປຸກຈິດສຳນຶກໃນຊຸມຊົນ ກ່ຽວກັບ ຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ໂດຍການເຊື່ອມສານເຂົ້າໃນບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆຂອງໂຄງການ ເພື່ອເປັນການສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງຂອງ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ຜົນກະທົບ ທີ່ມີຕໍ່ຄວາມບົກຜ່ອງຂອງຮ່າງກາຍ; ແລະ ເພື່ອສົ່ງເສີມການປ່ຽນແປງ ທັດສະນະຄະດີແງ່ລົບ ແລະ ການດ້ອຍຄຳ ທີ່ມີຕໍ່ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ

5.2 ຄວາມເທົ່າທຽມໃນການເຂົ້າເຖິງ

- ຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງຂອງບັນຫາ ທີ່ມີຕໍ່ກັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ (ເຊັ່ນ: ສະພາບແວດລ້ອມ, ທັດສະນະຄະດີ, ສະຖາບັນ ແລະ ການສື່ສານ) ທີ່ມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງກັບພື້ນທີ່ໃນການປະຕິບັດໂຄງການ ແລະ ຊອກຫາວິທີທາງໃນການ ແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ
- ຮັບປະກັນ ການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງມີຄວາມໝາຍ ຂອງ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ໃນແຕ່ລະຂັ້ນ ແລະ ໃນແຕ່ລະບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆທີ່ຢູ່ໃນພື້ນທີ່
- ຈັດການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ສຳມະນາຫົວຂໍ້ທີ່ກ່ຽວກັບ ຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ໃຫ້ແກ່ທີມງານ, ຄູ່ຮ່ວມງານ, ສິດເກົ່າ ແລະ ບັນດາຊຸມຊົນ ໃນເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບຫົວຂໍ້ນີ້

6. ການກະກຽມຄວາມພ້ອມທາງດ້ານພາສາອັງກິດໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ

ຈຸດປະສົງສຳລັບການຮຽນພາສາ ເພື່ອກຽມພ້ອມໃນການເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມມີຄື:

- ເພື່ອປັບປຸງພາສາອັງກິດ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ
- ເພື່ອສ້າງສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ
- ເພື່ອປຸ້ນຖານທາງດ້ານພາສາອັງກິດໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ສຳລັບຄວາມຮູ້ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ
- ເພື່ອເປັນການສ້າງພື້ນທີ່ສຳລັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ມີຄວາມສະດວກໃຈໃນການເວົ້າພາສາອັງກິດ ກ່ອນທີ່ພວກເຂົາຈະພົບກັນແບບເຊິ່ງໜ້າ ໃນງານຝຶກອົບຮົມ

ການຮຽນພາສາອັງກິດ ແມ່ນຄວນມີຂຶ້ນ ສຳລັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ຕ້ອງການກຽມພ້ອມທາງດ້ານພາສາອັງກິດ ຫຼັງຈາກທີ່ພວກເຮົາຖືກຄັດເລືອກເປັນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມ. ມີຫຼາຍກໍລະນີ ທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ບໍ່ເຄີຍເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມລະດັບພາກພື້ນ ຫຼື ເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ ທີ່ໃຊ້ພາສາອັງກິດມາກ່ອນ ເຊິ່ງອາດຈະເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມກັງວົນໃນການແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດ ແລະ ຄວາມຮູ້ກັບອາຈານ ຫຼື ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອື່ນທີ່ມາຈາກຫຼາຍປະເທດ. ເມື່ອເຫັນເຖິງຄວາມທ້າທາຍດັ່ງກ່າວແລ້ວ ຜູ້ຈັດສາມາດ ຈ້າງຜູ້ແປພາສາ ເພື່ອຊ່ວຍແປພາສາໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ ໃນຊ່ວງການຝຶກອົບຮົມໄດ້ເຊັ່ນດຽວກັນ. ໃນຂະນະດຽວກັນ ຜູ້ຈັດຕ້ອງສອບຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ມີໃດແດ່ ທີ່ຕ້ອງການຢາກກຽມພ້ອມທາງດ້ານພາສາກ່ອນທີ່ຈະພົບກັນໃນງານຝຶກອົບຮົມ. ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຕ້ອງການກຽມທາງພາສາ ຜູ້ຈັດຄວນມີການຈັດເວລາເພື່ອສອນພາສາອັງກິດຢ່າງໜ້ອຍ 1 ອາທິດກ່ອນການຝຶກອົບຮົມຈະເລີ່ມຂຶ້ນ. ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການກຽມພາສາອັງກິດ ແທດເໝາະກັບຫົວຂໍ້ການຝຶກອົບຮົມ ຜູ້ຈັດຄວນແນະນຳອາຈານສອນພາສາອັງກິດໃຫ້ຮູ້ວ່າ ການກຽມພ້ອມ

ທາງດ້ານພາສາອັງກິດ ບໍ່ແມ່ນພຽງແຕ່ເປັນການກະກຽມຄວາມພ້ອມທາງດ້ານການເວົ້າເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ເປັນການປັບປຸງຄວາມເຂົ້າໃຈຂັ້ນພື້ນຖານ ກ່ຽວກັບຄຳສັບ ຫຼື ແນວຄວາມຄິດທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ. ຢູ່ໃຫ້ທ້ອງຮຽນພາສາອັງກິດ ອາຈານຄວນສອນກ່ຽວກັບ ການສົນທະນາທີ່ໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ແລະ ຄຳສັບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ. ເມື່ອມີການກະກຽມໃນລັກສະນະນີ້ ຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສາມາດເຂົ້າໃຈຂັ້ນພື້ນຖານກ່ຽວກັບ ການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ສາມາດນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ທີ່ຮຽນໃນທ້ອງຮຽນພາສາອັງກິດ ແລະ ສາມາດສື່ສານເປັນພາສາອັງກິດ ໄດ້ໃນເວລາເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ. ສະນັ້ນ ການກະກຽມທາງດ້ານພາສາອັງກິດບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນການຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມປັບປຸງທາງດ້ານພາສາອັງກິດຂອງຕົນເອງເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງເປັນການສ້າງຄວາມສຳພັນທີ່ດີ ກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອື່ນໆໄດ້ອີກດ້ວຍ.

ໃນການຊອກຫາຜູ້ທີ່ສາມາດສອນພາສາອັງກິດໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ຜູ້ຈັດສາມາດພິຈາລະນາພາຍໃນທີມງານວ່າແມ່ນໃຜທີ່ສາມາດສອນພາສາອັງກິດຂັ້ນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ ກ່ອນທີ່ຈະເລີ່ມການຝຶກອົບຮົມ. ໃນກໍລະນີຫາກມີຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນພາຍໃນທີມ ຜູ້ຈັດສາມາດຊອກຫາອາສາສະໝັກເພື່ອຊ່ວຍສອນພາສາອັງກິດໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້.

ອີກທາງເລືອກໜຶ່ງ ທີ່ສາມາດປະຫຍັດເວລາ ແລະ ງົບປະມານ ຜູ້ຈັດສາມາດຈັດສັນເວລາສອນພາສາອັງກິດໃນຮູບແບບອອນລາຍກໍໄດ້ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ມາຈາກຫຼາຍພາກສ່ວນເຂົ້າຮ່ວມນຳກັນໄດ້ກ່ອນທີ່ຈະເລີ່ມການຝຶກອົບຮົມ. ເຊິ່ງຊ່ອງທາງການສອນທາງອອນລາຍແມ່ນສາມາດເຮັດໄດ້ຜ່ານຫຼາຍຊ່ອງທາງເຊັ່ນ: ທາງ Zoom, Skype, Hangout, Jitsi Meet ຫຼື ຊ່ອງທາງອື່ນໆ ທີ່ເຫັນວ່າແທດເໝາະກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ.

7. ຫຼັກການ ການຮຽນຮູ້ຮ່ວມກັນ

ຂໍ້ຄວາມທີ່ສຳຄັນ:

ຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານຊົນເຜົ່າ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ປະສົບການ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ມີຈຸດພິເສດ ຂອງຄວາມຫຼາຍຫຼາຍ ແລະ ມີຄວາມສວຍງາມ ໃນການດຳລົງຊີວິດຂອງພວກເຮົາ ແລະ ທີ່ສຳຄັນແມ່ນສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມເປັນມະນຸດຄືກັນ. ເມື່ອພິຈາລະນາສິ່ງດັ່ງກ່າວແລ້ວ ເຫັນວ່າ ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍສຳລັບຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ໃນການສ້າງພື້ນທີ່ການຮຽນຮູ້ທີ່ມີຄວາມປອດໄພ ແລະ ເນັ້ນການຮຽນຮູ້ທີ່ມີທິດທາງທີ່ດີ. ສະນັ້ນ ຕ້ອງແຈ້ງຢ່າງຊັດເຈນວ່າ ທຸກໆຄົນ ຄວນມີຄວາມເຄົາລົບ ແລະ ສະໜັບສະໜູນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ຕະຫຼອດຊ່ວງເວລາຂອງການຝຶກອົບຮົມ.

ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ຄວນເລີ່ມດ້ວຍການໃຫ້ທຸກໆຄົນມີການຮັບຟັງເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນຢ່າງເອົາໃຈໃສ່, ມີການສະແດງຄຳຄິດເຫັນ ແລະ ຕຳໜິ ຢ່າງເຄົາລົບເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ. ໃນຂະນະດຽວກັນ ຄວນມີຄວາມອົດທົນ ແລະ ເຂົ້າໃຈສະຖານະການເວລາທີ່ມີຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງພະຍາຍາມຖ່າຍທອດຄວາມຄິດ ແລະ ຄຳຄິດເຫັນໃນພາສາທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ພ້ອມນັ້ນ ກໍ່ຄວນມີຄວາມເອົາໃຈໃສ່, ວິເຄາະຕໍ່ສິ່ງທີ່ທ່ານໄດ້ຮຽນຮູ້ ແລະ ສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ ຢ່າງມີຄວາມສ້າງສັນ.

ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ຫຼື ຄູ່ຝຶກ ສາມາດຕັດສິນໃຈໄດ້ວ່າ ຈະຂ້າມກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງ ຫຼື ເພີ່ມເຕີມຂັ້ນຕອນໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຍຸດຊ່ວຍຄວາມ ເພື່ອໄອລົມກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ຫາກມີເຫດການ ຫຼື ກໍລະນີທີ່ບໍ່ຄາດຄິດເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ປະຕິກິລິຍາໃດໜຶ່ງຕໍ່ກັບຂະບວນການຮຽນຮູ້ໃດໜຶ່ງ. ເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນຢ່າງຍິ່ງສຳລັບຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກທີ່ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເຖິງຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ ເພາະທຸກໆສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຊ່ວງໃນການຝຶກອົບຮົມຄວນຄຳນຶງເຖິງ ຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທຸກຄົນ.

ຫຼັກການສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈໃນການຮຽນຮູ້:

ຂ້າງລຸ່ມນີ້ ແມ່ນສິ່ງທີ່ສໍາຄັນ ທີ່ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ຄູ່ຝຶກ ຄວນຄໍານຶງ ຕໍ່ກັບການຄວາມເຂົ້າໃຈໃນການຮຽນຮູ້ຢູ່ ໃນຊ່ວງການຝຶກອົບຮົມ:

- ຜູ້ຈັດ ແລະ ຄູ່ຝຶກ ຄວນການກຽມພ້ອມເປັນຢ່າງດີ ໃນການຢູ່ຮ່ວມກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທຸກຄົນ ແລະ ຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ ຕໍ່ກັບຄວາມປອດໄພ ແລະ ສະພາບຈິດໃຈ ຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ
- ຕ້ອງຮັບຟັງ ແລະ ເຄົາລົບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ
- ຫຼີກລ້ຽງ ການສະແດງຄວາມມັກ ຫຼື ຮັກເປັນພິເສດ ສໍາລັບຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງ ແລະ ຄວນປະຕິບັດຕໍ່ທຸກຄົນຢ່າງເທົ່າ ທຽມກັນ ໂດຍປາສະຈາກ ຄວາມລຳອຽງ ແລະ ການເລືອກປະຕິບັດ
- ຕ້ອງມີການສ້າງຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນກັນ ເພື່ອຂໍອະນຸຍາດ ໃນການຖ່າຍຮູບ, ບັນທຶກສຽງ ແລະ ບັນທຶກວິດີໂອ ໃນ ຊ່ວງການຝຶກອົບຮົມ
- ຫຼັກການສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ຄວນມີຂັ້ນບົນພື້ນຖານ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໂດຍປາສະຈາກ ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ແລະ ການບໍ່ເລືອກປະຕິບັດ

8. ອຸປະກອນທີ່ໃຊ້ໃນການຝຶກອົບຮົມ

ຂ້າງລຸ່ມນີ້ ແມ່ນລາຍການອຸປະກອນທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນສໍາລັບການຈັດຝຶກອົບຮົມ ເຊິ່ງບາງລາຍງານແມ່ນອີງໃສ່ຄວາມ ສາມາດ ຂອງຜູ້ຈັດທີ່ສາມາດກະກຽມໄດ້ ເຊິ່ງຄູ່ຝຶກ ຫຼື ຜູ້ຈັດ ສາມາດປັບໄດ້ຕາມສະພາບຄວາມເປັນຈິງ:

ປະເພດເຈ້ຍ	ອຸປະກອນໃນການ ຂຽນ/ແຕ້ມ	ອຸປະກອນ ທາງດ້ານ ເອເລັກໂຕຣນິກ	ອື່ນໆ
ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ (ຂະໜາດ A0)	ບົກເຟີດສີ	ໂປຣເຈັກເຕີ	ກະດານຂາວ
ເຈ້ຍຂະໜາດ A4	ບົກຂຽນ	ຄອມພິວເຕີ	ເຈ້ຍນ້ອຍແບບຕິດ
ເຈ້ຍແຂງ-ເຈ້ຍບັດຄໍາ (ຫຼາຍສີ)	ສີຂຽນ	ລໍາໂພງ	ສະກໍອດເຈ້ຍ
ເຈ້ຍແຜ່ນນ້ອຍ	ສີທຽນ ຫຼື ສີສີ	ໄມໂຄຣໂຟນ	ມິດຕັດ
ເຈ້ຍນ້ອຍແບບຕິດ		ກ້ອງຖ່າຍຮູບ	ເອກະສານອື່ນໆ

ໝາຍເຫດ: ຫາກຈັດຝຶກອົບຮົມສໍາລັບໄວໜຸ່ມ ການນໍາໃຊ້ອຸປະກອນທີ່ເປັນຮູບພາບ ຫຼື ອຸປະກອນແບບປະຈັກຕາແມ່ນຈະຊ່ວຍໃຫ້ມີການ ຮານຮັ ຢ່າສໍາສັນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມມ່ວນຊື່ນໃນການເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ!

9. ການຈັດຝຶກອົບຮົມແບບເລັ່ງຄ່ວນ

ໃນປຶ້ມຄູ່ມືນີ້ ປະກອບດ້ວຍ 5 ພາກ ສໍາລັບການຝຶກອົບຮົມສະບັບສົມບູນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ຫາກທ່ານໃດມີຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານເວລາ ຫຼື ດ້ານຊັບພະຍາກອນອື່ນໆ ທ່ານສາມາດຈັດຝຶກອົບຮົມໃນຫົວຂໍ້ນີ້ ພາຍໃນເວລາ 3 ວັນ, 2 ວັນ, 1 ວັນ ຫຼື ເຄິ່ງມື້ກໍ່ໄດ້ ອີງໃສ່ສະພາບການຕົວຈິງ. ນອກນີ້ ທ່ານສາມາດເລືອກໄດ້ວ່າ ທ່ານຕ້ອງການຢາກດໍາເນີນທຸກກິດຈະກຳຈາກພາກໃດ ພາກໜຶ່ງ ຂອງປຶ້ມຄູ່ມືນີ້ ຫຼື ທ່ານສາມາດເລືອກເອົາບາງກິດຈະກຳເພື່ອລວມເຂົ້າກັບກິດຈະກຳອື່ນໆ ເພື່ອໃຫ້ທ່ານສາມາດອອກແບບວາລະ ແລະ ຮູບແບບການຝຶກອົບຮົມ ຕາມຄວາມຖະນັດ ຫຼື ຕາມທີ່ທ່ານຕ້ອງການໄດ້.

ຂັ້ນຕອນການປະເມີນຜົນຈາກການຝຶກອົບຮົມ

ການປະເມີນຜົນຈາກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ

ໃນມື້ສຸດທ້າຍຂອງການຝຶກອົບຮົມ ຜູ້ຈັດຄວນມີການຈັດແຈງເວລາສໍາລັບການປະເມີນຜົນການເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ ທັງການປະເມີນຜົນໂດຍລວມ ແລະ ການປະເມີນຜົນປະຈຳວັນ. ຄວນມີການດໍາເນີນການປະເມີນຜົນການຝຶກອົບຮົມຫຼັງຈາກສິ້ນສຸດການຝຶກອົບຮົມ ເນື່ອງຈາກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະຈຳສິ່ງທີ່ຮຽນຮູ້ຈາກການຝຶກອົບຮົມ. ສິ່ງທີ່ຄວນພິຈາລະນາໃນມື້ຢູ່ໃນການປະເມີນຜົນຈາກການເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມມີຄື:

- ເພື່ອຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ມູນ ແລະ ຄວາມຮູ້ທີ່ມີປະໂຫຍດ ແລະ ສໍາຄັນທີ່ສຸດສໍາລັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ
- ເພື່ອຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ມູນ ແລະ ຄວາມຮູ້ທີ່ເຫັນວ່າບໍ່ຄ່ອຍມີປະໂຫຍດ ແລະ ບໍ່ຄ່ອນມີຄວາມສໍາຄັນສໍາລັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ
- ເພື່ອສຶກສາເຖິງ ຈຸດແຂງ ແລະ ຈຸດອ່ອນຂອງວິທີການສອນຂອງແຕ່ລະຄູຝຶກ
- ເພື່ອເປັນແນວທາງໃນການປັບປຸງການຈັດຝຶກອົບຮົມໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປ
- ເພື່ອເປັນແນວທາງໃນການປັບປຸງການຈັດງານຝຶກອົບຮົມ ໃຫ້ດີຂຶ້ນ (ໂດຍສະເພາະ ເລື່ອງຂອງການເດີນທາງ)
- ເພື່ອເກັບຂໍ້ຄໍາຄິດເຫັນ ແລະ ຂໍ້ແນະນຳທີ່ມີປະໂຫຍດຈາກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ

ນອກຈາກນີ້ ຫຼັງຈາກຈົບການຝຶກອົບຮົມແຕ່ລະມື້ ຜູ້ຈັດຄວນມີການປະເມີນປະຈຳວັນ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສະເໜີບັນຫາ ຫຼື ຂໍ້ທ້າທາຍທີ່ມີໃນແຕ່ລະມື້ ເພື່ອເປັນແນວທາງໃຫ້ຜູ້ຈັດມີການປັບປຸງ ແລະ ແກ້ໄຂໃນມື້ຕໍ່ໄປໃນດີຂຶ້ນ.

ຂ້າງລຸ່ມນີ້ ແມ່ນຕົວຢ່າງຮູບແບບການປະເມີນປະຈຳວັນ ທີ່ຊື່ວ່າ : ຕາເວັນ, ກ້ອນເມກ ແລະ ພາຍ ທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ ເພື່ອ ເກັບກຳຄຳແນະນຳຈາກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນແຕ່ລະມື້ຂອງການຝຶກອົບຮົມ:

ການປະເມີນປະຈຳວັນ

ຫົວຂໍ້ທີ່ທ່ານເຫັນວ່າມີຄວາມ
ຈະແຈ້ງສຳລັບທ່ານໃນມື້ນີ້

ຫົວຂໍ້ທີ່ທ່ານເຫັນວ່າຍັງບໍ່ມີ
ຄວາມຊັດເຈນ ແລະ ຕ້ອງ
ການໃຫ້ຄູຝຶກອະທິບາຍເພີ່ມ
ເຕີມອີກ

ສິ່ງທີ່ທ່ານຢາກໃຫ້ມີການ
ປັບປຸງ ສຳລັບມື້ຕໍ່ໄປ

ພວກເຮົາຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າ ຫຼັກສູດນີ້ ຈະເປັນຄູ່ມືທີ່ເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ບັນດາທ່ານ
ໃນການນຳ ເພື່ອການຮຽນຮູ້ຢູ່ພາຍໃນກຸ່ມ, ອົງການ ແລະ ຊຸມຊົນຂອງທ່ານ.

ພວກເຮົາມີຄວາມຍິນດີສະເໜີ ທີ່ຈະສະໜັບສະໜູນບັນດາທ່ານ ໃນການນຳໃຊ້
ຫຼັກສູດນີ້!

ທີມງານ Weaving Bonds Across Borders

ພາກທີ 1: ການສ້າງສັນຕິພາບ

“

ພາກນີ້ແມ່ນຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ແລະ ມີສ່ວນ
ຮ່ວມຫຼາຍຂຶ້ນໃນການສ້າງຄວາມເຄົາລົບກັນລະຫວ່າງ ຊຸມຊົນກຸ່ມໃຫຍ່
ແລະ ຊຸມຊົນກຸ່ມນ້ອຍ

ກິດຈະກຳຢູ່ໃນພາກນີ້

ເປັນຫຍັງພວກເຮົາຈຶ່ງຕ້ອງມີ ການສ້າງ
ສັນຕິພາບ?

ການອຸ່ນເຄື່ອງກ່ອນເລີ່ມກິດຈະກຳ ແລະ
ການທຳຄວາມຮູ້ຈັກ

ກິດຈະກຳ 1.1: ເລື່ອງເລົ່າຂອງຂ້ອຍ ແລະ
ເລື່ອງເລົ່າຂອງເຈົ້າ

ກິດຈະກຳ 1.2: ດອກໄມ້ປະຈຳຕົວ

ກິດຈະກຳ 1.3: ຕົ້ນໄມ້ແຕ່ງຄວາມຂັດ
ແຍ້ງ

ສັນຕິພາບແມ່ນຫຍັງ?

ການສ້າງສັນຕິພາບແມ່ນຫຍັງ?

ການຫັນປ່ຽນຄວາມຂັດແຍ້ງ ແມ່ນຫຍັງ?

ກິດຈະກຳເສີມ: ການສ້າງຄວາມສາມັກຄີ

ເປັນຫຍັງພວກເຮົາຈຶ່ງຕ້ອງມີ ການສ້າງສັນຕິພາບ?

ໃນລະດັບຂອງສ່ວນບຸກຄົນ ໃຫ້ທ່ານລອງຈິນຕະນາການວ່າ ທ່ານມາຈາກ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ແລະ ທ່ານເຄີຍມີປະສົບການທີ່ ກຸ່ມຄົນສ່ວນໃຫຍ່ ດູດູກທ່ານ ເພາະວ່າ ທ່ານບໍ່ສາມາດສື່ສານພາສາທີ່ຄົນສ່ວນໃຫຍ່ນຳໃຊ້ ໄດ້ດີ ຫຼື ທ່ານມີສຳນຽງທີ່ຄົນອື່ນຄົນຟັງແລ້ວຮູ້ໄດ້ທັນທີວ່າທ່ານມາຈາກໃສ. ບາງຄົນແມ່ນບໍ່ສາມາດຊອກວຽກເຮັດງານທຳໄດ້ຢູ່ໃນເມືອງໃຫຍ່ ເພາະວ່າເປັນຄົນທີ່ມີກົກເຄົ້າມາຈາກຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ແລະ ຖືກຈຳແນກອອກຈາກສັງຄົມສ່ວນໃຫຍ່.

ຢູ່ໃນລະດັບປະເທດ ໃຫ້ທ່ານລອງຈິນຕະນາການເບິ່ງວ່າ ມີບໍລິສັດທີ່ມາຈາກຕ່າງປະເທດເຂົ້າມາລົງທຶນໃນປະເທດຂອງທ່ານ ແລ້ວໄດ້ທຳລາຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ໃນປະເທດຂອງທ່ານເປັນເວລາຫຼາຍປີ. ທ່ານບໍ່ມັກບໍລິສັດດັ່ງກ່າວນີ້ ສະນັ້ນທ່ານຈຶ່ງນຳເອົາປະເດັນທີ່ບໍລິສັດນີ້ກໍ່ຂຶ້ນ ໄປເຜີຍແຜ່ຕໍ່ສາທາລະນະທຸກຄັ້ງທີ່ທ່ານມີໂອກາດ. ໃນຂະນະດຽວກັນ ເຮັດໃຫ້ທ່ານບໍ່ມັກຄົນໃນປະເທດ ທີ່ເປັນທີ່ມາບໍລິສັດຂອງດັ່ງກ່າວ ເພາະສຳລັບທ່ານແລ້ວ ບໍລິສັດນັ້ນ ແມ່ນເປັນຕົ້ນແທນຂອງຄົນໃນປະເທດດັ່ງກ່າວ ແລະ ທ່ານເອງກໍ່ຄິດວ່າ ທຸກຄົນໃນປະເທດດັ່ງກ່າວເປັນຄົນບໍ່ດີທັງໝົດ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ບໍ່ແມ່ນທຸກຄົນທີ່ຢູ່ໃນສັງຄົມສ່ວນໃຫຍ່ ມີການຈຳແນກ ຫຼື ປະພຶດບໍ່ດີ ຕໍ່ກັບຄົນທີ່ມາຈາກຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ແລະ ບໍລິສັດລົງທຶນຈາກຕ່າງປະເທດ ກໍ່ບໍ່ໄດ້ເປັນຕົ້ນແທນຂອງປະຊາຊົນທັງໝົດ ຢູ່ໃນປະເທດໃນນັ້ນ.

ໃນພາກນີ້ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມຫຼາຍຂຶ້ນໃນການສ້າງຄວາມເຄົາລົບກັນລະຫວ່າງ ຊຸມຊົນກຸ່ມໃຫຍ່ ແລະ ຊຸມຊົນກຸ່ມນ້ອຍ ມີຫຼາຍຄົນຢູ່ໃນສັງຄົມເຮົາ ທີ່ບໍ່ທັນເຂົ້າໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ເນື່ອງຈາກ ຄວາມແຕກກ່າງກັນຂອງ ຊົນເຜົ່າ, ສັນຊາດ ຫຼື ສະຖານທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງຜູ້ທີ່ມີຈາກພື້ນທີ່ທີ່ມີຄວາມຂັດແຍ້ງ ຫຼື ມີສົງຄາມ. ສະນັ້ນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຫຼາຍຄົນບໍ່ມີຄວາມເຂື່ອໃຈກັນ, ບໍ່ມີຄວາມໝັ້ນໃຈຕໍ່ກັນ ແລະ ບໍ່ມີຄວາມກ້າຫານ ທີ່ຈະແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດ, ຄວາມສັນສິນ ແລະ ບາດແຜຂອງຄວາມເຈັບປວດໃຫ້ຜູ້ຟັງ. ດັ່ງນັ້ນ ເພື່ອເປັນການສ້າງສັນຕິພາບ ພວກເຮົາຕ້ອງສຸມໃສ່ ການຮຽນຮູ້ທັກສະການສື່ສານ, ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມຂັດແຍ້ງປະເພດຕ່າງໆ ຈາກເລື່ອງລາວຊີວິດຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ, ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ວິທີການແກ້ໄຂ ຂອງຄວາມຂັດແຍ້ງ ແລະ ວິທີທາງໃນການສ້າງຄວາມສາມັກຄີ ສຳລັບອະນາຄົດຮ່ວມກັນ.

ການອຸ່ນເຄື່ອງກ່ອນເລີ່ມກິດຈະກຳ ແລະ ການທຳຄວາມຮູ້ຈັກກັນ

	45 ນາທີ
	ເພື່ອທຳຄວາມຮູ້ຈັກກັນ ແລະ ພ້ອມກັນວັດທະນາທຳແຫ່ງການຮຽນຮູ້ ກ່ອນເລີ່ມເຂົ້າກິດຈະກຳຂອງການຝຶກອົບຮົມ
	ບົກເຟີດ, ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ສະກອດເຈ້ຍ (ສຳລັບການສ້າງວັດທະນາທຳແຫ່ງການຮຽນຮູ້)

ການທັກທາຍ:

ຢູ່ໃນຫຼັກສູດນີ້ ແມ່ນຈະມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມາຈາກບັນດາປະເທດພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ. ບາງທີ ເຂົາເຈົ້າມາຈາກຊົນເຜົ່າທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ສະນັ້ນຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນສຳລັບຄູຝຶກ ໃນການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈ ພູມຖານທາງດ້ານວັດທະນາທຳ, ພາສາທາງການ ແລະ ພາສາທ້ອງຖິ່ນ ຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ທີ່ມາຈາກແຕ່ລະປະເທດ. ທ່ານສາມາດເລີ່ມໂດຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະຄົນທັກທາຍກັນ ໂດຍການເວົ້າຄຳວ່າ ‘ສະບາຍດີ’ ໃນພາສາທ້ອງຖິ່ນຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ຫຼັງຈາກນັ້ນ ແມ່ນໃຫ້ແຕ່ລະຄົນແນະນຳຕົນເອງດ້ວຍການບອກຊື່ ແລະ ສະຖານທີ່ທີ່ເຂົາເຈົ້າມາຈາກ.

ການສ້າງວັດທະນາທຳແຫ່ງການຮຽນຮູ້ຮ່ວມກັນ:

ກ່ອນທີ່ຈະເຂົ້າສູ່ກິດຈະກຳ ຜູ້ຈັດຄວນເຕົ້າໂຮມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເພື່ອສົນທະນາກ່ຽວກັບ ການສ້າງວັດທະນາທຳແຫ່ງການຮຽນຮູ້ຮ່ວມກັນ ໂດຍສະເພາະ ສິ່ງທີ່ຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງໃນຕະຫຼອດຊ່ວງການຝຶກອົບຮົມ.

ຄຳຖາມແນະນຳ (ຄູຝຶກ ສາມາດຖາມຄຳຖາມອື່ນໆ ເພີ່ມເຕີມອີກໄດ້):

- ມີກິດລະບຽບໃດແດ່ທີ່ເຮົາຕ້ອງມີໃນຊ່ວງການຝຶກອົບຮົມ?
- ພວກເຮົາຕ້ອງເຮັດແນວໃດແດ່ ເພື່ອໃຫ້ໝັ້ນໃຈວ່າ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທຸກຄົນ ແລະ ຄູຝຶກ ເຄົາລົບເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ?

ໃນຂະເວລາທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຕອບຄຳຖາມ ຄູຝຶກຂຽນຄຳຕອບລົງໃນເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ແລະ ຕິດໄວ້ໃນບ່ອນທີ່ທຸກໆຄົນສາມາດເບິ່ງເຫັນຕະຫຼອດຢູ່ໃນຊ່ວງການຝຶກອົບຮົມນີ້.

ກິດຈະກຳ 1.1: ເລື່ອງເລົ່າຂອງຂ້ອຍ ແລະ ເລື່ອງເລົ່າຂອງເຈົ້າ

	45 ນາທີ
	ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຄູ່ຝຶກຮຽນຮູ້ ທັກສະການສື່ສານ
	ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ປຶກເຟີດ, ສະກັອດເຈ້ຍ ແລະ ສີ່ສິ

ວິທີການ:

ຄູ່ຝຶກເຊີນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທຸກຄົນຍືນເປັນວົງມົນ; ຫຼັງຈາກນັ້ນໃຫ້ແຕ່ລະຄົນເລືອກຄູ່ສົນທະນາ ເພື່ອໃຫ້ແຕ່ລະຄູ່ນັ້ນ ໄດ້ສົນທະນາກັນຕາມຫົວຂໍ້ລຸ່ມນີ້:

- ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມນີ້ ?
- ຄວາມຝັນ ແລະ ເປົ້າໝາຍໃນອະນາຄົດຂອງທ່ານແມ່ນຫຍັງ?
- ແມ່ນຫຍັງຄືສິ່ງທີ່ທ່ານພົບເຫັນ ຫຼື ຜ່ານມາໃນຊີວິດ ທີ່ໃນຊີວິດນີ້ ທ່ານບໍ່ສາມາດລືມໄດ້ ແລະ ເປັນຍ້ອນຫຍັງຈຶ່ງລືມບໍ່ໄດ້?
- ຊຸມຊົນຂອງເຈົ້າກຳລັງປະເຊີນບັນຫາຫຍັງບໍ່?
- ຖ້າຫາກມີບັນຫາ ຫຼື ສິ່ງທ້າທາຍ ທີ່
- ໃນລະດັບສ່ວນບຸກຄົນ ຫຼື ກຸ່ມ ທ່ານມີແຜນ ຫຼື ຍຸດທະສາດໃດແດ່ ເພື່ອແກ້ໄຂ ຫຼື ຊອກຫາງອອກຕໍ່ກັບບັນຫາທີ່ກຳລັງເກີດ?

ຜ່ານຈາກການເຮັດກິດຈະກຳນີ້ ຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີໂອກາດໃນການຝຶກທັກສະໃນການສື່ສານກັບຄູ່ສົນທະນາຂອງຕົນ. ກິດຈະກຳນີ້ເປັນກິດຈະກຳເກິນກ່ອນຈະເລີ່ມກິດຈະກຳ ດອກໄມ້ປະຈຳຕົວ ໂດຍການນຳສະເໜີເປັນກຸ່ມ. ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມບາງຄົນທີ່ເຄີຍບໍ່ມີປະສົບການໃນການນຳສະເໜີຕໍ່ໜ້າຫຼາຍຄົນ ອາດຈະຮູ້ສຶກກັງວົນໃຈ ໃນການແລກປ່ຽນເລື່ອງຂອງຕົນເອງໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບຟັງ ສະນັ້ນ ກິດຈະກຳ ‘ເລື່ອງເລົ່າຂອງຂ້ອຍ ແລະ ເລື່ອງເລົ່າຂອງເຈົ້າ’ ຈະສາມາດຊ່ວຍໃນການປັບປຸງການສື່ສານຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ດີຂຶ້ນໄດ້.

ກິດຈະກຳ 1.2: ດອກໄມ້ປະຈຳຕົວ

	60 ນາທີ
	ເພື່ອສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຄວາມເຊື່ອໃຈກັນລະຫວ່າງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ທີມຄູຝຶກ
	ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ເຈ້ຍຂະໜາດ A4, ບິກເຟີດ, ສະກັອດເຈ້ຍ ແລະ ສີສິ/ສີທຽນ
	ກ່ອນທີ່ຈົບກິດຈະກຳນີ້ ຄູຝຶກອາດໃຫ້ເວລາແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ມີການຕັ້ງຄຳຖາມຫຼື ສະເໜີປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຫົວຂໍ້. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູຝຶກສະຫຼຸບກິດຈະກຳ ແລະ ສືບຕໍ່ ກິດຈະກຳຫົວຂໍ້ຕໍ່ໄປ

ວິທີການ:

ຄູຝຶກ/ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ເຕົ້າໂຮມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ນັ່ງເປັນວົງມົນ ແລະ ເປີດວົງສິນທະນາ ໂດຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແບ່ງປັນ ເລື່ອງລາວຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າໂດຍຫຍໍ້ ຕາມຫົວຂໍ້ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຊີວິດໄວເດັກ, ຊີວິດໃນໄວຮຽນ, ຄວາມຝັນຂອງຕົນເອງ ແລະ ເປົ້າໝາຍຊີວິດໃນອະນາຄົດ
- ເຫດຜົນທີ່ສະໜັກເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມໃນຄັ້ງນີ້
- ເປັນຫຍັງຈຶ່ງມີຄວາມສົນໃຈຕໍ່ກັບການສ້າງສັນຕິພາບ, ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ
- ມີການເບິ່ງຄວາມຂັດແຍ້ງທີ່ເກີດຂຶ້ນຄືແນວໃດ ຕໍ່ກັບຄວາມຂັດແຍ້ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ ພາຍໃນຊຸມຊົນ, ລະຫວ່າງຊຸມຊົນ ກັບ ຊຸມຊົນ, ລະຫວ່າງ ຄົນທີ່ມີອຳນາດຫຼາຍກວ່າ ກັບ ຄົນທີ່ມີອຳນາດໜ້ອຍກວ່າ ແລະ ລະຫວ່າງ ຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ແລະ ປະເທດ.

ຫຼັງຈາກນັ້ນ:

- 1) ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ຄິດຫາສິ່ງທີ່ເຫັນວ່າມີຄວາມໝາຍ ຫຼື ສຳຄັນສຳລັບເຂົາເຈົ້າ
- 2) ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະຄົນ ແຕ້ມຮູບວົງມົນ ແລະ ຂຽນຊື່ຂອງຕົນເອງໃສ່ ຫຼື ແຕ້ມຮູບໃດໜຶ່ງທີ່ບົ່ງບອກເຖິງຕົວຕົນ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ຢູ່ທາງກາງຂອງຮູບດອກໄມ້. ຕໍ່ຈາກນັ້ນ ໃຫ້ເວລາເຂົາເຈົ້າຄົ້ນຄິດວ່າ ພາກສ່ວນໃດ ຂອງຕົວຕົນ ຂອງເຂົາເຈົ້າທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທີ່ສຸດ ແລະ ຂຽນສິ່ງນັ້ນໃສ່ເທິງຮູບກົບດອກໄມ້
- 3) ໃຫ້ແຕ່ລະຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມນຳສະເໜີຮູບດອກໄມ້ຂອງຕົນເອງຢູ່ໃນກຸ່ມໃຫຍ່ ແລະ ອະທິບາຍກ່ຽວກັບແງ່ມຸມຕ່າງໆ ຂອງຕົວຕົນພວກເຂົາ

ກິດຈະກຳ 1.3: ຕົ້ນໄມ້ແຫ່ງຄວາມຂັດແຍ້ງ

	2 ຊົ່ວໂມງ
	ເພື່ອວິເຄາະ ຄວາມຂັດແຍ້ງຕ່າງໆ ເພື່ອທຳຄວາມເຂົ້າໃຈວ່າ ເປັນຫຍັງຂໍ້ຂັດແຍ້ງຈຶ່ງເກີດຂຶ້ນ
	ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ເຈ້ຍບັດຄຳ (ທີ່ມີສີຕ່າງກັນ), ບິກເຟີດ, ສະກໍດເຈ້ຍ ແລະ ສໍສີ/ສີທຽນ
	ຫຼັງຈາກດຳເນີນກິດຈະກຳຂອງພາກນີ້ແລ້ວ ຄູ່ຝຶກຕ້ອງອະທິບາຍເຖິງຄວາມຕໍ່ເນື່ອງຂອງພາກນີ້ ຕໍ່ກັບພາກຕໍ່ໄປ. ໃນນີ້ຄູ່ຝຶກສະຫຼຸບໂດຍຫຍໍ້ວ່າ ທຸກໆຄົນ ສາມາດເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນການສ້າງສັນຕິພາບໄດ້ ໂດຍການສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ລະຫວ່າງຕົນເຮົາເອງ, ຕໍ່ກັບຊຸມຊົນ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາທີ່ເກີດຂຶ້ນ

ວິທີການ:

ຫຼັງຈາກກິດຈະກຳ ດອກໄມ້ປະຈຳຕົວ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ຮັບຮູ້ເຖິງຂໍ້ມູນສຳຄັນຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເຊິ່ງຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານັ້ນ ອາດກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຄວາມຂັດແຍ້ງສ່ວນຕົວ, ຄວາມຂັດແຍ້ງລະຫວ່າງຊົນເຜົ່າ ແລະ ຄວາມຂັດແຍ້ງປະເພດອື່ນໆ. ສະນັ້ນ ພວກເຮົາຈະຕ້ອງມີ ‘ຕົ້ນໄມ້ແຫ່ງຄວາມຂັດແຍ້ງ’ ເພື່ອວິເຄາະຂໍ້ຂັດແຍ້ງດັ່ງກ່າວ ແລະ ສາເຫດທີ່ເກີດຂຶ້ນ.

- 1) ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ຄິດເຖິງບັນດາປະເພດຂໍ້ຂັດແຍ້ງຕ່າງໆ ທີ່ພວກເຮົາເຄີຍພົບເຫັນ ຫຼື ປະເຊີນກັບຕົວຈິງໃນຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າ
- 2) ແຕ້ມຮູບຕົ້ນໄມ້ລົງໃນເຈ້ຍແຜ່ນ ພ້ອມທັງແຕ້ມງ່າໄມ້ ແລະ ຮາກຂອງຕົ້ນໄມ້. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມລະດົມຄວາມຄິດວ່າ ຂໍ້ຂັດແຍ້ງແມ່ນຫຍັງ ແລະ ໃຫ້ຂຽນຄຳຕອບຂອງແຕ່ລະຄົນລົງໃສ່ງ່າໄມ້ຂອງຕົນໄມ້ນັ້ນ. ຖັດຈາກນັ້ນ ແມ່ນໃຫ້ລະດົມຄວາມຄິດອີກ ກ່ຽວກັບສາເຫດຂອງບັນຫາທີ່ກ່າວມາ ແລະ ໃຫ້ຂຽນຄຳຕອບຂອງແຕ່ລະຄົນລົງໃສ່ບັນດາຮາກຂອງຕົ້ນໄມ້
- 3) ຕໍ່ຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວິເຄາະເຖິງຄວາມເຊື່ອມໂຍງກັນລະຫວ່າງແຕ່ລະງ່າໄມ້, ລະຫວ່າງຮາກຕົ້ນໄມ້ ແລະ ລະຫວ່າງງ່າໄມ້ ແລະ ຮາກຕົ້ນໄມ້. ໃຫ້ເບິ່ງໄປເທື່ອລະຢ່າງ ເມື່ອພວກເຂົາເຫັນເຖິງຄວາມເຊື່ອມໂຍງແລ້ວ ໃຫ້ຂີດເສັ້ນເຂົ້າຫາກັນ ເພື່ອສະແດງຄວາມເຊື່ອມໂຍງ ພ້ອມທັງອະທິບາຍຕໍ່ກັບການເຊື່ອມໂຍງດັ່ງກ່າວ
- 4) ຈົບກິດຈະກຳນີ້ໂດຍ ເນັ້ນວ່າ ຕົ້ນໄມ້ຈະເຕີບໃຫຍ່ຂຶ້ນ ຫາກຕັດແຕ່ກິ່ງໆໄມ້ ກໍ່ປຽບດັ່ງກັບວ່າ ບັນຫາຂອງພວກເຮົາຈະບໍ່ມີວັນສິ້ນສຸດ ຖ້າພວກເຮົາບໍ່ແກ້ໄຂທີ່ຕົ້ນເຫດ (ຮາກເຫງົ້າ) ຂອງຂໍ້ຂັດແຍ້ງນັ້ນໆ.

ຫຼັງຈາກກິດຈະກຳນີ້ແລ້ວ ຄູ່ຝຶກສະຫຼຸບກິດຈະກຳນີ້ ໂດຍການອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງຄຳຕ່າງໆເຊັ່ນ: “ສັນຕິພາບ”, “ການສ້າງສັນຕິພາບ” ແລະ “ການຫັນປ່ຽນຂໍ້ຂັດແຍ້ງ”.

ສັນຕິພາບແມ່ນຫຍັງ?

ສັນຕິພາບ ໝາຍເຖິງ ສະພາວະທີ່ ‘ບໍ່ມີ ຫຼື ບໍ່ມີການຕອບໂຕ້ກັນຢ່າງຮຸນແຮງເກີດຂຶ້ນ ໃນທຸກຮູບແບບ.’ ສະນັ້ນ ສັນຕິພາບ ແລະ ການບໍ່ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງນັ້ນ ແມ່ນເຊື່ອມໂຍງກັບ ປະສົບການ ຫຼື ເຫດການທີ່ມາຈາກ ຄວາມຮຸນແຮງ ແລະ ຂໍ້ຂັດແຍ້ງນັ້ນເອງ (Galtung 2000).

ຄວາມສະເໝີພາບ ມີອົງປະກອບສໍາຄັນ 2 ຢ່າງຄື: **ສັນຕິພາບໃນແງ່ບວກ (POSITIVE PEACE)** ແລະ **ສັນຕິພາບໃນແງ່ລົບ (NEGATIVE PEACE)**.

ສັນຕິພາບໃນແງ່ລົບ (NEGATIVE PEACE) ຄື ຂໍ້ສະເໜີ ຫຼື ການເບິ່ງສະຖານະການ ຢ່າງມີຕິພາບ ໂດຍບໍ່ມີຄວາມຮຸນແຮງເກີດຂຶ້ນ. ໃນຂະນະທີ່ ສັນຕິພາບໃນແງ່ບວກ (**POSITIVE PEACE**) ການເບິ່ງສະຖານະການ ເພື່ອນໍາມາສູ່ການປ່ຽນແປງເຊັ່ນ: ການຟື້ນຟູຄວາມສໍາພັນ, ການສ້າງລະບົບສັງຄົມ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງພົນລະເມືອງທັງໝົດ ແລະ ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ້ງທີ່ສ້າງສັນ. ສັນຕິພາບບໍ່ໄດ້ໝາຍເຖິງ ການປາສະຈາກຄວາມຂັດແຍ້ງຢ່າງສິ້ນເຊີງ.

	
ສັນຕິພາບໃນແງ່ລົບ ແມ່ນປາສະຈາກຄວາມຂັດແຍ້ງໃດໆ. ສິ່ງນີ້ແມ່ນວັດແທກຈາກ ເງື່ອນໄຂຕ່າງໆເຊັ່ນ ງົບປະມານທີ່ໃຊ້ຈ່າຍທາງການທະຫານ, ການສັງຫານຜູ້ຄົນ, ການເຂົ້າເຖິງອາວຸດ ແລະ ການກັກຂັງ. ເມື່ອສິ່ງດັ່ງກ່າວມີໜ້ອຍລົງ ລະດັບຄວາມສັນຕິພາບກໍ່ສູງຂຶ້ນ	ສັນຕິພາບໃນແງ່ບວກ ແມ່ນໄດ້ຕິຄວາມໝາຍຂອງສັນຕິພາບວ່າ ແມ່ນສະຖານະການ ທີ່ຄົນຮູ້ສຶກເຖິງຄວາມປອດໄພ, ຄວາມເທົ່າທຽມກັນ ແລະ ມີເສລີພາບ ທີ່ຜູ້ແທນທີ່ຖືກເລືອກນັ້ນ ຮັບຟັງສຽງຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ພວກເຂົາເຂົ້າເຖິງປັດໄຈທີ່ມີຄວາມຈໍາເປັນຕໍ່ການມີຊີວິດທີ່ດີ

© Participate

ຮູບພາບ 1.1: ສັນຕິພາບໃນແງ່ລົບ ແລະ ສັນຕິພາບໃນແງ່ບວກ

‘ການຢຸດຍິງ’ ເປັນຕົວຢ່າງໜຶ່ງ ຂອງການກະທໍາທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ສັນຕິພາບໃນແງ່ລົບ. ສັນຕິພາບໃນແງ່ບວກແມ່ນການມີຢູ່ຂອງຄວາມຍຸຕິທໍາ ແລະ ຄວາມເທົ່າທຽມກັນ ໃນສັງຄົມ ແລະ ການປາສະຈາກຄວາມຮຸນແຮງຕ່າງໆ ບໍ່ວ່າຈະເປັນ ຄວາມຮຸນແຮງທາງດ້ານໂຄງສ້າງ ຫຼື ທາງອ້ອມ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວ ແມ່ນສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ສາຍພົວພັນຂອງສັງຄົມທີ່ມີຄວາມກົມກຽວກັນ ແລະ “ການເຊື່ອມໂຍງເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ຂອງສັງຄົມມະນຸດ” (Galtung, 1964).

ຄົ້ນຫາເພີ່ມເຕີມ ກ່ຽວກັບຄວາມໝາຍຂອງ ‘ສັນຕິພາບ’ ໄດ້ທີ່: <https://askinglot.com/what-is-the-difference-between-positive-peace-and-negative-peace>

ຄູ່ຝຶກຍັງສາມາດເບີດວິດີໂອ ກ່ຽວກັບ ‘ສັນຕິພາບໃນແງ່ບວກ ແລະ ແລະ ສັນຕິພາບໃນແງ່ລົບ’ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງ ໄດ້. ໜຶ່ງໃນວິດີໂອທີ່ແນະນໍາແມ່ນໂດຍ Cartoon Ed ທີ່: <https://youtu.be/x76-Qn0Nsuy>

ການສ້າງສັນຕິພາບ ແມ່ນຫຍັງ?

ການສ້າງສັນຕິພາບ ປະກອບດ້ວຍບັນດາກິດຈະກຳທີ່ມຸ້ງຫວັງໃນການປັບປຸງຄຸນນະພາບຊີວິດຂອງພວກເຮົາ. ການສ້າງສັນຕິພາບ ສາມາດປ້ອງກັນ, ຫຼຸດຜ່ອນ, ຫັນປ່ຽນ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອຜູ້ຄົນ ພື້ນຕົວຈາກຄວາມຮຸນແຮງ. ການສ້າງສັນຕິພາບຢ່າງຈິງຈັງນັ້ນ ໄດ້ສ້າງຄວາມອາດສາມາດ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດ ແລະ ສິດທິໃນທຸກຮູບແບບ. ການສ້າງສັນຕິພາບ ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມຫຼາກຫຼາຍ ເຊັ່ນ: ລັດຖະບານ, ອົງການທາງສາສະໜາ, ພາກປະຊາສັງຄົມ, ຜູ້ນຳ ແລະ ໂຄງສ້າງແບບດັ້ງເດີມ, ສົມວນຊົນ ແລະ ນັກທຸລະກິດ. ສິ່ງນີ້ ແມ່ນເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນທຸກລະດັບຂອງສັງຄົມ ບໍ່ວ່າຈະຢູ່ກຸ່ມຂອງນັກວິຊາການ ແລະ ລັດຖະບານ, ໃນໂຮງຮຽນ ແລະ ການດຳເນີນທຸລະກິດ ແລະ ຢູ່ໃນ ບ່ອນເຕົ້າໂຮມຂອງຊຸມຊົນ ໃນທຸກໆເມືອງ ແລະ ທຸກໆບ້ານ. ການສ້າງສັນຕິພາບ ແມ່ນການສ້າງຄຸນຄ່າ, ຫັກສະມນການສ້າງສາຍສຳພັນ, ກອບການວິເຄາະ ແລະ ຂະບວນການທາງສັງຄົມ.

ຢູ່ໃນການປະຕິບັດຕົວຈິງ ການສ້າງສັນຕິພາບເປັນຂະບວນການໃນໄລຍະຍາວ ເພື່ອກະຕຸ້ນໃຈຜູ້ຄົນໄດ້ມີການສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ, ການຟື້ນຟູຄວາມສຳພັນໃໝ່ ແລະ ການປະຕິຮູບ ສະຖາບັນ. ການສ້າງສັນຕິພາບ ສາມາດນຳເອົາກຸ່ມຕ່າງໆ ມາສັນທະນາກັນ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ມີຄວາມເຂົ້າໃຈແນວຄວາມຄິດເຫັນຂອງກັນ ແລະ ກັນ. ສັນຕິພາບ ຈະມີຂຶ້ນ ເມື່ອພວກເຮົາທຳລາຍກຳແພງອັກຄະຕິຄວາມເຊື່ອແບບເດີມ ແລະ ເມື່ອທຸກກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ້າງຄວາມເປັນນ້ຳໜຶ່ງໃຈດຽວກັນ ແລະ ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ. ໃນປັດຈຸບັນ ພວກເຮົາເຫັນວ່າ ຄວາມຂັດແຍ້ງ ແລະ ຄວາມຮຸນແຮງນັ້ນໄດ້ສ້າງຜົນກະທົບແກ່ທຸກໆຄົນ. ຄວາມຂັດແຍ້ງໄດ້ຂັດຂວາງ ການພັດທະນາຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ຫຼາຍໆຄັ້ງເຫັນວ່າເປັນໂຕຂັດຂວາງ ທີ່ສິ່ງຜົນໃຫ້ຄົນທີ່ຢູ່ໃນຊົນນະບົດ ບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງສາທາລະນະສຸກ ແລະ ຄວາມຕ້ອງພື້ນຖານອື່ນໆໄດ້. ໃນພື້ນທີ່ທີ່ມີຄວາມຂັດແຍ້ງທີ່ເກີດຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ຈະເຫັນວ່າ ແມ່ຍິງແມ່ນບໍ່ສາມາດປົກປ້ອງສິດທິຂອງຕົນໄດ້, ເດັກບໍ່ສາມາດໄປໂຮງຮຽນ, ມີການສໍ້ລາດບັງຫຼວງເກືອບທຸກບ່ອນ ແລະ ໂຄງການພັດທະນາທີ່ບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ດີ ໄດ້ທຳລາຍຊັບພະຍາກອນຂອງຊຸມຊົນ ເຊັ່ນ ພື້ນທີ່ດິນທີ່ເປັນບ່ອນທຳມາຫາກິນຂອງປະຊາຊົນ, ພູຜາປ່າໄມ້ ແລະ ແມ່ນ້ຳ; ແລະ ຄວາມຍາກຈົນ ແມ່ນຍິງເຮັດໃຫ້ເກີດມີຄວາມຂັດແຍ້ງກັນຫຼາຍຂຶ້ນທັງຢູ່ພາຍໃນຊຸມຊົນ, ລະຫວ່າງຊຸມຊົນ ແລະ ລະຫວ່າງປະເທດ. ຈາກບັນຫາຕ່າງໆ ທີ່ພວກເຮົາປະເຊີນ ໃນປັດຈຸບັນເອງກໍເຫັນວ່າ ພວກເຮົາສາມາດລົງມືປະຕິບັດດ້ວຍຫຼາຍວິທີ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເກີດມີສັນຕິພາບ ເຊັ່ນ: ພາບວິດີໂອ, ການສະແດງລະຄອນແບບມີສ່ວນຮ່ວມທີ່ເນັ້ນເຖິງການສະແດງບັນຫາ ແລະ ຫາທາງອອກຮ່ວມກັນ. ພ້ອມນັ້ນ ຍັງມີສິ່ງຕ່າງໆ ທີ່ພວກເຮົາສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນສື່ສັງຄົມອອນລາຍ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຄົນຢູ່ໃນທຸກສັງຄົມເຂົ້າໃຈກັນດີຂຶ້ນ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ສາມາດສະແດງແນວຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ສະເໜີຄວາມກັງວົນຂອງຕົນເອງໄດ້.

ຄວາມຂັດແຍ້ງ: ແມ່ນສະຖານະການ ທີ່ສອງຄົນຂຶ້ນໄປ ຫຼື ເປັນກຸ່ມ ທີ່ມີຄວາມຂັດແຍ້ງກັນ ທາງດ້ານແນວຄວາມຄິດ, ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ເປົ້າໝາຍ. ຄວາມຂັດແຍ້ງ ແມ່ນສັນຍານ ຂອງຄວາມບໍ່ພົ້ງພໍໃຈກັບລະບົບຄວາມສຳພັນຂອງຄົນ.

ການຫັນປ່ຽນຄວາມຂັດແຍ້ງ ແມ່ນຫຍັງ?

ການຫັນປ່ຽນ ແມ່ນການປ່ຽນແປງຄັ້ງໃຫຍ່ ເຊິ່ງໂດຍປົກກະຕິແລ້ວ ແມ່ນຈະນຳໄປສູ່ສິ່ງທີ່ດີຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ. ການຫັນປ່ຽນຄວາມຂັດແຍ້ງ ໝາຍເຖິງ ການໃຊ້ຄວາມຂັດແຍ້ງເພື່ອເປັນໂອກາດໃນການປ່ຽນແປງຄວາມສຳພັນ ເພື່ອປ່ຽນແປງສັງຄົມ, ວັດທະນາທຳ ແລະ ການເມືອງໄປໃນທາງທີ່ດີຂຶ້ນ. ການຫັນປ່ຽນຄວາມຂັດແຍ້ງ ແມ່ນໄດ້ຊື່ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄວາມຂັດແຍ້ງ ແມ່ນເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງສັງຄົມມະນຸດ ໂດຍທຳມະຊາດ. ການຫັນປ່ຽນຄວາມຂັດແຍ້ງ ເຮັດໃຫ້

ເຫັນວ່າ ຄວາມຂັດແຍ້ງສາມາດນຳໄປສູ່ ການປ່ຽນແປງ ທີ່ດີຂຶ້ນ ແລະ ເພື່ອເປັນການສ້າງຕົພາບໃນຢ່າງຍືນຍົງ. ບາງຄັ້ງ ພວກເຮົາອາດຕ້ອງໄດ້ອາໄສຄວາມຂັດແຍ້ງ ເພື່ອປ່ຽນແປງສະຖານະນະການທີ່ເປັນຢູ່ໃນດີຂຶ້ນ; ຫາກປາສະຈາກ ຄວາມຂັດແຍ້ງ ບາງສິ່ງບາງຢ່າງອາດຈະບໍ່ມີການປ່ຽນແປງເລີຍ. ຍົກຕົວຢ່າງວ່າ ລອງນຶກພາບເບິ່ງວ່າ ມີຜູ້ໜຶ່ງມັກຄຸມຄາມເຈົ້າຢູ່ສະຖານທີ່ເຮັດວຽກເປັນປະຈຳ ແຕ່ເຈົ້າບໍ່ເວົ້າຫຍັງໃຫ້ກັບລາວຜູ້ນັ້ນ ແລະ ບໍ່ບອກໝູ່ເພື່ອນ, ຄອບຄົວ ຫຼື ຫົວໜ້າ ໃຫ້ຮູ້ ເມື່ອເປັນແນວນັ້ນ ກໍ່ເຮັດໃຫ້ບໍ່ມີຄວາມຂັດແຍ້ງກັນ. ແຕ່ວ່າຖ້າປ່ອຍໃຫ້ເປັນແນວນັ້ນຕໍ່ໄປ ເຮັດໃຫ້ມີສະຖານະການທີ່ດີບໍ່? ເຈົ້າຈະຮູ້ສຶກສະດວກໃຈທີ່ຈະເຮັດວຽກຕໍ່ກັບຜູ້ນັ້ນບໍ່? ແລ້ວເຈົ້າຮູ້ສຶກວ່າສະພາບແວດລ້ອມປອດໄພສຳລັບເຈົ້າບໍ່? ແນ່ນອນ ເມື່ອປ່ອຍໃຫ້ມີສະຖານະການດັ່ງກ່າວໄວ້ ແມ່ນບໍ່ດີແນ່ນອນ. ຕໍ່ກັບສະຖານະການດັ່ງກ່າວ ເຫັນໄດ້ຊັດເຈນວ່າ ຫາກເຈົ້າບໍ່ສາມາດຊອກຫາວິທີການທີ່ເປັນມິດ ໃນການນຳເອົາບັນຫາດັ່ງກ່າວອອກມາເວົ້າ ເຈົ້າກໍ່ຈະບໍ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ສະຖານະການດີຂຶ້ນໄດ້.

ວິທີໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມ ສັນຕິພາບ ແມ່ນຜ່ານການແບ່ງປັນເລື່ອງລາວ.

ສຳລັບກິດຈະກຳນີ້ ຄູຝຶກ ແລະ ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ຢາຍບົດເລື່ອງ: ເດັກສາວ ທີ່ມາຈາກດິນແດນທີ່ຊື່ວ່າ ຄຸນເຮັງ (A Girl from a Land Called “Kun Heng”)¹ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອ່ານ. ຫຼັງຈາກອ່ານເລື່ອງແລ້ວ ຄູຝຶກເຕົ້າໂຮມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຂົ້າມາໃນກຸ່ມໃຫຍ່ ເພື່ອເປີດວົງສົນທະນາ ໂດຍອີງຕາມຄຳຖາມລຸ່ມນີ້:

- ມີຂໍ້ແຍ້ງອັນໃດແດ່ ທີ່ ນຸ່ນ ໄດ້ປະເຊີນ ໃນຊີວິດຂອງລາວ?
- ນຸ່ນ ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງສະຖານະການດີແນວໃດ?
- ການສ້າງສັນຕິພາບ ມີຄວາມສຳຄັນສຳລັບຊຸມຊົນ ແລະ ປະເທດຂອງລາວດີແນວໃດ?

ເລື່ອງເລົ່າ 1: ເດັກສາວ ທີ່ມາຈາກດິນແດນທີ່ຊື່ວ່າ “ຄຸນເຮັງ”- ດິນແດນພັນດອນ

ລອງຈິນຕະນາການເບິ່ງວ່າ ມື້ໜຶ່ງເຈົ້າຈຳຕ້ອງຈາກບ້ານເກີດເມືອງນອນ ແລະ ແຍກຈາກຄົນທີ່ທ່ານຮັກ ແລ້ວທ່ານກໍ່ບໍ່ຮູ້ວ່າມີຫຍັງເກີດຂຶ້ນ ແລະ ເປັນຫຍັງຊາວບ້ານຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ຍ້າຍອອກຈາກທີ່ດິນຂອງຕົນເອງ ແລະ ມີພຽງແຕ່ຄຳສັ່ງຈາກກອງທັບທະຫານມຽນມາ ທີ່ບອກວ່າ “ຊາວບ້ານທຸກຄົນຕ້ອງຍ້າຍອອກຈາກທີ່ດິນຕົນເອງພາຍໃນ 3-7 ວັນ; ຖ້າໃຜບໍ່ປະຕິບັດຕາມ ຜູ້ນັ້ນກໍ່ຈະຖືກຂ້າຖິ້ມ.” ນັ້ນແມ່ນເຫດການຕົວຈິງ ທີ່ຂ້ອຍຕ້ອງປະເຊີນມາເປັນເວລາເຖິງ 20 ປີ ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 1996-1998. ເຫດການນີ້ເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນ ລັດສານ ທາງຕອນໃຕ້ຂອງປະເທດມຽນມາ. ບ້ານຂອງຂ້ອຍ ເຊິ່ງມີຊື່ວ່າ ‘ເກັງຄຳ(Keng Kham)’ ທີ່ຢູ່ໃນເມືອງ ຄຸນເຮັງ (Kunheng) ເປັນໜຶ່ງບ້ານທີ່ຕ້ອງຖືກບັງຄັບໃນຍ້າຍອອກຢູ່ໃນຊ່ວງເວລານັ້ນ.

ຂ້ອຍມີຊື່ວ່າ ນຸ່ນ, ຂ້ອຍເກີດຢູ່ ບ້ານໃນບ້ານຊົນນະບົດແຫ່ງໜຶ່ງ ຢູ່ໃນເມືອງທີ່ສວຍງາມ ທີ່ເອີ້ນວ່າ “ຄຸນເຮັງ” (ເຊິ່ງມີໃນພາສາ ສານ ມີຄວາມໝາຍວ່າ ດິນແດນພັນດອນ). ຄຸນເຮັງ ຕັ້ງຢູ່ທາງໃຕ້ຂອງລັດສານ ປະເທດມຽນມາ. ແຕ່ກ່ອນ ເຄີຍເປັນສະຖານທີ່ທີ່ມີຄວາມສະຫງົບສຸກ ທີ່ເດັກນ້ອຍ ລວມທັງຂ້ອຍໃນຕອນນັ້ນ ສາມາດທີ່ຈະໄປໃສກໍ່ໄດ້ ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ໂດຍບໍ່ຕ້ອງກັງວົນ ກ່ຽວກັບຄວາມປອດໄພ ຫຼື ຕ້ອງປ້ອງກັນຕົນເອງ. ເຮືອນຂ້ອຍຕັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບ ແມ່ນ້ຳປາງ ເຊິ່ງເປັນແມ່ນ້ຳທີ່ອຸດົມສົມບູນ ແລະ ມີປາຫຼາຍຊະນິດ. ແມ່ນ້ຳນີ້ແມ່ນໄຫຼຜ່ານ ເມືອງ ຄຸນເຮັງ ແລະ ໄດ້ສ້າງເກາະດອນນ້ອຍໆຂຶ້ນ ຫຼາຍພັນດອນ ເຊິ່ງກໍ່ເປັນເຫດຜົນວ່າເປັນຫຍັງພວກເຮົາຈຶ່ງເອີ້ນຊື່ເມືອງນີ້ວ່າ “ຄຸນ (ດອນ) ເຮັງ(ພັນ).” ຍ້ອນກັບໄປ ລະຫວ່າງປີ 1996-1998 ກອງທັບທະຫານມຽນມາ ໄດ້ບັງຄັບໃຫ້ ຄົນທີ່ຢູ່ໃນບ້ານ ຂ້ອຍ ແລະ ບ້ານໃກ້ຄຽງຕ້ອງໄດ້ຍ້າຍອອກຈາກພື້ນ

¹ ນີ້ແມ່ນເລື່ອງເລົ່າ ທີ່ຄັດມາຈາກ ປຶ້ມສັງລວມເລື່ອງເລົ່າຂອງ WBAB. ໃນປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ ມີຫຼາຍໆເລື່ອງ ທີ່ຄູຝຶກ ສາມາດເລືອກອີກ ສຳລັບກິດຈະກຳນີ້. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງປຶ້ມສັງລວມເລື່ອງເລົ່ານີ້ໄດ້ທີ່: https://www.weavingbondsacrossborders.org/wordpress/wp-content/uploads/2019/06/Book_Where-the-Rivers-Meet_for-Web.pdf

ທີ່ ໃຫ້ເຂົ້າໄປຢູ່ໃນເທດສະບານເມືອງ. ຂ້ອຍຍັງຈຶ່ງສິ່ງທີ່ພວກເຂົາບອກພວກເຮົາໄດ້ເປັນຢ່າງດີວ່າ “ພວກເຈົ້າຕ້ອງຍ້າຍອອກຈາກບ້ານຂອງນີ້ ພາຍໃນເວລາ 3-7 ວັນ ຖ້າຫາກພວກເຮົາຍັງເຫັນພວກເຈົ້າຢູ່ໃນບ້ານນີ້ ຫຼັງຈາກ 7 ວັນ ພວກເຮົາຈະຍິງສູ້ໃຫ້ຕາຍໝົດ ບໍ່ວ່າຈະດ້ວຍເຫດຜົນໃດກໍ່ຕາມ!”, ນັ້ນແມ່ນສິ່ງທີ່ພວກນັ້ນບອກກັບພວກເຮົາ. ທະຫານເຫຼົ່ານັ້ນ ບັງຄັບໃຫ້ພວກເຮົາຕ້ອງຍ້າຍອອກຈາກບ້ານຂອງພວກເຮົາ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ຂໍ້ມູນຫຼື ເຫດຜົນໃດເລີຍ ວ່າເປັນຫຍັງພວກຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ຍ້າຍອອກ ພ້ອມທັງບໍ່ບອກພວກເຮົາອີກວ່າ ພວກເຮົາຈະຖືກຍ້າຍໄປຢູ່ໃສ. ຕໍ່ກັບສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ ພວກເຮົາບໍ່ຮູ້ເລີຍວ່າ ພວກເຮົາຕ້ອງໄປຢູ່ໃສ ແຕ່ພວກເຮົາຕ້ອງໄດ້ຍ້າຍອອກໄປໄວເທົ່າທີ່ຈະໄວໄດ້. ມີຫຼາຍຄົນຕ້ອງລົບໜີໄປປະເທດໄທ, ບາງຄົນຍ້າຍໄປຢູ່ໃນເມືອງ ແຕ່ມີບາງຈຳນວນຕັດສິນໃຈຢູ່ໃນປ່າຢາງລັບງ. ຂ້ອຍຈຶ່ງໄດ້ວ່າ ມີຊາວບ້ານຈຳນວນນວນໜຶ່ງຕໍ່ຕ້ານຕໍ່ຄຳສັ່ງ ແລ້ວພວກເຂົາຖືກທະຫານມຽນມາຍິງ ຢ່າງໄຮ້ປານີ. ມັນເປັນເຫດການທີ່ເຫວຮ້າຍ ແລະ ເປັນຊ່ວງເວລາທີ່ຕາຍຳນານທີ່ສຸດສຳລັບຂ້ອຍ ແລະ ຄອບຄົວ. ເຖິງວ່າຕອນນັ້ນຂ້ອຍຍັງນ້ອຍຢູ່ ແຕ່ຂ້ອຍບໍ່ເຄີຍລືມສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຊ່ວງເວລານັ້ນ.

ຕໍ່ຈາກນັ້ນ ດິນແດນທີ່ເຕັມໄປດ້ວຍຄວາມສະຫງົບສຸກ ແລະ ສວຍງາມ ທີ່ເຄີຍເປັນດິນແດນແຫ່ງ “ເກາະພັນດອນ” ສຳລັບຫຼາຍໆຄົນ ຖືກທຳລາຍໄປໝົດ ໂດຍ ກອງທັບທະຫານມຽນມາ. ຄວາມຊົງຈຳທີ່ສວຍງາມ ຂອງຊາວບ້ານ ຈາກການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ຄວາມຫວັງ ເພື່ອດຳລົງຊີວິດຢູ່ມື້ນັ້ນ ແມ່ນສູນຫາຍຫາຍໄປພ້ອມກັບການຖືກບັງຄັບໃຫ້ຍ້າຍອອກຈາກຖິ່ນຖານ. ດິນແດນທີ່ມີຄວາມສະຫງົບສຸກ ທີ່ເຄີຍເປັນຂອງພວກເຮົາ ຕົກຢູ່ໃນມືຂອງຜູ້ອື່ນ ເມື່ອກອງທັບທະຫານສະເໜີໃຫ້ມີການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າຂະໜາດໃຫຍ່ຢູ່ເທິງແມ່ນ້ຳສາລະວິນ. ຖ້າເຂື່ອນແຫ່ງນີ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນ ມັນບໍ່ພຽງແຕ່ຈະສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ບ້ານນ້ອຍໆ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ລຽບຕາມແມ່ນ້ຳສາລະວິນເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຊຸມຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ລຽບຕາມ ແມ່ນ້ຳປາງ ເຊັ່ນກັນ. ໃນປີ 2017 ຂ້ອຍໄດ້ມີໂອກາດເຂົ້າຮ່ວມ ການຝຶກອົບຮົມຂອງ Weaving Bonds ເຊິ່ງຂ້ອຍໄດ້ຮຽນຮູ້ຫຼາຍຢ່າງກ່ຽວກັບ ການສ້າງສັນດິພາບ ແລະ ຮັບຮູ້ວ່າ ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການສ້າງສັນດິພາບ ສາມາດຊ່ວຍຫຼາຍຄົນ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມຂັດແຍ້ງໄດ້ ພ້ອມທັງ ຊ່ວຍໃນການຄົ້ນຫາວິທີທາງໃນການແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຊຸມຊົນ ອີກດ້ວຍ. ການຝຶກອົບຮົມດັ່ງກ່າວ ບໍ່ພຽງແຕ່ເຮັດກົດຈະກຳຢູ່ໃນຫ້ອງເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ພວກເຮົາຍັງໄດ້ມີການເຮັດກົດຈະກຳ ນອກສະຖານທີ່ ທີ່ເປີດໂອກາດໃຫ້ພວກເຮົາພົບປະກັບຊາວບ້ານ ແລະ ສ້າງເຄືອຂ່າຍ ເພື່ອການເຮັດວຽກ ແລະ ສະໜັບສະໜູນກັນໃນອະນາຄົດ ລະຫວ່າງ ໄວໜຸ່ມຈາກປະເທດຕ່າງໆໃນອາຊີ ເຊັ່ນ ມຽນມາ, ກຳປູເຈຍ, ດິນແດນປົກຄອງຕົນເອງ ນາກາ (Naga land), ອິນເດຍ, ອິນໂດເນເຊຍ, ລາວ, ເນປານ, ຟີລິບປິນ ແລະ ຫວຽດນາມ. ເຊິ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະຄົນ ມີເລື່ອງລາວຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ນຳມາແບ່ງປັນ ໂດຍສະເພາະກ່ຽວກັບຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ສະຖານະ ທາງດ້ານສັງຄົມ, ເສດຖະກິດ ແລະ ການເມືອງ ທີ່ພວກເຮົາທຸກຄົນປະເຊີນຢູ່.

ການໄດ້ເປັນໜຶ່ງໃນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂອງ ການຝຶກອົບຮົມ Weaving Bonds ເຮັດໃຫ້ຂ້ອຍມີໂອກາດໃນເຂົ້າມາຝຶກງານຢູ່ໃນ Weaving Bonds Across Borders (WBAB) ເຊິ່ງຂ້ອຍໄດ້ຮຽນຮູ້ຫຼາຍຢ່າງ, ໄດ້ປະສົບການ ແລະ ໂອກາດໃໝ່ໆ. ໜຶ່ງໃນໂອກາດທີ່ມີຄຸນຄ່າຫຼາຍສຳລັບຂ້ອຍ ແມ່ນຂ້ອຍໄດ້ການສະໜັບສະໜູນຈາກ WBAB ແລະ ອົງການ Oxfam ໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມງານແລກປ່ຽນ ຂອງໄວໜຸ່ມ ໃນອາຊີປາຊີຟິກ (Asia Pacific Youth Exchange) ທີ່ໄດ້ຈັດຂຶ້ນຢູ່ ກຸງເທບ, ປະເທດໄທ ລະຫວ່າງ ວັນທີ 17-30 ກໍລະກົດ ປີ 2017 ເຊິ່ງອົງການ Oxfam ໄດ້ສະໜອງທຶນທັງມົດໃຫ້ຂ້ອຍ ເຂົ້າຮ່ວມງານນີ້. ຢູ່ໃນງານນີ້ ຂ້ອຍໄດ້ມີໂອກາດໃນການສ້າງເຄືອຂ່າຍກັບ ກຸ່ມໄວໜຸ່ມ ສາມຫຼ່ຽມແມ່ນ້ຳຂອງ (Mekong Delta Youth) ທີ່ມາຈາກປະເທດຫວຽດນາມ ແລະ ໄດ້ຮຽນຮູ້ປະເດັນສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ເພດສະພາບ ຢູ່ໃນ ພາກພື້ນອາຊີປາຊີຟິກ ເຊິ່ງມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນງານນີ້ຫຼາຍກວ່າ 170 ຄົນ. ຈາກການເຂົ້າຮ່ວມງານນີ້ ຂ້ອຍໄດ້ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບວິທີການຂຽນບົດສະເໜີໂຄງການ ແລະ ຮຽນຮູ້ເຖິງຄວາມສຳຄັນ ໃນການນຳເອົາ ປະເດັນ ກ່ຽວກັບ ເພດ

ສະພາບ ຢູ່ໃນບົດສະເໜີໂຄງການ; ພ້ອມນັ້ນ ຂ້ອຍກໍ່ໄດ້ຂຽນບົດຄວາມກ່ຽວກັບ ງານດັ່ງກ່າວນີ້ດ້ວຍ. ຢູ່ໃນເດືອນພະຈິກ 2017 ຂ້ອຍຈຶ່ງໄດ້ມີໂອກາດຮ່ວມງານກັບ WBAB ໃນຖານະ ທີມງານ ແລະ ຂ້ອຍກໍ່ໄດ້ມີຄວາມຫວັງວ່າ ຂ້ອຍຈະສາມາດຊ່ວຍຫຼາຍຄົນ ຜ່ານເຄືອຂ່າຍຂອງ WBAB ແລະ ຂ້ອຍກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ຄວາມຝັນເປັນຈິງໃນການເຮັດກິດຈະກຳຕ່າງໆ ແລະ ຂ້ອຍເຊື່ອວ່າ ການລວມພະລັງກັນ ສາມາດນຳເອົາສັນຕິພາບມາສູ່ຊຸມຊົນທີ່ເປັນບ້ານເກີດຂ້ອຍໄດ້. ຂ້ອຍຫວັງວ່າ ມື້ໜຶ່ງ ຈະບໍ່ມີສົງຄາມ, ບໍ່ມີອາວຸດ, ບໍ່ມີການເສຍເລືອດເນື້ອ, ບໍ່ມີຝັນຮ້າຍ ຫຼື ມີຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຢູ່ໃນແຜ່ນດິນບ້ານເກີດ ອັນເປັນທີ່ຮັກຂອງເຮົາ.

ຫຼັງຈາກສິນທະນາ ຄຳຖາມຂ້າງເທິງແລ້ວ ຄູຝຶກ ສາມາດໄປຕໍ່ກິດຈະກຳຕໍ່ໄປໄດ້ ໂດຍໃຫ້ເນັ້ນວ່າ ເລື່ອງເລົ່າ ແມ່ນເປັນໜຶ່ງໃນວິທີທາງທີ່ມີພະລັງ ໃນການສົ່ງເສີມ ສັນຕິພາບໃນແງ່ບວກ ແລະ ສັນຕິພາບໃນແງ່ລົບ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນເລື່ອງເລົ່າຂອງເຮົາເອງ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູຝຶກເປີດໂອກາດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດວ່າ ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມເຂົ້າໃຈແນວ ໂດດກັບສັນຕິພາບໃນແງ່ບວກ ແລະ ສັນຕິພາບ ມີຄວາມສຳຄັນແນວໃດຕໍ່ພວກເຂົາ ແລະ ຕໍ່ກັບຊຸມຊົນຂອງພວກເຂົາ. ຄູຝຶກຈັດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສິນທະນາກັນເປັນຄູ່ ໂດຍໃຫ້ສິນທະນາຕາມຄຳຖາມລຸ່ມນີ້:

- 1) ມີຄວາມຂັດແຍ້ງອັນໃດແດ່ ທີ່ເຈົ້າປະເຊີນໃນຊີວິດຂອງເຈົ້າ?
- 2) ເຈົ້າມີການແກ້ໄຂຄວາມຂັດແຍ້ງນັ້ນຄືແນວໃດ?
- 3) ເຈົ້າຄິດວ່າ ປະສົບການທີ່ເຈົ້າປະເຊີນນັ້ນ ໄດ້ເປັນແຮງຈູງໃຈໃຫ້ເຈົ້າເຮັດບາງຍິ່ງເພື່ອຊຸມຊົນ ຫຼື ສັງຄົມຂອງເຈົ້າບໍ່?
- 4) ເຈົ້າຄິດວ່າ ການການສ້າງສັນຕິພາບ ມີຄວາມສຳຄັນບໍ່? ຍ້ອນຫຍັງ?
- 5) ເຈົ້າມີແຜນໃນອະນາຄົດຄືແນວໃດ ໃນການສົ່ງເສີມ ສັນຕິພາບໃນແງ່ບວກ?

ຫຼັງຈາກສິນທະນາເປັນຄູ່ແລ້ວ, ຄູຝຶກໃຫ້ 3-4 ຄູ່ ໄດ້ແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດເຫັນ ຕໍ່ກຸ່ມໃຫຍ່ຈາກຜົນຂອງການສິນທະນາເປັນຄູ່ ແລະ ເປີດໂອກາດໃຫ້ມີການຖາມ-ຕອບ. ຫຼັງຈາກແລກປ່ຽນຮ່ວມກັນແລ້ວ ຄູຝຶກສະຫຼຸບກິດຈະກຳນີ້ວ່າ ເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນຫຼາຍສຳລັບເຮົາທຸກຄົນ ໃນການເຂົ້າໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ແລະ ມີຄວາມສາມັກຄີປອງດອງກັນ ເພື່ອຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ສະໜັບສະໜູນກັນ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸບ້າໝາຍ ໃນການມີສັນຕິພາບໃນແງ່ບວກໃນສັງຄົມເຮົາ ເຊິ່ງສິ່ງນີ້ ແມ່ນເຮົາທຸກຄົນສາມາດລິເລີ່ມໄດ້ໂດຍຕົວເຮົາເອງ ແລະ ພາຍໃນຊຸມຊົນເຮົາ.

ເພີ່ມເຕີມ: ຖ້າມີເວລາພຽງພໍ ຄູຝຶກ ຫຼື ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ສາມາດນຳພາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຮັດກິດຈະກຳຂ້າງລຸ່ມນີ້ໄດ້.

ກິດຈະກຳເພີ່ມເຕີມ: ການສ້າງຄວາມສາມັກຄີ

ຈຸດປະສົງ:

- ເພື່ອແບ່ງປັນກ່ຽວກັບ ຕົວຕົນຂອງເຮົາ ແລະ ອັນໃດຈາກຕົວຕົນຂອງເຮົາ ທີ່ຖືກເບິ່ງວ່າເປັນສິ່ງຈຸດດ້ອຍຂອງເຮົາ
- ເພື່ອພິຈາລະນາ ເຖິງແນວຄວາມຄິດ ຂອງຕົວຕົນ ແລະ ຕົວຕົນໄດ້ຖືກກຳນົດໂດຍໂຄງສ້າງຂອງສັງຄົມຄືແນວໃດ
- ເພື່ອພິຈາລະເບິ່ງຄືນ ກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ບັງບອກເຖິງ ເພດ ແລະ ຊົນເຜົ່າ
- ເພື່ອຮຽນຮູ້ຮ່ວມກັນວ່າ ພວກເຮົາສາມາດມີສັງຄົມຂອງ ການມີຕົວຕົນທີ່ຫຼາກຫຼາຍໄດ້ຄືແນວໃດ
- ເພື່ອສົ່ງເສີມ ແນວຄວາມຄິດທີ່ວ່າ ມະນຸດທຸກຄົນ ແມ່ນມີຄວາມເທົ່າທຽມກັນ ແລະ ພວກເຮົາສາມາດເຮັດວຽກຮ່ວມກັນໄດ້ ເພື່ອສ້າງສັງຄົມໃຫ້ມີຄວາມຍຸຕິທຳ

ການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈຕໍ່ກັບ ການເປັນສັງຄົມສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ສັງຄົມສ່ວນນ້ອຍ

- 1) ຄູ່ຝຶກ ຂຽນຄຳວ່າ ສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ສ່ວນນ້ອຍ ລົງໃນກະດານ ແລ້ວໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສົນທະນາກັນຕໍ່ກັບສອງຄຳດັ່ງກ່າວ
- 2) ອະທິບາຍກ່ຽວກັບແນວຄວາມຄິດ ການເປັນສັງຄົມສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ສັງຄົມສ່ວນນ້ອຍ

ບາງຕົວຢ່າງຂອງຄວາມໝາຍ ມີດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ສັງຄົມ ສ່ວນໃຫຍ່		ສັງຄົມ ສ່ວນນ້ອຍ
ກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ່ວນໃຫຍ່ ສາສະໜາສ່ວນໃຫຍ່ ຄົນຈາກໃນເມືອງ ຜູ້ຊາຍ ຄົນຮັກຕ່າງເພດ	ທຽບກັບ	ກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ສາສະໜາສ່ວນນ້ອຍ ຄົນຈາກຊົນນະບົດ ແມ່ຍິງ ກຸ່ມຫຼາກຫຼາຍທາງເພດ (LGBTQ)

- 3) ຄູ່ຝຶກ ນຳເອົາດອກໄມ້ປະຈຳຕົວຂອງຕົວເອງ ໃຫ້ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງ ແລ້ວຍົກຕົວຢ່າງໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງວ່າ ເອກະລັກ ຫຼື ຕົວຕົນອັນໃດຂອງຕົນເອງທີ່ເປັນ ສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ອັນໃດ ເປັນສ່ວນນ້ອຍ
- 4) ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ນຳເອົາດອກໄມ້ປະຈຳຕົວຂອງຕົນ ມາໃຫ້ທຸກຄົນເບິ່ງ ແລ້ວແລກປ່ຽນວ່າ ເອກະລັກ ຫຼື ຕົວຕົນອັນໃດ ທີ່ເປັນ ສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ອັນໃດ ແມ່ນສ່ວນນ້ອຍ
- 5) ຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ສົນທະນາກັນວ່າ ເອກະລັກ ຫຼື ຕົວຕົນ ແມ່ນຖືກກຳນົດໂດຍໂຄງສ້າງສັງຄົມຄືແນວໃດ

ຕົ້ນຢ່າງ:

ຄົນທີ່ມາຈາກພູເຂົາ: ‘ຊາວເຂົາ’ ເປັນຄຳເວົ້າ ທີ່ຖືກໃຊ້ທີ່ມີໃຈຄວາມແງ່ລົບ ໃນການອະທິບາຍຜູ້ຄົນທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນເຂດພູສູງ.

ຄົນທີ່ຢູ່ບໍ່ເປັນຫຼັກແຫຼ່ງ: ບາງຄົນອາດຄິດວ່າ ຄົນທີ່ຢູ່ບໍ່ເປັນຫຼັກແຫຼ່ງ ແມ່ນຄົນທີ່ບໍ່ມີຄວາມສິວິໄລ ແລະ ເປັນຄົນ ‘ເປີເປື້ອນ’.

ແມ່ໝ້າຍ: ບາງຄົນມີການເລືອກປະຕິບັດຕໍ່ ແມ່ຍິງທີ່ເປັນແມ່ໝ້າຍ ແລະ ດູດູກພວກເຂົາ.

ບົດເລື່ອງ ກ່ຽວກັບ ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ: ຊີວິດຂອງ ໂພຊຸ່

ຂ້ອຍມີຊື່ວ່າ ໂພຊຸ່ ແລະ ຂ້ອຍດຳລົງຊີວິດຢູ່ ປະເທດໄທ. ຕອນຂ້ອຍຍັງນ້ອຍ ຂ້ອຍຖືກກົດກັນຫຼາຍຢ່າງຈາກ ຄົນອ້ອມຂ້າງຂ້ອຍ ລວມເຖິງຄອບຄົວຂອງນ້າ. ຂ້ອຍຕ້ອງການຢາກຮຽນໜັງສື ແລະ ມີວຽກເຮັດງານທຳ ແຕ່ ວ່າສິ່ງນັ້ນເປັນສິ່ງທີ່ຍາກຫຼາຍສຳລັບຂ້ອຍ ເນື່ອງ ເພດ ແລະ ເພາະຂ້ອຍເປັນຄົນຊົນເຜົ່າປາກກະຍໍ ເຊິ່ງມັກ ຖືກຈຳແນກສະເໝີມາ ເພາະຄວາມເປັນຊົນເຜົ່າຂອງຂ້ອຍ. ເດັກຍິງ ແລະ ແມ່ຍິງ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂ້ອຍ ມີ ໂອກາດໜ້ອຍຫຼາຍໃນການໄດ້ຮຽນໜັງສື ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຕັດສິນໃຈ. ຕອນຂ້ອຍຍັງນ້ອຍ ຂ້ອຍ ມັກຈະໄດ້ຍິນຄົນຢູ່ບ້ານ ລວມທັງພໍ່ແມ່ຂ້ອຍເວົ້າວ່າ ຜູ້ຍິງບໍ່ສາມາດເປັນຜູ້ນຳໄດ້. ພ້ອມທັງມັກຢ້າຕະຫຼອດວ່າ ແມ່ຍິງຄວນແຕ່ງງານ, ມີລູກ ແລະ ດູແລຄົນໃນຄອບຄົວ. ມີສິ່ງໜຶ່ງທີ່ບໍ່ເຄີຍປ່ຽນແປງເລີຍຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂ້ອຍ ກໍ່ຄືເວລາເວົ້າເຖິງ ເພດ ແລະ ເພດສະພາບ. ຄວາມເຊື່ອ ແລະ ສາສະໜາຂອງພວກເຮົາ ໄດ້ຖ່າຍທອດແນວ ຄິດທີ່ວ່າ ແມ່ຍິງເປັນເພດທີ່ອ່ອນແອ. ຕັ້ງແຕ່ຍັງນ້ອຍ ຂ້ອຍມັກໄດ້ຍິນຄົນຢູ່ໃນບ້ານ ແລະ ພໍ່ແມ່ຂ້ອຍ ເວົ້າວ່າ ແມ່ຍິງບໍ່ໄດ້ເກີດມາເພື່ອເປັນຜູ້ນຳ ການເປັນຜູ້ຍິງກໍ່ຖືວ່າເປັນບາບແລ້ວ. ສິ່ງນີ້ມີການເນັ້ນຢ້າຕະຫຼອດວ່າ ແມ່ຍິງມີ ໜ້າທີ່ໃນການແຕ່ງງານ ແລະ ລ້ຽງລູກໃນຄອບຄົວ.

ຢູ່ໃນບ້ານຂ້ອຍ ຂ້ອຍເປັນເປັນແມ່ຍິງຄົນດຽວ ທີ່ໄດ້ມີໂອກາດເຂົ້າມາສຶກສາຢູ່ມະຫາວິທະຍາໄລ ແລະ ຂ້ອຍ ກໍ່ຮູ້ສຶກເສົ້າຫຼາຍ ທີ່ເອື້ອຍນ້ອງ ແລະ ແມ່ຍິງຢູ່ໃນບ້ານຂ້ອຍ ບໍ່ສາມາດມາສຶກສາຕໍ່ໄດ້. ໂຊກດີທີ່ຂ້ອຍ ໄດ້ຮັບ ການສະໜັບສະໜູນຄ່າຮຽນ ຕັ້ງແຕ່ຕອນທີ່ຂ້ອຍຮຽນຢູ່ມໍປາຍ ຈົນເຖິງ ມະຫາວິທະຍາໄລ ຈາກອົງກອນນຶ່ງ ຢູ່ໃນປະເທດໄທ. ມີຫຼາຍເຫດຜົນທີ່ຂ້ອຍຢາກເຮັດບາງຢ່າງ ເພື່ອຜັກດ້ານການເປັນຜູ້ນຳຂອງແມ່ຍິງ ຢູ່ໃນຊຸມ ຊົນຂ້ອຍກາ ຂ້ອຍຕ້ອງການປ່ຽນແປງສະຖານະການ ແຕ່ຂ້ອຍບໍ່ຮູ້ຈະເລີ່ມບ່ອນໃດ ແລະ ບໍ່ຮູ້ວ່າຕົນເອງເຮັດ ຫຍັງໄດ້ແດ່. ຄຳຖາມນີ້ຢູ່ໃນໃຈຂ້ອຍຕະຫຼອດມາ ຈົນເຖິງເວລາທີ່ຂ້ອຍໄດ້ເພີບກັບທີມງານຜູ້ໜຶ່ງຈາກ WBAB ແລະ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມທີ່ເຂົາເຈົ້າຈັດ ໃນປີ 2015. ຫຼັງຈາກໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມ ຂອງ WBAB ແລ້ວ ຂ້ອຍມີຄວາມໝັ້ນໃຈຫຼາຍຂຶ້ນ ໃນການເຂົ້າໄປມີສ່ວນຮ່ວມ ໃນປະເດັນ ການເປັນຜູ້ນຳ ຂອງແມ່ຍິງໃນຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ.

ສິນທະນາເປັນກຸ່ມ:

ແບ່ງກຸ່ມຍ່ອຍ ອອກເປັນ 4 ກຸ່ມ ເພື່ອສິນທະນາກ່ຽວກັບ ເອກະລັກ ຫຼື ຕົວຕົນ

- ສິນທະນາກ່ຽວກັບ ເອກະລັກ ຫຼື ຕົວຕົນ ຫຼາຍໆຢ່າງຂອງ ໂພຊຸ່ວ່າມີຫຍັງແດ່
- ເປັນຫຍັງຄົນໃນສັງຄົມໃຫຍ່ ຈຶ່ງມັກຈະດູກ ຄົນຊົນເຜົ່າປາກກະຍໍ?
- ເປັນຫຍັງ ວັດທະນາທຳໃນຊຸມຊົນຂອງ ໂພຊຸ່ ຈຶ່ງບໍ່ອະນຸຍາດ ໃຫ້ແມ່ຍິງ ໄປຮຽນຕໍ່?
- ໂພຊຸ່ ໄດ້ມີການຕໍ່ສູ້ ເພື່ອສິດທິຂອງຕົນເອງຄືແນວໃດ?
- ເຈົ້າຄິດວ່າ ໃນອະນາຄົດ ໂພຊຸ່ ຈະສາມາດປ່ຽນແປງ ແນວຄວາມຄິດຂອງຊຸມຊົນ ມີຕໍ່ແມ່ຍິງໄດ້ບໍ່?
- ຈາກເລື່ອງຂອງໂພຊຸ່ ເຈົ້າຄິດແນວໃດຕໍ່ກັບ ເອກະລັກ ຫຼື ຕົວຕົນທີ່ຖືກກຳນົດໂດຍ ໂຄງສ້າງທາງສັງຄົມ?

ກິດຈະກຳເປັນກຸ່ມ:

ໃຫ້ນັບຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລ້ວແບ່ງອອກເປັນ 2 ກຸ່ມໃຫຍ່ເທົ່າກັນ

ກຸ່ມທີ 1: ເປັນກຸ່ມ ‘ຊົນເຜົ່າສ່ວນໃຫຍ່ ຢູ່ໃນສັງຄົມທີ່ຕົນເອງຢູ່’

ແລະ

ກຸ່ມທີ 2: ເປັນກຸ່ມ ‘ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ຢູ່ໃນສັງຄົມທີ່ຕົນເອງຢູ່’

ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມສົນທະນາກັນ ວ່າ ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ພວກເຮົາຈະສາມາດເຮັດໃຫ້ເກີດມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ເຄົາລົບເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ໄດ້ດີແນວໃດ. ພວກເຮົາຈະສາມາດສະໜັບສະໜູນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນດີແນວໃດ ແລະ ສົ່ງເສີມສິດທິເທົ່າທຽມກັນ ດີແນວໃດ ໂດຍບໍ່ມີການຈຳແນກເຊື້ອຊາດ, ຊົນເຜົ່າ ແລະ ເອກະລັກ ຫຼື ຕົວຕົນ? ຫຼັງຈາກແຕ່ລະກຸ່ມສົນທະນາແລ້ວ ໃຫ້ຕົວແທນຂອງແຕ່ລະກຸ່ມແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດເຫັນ ໃນກຸ່ມໃຫຍ່.

ຕໍ່ຈາກນັ້ນໃຫ້ນັບອີກຄັ້ງໜຶ່ງ ເພື່ອແບ່ງອອກເປັນ ສອງກຸ່ມອີກຄັ້ງ:

ກຸ່ມທີ 1: ໃຫ້ເປັນ ‘ແມ່ຍິງ’

ແລະ

ກຸ່ມທີ 2: ໃຫ້ເປັນ ‘ຜູ້ຊາຍ’.

ຢູ່ໃນວັດທະນາທຳຂອງເຈົ້າ ບົດບາດ, ຄວາມເຊື່ອ, ຄວາມຄາດຫວັງ, ພາບລັກ ແລະ ທັດສະນະຄະຕິ ຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ຖືກກຳນົດວ່າແນວໃດ? ຫຼັງຈາກແຕ່ລະກຸ່ມສົນທະນາກັນແລ້ວ ໃຫ້ຕົວແທນຂອງແຕ່ລະກຸ່ມມານຳສະເໜີ ແນວຄວາມຄິດຈາກການສົນທະນາໃນກຸ່ມໃຫຍ່.

ຄູຝຶກ ສະຫຼຸບໂດຍເນັ້ນຍ້າວ ສິ່ງດັ່ງກ່າວທີ່ໄດ້ສົນທະນາກັນມາ (ເອກະລັກ ຊົນເຜົ່າ ແລະ ເພດ) ໄດ້ສ້າງໃຫ້ເກີດມີຄວາມຂັດແຍ້ງກັນ, ມີການລະເມີດສິດທິ ແລະ ເກີດຄວາມອະຍຸຕິທຳຂຶ້ນໃນສັງຄົມ. ໃນຂະນະ ທີ່ພວກເຮົາສັນນິຖານກ່ຽວກັບເພດ ແລະ ຊົນເຜົ່າວ່າ ເປັນເລື່ອງຂອງທຳມະຊາດນັ້ນ ແທ້ຈິງແລ້ວສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນ ຄືສິ່ງທີ່ຖືກກຳນົດໂດຍ ໂຄງສ້າງທາງສັງຄົມ. ສະນັ້ນແລ້ວ ສັງຄົມແບບໃດກັນແທ້ ທີ່ພວກເຮົາຕ້ອງການຢາກຈະສ້າງຂຶ້ນ?

ທົບທວນປະຈຳວັນ: ຫຼັງຈາກຈົບກິດຈະກຳພາກທຳອິດ, ຄູຝຶກຄວນໃຫ້ເວລາແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການສະເໜີແນວຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ສຳຫຼວດເບິ່ງວ່າ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີຄວາມຮູ້ສຶກແນວໃດຕໍ່ກັບການຝຶກອົບຮົມໃນມື້ນີ້ວ່າ:

- ເນື້ອຫາບົດຮຽນຂອງມື້ນີ້ຫຼາຍເກີນໄປບໍ່ສຳລັບເຂົາເຈົ້າ?
- ມີອັນໃດບໍ່ ທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຢາກໃຫ້ທິມຄູຝຶກມີການປັບປຸງ ເພື່ອໃຫ້ເກີດມີບັນຍາກາດຮຽນຮູ້ໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປໃຫ້ດີຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ?

ຂໍ້ສັງເກດ: ເນື່ອງຈາກອາດຈະມີບາງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ບໍ່ພ້ອມທີ່ຈະແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດຢູ່ໃນກຸ່ມໃຫຍ່ ສະນັ້ນ ຄູຝຶກສາມາດກະກຽມ ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ແລ້ວຕິດໄວ້ຝາຫ້ອງ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນຄຳຄິດເຫັນໃສ່ເຈ້ຍນ້ອຍ ແລ້ວຕິດໄວ້ໃນເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ໂດຍບໍ່ມີການບົ່ງຊີ້.

ຫາກມີເວລາ ຜູ້ຈັດອາດຈະຈັດກິດຈະກຳ ນັ່ງສະມາທິ, ໂຍຄະ ຫຼື ກິດຈະກຳເສີມສ້າງສະພາບຈິດໃຈທີ່ດີ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໄດ້ເຮັດຮ່ວມກັນ ໃນມື້ທຳອິດ ຫຼັງຈາກການຝຶກອົບຮົມ ຫຼື ຕອນເຊົ້າຂອງມື້ຖັດໄປ. ກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້ ຈະຊ່ວຍນຳເອົາທຸກຄົນມາຢູ່ຮ່ວມກັນ, ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຕຶງຄຽດ ແລະ ເພື່ອຜ່ອນຄາຍ ຫຼັງຈາກທີ່ເຮັດກິດຈະກຳມາໝົດມື້ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຮຽນໃນມື້ທີ່ສອງດຳເນີນໄປໄດ້ດ້ວຍດີ!

ເພີ່ມເຕີມ:

ຖ້າຄູຝຶກ/ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ຍັງບໍ່ເຄີຍຈັດກິດຈະກຳ ໃນການນັ່ງສະມາທິ, ການຫລິ້ນໂຍຄະ ຫຼື ກິດຈະກຳເສີມສ້າງຈິດທີ່ດີ ມາກ່ອນ ວິດີໂອຂ້າງລຸ່ມນີ້ອາດຈະເປັນປະໂຫຍດ ໃນການສຶກສາເຖິງວິທີການ ແລະ ຂັ້ນຕອນໃນການປະຕິບັດ ໄດ້:

- ການຫຼິ້ນໂຍຄະ ເພື່ອການດູແລຕົນເອງ (10 ນາທີ): <https://youtu.be/VpW33Celubg>
- ການນັ່ງສະມາທິ 5 ນາທີ (ສຽງພາກຜູ້ຍິງ) ເພື່ອການສ້າງຄວາມສະຖຽນ ແລະ ສະມາທິ ໃນຊ່ວງເວລາທີ່ບໍ່ມີຄວາມແນ່ນອນ: <https://youtu.be/0ro8Eg3LtC4>;
- ການນັ່ງສະມາທິ 5 ນາທີ (ສຽງພາກຜູ້ຊາຍ): <https://youtu.be/inpok4MKVLM>

ພາກທີ 2: ຜູ້ຄົນ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການ ພັດທະນາ

“

ຢູ່ໃນພາກນີ້ ແມ່ນຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ພາບລວມ ກ່ຽວກັບຄວາມສໍາພັນ ລະຫວ່າງ ຜູ້ຄົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ພ້ອມນັ້ນ ພວກເຮົາຈະໄດ້ມີການຄົ້ນຫາຮ່ວມກັນເຖິງ ຄວາມ ສໍາຄັນ ຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ມີຕໍ່ມະນຸດ ແລະ ຜົນທີ່ຈະຕາມມາ ຫາກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ຖືກທໍາລາຍ.

ກິດຈະກຳຢູ່ໃນພາກນີ້

ກິດຈະກຳ 2.1: ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາມີ ຄວາມໝາຍແນວໃດຕໍ່ເຈົ້າ?

ສິ່ງແວດລ້ອມ

ການພັດທະນາ

ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ

ກິດຈະກຳ 2.2: ການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ

ກິດຈະກຳ 2.3: ພະແມ່ທໍລະນີກຳລັງບອກຫຍັງແກ່ ພວກເຮົາ?

ກິດຈະກຳ 2.4: ແມ່ນຫຍັງກຳລັງເກີດຂຶ້ນກັບສິດທິ ສິ່ງແວດລ້ອມຢູ່ໃນພາກພື້ນເຮົາ?

ກິດຈະກຳ 2.5: ສິ່ງແວດລ້ອມຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ

ສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ດ້ວຍການເຄົາລົບສິດທິ
ມະນຸດ

ກິດຈະກຳ 2.6: ເຊັກອິນ

ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ຢູ່ໃນພາກນີ້ ແມ່ນຈະເປີດໂອກາດໃຫ້ພວກເຮົາໄດ້ຮຽນຮູ້ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ກ່ຽວກັບສະຖານະການ ທີ່ກຳລັງເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງພວກເຮົາ ແລະ ແມ່ນຫຍັງແດ່ ທີ່ພວກເຮົາສາມາດເຮັດໄດ້ ເພື່ອປົກປ້ອງທຳມະຊາດຂອງພວກເຮົາ. ຜ່ານຈາກການຮຽນຮູ້ ປະສົບການຂອງກັນ ແລະ ກັນ ໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະສາມາດເຂົ້າໃຈຜູ້ອື່ນຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ສາມາດມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນໄດ້ໃນການສົ່ງເສີມ ການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ.

ກິດຈະກຳ 2.1: ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາມີຄວາມ ໝາຍແນວໃດຕໍ່ເຈົ້າ?²

	30 ນາທີ
	ເພື່ອຮຽນຮູ້ ກ່ຽວກັບຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາ
	ກະດານ (ຖ້າບໍ່ມີກະດານ ສາມາດ ໃຊ້ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ໄດ້), ປຶກເຟີດ (ຫຼາຍສີ ເຊັ່ນ: ສີຟ້າ ແລະ ສີແດງ)

ວິທີການ:

- ຂຽນຄຳວ່າ “ສິ່ງແວດລ້ອມ” ແລະ “ການພັດທະນາ” ຢູ່ໃນແຕ່ລະສ່ວນຂອງກະດານ ແລະ ຕ້ອງໝັ້ນໃຈວ່າ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະຄົນເຂົ້າໃຈວ່າ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາ ມີຄວາມໝາຍວ່າແນວໃດ
- ໃຫ້ແຕ່ລະຄົນຂຶ້ນມາຂຽນ ຄຳໜຶ່ງທີ່ເຂົາເຈົ້າຄິດພໍ້ ເມື່ອເວົ້າເຖິງ “ສິ່ງແວດລ້ອມ” ແລະ “ການພັດທະນາ”.
 - 1) ຄູ່ຝຶກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະຄົນ ອະທິບາຍຕໍ່ກັບ ຄຳທີ່ເຂົາເຈົ້າຂຽນລົງເທິງກະດານ
 - 2) ຫຼັງຈາກສິ້ນທະນາແລ້ວ ຄູ່ຝຶກສັງລວມໂດຍການອະທິບາຍເຖິງຄວາມໝາຍຂອງສອງຄຳດັ່ງກ່າວ

ສິ່ງແວດລ້ອມ

ແມ່ນ ທຸກສິ່ງຢ່າງທີ່ຢູ່ອ້ອມຮອບຕົວ ມະນຸດ, ສັດ ແລະ ພືດ. ສຳລັບບາງຄົນ ແມ່ນອາດຈະໃຫ້ຄວາມໝາຍ ງ່າຍໆຂອງຄຳວ່າ ‘ສິ່ງແວດລ້ອມ’ ແມ່ນ ‘ທຳມະຊາດ’ ແລະ ທຳມະຊາດ ແລະ ຄົນແມ່ນສອງສິ່ງທີ່ແຍກອອກ ຈາກກັນ. ແຕ່ສຳລັບຄົນ ອື່ນໆ ຄຳວ່າ ‘ສິ່ງແວດລ້ອມ’ ແມ່ນລວມເຖິງກິດຈະກຳຂອງມະນຸດ ເຊິ່ງພູມມິທັດ ໃນການກະສິກຳ ແລະ ບ່ອນລ້ຽງສັດ ກໍ່ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ. ສະນັ້ນຄຳວ່າ ‘ສິ່ງແວດລ້ອມ’ ແມ່ນ ປະກອບມີ ທີ່ດິນກະສິກຳ, ພື້ນທີ່ໃນການລ້ຽງສັດ, ແມ່ນ້ຳ, ພູເຂົາ, ສັດນ້ຳ, ສັງລ້ຽງ ແລະ ອື່ນໆ. ຄຳວ່າ ສິ່ງແວດລ້ອມ ມັກຈະຖືກໃຊ້ສະຫຼັບກັບຄຳວ່າ ‘ລະບົບນິເວດ’ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງ ຊຸມຊົນຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ທີ່ມີການ ພົວພັນກັນ ກັບ ສະພາບແວດລ້ອມທາງກາຍະພາບຂອງພວກເຂົາ.

ການພັດທະນາ

ການພັດທະນາ ແມ່ນຂະບວນການສ້າງການປ່ຽນແປງ ເພື່ອໃຫ້ມີການເຕີບໂຕ, ກ້າວໜ້າ ແລະ ນຳໄປສູ່ການ ປ່ຽນແປງທີ່ດີ. ຈຸດປະສົງຂອງການພັດທະນາ ແມ່ນເພື່ອປັບປຸງ ຄຸນນະພາບຊີວິດຂອງປະຊາກອນ ແລະ ເພື່ອ ສ້າງ ຫຼື ຂະຫຍາຍລາຍໄດ້ ແລະ ໂອກາດການຈ້າງງານ ໂດຍປາສະຈາກ ການທຳລາຍສິ່ງແວດລ້ອມ.

² ບາງຂໍ້ມູນໃນກິດຈະກຳນີ້ ແມ່ນປັບມາຈາກ Community Action Guide: ການພັດທະນາແມ່ນຫຍັງ? ຂອງໂຄງການ International Accountability Project. ເບິ່ງເພີ່ມເຕີມທີ່: <https://bit.ly/2HwLG1P>

ຢ່າງທີ່ເຫັນນຳກັນວ່າ ຄຳວ່າ “ພັດທະນາ” ແມ່ນມີຫຼາຍຄວາມໝາຍ. ສະນັ້ນ ຈຶ່ງມີຫຼາກຫຼາຍວິທີ ໃນການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈ ກ່ຽວກັບ ແນວຄວາມຄິດຂອງການພັດທະນາ ເພາະວ່າໃນໂລກນີ້ ມີຫຼາຍຊຸມຊົນທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແມ່ນມາຈາກ ຄວາມເຊື່ອ, ການໃຫ້ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ວິໄສທັດໃນອະນາຄົດ ຂອງຄົນເຮົາ.

ໃນຫຼາຍໆຄັ້ງ ລັດຖະບານ, ບໍລິສັດ ຫຼື ທະນາຄານພັດທະນາ ເບິ່ງວ່າ ໂຄງການໃຫຍ່ໆ (ເຊັ່ນ: ການສ້າງຖະໜົນ, ບໍ່ແຮ່, ເຂື່ອນໄຟຟ້າ ຫຼື ການສ້າງຕຶກອາຄານທີ່ທັນສະໄໝ) ແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນສຳລັບການພັດທະນາຂອງປະເທດ. ພວກເຂົາມັກເອີ້ນສິ່ງດັ່ງກ່າວວ່າ “ແຜນພັດທະນາ” ຫຼື “ໂຄງການພັດທະນາ”.

ແຕ່ວ່າ ໂຄງການດັ່ງກ່າວແມ່ນດີຕໍ່ກັບທຸກຄົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມບໍ? ແມ່ນໃຜໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການດັ່ງກ່າວ ແລະ ແມ່ນໃຜຄວນຕັດສິນໃຈວ່າ ໂຄງການໃດ ແລະ ນະໂຍບາຍໃດ ທີ່ດີທີ່ສຸດສຳລັບອະນາຄົດ ຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ປະເທດເຮົາ? ແມ່ນໃຜແດ່ທີ່ມີສິດໃນທາງຖາມຕໍ່ກັບສິ່ງທີ່ກຳລັງເກີດຂຶ້ນວ່າ ແມ່ນ “ການພັດທະນາ” ແທ້ບໍ? ແມ່ນຫຍັງຈະເກີດຂຶ້ນ ຫາກເຈົ້າບໍ່ເຫັນດີ ກັບແຜນ ຫຼື ໂຄງການທີ່ກຳລັງສະເໜີ? ແລະ ເຈົ້າສາມາດແນະນຳ ຫຼື ຊອກຫາທາງເລືອກອື່ນ ເພື່ອປະກອບສ່ວນ ໃນການພັດທະນາ ຊຸມຊົນທີ່ທ່ານຕ້ອງການ?

ການຕອບຄຳຖາມເຫຼົ່ານັ້ນ ອາດເປັນເລື່ອງຍາກ ແລະ ຢູ່ໃນຫຼາຍໆພື້ນທີ່ ເຈົ້າອາດຈະບໍ່ສາມາດຖາມຄຳຖາມເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ຢ່າງເປີດເຜີຍ ເນື່ອງຈາກຂໍ້ກຳກັດຂອງເສລີພາບ. ແຕ່ວ່າ ເພື່ອໃຫ້ເປັນການພັດທະນາ ທີ່ຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການທີ່ແທ້ຈິງຂອງຄົນ ທຸກຄົນກໍ່ຕ້ອງມີສ່ວນຮ່ວມໃນການວາງແຜນ ການພັດທະນາ ບໍ່ແມ່ນພຽງແຕ່ສະຖາບັນໃຫຍ່ໆທີ່ມີອຳນາດເທົ່ານັ້ນ.

ຂໍ້ມູນສຳຄັນ:

ການພັດທະນາ ຄວນເປັນຂະບວນການທີ່ ທຸກຄົນ ແລະ ຊຸມຊົນ ສາມາດທີ່ຈະໃຊ້ສິດໃນການທາງຖາມ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ທີ່ຕັດສິນໃຈນັ້ນຕອບຄຳຖາມວ່າ ການພັດທະນານັ້ນຄວນເປັນແນວໃດ? ຂະບວນການພັດທະນາ ຄວນເຮັດໃຫ້ທຸກຄົນມີຊີວິດຢູ່ຢ່າງມີສັກສີ ແລະ ນຳເອົາຄວາມສະເລີນຮຸ່ງເຮືອງມາສູ່ດິນແດນ ທີ່ເຂົາເຈົ້າຮັກ ແລະ ຫວງແທນ.

ເພີ່ມເຕີມ:

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຂົ້າໃຈຢູ່ຂຶ້ນວ່າ ການພັດທະນາກ່ຽວຂ້ອງແນວໃດກັບສິດທິມະນຸດ ຄູຝຶກ ຫຼື ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ສາມາດເປີດວິດີໂອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງໄດ້. ວິດີໂອໜຶ່ງທີ່ສາມາດເປີດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງໄດ້ຄື: ‘ການພັດທະນາ ແມ່ນສິດທິມະນຸດ’ ໂດຍ UN Human Rights. ເບິ່ງວິດີໂອນີ້ໄດ້ທີ່ນີ້: <https://youtu.be/pdKfypBTtdI>

ການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ

ການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ ແມ່ນການພັດທະນາທີ່ຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການໃນປັດຈຸບັນ ໂດຍປາສະຈາກການບັນທອນຄວາມສາມາດຂອງຄົນລຸ້ນຫຼັງ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງເຂົາເຈົ້າໄດ້.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ເມື່ອການພັດທະນາບໍ່ສາມາດ ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ບໍ່ສາມາດຮັບປະກັນຄວາມຍືນຍົງຂອງສິ່ງແວດລ້ອມໄດ້ ຊີວິດ ແລະ ທຸກສິ່ງຢ່າງທີ່ຢູ່ອ້ອມຕົວເຮົາ ກໍ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຫຼື ຖືກທຳລາຍ ຍ້ອນສິ່ງດັ່ງກ່າວ ແມ່ນ ‘ການພັດທະນາທີ່ສິ່ງຜົນກະທົບທາງລົບ’ ທີ່ໄດ້ປ່ຽນແປງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ທຳລາຍຊັບພະຍາກອນຂອງພວກເຮົາໃຫ້ໝົດໄປ. ໃນນີ້ ການພັດທະນາທີ່ສິ່ງຜົນກະທົບທາງລົບ ໝາຍເຖິງໂຄງການການພັດທະນາທີ່ບໍ່ມີສ່ວນຮ່ວມຂອງສາທາລະນະ, ບໍ່ມີຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ບໍ່ມີການປະຕິບັດຫຼັກການ ເຄົາລົບສິດທິມະນຸດ ແລະ ປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ. ສະນັ້ນຈຶ່ງນຳໄປສູ່ຜົນກະທົບທາງລົບ ທີ່ມີຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ວິຖີຊີວິດຂອງຜູ້ຄົນ.

ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ (SDG) ແມ່ນ ການລວບລວມເອົາ 17 ເປົ້າໝາຍໃນລະດັບໂລກ ທີ່ເຊື່ອມໂຍງກັນເຊິ່ງເປັນການກຳນົດອອກມາ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ສາມາດບັນລຸການພັດທະນາເພື່ອອະນາຄົດທີ່ດີ ແລະ ມີຄວາມຍືນຍົງຍິ່ງຂຶ້ນ ສຳລັບທຸກຄົນ. SDG ແມ່ນຖືກກຳນົດຂຶ້ນມາໃນປີ 2015 ໂດຍ ສະມັດສາໃຫຍ່ ແຫ່ງ ສະຫະປະຊາຊາດ ໂດຍມີເປົ້າໝາຍທີ່ຈະບັນລຸເປົ້າໝາຍໃຫ້ໄດ້ທົ່ວໂລກ ພາຍໃນປີ 2030.

ວິດີໂອ: ເປີດວິດີໂອຂ້າງລຸ່ມນີ້ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ຮັບຊື່ມແລ້ວເລືອກ

ເປີດຄຳບັນຍາຍເປັນພາສາອັງກິດ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈງ່າຍ:

https://www.youtube.com/watch?v=M-iJM02m_Hg

17 ເປົ້າໝາຍ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ (SDG)

ເປົ້າໝາຍ ທີ 1: ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 2: ລົບລ້າງຄວາມອຶດຫິວ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 3: ມີສຸຂະພາບ & ຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 4: ມີການສຶກສາທີ່ມີຄຸນນະພາບ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 5: ມີຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 6: ມີນ້ຳສະອາດ & ມີສຸຂະອະນາໄມ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 7: ມີພະລັງງານທີ່ສະອາດ & ທຸກຄົນສາມາດເຂົ້າເຖິງ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 8: ມີວຽກເຮັດງານທຳທີ່ມີຄຸນຄ່າ & ເສດຖະກິດມີການເຕີບໂຕ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 9: ສົ່ງເສີມການຫັນເປັນອຸດສາຫະກຳ, ການປະດິດສ້າງ & ສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 10: ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 11: ສ້າງຕົວເມືອງ & ຊຸມຊົນໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 12: ສົ່ງເສີມການອຸປະໂພກ ບໍລິໂພກ & ການຜະລິດຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 13: ມີແຜນການຮັບມືກັບການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 14: ອະນຸລັກ ແລະ ນຳໃຊ້ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດໃນນ້ຳແບບຍືນຍົງ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 15: ອະນຸລັກ ແລະ ນຳໃຊ້ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດເທິງໜ້າດິນແບບຍືນຍົງ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 16: ມີສັນຕິພາບ, ຄວາມຍຸຕິທຳ & ສະຖາບັນທີ່ເຂັ້ມແຂງ

ເປົ້າໝາຍ ທີ 17: ເປັນຄູ່ຮ່ວມມືເພື່ອເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ

ກິດຈະກຳ 2.2: ການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ

	2 ຊົ່ວໂມງ
	ເພື່ອທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ຮູ້ເຖິງວ່າພວກເຮົາສາມາດນຳເອົາເປົ້າໝາຍດັ່ງກ່າວໄປປະຕິບັດຕົວຈິງຄືແນວໃດ ໃນຊຸມຊົນ
	ກະດານຂາວ, ບິກເຟີດ, ເຈ້ຍບັດຄຳ (ສີຕ່າງກັນ) ແລະ ສໍສີ

ວິທີການ:

1. ຂຽນບັນດາເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ລົງໃນກະດານ
2. ແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອອກເປັນ 4ກຸ່ມຍ່ອຍ ໂດຍການນັບຕາມຕົວເລກ (1-4)
3. ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມສິນທະນາກ່ຽວກັບ ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາດັ່ງກ່າວ
4. ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມ ເລືອກເອົາ 5 ເປົ້າໝາຍ ທີ່ເຫັນວ່າ ສຳຄັນທີ່ສຸດສຳລັບທຸກຄົນທີ່ຢູ່ໃນກຸ່ມ ແລະ ຊຸມຊົນ ຂອງຕົນເອງ
5. ແຈກຢາຍເຈ້ຍບັດຄຳ ແລະ ສໍສີ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າແຕ້ມພາບ ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງວ່າ ການບັນລຸ 5 ເປົ້າໝາຍທີ່ຕົນເລືອກນັ້ນ ຈະຊ່ວຍປັບປຸງຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າຄືແນວໃດ
6. ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມນຳສະເໜີແນວຄວາມຄິດຂອງແຕ່ລະກຸ່ມຢູ່ໃນກຸ່ມໃຫຍ່ ເຊິ່ງໃນນີ້ ຄູ່ຝຶກຕ້ອງໝັ້ນໃຈວ່າ ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ເວົ້າພາສາອັງກິດບໍ່ເກັ່ງ ມີໂອກາດ ແລະ ເວລາເທົ່າທຽມກັນ ໃນການນຳສະເໜີ
7. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກສະຫຼຸບລວມ ແລະ ເຊື່ອມໂຍງການສິນທະນາຢູ່ພາຍໃນກຸ່ມ ຕໍ່ກັບບັນດາ **ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ (SDG).**³

³ ເບິ່ງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບ SDG ໄດ້ທີ່ນີ້: <https://sdgs.un.org/goals>

ກິດຈະກຳ 2.3: ພະແມ່ທໍລະນີ ກຳລັງບອກຫຍັງແກ່ພວກເຮົາ?

	30 ນາທີ
	ກິດຈະກຳນີ້ ແມ່ນເພື່ອຮຽນຮູ້ວ່າ ແມ່ນຫຍັງທີ່ກຳລັງເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນພາກພື້ນຂອງພວກເຮົາ ຜ່ານການແບ່ງປັນເລື່ອງລາວຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ
	ບໍ່ມີຫຍັງ
	ໃນກິດຈະກຳນີ້ ຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ທີ່ສຸດສໍາລັບການຟັງໃຫ້ເລິກເຊິ່ງ. ໃນຂະນະທີ່ກຳລັງຟັງຄູ່ສົນທະນາເລົ່າເລື່ອງ ຕ້ອງຟັງຢ່າງເອົາໃຈໃສ່ ແລະ ມີຄວາມເຄົາລົບຕໍ່ຜູ້ທີ່ກຳລັງເລົ່າເລື່ອງນັ້ນ

ວິທີການ:

1. ແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເປັນຄູ່
2. ຄົນໜຶ່ງ (ຜູ້ເປັນ A) ເປັນຜູ້ນຳ ແລະ ອີກຄົນໜຶ່ງ (ຜູ້ເປັນ B) ເຊິ່ງເປັນຄົນທີ່ຫຼັບຕາ
3. ຜູ້ນຳ (ຜູ້ເປັນ A) ພາຜູ້ເປັນ B ໂດຍໃຫ້ຜູ້ເປັນ B ຈັບແຂວນຜູ້ເປັນ A ເພື່ອໃຫ້ພາອອກໄປນອກຫ້ອງ
4. ໃຫ້ເວລາແຕ່ລະຄູ່ໃນການເຮັດກິດຈະກຳນີ້ 3 ນາທີ
5. ຜູ້ເປັນ A ເລີ່ມເວລາກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ທາງທຳມະຊາດ ທີ່ຕົນເອງມັກທີ່ສຸດ ຫຼື ສະຖານທີ່ທີ່ງ່າມທີ່ສຸດໃນຊຸມຊົນ ຂອງ ຜູ້ເປັນ A ໃຫ້ຜູ້ເປັນ B ຟັງ (ເຊິ່ງ B ແມ່ນຕ້ອງຫຼັບຕາໃນຂະນະທີ່ A ກຳລັງເລົ່າຢູ່ນັ້ນ)
6. ຫຼັງຄິບເວລາແລ້ວ ໃຫ້ (A) ແລະ (B) ປ່ຽນບົດບາດກັນ (ຄື: ໃຫ້ປ່ຽນ B ເປັນຜູ້ນຳ ແລະ A ເປັນຜູ້ຫຼັບຕາ ເພື່ອຟັງ B ເລົ່າກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ ທີ່ B ມັກໃຫ້ ຜູ້ເປັນ A ຟັງ (ໃຫ້ເວລາ 3 ນາທີ ຄືກັນ))
7. ຫຼັງຈາກເຮັດກິດຈະກຳນີ້ແລ້ວ ຄູ່ຝຶກນຳພາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສົນທະນາ ໂດຍການຖາມຄໍາຖາມລຸ່ມນີ້:
 - ເຈົ້າຮູ້ສຶກແນວໃດ ຫຼັງຈາກເຮັດກິດຈະກຳນີ້?
 - ສໍາລັບຜູ້ນຳ (ຜູ້ເປັນ A) ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງເລືອກເລົ່າກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ນັ້ນ?
 - ສໍາລັບຜູ້ທີ່ຫຼັບຕາ (ຜູ້ເປັນ B) ເຈົ້າຮູ້ສຶກແນວໃດເວລາທີ່ຕົນເອງຕ້ອງຫຼັບຕາ ແລະ ຟັງ ຜູ້ເປັນ A ເລົ່າເລື່ອງ?
 - ເຈົ້າເຫັນວ່າກິດຈະກຳນີ້ ມີຄວາມເຊື່ອມໂຍງ ກັບສິ່ງທີ່ກຳລັງເກີດຂຶ້ນຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມໃນພາກພື້ນນີ້ຄືແນວໃດ?
 - ທ່ານຮຽນຮູ້ຫຍັງແຕ່ຈາກການເຮັດກິດຈະກຳນີ້?
8. ຢູ່ໃນເວລາສົນທະນາ ຄູ່ຝຶກຕ້ອງເປີດໂອກາດໃຫ້ທຸກຄົນໄດ້ແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ. ຫຼັງຈາກສົນທະນາແລ້ວ ຄູ່ຝຶກສັງລວມກິດຈະກຳ ແລະ ກຽມເຮັດກິດຈະກຳຕໍ່ໄປ.

ກິດຈະກຳ 2.4: ແມ່ນຫຍັງກຳລັງເກີດຂຶ້ນກັບ ສິດທິສິ່ງແວດລ້ອມ ຢູ່ໃນພາກພື້ນພວກເຮົາ?

	2 ຊົ່ວໂມງ
	ກິດຈະກຳນີ້ ແມ່ນເພື່ອໃຫ້ທຸກຄົນໄດ້ຮຽນຮູ້ຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ກ່ຽວກັບບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ເຮົາກຳລັງປະເຊີນຢູ່ໃນປັດຈຸບັນ ຢູ່ໃນພາກພື້ນນີ້
	ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ບິກເຟີດ, ສີ່ສິ
	- ກ່ອນຈະມີການແບ່ງກຸ່ມ ຄູ່ຝຶກຄວນອະທິບາຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຮູ້ວ່າ ການນຳສະເໜີແມ່ນສາມາດເຮັດໄດ້ຫຼາກຫຼາຍວິທີ ແລະ ແຕ່ລະກຸ່ມແມ່ນມີອິດສະລະໃນການເລືອກວິທີໃນການນຳສະເໜີ ເຊັ່ນ ການເຮັດບົດນຳສະເໜີ, ຮູບພາບ, ການແຕ້ມຮູບ, ລະຄອນສັ້ນ ແລະ ອື່ນໆ. - ຕ້ອງໃຫ້ເວລາພຽງພໍ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຖາມ ຫຼື ແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດເຫັນຂອງເຂົາເຈົ້າ ກ່ອນຈະເຮັດກິດຈະກຳຕໍ່ໄປ

ກ່ອນເລີ່ມກິດຈະກຳ ໃຫ້ຄູ່ຝຶກຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ:

ບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສິດທິມະນຸດ ຫຍັງແດ່ ທີ່ພວກເຮົາກຳລັງປະເຊີນຢູ່?

ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກສາມາດຍົກຕົວຢ່າງວ່າ ໃນພາກພື້ນເຮົາມີຫຼາຍບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນເຊັ່ນ: ບັນຫາດິນເຊື່ອມໂຊມ, ການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ, ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ທີ່ບໍ່ມີຄວາມຍືນຍົງ, ການບັງຄັບໃຫ້ຍົກຍ້າຍ ແລະ ອື່ນໆ.

ວິທີການ:

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຍົກບາງບັນຫາ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສິດທິມະນຸດ ທີ່ເຂົາເຈົ້າເຫັນວ່າເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນພາກພື້ນນີ້ ມາສົນທະນາກັນຢູ່ພາຍໃນກຸ່ມ.

- ແບ່ງກຸ່ມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ໄດ້ກຸ່ມໜຶ່ງ 3-4 ຄົນ ທີ່ມາຈາກຊຸມຊົນ ຫຼື ປະເທດດຽວກັນ (ສຳລັບການແບ່ງກຸ່ມແມ່ນແລ້ວແຕ່ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ)
- ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມສົນທະນາກັນວ່າ ແມ່ນຫຍັງແດ່ທີ່ເຂົາເຈົ້າຮູ້ກ່ຽວກັບ ບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ກຳລັງເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນຊຸມຊົນ ຫຼື ປະເທດຂອງຕົນເອງ
- ຫຼັງຈາກສົນທະນາແລ້ວ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມກຽມນຳສະເໜີຜົນຈາກການສົນທະນາ ໂດຍຄຳນຶງສິ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
 - ໃຫ້ລະບຸບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ພ້ອມກັນສະຖານທີ່ທີ່ບັນຫາເກີດຂຶ້ນວ່າຢູ່ໃສ
 - ເປັນຫຍັງບັນຫາດັ່ງກ່າວຈຶ່ງເກີດຂຶ້ນ
 - ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄົນ ແລະ ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຄືແນວໃດ

- ບັນຫາດັ່ງກ່າວ ມີຜົນກະທົບແນວໃດຕໍ່ກຸ່ມຄົນທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ ຜົນກະທົບຕໍ່ຜູ້ຊາຍ, ຜູ້ຍິງ, ຜູ້ເຖົ້າ, ເດັກນ້ອຍ, ຊາວກະສິກອນ, ຊາວປະມົງ ແລະ ອື່ນໆ.
 - ໄດ້ມີການລົງມືປະຕິບັດໃດບໍ່ ເກີດຂຶ້ນ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ
- ຫຼັງຈາກສິນທະນາ ການເຮັດວຽກເປັນກຸ່ມແລ້ວ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມນຳສະເໜີໃນກຸ່ມໃຫຍ່

ໝາຍເຫດ: ໃນເວລາທີ່ມີການນຳສະເໜີ ຄູຝຶກຄວນກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີການຖາມ-ຕອບກັນ. ຖ້າຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມບໍ່ມີການຕອບສະນອງໃດໆ ຄູຝຶກຄວນເລີ່ມຖາມຄຳຖາມງ່າຍດາຍກ່ອນ ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຮູ້ສຶກສະບາຍໃຈຫຼາຍຂຶ້ນໃນການຖາມກັນໃນເວລາທີ່ມີການນຳສະເໜີ.

ຫຼັງຈາກການນຳສະເໜີ ຄູຝຶກສາມາດເປີດວິດີໂອ ຫຼື ສາລະຄະດີ ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງສະຖານະການຂອງຊຸມຊົນທີ່ກຳລັງປະເຊີນກັບຜົນກະທົບທາງດ້ານລົບທີ່ເກີດຈາກ ໂຄງການພັດທະນາທີ່ນຳມາເຊິ່ງການທຳລາຍ ຫຼື ວິດີໂອ ກ່ຽວກັບຊຸມຊົນທີ່ກຳລັງມີການຕໍ່ສູ້ ເພື່ອປົກປ້ອງແມ່ນ້ຳ, ທີ່ດິນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ຂ້າງລຸ່ມນີ້ແມ່ນບາງຕົວຢ່າງວິດີໂອທີ່ຄູຝຶກສາມາດນຳມາເປີດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງໄດ້:

- ປະຊາຊົນແມ່ນ້ຳຂອງກຳລັງຕໍ່ສູ້ເພື່ອຄວາມຢູ່ລອດ ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂອັນມືດຈາກເຂື່ອນຂະໜາດໃຫຍ່ຂອງຈີນ: <https://youtu.be/oAh4HzXN79E>
- ແມ່ນ້ຳສາລະວິນ – ແມ່ນ້ຳແຫ່ງຊີວິດຂອງເຮົາ: <https://vimeo.com/191449427>
- ສຽງຂອງແມ່ນ້ຳ ຄອນ: <https://www.youtube.com/watch?v=DFaFs9miVQM&t=77s>

ຄູຝຶກສະຫຼຸບກິດຈະກຳ ໂດຍການນຳສະເໜີຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບ ບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນພາກພື້ນນີ້ (ເຊັ່ນ: ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ, ການສຳປະທານທີ່ດິນ, ເຂດເສດຖະກິດພິເສດ, ໂຄງການເສັ້ນທາງລົດໄຟ, ການຄ້າໄມ້ທີ່ຜິດກົດໝາຍ, ໂຮງງານໄຟຟ້າຖ່ານຫີນ ແລະ ອື່ນໆ) ທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຜູ້ຄົນ.

ເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ເບິ່ງພາບຊັດເຈນຫຼາຍຂຶ້ນວ່າ ໂຄງການພັດທະນາໄດ້ສ້າງຜົນກະທົບທາງດ້ານລົບແນວໃດຕໍ່ກັບຊຸມຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຄູຝຶກສາມາດແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນລາຍຊື່ຂອງອົງການ ທີ່ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບ ສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍການສະແດງຂໍ້ມູນ ແລະ ທີ່ຢູ່ເວັບໄຊທ໌ຂອງອົງການດັ່ງກ່າວ ທີ່ປະກອບມີ ບົດລາບງານ, ສິ່ງພິມ, ວິດີໂອ ແລະ ກໍລະນີສຶກສາ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ.

- ເຂື່ອນພະລັງງານໄຟຟ້າຢູ່ພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ/ແມ່ນ້ຳສາລະວິນ: <https://www.internationalrivers.org/>
- Save the Mekong: <https://www.facebook.com/SaveTheMekong/>
- ຄະນະກຳມະທິການແມ່ນ້ຳຂອງສາກົນ (MRC): <https://www.mrcmekong.org/>
- ປະເດັນກ່ຽວກັບທີ່ດິນຢູ່ໃນພາກພື້ນ: <https://www.mrlq.org/>
- ສິດທິຂອງ ຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງ ແລະ ທຳມະຊາດ: <https://aippnet.org/>
- NGO Forum on the ADB: <https://www.forum-adb.org/>
- Open Development Mekong: <https://opendevelopmentmekong.net/>
- ລະບົບແຈ້ງເຕືອນລ່ວງໜ້າ (EWS) ແລະ ແຫ່ງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ: <https://bit.ly/2Sprcx3>

ກິດຈະກຳ 2.5: ສິ່ງແວດລ້ອມຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ

	1 ຊົ່ວໂມງ
	ກິດຈະກຳນີ້ ແມ່ນເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແລກປ່ຽນກ່ຽວກັບ ຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ໃນຂະນະທີ່ບາງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອາດຈະປະເຊີນບັນຫາແບບດຽວກັນ, ແຕ່ພວກເຂົາອາດມີແນວຄວາມຄິດແຕກຕ່າງກັນກ່ຽວກັບບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນ. ສະນັ້ນ ກິດຈະກຳນີ້ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາຮຽນຮູ້ຫຼາຍຂຶ້ນກ່ຽວກັບເລື່ອງລາວຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະຄົນ.
	ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ບົກເຟີດ, ສິດສີ
	ໃນກໍລະນີ ທີ່ມີບາງຄົນທີ່ບໍ່ສາມາດແຕ້ມຮູບໄດ້ ພວກເຂົາສາມາດແຕ້ມຮູບແບບງ່າຍດາຍ ໂດຍການໃຊ້ສັນຍາລັກ ແລະ ຂໍ້ຄວາມ ເພື່ອບົ່ງບອກສິ່ງທີ່ເຂົາເຈົ້າຕ້ອງການຢາກຈະສື່ເຖິງ.

ຕົວຢ່າງທີ 1:

ບ້ານເກີດຂອງຂ້ອຍອ້ອມຮອບໄປດ້ວຍພູຜາທີ່ສວນງາມ ແຕ້ມໄປດ້ວຍປ່າໄມ້ສັກທີ່ສູງ ແລະ ຕົບໜາ ແລະ ຍັງມີແມ່ນ້ຳໄຫຼຜ່ານກາງເມືອງອີກດ້ວນ. ແຕ່ໃນຫຼາຍປີມື່ງມານີ້ ບ້ານເກີດຂອງຂ້ອຍໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກ ຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ເພາະບ້ານຂ້ອຍມີປ່າໄມ້ສັກ. ເຫດການດັ່ງກ່າວ ໄດ້ທຳລາຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວິຖີຊີວິດຂອງຄົນໃນຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ.

ຕົວຢ່າງທີ 2:

ທີ່ດິນຢູ່ໃນບ້ານເກີດຂອງຂ້ອຍ ຖືກຄອບຄອງໂດຍບໍລິສັດບໍ່ແຮ່ແຫ່ງໜຶ່ງ. ຊາວບ້ານຈາກຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ ໄດ້ຖືກຍ້າຍໄປຢູ່ບ່ອນໃໝ່ ເຊິ່ງເປັນບ່ອນທີ່ພວກເຮົາບໍ່ຮູ້ເລີຍວ່າ ຈະເລີ່ມຕົ້ນຊີວິດໃໝ່ຢູ່ທີ່ນັ້ນ ຄືແນວໃດ. ບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ຄ່າຊົດເຊີຍພວກເຮົາພຽງເລັກນ້ອຍເທົ່ານັ້ນ ແລະ ເຮົາຕ້ອງຈຳໃຈຈາກບ້ານອັນໄປທີ່ຮັກຂອງເຮົາໄປ.

ວິທີການ:

- ຢາຍເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເພື່ອໃຫ້ແຕ້ມຮູບຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າ
- ແບ່ງເຈ້ຍອອກເປັນສອງສ່ວນເທົ່າກັນ ໂດຍພາກສ່ວນທາງເທິງ ແມ່ນໃຫ້ແຕ້ມຮູບຂອງຊຸມຊົນໃນອະດີດ
- ແລະ ຢູ່ໃນເຈ້ຍສ່ວນລຸ່ມ ແມ່ນໃຫ້ແຕ້ມ ກ່ຽວກັບຊຸມຊົນທີ່ແຕ່ລະຄົນເຫັນການປ່ຽນແປງໂດຍຄຳນຶງວ່າ ຊຸມຊົນຂອງຕົນເອງແມ່ນຍັງຄືເກົ່າບໍ່? ຖ້າບໍ່ຄືເກົ່າ ແມ່ນຫຍັງເຮັດໃຫ້ສິ່ງດັ່ງກ່າວເຫຼົ່ານັ້ນປ່ຽນແປງໄປ?
- ຫຼັງຈາກແຕ່ລະຄົນແຕ້ມຮູບແລ້ວ ຄູ່ຝຶກເຕົ້າໂຮມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເປັນກຸ່ມໃຫຍ່ ແລ້ວໃຫ້ແຕ່ລະຄົນນຳສະເໜີຮູບພາບຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ສິ່ງທີ່ເຮັດປ່ຽນແປງໄປ. ຄູ່ຝຶກຈັດເວລາ ຜູ້ລະປະມານ 5 ນາທີ ເພື່ອນຳສະເໜີຮູບພາບທີ່ແຕ້ມຂອງແຕ່ລະຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ
- ຫຼັງຈາກການນຳສະເໜີ ໃຫ້ແຕ່ລະຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີຄຳຖາມ ແລະ ຄຳເຫັນຕໍ່ການນຳສະເໜີ

ຄູ່ຝຶກສະຫຼຸບກິດຈະກຳນີ້ ແລະ ເນັ້ນຢ້ຳວ່າ ແມ່ນຫຍັງ ທີ່ເປັນສິ່ງທີ່ຄືກັນ ແລະ ແມ່ນຫຍັງຄືສິ່ງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ກ່ອນຈະປິດກິດຈະກຳນີ້ ຄູ່ຝຶກແບ່ງປັນຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງ ສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ຜ່ານມຸມມອງຂອງສິດທິມະນຸດ.

ສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ຄວາມເຊື່ອມໂຍງລະຫວ່າງສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໄດ້ເນັ້ນຢ້ຳວ່າ ສະພາບແວດລ້ອມທາງດ້ານກາຍະພາບທີ່ດີ ແມ່ນເງື່ອນໄຂເບື້ອງຕົ້ນສຳລັບການດຳລົງຊີວິດທີ່ມີກຽດ ແລະ ມີຄຸນຄ່າ. ແນ່ນອນ ສະພາບແວດລ້ອມທາງກາຍະພາບທີ່ດີ ແມ່ນກ່ຽວຂ້ອງກັບການປົກປ້ອງ ຫຼື ການປ້ອງກັນ ເຊັ່ນ: ມົນລະພິດທາງສຽງ, ມົນລະພິດທາງອາກາດ, ມົນລະພິດທາງນ້ຳ ແລະ ວິທີການທຳລາຍສານພິດ. ເມື່ອເປັນແນວນັ້ນ ບັນຫາກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສິດທິມະນຸດ ໄດ້ມີການກຳນົດໄວ້ໃນວາລະຂອງສາກົນ ໃນປີ 1972 ຢູ່ໃນ ກອງປະຊຸມ ແຫ່ງສະຫະປະຊາຊາດ ວ່າດ້ວຍສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ມະນຸດ. ໃນນັ້ນ ຫຼັກການທີ 1 ຂອງ ‘ຖະແຫຼງການສະຕັອກໂຮມ ວ່າດ້ວຍ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ມະນຸດ (Stockholm Declaration on the Human Environment)’ ໄດ້ຖືກກຳນົດຂຶ້ນເພື່ອເປັນພື້ນຖານທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຄວາມເຊື່ອມໂຍງກັນ ໃນການປົກປ້ອງ ສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍໄດ້ລະບຸວ່າ ມະນຸດທຸກຄົນ ‘ມີສິດຂຶ້ນພື້ນຖານໃນການສະແດງອອກ, ເທົ່າທຽມກັນ ແລະ ມີຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີ ຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ມີຄຸນນະພາບທີ່ເອື້ອຍອຳນວຍໃຫ້ມີການດຳລົງຊີວິດຢ່າງມີສັກສີ ແລະ ການເປັນຢູ່ທີ່ດີ ພ້ອມທັງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຢ່າງຈິງຈັງ ໃນການປົກປ້ອງ ແລະ ປັບປຸງສະພາບແວດລ້ອມໃຫ້ດີ ທັງໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ເພື່ອລຸ້ນຫຼານໃນອະນາຄົດ.’⁴

ການພັດທະນາທີ່ຍືນຍົງ ດ້ວຍການເຄົາລົບສິດທິມະນຸດ

ໃນວາລະ 2030⁵ ໄດ້ຄຳນຶງວ່າ ການມີສ່ວນຮ່ວມທັງໃນ ເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ ໂດຍ ລັດຖະບານມີຄວາມຮັບຜິດຊອບນັ້ນ ຈະເຮັດໃຫ້ສາມາດໄດ້ຮັບຜົນທີ່ດີຂຶ້ນ ສຳລັບທຸກຄົນຢູ່ໃນສັງຄົມ ໂດຍບໍ່ປະໃຫ້ໃຜຢູ່ເບື້ອງຫຼັງ. ຖະແຫຼງການວ່າດ້ວຍ ສິດທິຕໍ່ກັນພັດທະນາ ຍັງໄດ້ເນັ້ນຢ້ຳວ່າ ທຸກໆຄົນສາມາດມີສ່ວນຮ່ວມໄດ້ຢ່າງມີອິດສະຫຼະ, ມີຄວາມປິຕິທິດີ ແລະ ມີຄວາມໝາຍ. ພ້ອມນັ້ນ ໃນ ຫຼັກການແນະນຳ ການດຳເນີນທຸລະກິດ ແລະ ສິດທິມະນຸດ ຂອງ ສະຫະປະຊາຊາດ (UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs)) ໄດ້ກຳນົດບົດບາດໜ້າທີ່ຂອງລັດ ແລະ ບໍລິສັດເອກະຊົນ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ກິດຈະກຳການດຳເນີນທຸລະກິດ ຈະບໍ່ລະເມີດສິດທິຂອງປະຊາຊົນ.

ສິດທິຂອງພົນທະເມືອງ, ວັດທະນະທຳ, ເສດຖະກິດ, ການເມືອງ ແລະ ສັງຄົມ ແລະ ສິດທິຕໍ່ການພັດທະນາ ແມ່ນມີການກຳນົດຂຶ້ນມາເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ແລະ ສົ່ງເສີມເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ. ເຖິງວ່າໃນລະດັບບຸກຄົນ ເຂົາເຈົ້າຈະເສລີພາບໃນການປາກເວົ້າ ແລະ ປະທ້ວງ ກໍ່ຕາມ ແຕ່ສິ່ງນັ້ນຈະບໍ່ແມ່ນເສລີພາບຢ່າງແທ້ຈິງ ຫາກພວກເຂົາມີອາຫານ, ການສຶກສາ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ທີ່ບໍ່ພຽງພໍ. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ຫາກມີອາຫານ, ການສຶກສາ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ພຽງພໍ ແຕ່ບໍ່ມີສິດເສລີພາບ ກໍ່ບໍ່ແມ່ນເສລີພາບທີ່ແທ້ຈິງ. ສັງຄົມທີ່ທຸກຄົນສາມາດເຂົ້າເຖິງ ການປົກປ້ອງທາງສັງຄົມ, ຊັບພະຍາກອນໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ໂອກາດຕ່າງໆ ຂຶ້ນ

⁴ Icelandic Human Rights Centre “HUMAN RIGHTS AND THE ENVIRONMENT”. ເຂົ້າເຖິງວັນທີ 9 ມັງກອນ 2021: <https://bit.ly/3HOC9N3>

⁵ OHCHR ‘Advancing sustainable development through human rights’. ເຂົ້າເຖິງວັນທີ 9 ມັງກອນ 2021: <https://bit.ly/3Gem96O>

ພື້ນຖານ ກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ມີຄວາມເບາະບາງໜ້ອຍກວ່າ ຕໍ່ກັບຄວາມແຕກແຍກຂອງສັງຄົມ ແລະ ຄວາມສຸດ
ໂຕ່ງ.

ຕໍ່ກັບປະເດັນດັ່ງກ່າວເຫັນວ່າ ນະໂຍບາຍທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຢູ່ໃນຫຼາຍໆປະເທດ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ໃຫ້ຄວາມສໍາ
ຄັນ ໃນການປົກປ້ອງທາງສັງຄົມ ແລະ ເຫັນວ່າຄວາມຮັ່ງມີກະຈຸກຢູ່ໃນສູນກາງ ແລະ ອຳນາດທາງດ້ານ
ການເມືອງກໍ່ຢູ່ໃນກຳມີຂອງຄົນບາງກຸ່ມເທົ່ານັ້ນ. ຮູບແບບການພັດທະນາທີ່ບໍ່ມີຄວາມຍືນຍົງ ແມ່ນຈະເຮັດ
ໃຫ້ສະພາບແວດລ້ອມນັບມື້ນັບເຊື່ອມໂຊມລົງ ແລະ ຍິ່ງເປັນຕົວເລັ່ງການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບດິນຟ້າ
ອາກາດ ທີ່ສິ່ງຜົນກະທົບທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສຸຂະພາບ, ຄວາມສາມາດໃນການເຂົ້າເຖິງ ແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ສຸຂະ
ອານາໄມ, ອາຫານ, ທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ສິດທິຕໍ່ທີ່ດິນ ແລະ ທ້າຍສຸດກໍ່ເປັນອັນຕະລາຍແກ່ຊີວິດ.

ກິດຈະກຳ 2.6: ເຊັກອິນ

	15 ນາທີ
	ກິດຈະກຳນີ້ ແມ່ນເພື່ອສຳຫຼວດຄວນກ່ຽວກັບຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ
	ບໍ່ມີ
	ນີ້ແມ່ນກິດຈະກຳ ເພື່ອທົບທວນຄືນເຖິງ ຄວາມຮູ້ສຶກ ຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ວ່າພວກເຮົາຮູ້ສຶກສັບສົນບໍ່, ຮູ້ສຶກດີບໍ່ ຫຼື ມີຂໍ້ກັງວົນຫຍັງບໍ່. ການເຮັດກິດຈະກຳນີ້ ແມ່ນຈະຊ່ວຍໃຫ້ຄູຝຶກສາມາດກະກຽມໃນການເຮັດກິດຈະກຳຕໍ່ໄປໄດ້ດີຂຶ້ນ.

ວິທີການ:

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມນັ່ງເປັນວົງມົນ ແລະ ນຳພາກິດຈະກຳຕາມຂັ້ນຕອນລຸ່ມນີ້:

- ຄູຝຶກກ່າວວ່າ “ບາດນີ້ ພວກເຮົາຈະມາເຊັກອິນນຳ ໃຫ້ແຕ່ລະຄົນສະແດງອອກມາວ່າຮູ້ສຶກແນວໃດໃນຕອນນີ້ ແຕ່ລະຄົນສາມາດໃຊ້ພາສາກາຍ ຫຼື ສຽງ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເປັນຄຳເວົ້າ ເພື່ອແທນຄວາມຮູ້ສຶກໃນຕອນນີ້”
- ຄູຝຶກສາມາດຖາມວ່າໃຜຈະເປັນຜູ້ເຮັດກ່ອນ ຖ້າບໍ່ມີໃຜ ຄູຝຶກສາມາດເລີ່ມຕົ້ນກ່ອນ ໂດຍການສົ່ງສຽງ ຫຼື ເຮັດສິ່ງໃດໜຶ່ງ ເພື່ອສະແດງຄວາມຮູ້ສຶກອອກມາ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມລິ້ມຄືນ ສຽງ ຫຼື ການເຮັດສິ່ງໃດໜຶ່ງ ຂອງຄູຝຶກພ້ອມກັນ
- ເຮັດຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະຄົນເຮັດຄືກັນ ກໍ່ຄືພາຍຫຼັງແຕ່ລະຄົນເຮັດແລ້ວ ທັງມີດຢູ່ໃນກຸ່ມລິ້ມຄືນ (ສຽງ ຫຼື ການເຄື່ອນໄຫວຮ່າງກາຍຕ່າງໆ). ການເຮັດແບບນີ້ຈະເຮັດໃຫ້ມີບັນຍາກາດມ່ວນຊື່ນ ແລະ ຜ່ອນຄາຍ
- ສິບຕໍ່ເຮັດຈົນເຖິງຜູ້ສຸດທ້າຍ

ພາກທີ 3: ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

“

ບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍແຕກຕ່າງກັນ.
ໃນພາກນີ້ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຂົ້າໃຈຫຼາຍຂຶ້ນ ຕໍ່ກັນສາຍພົວພັນລະຫວ່າງ ຄວາມ
ສະເໝີພາບທາງເພດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ກິດຈະກຳຢູ່ໃນພາກນີ້

ກິດຈະກຳ 3.1: ການຮັບຮູ້ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ “ເພດທາງ ກາຍະພາບ” ແລະ “ເພດສະພາບ”

ເພດທາງກາຍະພາບ ກັບ ເພດສະພາບ

ກິດຈະກຳ 3.2: ສະຕຣີໂຕ໌ແມ່ນຫຍັງ?

ສະຕຣີໂຕ໌

ເພດສະພາບ ໃນບໍລິບົດຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ

ກິດຈະກຳ 3.3: ເພດ, ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນ

ກິດຈະກຳ 3.4: ເລື່ອງເລົ່າກ່ຽວກັບແມ່ຍິງ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ເລື່ອງເລົ່າກ່ຽວກັບແມ່ຍິງ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ກົດໝາຍສາກົນ, ສົນທິສັນຍາ ແລະ ເວທີສົນທະນາກ່ຽວ
ກັບແມ່ຍິງ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ກິດຈະກຳ 3.1: ການຮັບຮູ້ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ “ເພດທາງ ກາຍະພາບ” ແລະ “ເພດສະພາບ”

	30 ນາທີ (ແລ້ວແຕ່ຈຳນວນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ)
	ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຂົ້າໃຈຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງຄຳວ່າ “ເພດທາງກາຍະພາບ” ແລະ “ເພດສະພາບ”
	ບົດນຳສະເໜີ ເພື່ອນຳສະເໜີຮູບພາບທີ 3.1 ແລະ 3.2, ໂປເຈັກເຕີ ແລະ ຜ້າ ເພື່ອສະແດງພາບ, ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ເຈ້ຍເພື່ອໃຊ້ແຕ້ມຮູບ, ບິກເຟີດ, ສໍສີ
	ກິດຈະກຳນີ້ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຂົ້າໃຈຫຼາຍຂຶ້ນຕໍ່ກັບຄວາມໝາຍຂອງຄຳວ່າ “ເພດທາງກາຍະພາບ” ແລະ “ເພດສະພາບ”. ນອກຈາກນີ້ ຍັງຈະໄດ້ມີໂອກາດໃນການທີ່ຈະແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດຂອງຕົນເອງກ່ອນທີ່ຈະເລີ່ມເຂົ້າເນື້ອໃນບົດຮຽນ ເຊິ່ງເປັນກິດຈະກຳໜຶ່ງທີ່ບໍ່ຍາກສະນັ້ນ ສາມາດໃຊ້ເປັນກິດຈະກຳ ເພື່ອສ້າງບັນຍາກາດໄດ້ເຊັ່ນດຽວກັນ

ວິທີການ:

ກ່ອນຈະເລີ່ມ ກິດຈະກຳ 3.1 ຄູ່ຝຶກສາມາດນຳພາເຮັດກິດຈະກຳທີ່ໃຊ້ເວລາສັ້ນໆ ເພື່ອເປັນການທົດລອງວ່າຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີຄວາມເຂົ້າໃຈແນວໃດຕໍ່ກັບຄຳວ່າ “ເພດທາງກາຍະພາບ” ແລະ “ເພດສະພາບ”. ກິດຈະກຳນີ້ໃຊ້ເວລາປະມານ 10 ນາທີ. ຄູ່ຝຶກເລີ່ມຕົ້ນດ້ວຍການຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ:

ເຈົ້າມີຄວາມເຂົ້າໃຈແນວໃດເມື່ອໄດ້ຍິນຄຳວ່າ ເພດທາງກາຍະພາບ ແລະ ເພດສະພາບ?

ໃນຂະນະທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແລກປ່ຽນຢູ່ນັ້ນໃຫ້ຄູ່ຝຶກຂຽນຄຳເວົ້າ ຫຼື ຄຳສັບ ທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເວົ້າອອກມານັ້ນລົງໃນກະດານ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກສາມາດນຳພາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ນຳມາເຮັດກິດຈະກຳຫຼັກ

ກິດຈະກຳຫຼັກ

1. ເລີ່ມດ້ວຍການແບ່ງກຸ່ມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໂດຍອີງໃສ່ ເພດ
2. ຕໍ່ຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກແຈກຢາຍອຸປະກອນຕ່າງໆໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມເຊັ່ນ: ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ບິກເຟີດ ແລະ ສໍສີ
3. ນຳເອົາຮູບພາບ ທີ 3.1 ແລະ 3.2 (ຫຼື ສະແດງພາບໃດພາບໜຶ່ງກໍໄດ້) ມາໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະກຸ່ມເບິ່ງ
4. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສົນທະນາກັນເພື່ອຕອບຄຳຖາມລຸ່ມນີ້:
 - a. ເຫັນຫຍັງແດ່ຢູ່ໃນພາບນີ້?
 - b. ສາມາດບອກໄດ້ບໍ່ວ່າຄຳວ່າ “ເພດທາງກາຍະພາບ” ແລະ “ເພດສະພາບ” ແຕກຕ່າງກັນຄືແນວໃດ?
5. ໃຫ້ເວລາແຕ່ລະກຸ່ມສົນທະນາ ເພື່ອວິເຄາະຮູບພາບ ແລະ ຕອບຄຳຖາມຂ້າງເທິງ ຫຼັງຈາກນັ້ນໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມນຳສະເໜີໃນກຸ່ມໃຫຍ່

ເພດທາງກາຍະພາບ ກັບ ເພດສະພາບ

“ເພດທາງກາຍະພາບ” ແລະ “ເພດສະພາບ” ບໍ່ແມ່ນຄຳສັບທີ່ຄ້າຍຄືກັນ

ເພື່ອເປັນການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈເບື້ອງຕົ້ນ ຄູ່ຝຶກສາມາດເປີດວິດີໂອ ທີ່ມີຊື່ວ່າ: Sex Assigned at Birth and Gender Identity: What Is The Difference?⁸ ເຊິ່ງເປັນວິດີໂອກາຕູນທີ່ເຂົ້າໃຈງ່າຍ ແລະ ມ່ວນຊື່ນ ເພື່ອອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງສອງຄຳດັ່ງກ່າວແຕ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ

ເບິ່ງວິດີໂອໄດ້ທີ່: <https://www.youtube.com/watch?v=Y19kYh6k7ls>

“ເພດທາງກາຍະພາບ”	“ເພດສະພາບ”
- ໝາຍເຖິງ ລັກສະນະທາງເພດທີ່ກຳນົດໂດຍ “ປັດໄຈທາງຊີວະວິທະຍາ” ທີ່ແຍກເປັນຜູ້ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ - ຖ້າທ່ານເກີດມາພ້ອມກັບມີຊ່ອງຄອດ ແມ່ນຖືກກຳນົດວ່າເປັນຜູ້ຍິງ - ຖ້າທ່ານເກີດມາພ້ອມກັບ ຖືງອັນທະ ແລະ ອົງຄະຊາດ ແມ່ນຖືກກຳນົດວ່າເປັນຜູ້ຊາຍ	- ໝາຍເຖິງ “ລັກສະນະທາງດ້ານພຶດຕິກຳ, ສັງຄົມ ແລະ ຈິດໃຈ” ຂອງເພດຍິງ ແລະ ເພດຊາຍ - ເນັ້ນໃສ່ພຶດຕະກຳທາງສັງຄົມ ແລະ ຄວາມຊັບຊ້ອນຂອງຄວາມນິກົດ ແລະ ທັດສະນະຄະຕິ - ສຳນຶກທາງເພດ ແມ່ນສາມາດປ່ຽນແປງໄດ້ຕະຫຼອດເວລາ

ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດໃຊ້ສອງຄຳ (ເພດທາງກາຍະພາບ ແລະ ເພດສະພາບ) ແທນກັນໄດ້ ເພາະວ່າເພດທາງກາຍະພາບຂອງຄົນເຮົາແມ່ນຖືກກຳນົດໂດຍ ຊີວະວິທະຍາຂອງ ຜູ້ຍິງ ຫຼື ຜູ້ຊາຍ ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ສອດຄ້ອງ ກັບເພດສະພາບຂອງເຂົາເຈົ້າ ສະເໝີໄປ⁹. ບາງຄັ້ງ ບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງເພດທາງກາຍະພາບ ແລະ ເພດສະພາບ ອາດຈະຖືຕົນເອງວ່າເປັນຍິງ ຫຼື ຊາຍຂ້າມເພດ, ການບໍ່ຍຶດຕິສະຖານະທາງເພດ (ວ່າຕົນເປັນເພດຍິງ ຫຼື ເພດຊາຍ ຫຼື ເອີ້ນວ່າ ນອນ-ໄບນາຣີ) ຫຼື ຄົນທີ່ເກີດມາເປັນເພດທີ່ບໍ່ຖືກກັບເພດທີ່ມີມາຕັ້ງແຕ່ເກີດ (gender-nonconforming).

Karen Cross (2018)¹⁰ ໄດ້ຂຽນກ່ຽວກັບ ເພດທາງກາຍະພາບ ແລະ ເພດສະພາບ ວ່າ ທັງສອງຄຳແຕກຕ່າງກັນຄືແນວໃດ?

“ລະດັບການຕັດສິນໃຈ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງການເງິນ ທີ່ຄາດຫວັງຈາກແຕ່ລະຝ່າຍ ແລະ ເວລາທີ່ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ໄດ້ຖືກຄາດຫວັງ ໃນການເຮັດວຽກເຮືອນ ແລະ ການລ້ຽງດູລູກຫຼານ ນັ້ນ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນອອກໄປຕາມວັດທະນະທຳທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຢູ່ໃນສັງຄົມວັດທະນະທຳທີ່ເປີດກວ້າງ ຄອບຄົວກໍ່ມີບັນຖັດຖານຂອງພວກເຂົາເຊັ່ນດຽວກັນ. ເຊິ່ງເຫັນໄດ້ວ່າ ບົດບາດທາງດ້ານເພດ ບໍ່ໄດ້ມີການກຳນົດແບບຕາຍໂຕ. ຢູ່ໃນສັງຄົມຫຼາຍແຫ່ງ ເຫັນວ່າ ຜູ້ຊາຍມີແນວໂນ້ມ ໃນການເຮັດບົດບາດທີ່ເຫັນວ່າເປັນວຽກຂອງແມ່ຍິງ ຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ແມ່ຍິງເອງກໍ່ເລີ່ມມາເຮັດວຽກ ຫຼື ມີບົດບາດຫຼາຍຂຶ້ນໃນສິ່ງທີ່ຫຼາຍຄົນເຄີຍເບິ່ງວ່າເປັນວຽກຂອງຜູ້ຊາຍ. ບົດບາດທາງເພດ ແລະ ທັດສະນະຄະຕິແບບເໝົາລວມຂອງເພດສະພາບ ແມ່ນເຫັນວ່າ ບໍ່ໄດ້ຕາຍຕົວ ແລະ ມີການປ່ຽນແປງໄປຕາມການເວລາ.”

⁸ AMAZE Org. (ວັນທີ 5 ທັນວາ 2019). Sex Assigned at Birth and Gender Identity: What Is The Difference? [ວິດີໂອ]: <https://www.youtube.com/watch?v=Y19kYh6k7ls>

⁹ Lumen Learning

¹⁰ Cross, K., (2018). Sex and gender: What is the difference?. ເຂົ້າເບິ່ງວັນທີ 4 ມັງກອນ ປີ 2020: <https://www.medicalnewstoday.com/articles/232363>

ທ່ານຮູ້ບໍ່ວ່າແມ່ນຫຍັງຄື ຄວາມເທົ່າທຽມທາງເພດ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ? ¹¹

“ຄວາມເທົ່າທຽມ ທາງເພດ”	“ຄວາມສະເໝີພາບ ທາງເພດ”
“ຄວາມເທົ່າທຽມທາງເພດ ໝາຍເຖິງຄວາມເທົ່າທຽມກັນລະຫວ່າງ ເພດຊາຍ ແລະ ເພດຍິງ ເຊິ່ງກໍ່ບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າ ຜູ້ຊາຍ ແລະ ຜູ້ຍິງຕ້ອງຄືກັນ ແຕ່ວ່າ ສິດທິ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ໂອກາດ ບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນຢູ່ກັບວ່າ ພວກເຂົາເກີດມາເປັນເພດຍິງ ຫຼື ເພດຍິງ”	“ຄວາມສະເໝີພາບ ໝາຍເຖິງ ການປະຕິບັດຕໍ່ກັບແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍຢ່າງເປັນທຳ ຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງເຂົາເຈົ້າ. ເຊິ່ງໃນນີ້ອາດຈະລວມເຖິງ ການປະຕິບັດຕໍ່ກັບຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ ຫຼື ການປະຕິບັດຕໍ່ກັນຢ່າງແຕກຕ່າງກັນ ແຕ່ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນໃນແງ່ຂອງຄວາມເທົ່າທຽມກັນທາງດ້ານສິດທິ, ຜົນປະໂຫຍດ, ພັນທະ ແລະ ໂອກາດ”

ທ່ານຮູ້ກ່ຽວກັບຄຳວ່າ ການເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງຂອງແມ່ຍິງ ບໍ?

“ການເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງຂອງແມ່ຍິງ (ຫຼື ຄວາມເຂັ້ມແຂງຂອງຜູ້ຍິງ) ແມ່ນຂະບວນການໃນການເສີມສ້າງສັກສະຍາພາບ ແລະ ພະລັງແກ່ແມ່ຍິງ. ເຊິ່ງອາດຈະສະແດງອອກຫຼາຍຊ່ອງທາງຄື: ການຍອມຮັບມຸມມອງຂອງແມ່ຍິງ ຫຼື ພະຍາຍາມຜັກດັນສິ່ງດັ່ງກ່າວ, ການຍົກລະດັບສະຖານະຂອງແມ່ຍິງເຮັດໄດ້ໂດຍຜ່ານຊ່ອງທາງການສຶກສາ, ການປຸກຈິດສຳນຶກ, ການຮຽນໜັງສື ແລະ ການຝຶກອົບຮົມ. ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງແກ່ແມ່ຍິງ ແມ່ນໄດ້ຊ່ວຍຜັກດັນ ໃຫ້ແມ່ຍິງ ສາມາດຕັດສິນໃຈໃນການກຳນົດເສັ້ນທາງຊີວິດຂອງຕົນເອງຜ່ານບັນຫາຕ່າງໆໃນສັງຄົມໄດ້. ພວກເຂົາອາດຈະມີໂອກາດໃນການກຳນົດບົດບາດທາງເພດໃໝ່ ຫຼື ບົດບາດອື່ນໆໄດ້ ເຊິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ພວກເຂົາມີອິດສະຫຼະຫຼາຍຂຶ້ນໃນການເດີນຕາມເປົ້າໝາຍທີ່ຕົນຕ້ອງການ”.
ດັ່ງນັ້ນ ເມື່ອຄຳນຶງເຖິງ ສິດທິຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ການເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງແກ່ແມ່ຍິງ ມີຄວາມສຳຄັນຢ່າງຍິ່ງທີ່ເຮົາຕ້ອງເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ສະຕີນິຍົມ

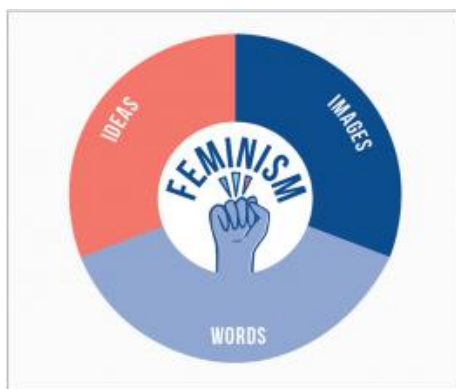
¹¹ Pavlic, B., Ruprecht, L., & Sam-Vargas, S. (2000). Gender equality and equity: a summary review of UNESCO's accomplishments since the Fourth World Conference on Women, Beijing 1995. ເຂົ້າເບິ່ງວັນທີ 5 ມັງກອນ 2020: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000121145>

ກິດຈະກຳ 3.2: ສະຕຣີໂອິບແມ່ນຫຍັງ?¹²

	60 ນາທີ
	ເພື່ອທຳຄວາມເຂົ້າໃຈຂັ້ນພື້ນຖານຂອງຄຳວ່າ “ສະຕຣີໂອິບ (feminism)” ແລະ ເພື່ອ ການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈໃໝ່ຕໍ່ຄວາມເຂົ້າໃຈຜິດ ກ່ຽວກັບສະຕຣີໂອິບ
	ໂປຼເຈັກເຕີ ແລະ ຄອມພິວເຕີ

ວິທີການ:

ຄູຝຶກບອກເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ເຂົາເຈົ້າຈະສົນທະນາກ່ຽວກັບ ຄວາມໝາຍ “ສະຕຣີໂອິບ (FEMINISM)”. ອະທິບາຍຕໍ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ຄຳວ່າ ສະຕຣີໂອິບ ແມ່ນອາດເຮັດໃຫ້ມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ຫຼື ຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ເຊິ່ງຂຶ້ນຢູ່ກັບສ່ວນບຸກຄົນສະນັ້ນ ການຝຶກອົບຮົມນີ້ແມ່ນຈະເປັນພື້ນທີ່ປອດໄພສຳລັບທຸກຄົນໃນການແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດຮ່ວມກັນ.

ຮູບພາບ 3.3: ສະຕຣີໂອິບ (O'Donnell, 2019)

1. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ເລືອກຄູ່ສົນທະນາ ແລ້ວຄູຝຶກເປີດຮູບພາບຂ້າງເທິງ (ຮູບພາບ 3.3) ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງ ແລະ ລະດົມແນວຄວາມຄິດ ກ່ຽວກັບຮູບພາບ, ຄຳສັບ ແລະ ແນວຄິດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ “ສະຕຣີໂອິບ” ເປັນຄູ່. ຄູຝຶກຕ້ອງພະຍາຍາມກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເປີດໃຈໃນການແລກປ່ຽນຄຳຄິດເຫັນທີ່ເຂົາເຈົ້າເຄີຍໄດ້ຍິນຜ່ານວ່າ ບໍ່ພຽງແຕ່ສະເພາະຄວາມເຊື່ອ ຫຼື ສິ່ງທີ່ຕົນເອງເຫັນດີນຳເທົ່ານັ້ນ. ການບົດສົນທະນາຄວນເປັນຊ່ອງທາງທີ່ທຸກຄົນສາມາດສະແດງ ຄຳຄິດເຫັນໄດ້ ບໍ່ວ່າຈະເປັນແງ່ບວກ ຫຼື ແງ່ລົບກໍ່ຕາມ.
2. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແລກປ່ຽນນຳສະເໜີຜົນຂອງການສົນທະນາເປັນຄູ່ຢູ່ໃນກຸ່ມໃຫຍ່. ໃນຂະນະທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແລກປ່ຽນ ໃຫ້ຄູຝຶກຂຽນຄຳເວົ້າທີ່ສຳຄັນທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແລກປ່ຽນ ລົງໃນກະດານ
3. ຫຼັງຈາກນັ້ນໃຫ້ຄູຝຶກສະຫຼຸບກ່ຽວກັບການສົນທະນາ ໂດຍອີງໃສ່ສິ່ງທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແລກປ່ຽນນັ້ນເປັນບ່ອນອີງ. ຕໍ່ຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກັບໄປສົນທະນາກັບຄູ່ຂອງຕົນເອງອີກຄັ້ງໜຶ່ງເພື່ອໃຫ້ສືບຕໍ່ຕື່ມຄຳໃນປະໂຫຍກຕໍ່ໄປນີ້

¹² ປັບມາຈາກ Diversityis: <https://diversityis.com/lesson-plan-feminism-is-for-everybody-celebrating-womens-history-month-and-how-gender-intersects-with-other-identities>

ໂດຍສາມາດຕື່ມຄຳ ຫຼື ປະໂຫຍກຫຼາຍເທົ່າທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຕ້ອງການ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໃຫ້ບາງຄູ່ ແລກປ່ຽນກັບທຸກຄົນ ໃນກຸ່ມໃຫຍ່ ກັບສິ່ງທີ່ເຂົາເຈົ້າຂຽນ. ປະໂຫຍກມີຄື:

ສະຕຣີໂນຍົມ ແມ່ນ...

ສະຕຣີໂນຍົມ ບໍ່ແມ່ນ...

4. ຫຼັງຈາກນັ້ນຄູ່ຝຶກຈຶ່ງຂຽນນິຍາມ ຄຳວ່າ “ສະຕຣີໂນຍົມ” ທີ່ມີນັກຂຽນສອງທ່ານໃຫ້ຄວາມໝາຍໄວ້ ລົງໃນກະດານ ແລະ ສິນທະນາກັນ (ໝາຍເຫດ: bell hooks ແມ່ນນັກຂຽນສະຕຣີໂນຍົມ ທີ່ມີຊື່ສຽງ ແລະ ເປັນທີ່ເຄົາລົບນັບຖື):
- a. Merriam-Webster Dictionary ໄດ້ໃຫ້ນິຍາມວ່າ: “ແມ່ນກອບແນວຄິດ ແຫ່ງຄວາມເທົ່າທຽມກັນທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ ຂອງເພດ”
 - b. bell hooks ໄດ້ໃຫ້ນິຍາມວ່າ: “ສະຕຣີໂນຍົມ ແມ່ນຂະບວນການຂັບເຄື່ອນທາງສັງຄົມ ເພື່ອຕໍ່ສູ້ເພື່ອຍຸດຕິ ການກົດກັນທາງເພດ, ການສະແຫວງຫາຜົນປະໂຫຍດທາງເພດ ແລະ ການກົດຂີ່ທາງເພດ”

ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກ ຫຼື ຜູ້ອ່ານວຍຄວາມສະດວກ ສະແດງຄຳຄິດເຫັນຕໍ່ກັບຄຳນິຍາມ ກ່ຽວກັບ ສະຕຣີໂນຍົມ ແລະ ຍ້າວເປັນຫຍັງຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ພວກເຮົາໃຫ້ມີຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສິດທິຂອງແມ່ຍິງ ຢູ່ໃນບໍລະບົດຂອງ ສະຕຣີໂນຍົມ.

ສະຕຣີໂນຍົມ

ສະຕຣີໂນຍົມ ເປັນເລື່ອງຂອງ ການມີສິດ ແລະ ໂອກາດ ເທົ່າທຽມກັນຂອງທຸກເພດ. ມັນເປັນເລື່ອງຂອງການເຄົາລົບ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທີ່ເປັນປະສິບການ, ລັກສະນະ, ຄວາມຮູ້ ແລະ ຈຸດແຂງ ຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ມີຄວາມມຸ່ງໝັ້ນໃນການເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງແມ່ຍິງທຸກຄົນ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຮັບຮູ້ເຖິງສິດທິທີ່ເຂົາເຈົ້າມີຢ່າງເຕັມສ່ວນ. ນອກນັ້ນ ມັນຍັງເປັນເປັນເລື່ອງຂອງການສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງກັນຂອງທຸກເພດ ແລະ ຮັບປະກັນວ່າ ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກຍິງ ຈາກທຸກຫົນແຫ່ງ ມີໂອກາດເທົ່າທຽມກັນໃນການດຳລົງຊີວິດ ຄືກັນກັບຜູ້ຊາຍ ແລະ ເດັກຊາຍ (IWDA)¹³.

ຕໍ່ຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກອະທິບາຍເພີ່ມອີກວ່າ ຜູ້ຊາຍ ກໍ່ສາມາດເປັນ ເພມິນິສຕ໌ (ການເປັນ ສະຕຣີໂນຍົມ) ໄດ້ເຊັ່ນດຽວກັນ. ສະຕຣີໂນຍົມ ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນກ່ຽວກັບແມ່ຍິງເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ມັນເປັນເລື່ອງຂອງການສ້າງຄວາມເທົ່າທຽມກັນຂອງທຸກເພດ. ຜູ້ຊາຍສາມາດເຂົ້າຮ່ວມຂະບວນການໃນການຕໍ່ສູ້ ເພື່ອຄວາມເທົ່າທຽມກັນທາງເພດ ແລະ ສາມາດຮ່ວມມືກັນໃນການເສີມສ້າງຄວາມເທົ່າທຽມທາງເພດ. ເພື່ອຍົກຕົວຢ່າງໃຫ້ເຫັນພາບ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຜູ້ຊາຍໃນການຂັບເຄື່ອນຂະບວນການສິດທິແມ່ຍິງ/ສະຕຣີໂນຍົມ ຄູ່ຝຶກສາມາດນຳເອົາບົດຄວາມ ຫຼື ບົດຂ່າວຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງມາແລກປ່ຽນກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ (ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຈະເປັນການດີ ໃນການເປີດວົງສິນທະນາ ໂດຍສະເພາະ ໃຫ້ຜູ້ຊາຍໄດ້ແລກປ່ຽນຄຳຄິດເຫັນຂອງເຂົາເຈົ້າຕໍ່ກັບ ແນວຄວາມຄິດສະຕຣີໂນຍົມ).

ເປັນຫຍັງການຮັບຮູ້ ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ ຢູ່ໃນເລື່ອງຂອງການຈັດການ ແລະ ປົກປ້ອງ
ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນ?

ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ, ການສູນເສຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນາໆພັນ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ, ແລະ ມົນລະພິດຕ່າງໆ ໄດ້ເປັນໄພຄຸກຄາມໃນການທຳລາຍຊີວິດ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນາທຳ ແລະ ສັງຄົມ. ການສູນເສຍ

¹³ IWDA ‘What is Feminism’. ເຂົ້າເຖິງວັນທີ 9 ມັງກອນ 2022 : <https://iwda.org.au/learn/what-is-feminism/>

ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ຖືກທຳລາຍຢ່າງກະທັນຫັນນັ້ນ ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສິດທິມະນຸດ ເຊິ່ງໃນນັ້ນລວມເຖິງ ສິດທິໃນການມີຊີວິດ, ສິດທິຕໍ່ສຸຂະພາບ, ນ້ຳ ແລະ ສຸຂະອະນາໄມ, ວັດທະນາທຳ, ການກຳນົດຊີວິດຂອງຕົນ ເອງ ແລະ ອື່ນໆອີກ ເຊິ່ງໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບແຕກຕ່າງກັນຕໍ່ແຕ່ລະເພດ. ລະບົບການເລືອກປະຕິບັດ ແລະ ການ ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ, ການເໝາະສົມ, ການມີຊັບພະຍາກອນທີ່ຈຳກັດ, ຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານໄພ ສະນາການທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນຕະຫຼອດຊ່ວງຊີວິດ ໂດຍສະເພາະ ຕັ້ງແຕ່ ໃນຊ່ວງເດັກເກີດໃໝ່, ໄວເດັກ, ຖືພາ ແລະ ການເກີດລູກ; ລະດັບການໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກມົນລະພິດ ແລະ ສານເຄມີທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ແລະ ປັດໄຈອື່ນໆ ຍິ່ງເປັນໂຕເລັ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສິດທິມະນຸດ ທີ່ເກີດມາຈາກ ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ຖືກທຳລາຍ ເຊິ່ງ ລວມເຖິງ ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະປະສົບຜົນກະທົບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ບໍ່ມີການ ແບ່ງໃຫ້ເຫັນຄວາມສູນເສຍທີ່ແຕກຕ່າງກັນຕໍ່ແຕ່ລະເພດ ທີ່ເກີດຈາກຄວາມເຊື່ອມໂຊມທາງດ້ານສິ່ງແວດ ລ້ອມ ກໍ່ຕາມ ແຕ່ວ່າ ກໍ່ມີແມ່ຍິງຫຼາຍຄົນ ທີ່ມີບົດບາດເປັນຜູ້ນຳຢ່າງຫ້າວຫັນ ໃນການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນຖານະຜູ້ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ແລະ ຕໍ່ສູ້ເພື່ອຄວາມຍືນຍົງຂອງການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ການເປັນຜູ້ປົກ ປ້ອງ ທີ່ດີນ, ແຫ່ງນ້ຳ, ທຳມະຊາດ ແລະ ຊຸມຊົນ.¹⁴

¹⁴ UN Human Rights ‘Human rights The Environment and Gender Equality’. ເຂົ້າເຖິງວັນທີ 9 ມັງກອນ 2022 : <https://bit.ly/32UBPxH>

ເພດສະພາບ ໃນບໍລິບົດຂອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ

ກິດຈະກຳຕໍ່ໄປນີ້ ຈະສຸມໃສ່ເນື້ອໃນ ກ່ຽວກັບ ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງ ເພດສະພາບ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ໃນນີ້ແມ່ນຈະອີງໃສ່ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ປະສົບການໂດຍກົງຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຮຽນຮູ້ຮ່ວມກັນ.

ກິດຈະກຳ 3.3: ເພດ, ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນ

ການມີອຳນາດເທົ່າທຽມກັນ ຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາ ໃນການຕັດສິນໃຈ ແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ດີ. ໃນຊຸມຊົນຕ່າງກັນ ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍກໍ່ມີບົດບາດຕ່າງກັນ ໃນການຈັດການບັນດາ ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ກໍ່ມີຖານະອຳນາດຕ່າງກັນ ໃນການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວ.

	ເກມ: ມີວິເສດ (20 ນາທີ) ກິດຈະກຳຫຼັກ: ເພດ, ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນ (1 ຊົ່ວໂມງ)
	ກິດຈະກຳນີ້ ແມ່ນຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເຂົ້າໃຈຫຼາຍຂຶ້ນ ກ່ຽວກັບສາຍພົວພັນລະຫວ່າງເພດ, ໜ້າທີ່ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍທີ່ຖືກກຳນົດໄວ້ຕາມຮີດຄອງເດີມ ຢູ່ໃນສັງຄົມເຮົາ ແລະ ຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ໃນການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ລະຫວ່າງແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ. ກິດຈະກຳສ່ວນໃຫຍ່ຢູ່ໃນນີ້ ແມ່ນຈະເນັ້ນໃສ່ປະສົບການ ແລະ ມຸມມອງຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍໃຫ້ເກີດມີຄວາມເຂົ້າໃຈດີຂຶ້ນ ໃນການຈັດການສິ່ງແວດລ້ອມຢ່າງຍືນຍົງ.
	ບົດນຳສະເໜີ ເພື່ອສະແດງຕາລະລາງ ທີ 3.1 ແລະ 3.2, ໂປຣເຈັກເຕີ, ແຜ່ນຜ້າສະແດງພາບ, ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ເຈ້ຍເພື່ອແຕ້ມຮູບ, ບິກເຟີດ ແລະ ສິລິ
	ເກມມີວິເສດ (20 ນາທີ) ສາມາດໃຊ້ເປັນກິດຈະກຳໃນການອຸ່ນເຄື່ອງ ເພື່ອກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບຄວາມສຳພັນທາງດ້ານອຳນາດ

ເກມ: ມີວິເສດ (20 ນາທີ)¹⁵

1. ແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອອກເປັນສອງແຖວ ແລ້ວປຶ້ນໜ້າເຂົ້າຫາກັນ. ແຖວໜຶ່ງເປັນ “A” ແລະ ແຖວສອງເປັນ “B”
 - a. ໃຫ້ທຸກຄົນຢູ່ແຖວ “A” ຍົກມືເບື້ອງໜຶ່ງຂຶ້ນແລ້ວແບຜາມືອອກ ແລະ ໃຫ້ຫ່າງຈາກໜ້າຜູ້ທີ່ຢູ່ເຊິ່ງໜ້າຂອງຕົນໃນແຖວ “B” ປະມານ 15 ຊັງຕີແມັດ
 - b. ແຕ່ລະຄົນຢູ່ແຖວ “A” ໃຊ້ມືທີ່ຍົກຂຶ້ນນັ້ນ “ສະກົດຈິດ” ຄູ່ຂອງຕົນເອງທີ່ຢູ່ແຖວ B ແລ້ວເຄື່ອນຍ້າຍມືຂອງຕົນໄປມາ ເຊິ່ງຜູ້ທີ່ຄູ່ຢູ່ນັ້ນຕ້ອງປຶ້ນໜ້າໃສ່ຝາມື ແລ້ວຕ້ອງຍ້າຍຕາມການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງຜູ້ທີ່ເປັນ A ແລະ ຂະນະກຳລັງເຮັດກິດຈະກຳນີ້ຢູ່ນັ້ນ ທັງຄູ່ຕ້ອງຮັກສາໄລຍະຫ່າງເທົ່າເດີມລະຫວ່າງໃບໜ້າ ແລະ ຝາມື

¹⁵ປັບມາຈາກ ກິດຈະກຳ ‘Columbian Hypnosis’ ທີ່ໃຊ້ ໃນ Forum Theater. ເບິ່ງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມທີ່: <https://bit.ly/3ReNay> ຫຼື ທີ່ນີ້: <https://bit.ly/3HODWRO>

- c. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ປະມານ 2 ນາທີ ໃຫ້ປ່ຽນທີ່ກັນ ກໍ່ຄືໃຫ້ “B” ເປັນຜູ້ນຳ ແລະ “A” ເປັນຜູ້ຕາມ ແລະ ດຳເນີນຕາມຂັ້ນຕອນດຽວກັນ
2. ຫຼັງຈາກຫຼັ້ນເກມນີ້ ຄູ່ຝຶກເຕົ້າໂຮມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມາຢູ່ບ່ອນດຽວກັນ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້ສຶກຂອງຕົນເອງ ຫຼັງຈາກຫຼັ້ນເກມນີ້ ໂດຍຖາມຄຳຖາມລຸ່ມນີ້:
 - ເກມນີ້ມ່ວນບໍ່? ເກມນີ້ເຮັດໃຫ້ທ່ານຮູ້ສຶກບໍ່ສະບາຍໃຈບໍ່?
 - ໃນຊ່ວງການຫຼັ້ນເກມນີ້ ມີໃຜຢຸດ ຫຼື ປະຕິເສດທີ່ຈະເຮັດຕາມບໍ່?ເປັນຫຍັງ?
 - ທ່ານຮູ້ສຶກແນວໃດ ໃນຂະນະທີ່ທ່ານເປັນຜູ້ນຳ?
 - ແລ້ວທ່ານຮູ້ສຶກແນວໃດໃນຂະນະທີ່ທ່ານເປັນຜູ້ຕາມ?
3. ຫຼັງຈາກສິນທະນາແລ້ວ ຄູ່ຝຶກສະຫຼຸບຄວາມໝາຍຂອງເກມ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຊື່ອມເຂົ້າຫາປະເດັນ ສາຍພົວພັນທາງອຳນາດ ໂດຍສະເພາະ ເພດສະພາບຢູ່ໃນບໍລິບົດຂອງການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນ. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສິນທະນາຄຳຖາມລຸ່ມນີ້:
 - ເກມນີ້ ໄດ້ສື່ເຖິງອຳນາດຄືແນວໃດ?
 - ເກມນີ້ ສະທ້ອນເຖິງສາຍພົວພັນ ລະຫວ່າງ ຊີວິດຂອງ ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ຢູ່ໃນຄອບຄົວ ແລະ ຊຸມຊົນຄືແນວໃດ ແລະ ຕໍ່ກັບ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ?
4. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກສະຫຼຸບການສິນທະນາ ແລ້ວເຊື່ອມໂຍງໄປສູ່ກິດຈະກຳຕໍ່ໄປ.

ວິທີການ¹⁶:

1. ເລີ່ມກິດຈະກຳນີ້ໂດຍ ຂຽນຄຳວ່າ “ເຂົ້າເຖິງ” ແລະ “ຄຸ້ມຄອງ” ລົງໃນກະດານ. ອະທິບາຍຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຟັງວ່າ ໂອກາດໃນການບັນລຸ ແລະ ໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ໝາຍເຖິງ “ການເຂົ້າເຖິງ” ແລະ ອຳນາດໃນການຕັດສິນໃຈວ່າໃຜສາມາດເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນ ແລະ ເພື່ອຈຸດປະສົງໃດໜຶ່ງໄດ້ນັ້ນ ເອີ້ນວ່າ “ການຄຸ້ມຄອງ”
2. ແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອອກເປັນກຸ່ມ ເຊິ່ງແຕ່ລະກຸ່ມແມ່ນແບ່ງໃຫ້ມີທັງຍິງ ແລະ ຊາຍລວມກັນ
3. ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມສິນທະນາກ່ຽວກັບຄຳຖາມທີ່ຢູ່ໃນຕາຕະລາງທີ 3.1 ແລະ 3.2 ແລ້ວຂຽນຄຳຕອບລົງໃນເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່
4. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມນຳສະເໜີຄຳຕອບຂອງຕົນໃຫ້ທຸກຄົນໄດ້ຮັບຟັງ ອີງໃສ່ປະສົບການທີ່ຕົນເອງມີຢູ່ໃນຊຸມຊົນ
5. ຫຼັງຈາກການນຳສະເໜີແຕ່ລະກຸ່ມ ຄູ່ຝຶກນຳພາສິນທະນາຕາມຄຳຖາມລຸ່ມນີ້:
6. ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ມີການໂອກາດຕ່າງກັນບໍ່ ໃນການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ? ຍ້ອນຫຍັງ?
7. ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຕ່າງກັນບໍ່ ຈາກການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ?
8. ເຈົ້າຄິດວ່າ ບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍແຕກຕ່າງກັນບໍ່? ຖ້າແຕກຕ່າງແມ່ນຕ່າງກັນແນວໃດ?
9. ການສົ່ງເສີມ ຄວາມເທົ່າທຽມກັນຂອງເພດ ໄດ້ປະກອບສ່ວນໃນການແກ້ໄຂບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມຄືແນວໃດ?

¹⁶ ປັບມາຈາກ ກິດຈະກຳຢູ່ໃນເອກະສານ The International River and Oxfam. (2020). Transforming power A gender guide for organisations campaigning on dams and for rivers. ເຂົ້າເຖິງວັນທີ 4 ມັງກອນ 2020:

<https://www.internationalrivers.org/wp-content/uploads/sites/86/2020/09/Gender-Guide-English-single-pages.pdf>

ຕາຕະລາງ 3.1: ປະເພດຂອງສິກທິທາງຊັບສິນ ແລະ ຄວາມສໍາພັດທາງອຳນາດ

ປະເພດທີ່ດິນ	ປະເພດສິດທິທາງຊັບສິນ	ຜູ້ຖືຄອງທີ່ດິນ	ໃຜມີອຳນາດໃນການຕັດສິນໃຈ?	ແລ້ວພວກເຂົາແມ່ນໃຜ?
ດິນລັດ	ເຈົ້າຂອງກຳມະສິດຕໍ່ທີ່ດິນ, ສິດໃນການຄຸ້ມຄອງ, ສິດໃນການຈັດສັນ	ລັດຂັ້ນສູນກາງ, ລັດຖະບານທ້ອງຖິ່ນ	ພະນັກງານລັດ	ພະນັກງານລັດທີ່ເປັນຜູ້ຊາຍ
ດິນບ້ານ	ເຈົ້າຂອງກຳມະສິດຕໍ່ທີ່ດິນ, ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ສິດໃນການຄຸ້ມຄອງ, ສິດໃນການໄດ້ຮັບຂໍ້ຍົກເວັ້ນ	ຊາວບ້ານ	ຄະນະບ້ານ, ຜູ້ນຳທາງວັດທະນາທຳ	ຜູ້ນຳທີ່ເປັນຜູ້ຊາຍ
ດິນສ່ວນບຸກຄົນ	ເຈົ້າຂອງກຳມະສິດຕໍ່ທີ່ດິນ, ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ສິດໃນການຄຸ້ມຄອງ, ສິດໃນການໄດ້ຮັບຂໍ້ຍົກເວັ້ນ, ສິດໃນການເຮັດທຸລະກຳ	ຊາວບ້ານ, ບໍລິສັດເອກະຊົນ ແລະ ອື່ນໆ	ຫົວໜ້າຄອບຄົວແລະຜູ້ຈັດການຂອງບໍລິສັດ	ຜູ້ຊາຍທີ່ເປັນຫົວໜ້າຄອບຄົວ ແລະ ຜູ້ຊາຍທີ່ເປັນຜູ້ຈັດການ

ຕາຕະລາງ 3.2: ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນຊຸມຊົນ ([ກົດໝາຍເພື່ອດາວໂຫຼດ](#))

ຊັບພະຍາກອນ	ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນ		ອຳນາດໃນການຕັດສິນໃຈ		ຜູ້ທີ່ຕັດສິນ ກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດ	
	ແມ່ນໃຜແດ່ທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນ?		ແມ່ນໃຜເປັນຜູ້ຕັດສິນວ່າ ຈະ ໃຊ້ຊັບພະຍາກອນແນວໃດ ແລະ ແມ່ນໃຜແດ່ທີ່ຈະໄດ້ຮັບ ຜົນປະໂຫຍດ?		ແມ່ນໃຜເປັນຜູ້ຄຸມຄອງ ຊັບພະຍາກອນ?	
	ແມ່ຍິງ	ຜູ້ຊາຍ	ແມ່ຍິງ	ຜູ້ຊາຍ	ແມ່ຍິງ	ຜູ້ຊາຍ
ທີ່ດິນ						
ທົ່ງນາ/ ດິນປູກພືດ						
ສວນແຄມນ້ຳ						
ສວນຄົວເຮືອນ						
ປ່າໄມ້						
ປ່າຊຸມຊົນ						
ພືນ						
ຜະລິດຕະພັນຈາກ ປ່າ ເຊັ່ນ: ໝາກ ໄມ້ປ່າ, ສະໝຸນ ໄພ ແລະ ນ້ຳເຜິ້ງ						
ນ້ຳ						
ແມ່ນ້ຳ						
ບຶງ						
ຄອງຊົນລະປະ ທານ ສາທາລະນະ						
ການປະມົງ						
ການເຮັດກະສິກຳ ຢູ່ເຂດເນີນສູງ						

ຊັບພະຍາກອນ	ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນ		ອຳນາດໃນການຕັດສິນໃຈ		ຜູ້ທີ່ຕັດສິນ ກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດ	
	ແມ່ນໃຜແດ່ທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ?		ແມ່ນໃຜເປັນຜູ້ຕັດສິນວ່າ ຈະໃຊ້ຊັບພະຍາກອນແນວໃດ ແລະ ແມ່ນໃຜແດ່ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ?		ແມ່ນໃຜເປັນຜູ້ຄຸມຄອງຊັບພະຍາກອນ?	
	ແມ່ຍິງ	ຜູ້ຊາຍ	ແມ່ຍິງ	ຜູ້ຊາຍ	ແມ່ຍິງ	ຜູ້ຊາຍ
ພະລັງງານ						
ໄມ້						
ປ່າຊາຍເລນ						
ຖ່ານ						
ສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກການເຮັດກະສິກຳ						

ກິດຈະກຳ 3.4: ເລື່ອງເລົ່າກ່ຽວກັບແມ່ຍິງ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

	1 ຊົ່ວໂມງ 45 ນາທີ
	ກິດຈະກຳນີ້ ແມ່ນຈະໃຫ້ໂອກາດຜູ້ເຂົ້າໃນການຮຽນຮູ້ ຈາກເລື່ອງລາວຂອງນັກກິດຈະກຳໄວໜຸ່ມ ໃນພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ. ການໄດ້ຮຽນຮູ້ເລື່ອງລາວເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນເປັນການສ້າງແຮງບັນດານໃຈ ແລະ ສົ່ງເສີມການເປັນຜູ້ນຳຂອງໄວໜຸ່ມໃນອະນາຄົດ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງພວກເຂົາ
	ບົດນຳສະເໜີ ເພື່ອນຳສະເໜີກໍລະນີສຶກສາ, ໂປຣເຈັກເຕີ ແລະ ຈໍສະແດງພາບ

ວິທີການ:

ເລີ່ມກິດຈະກຳນີ້ດ້ວຍ ການໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຄິດເຖິງຊຸມຊົນບ້ານເກີດຂອງຕົນເອງ ເຊິ່ງກິດຈະກຳນີ້ມີຊື່ວ່າ:

'ສະຖານທີ່ທີ່ຂ້ອຍມັກທີ່ສຸດຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ'

ຫຼັງຈາກນັ້ນ,

1. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະຄົນເລືອກຄູ່ຮ່ວມສິນທະນາ (ຜູ້ໜຶ່ງເປັນ A ແລະອີກຜູ້ໜຶ່ງເປັນ B).
2. ແລ້ວໃຫ້ແຕ່ລະຄູ່ນັ້ນ ຢ່າງໄປເລືອກບ່ອນທີ່ໃຊ້ເປັນທີ່ສິນທະນາ ຫຼື ຢ່າງໄປເລົ່າໄປກໍ່ໄດ້. ໃນການເລົ່ານີ້ແມ່ນໃຫ້ແຕ່ລະຄູ່ປ່ຽນກັນເລົ່າ ກ່ຽວກັບ 'ສະຖານທີ່ທີ່ຂ້ອຍມັກທີ່ສຸດຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ' ໂດຍໃຊ້ເວລາ 5 ນາທີ
3. ພະຍາຍາມກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ຟັງຄູ່ຂອງຕົນເລົ່າຢ່າງຕັ້ງໃຈ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ເວົ້າແຊກຂຶ້ນໃນຂະນະທີ່ອີກຄົນກຳລັງເລົ່າຢູ່
4. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ແມ່ນໃຫ້ 3- 4 ຄົນແລກປ່ຽນກ່ຽວກັບເລື່ອງທີ່ຕົນເອງໄດ້ຍິນຈາກຄູ່ຂອງຕົນເອງໃຫ້ທຸກຄົນໄດ້ຟັງ

ກິດຈະກຳນີ້ ແມ່ນຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີການຝຶກການຟັງ ແລະ ເພື່ອເປັນການວິເຄາະເຖິງສິ່ງທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຍິນຈາກຄູ່ຂອງຕົນເອງ ເຊິ່ງກິດຈະກຳນີ້ແມ່ນຈະຊ່ວຍໃນການເຮັດກິດຈະກຳຕໍ່ໄປ ກ່ຽວກັບ ເລື່ອງເລົ່າ ໄດ້ເປັນຢ່າງດີ.

ເລື່ອງເລົ່າກ່ຽວກັບ ແມ່ຍິງ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ຫຼັງຈາກຈົບກິດຈະກຳຂ້າງເທິງແລ້ວ ໃຫ້ແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອອກເປັນ 3-4 ກຸ່ມ

ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມອ່ານບົດເລື່ອງລຸ່ມນີ້¹⁷ ຕາມທີ່ຄູ່ຝຶກເອົາໃຫ້ ແລະ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມຄິດກ່ຽວກັບຄຳຖາມຕໍ່ໄປນີ້ພ້ອມຄື:

- ເລື່ອງນີ້ກ່ຽວກັບຫຍັງ?
- ມີຫຍັງເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນເລື່ອງນີ້?
- ຜູ້ທີ່ຂຽນເລື່ອງນີ້ຕອບສະໜອງຕໍ່ສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນຄືແນວໃດ?
- ລາວໄດ້ເຮັດຫຍັງແດ່ເພື່ອແກ້ໄຂສະຖານະການໃຫ້ດີຂຶ້ນ?
- ຊຸມຊົນໄດ້ຮັບຜົນສຳເລັດບໍ່? ຖ້າໄດ້ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ ແມ່ນຍ້ອນຫຍັງ?

ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຕົວແທນຂອງແຕ່ລະກຸ່ມນຳສະເໜີຄຳຕອບຂອງຕົນຕໍ່ກຸ່ມໃຫຍ່.

ບົດເລື່ອງຕ່າງໆມີຄືດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ແມ່ນ້ຳ ຄືຊີວິດຂອງພວກເຮົາ: ຂຽນເລື່ອງໂດຍ Hom Kham

(Weaving Bonds Across Borders, 2019)

ຂ້ອຍຊື່ວ່າ ຫອມຄຳ ມາຈາກ ເມືອງປັນ ເຊິ່ງຂ້ອຍໄດ້ຖືກຄັດເລືອກຈາກ Weaving Bonds ໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມທີ່ຈັດຂຶ້ນຢູ່ຊຽງໃໝ່. ເມືອງປັນ ເປັນບ້ານນ້ອຍໆຢູ່ໃນລັດສານ ປະເທດມຽນມາ. ເຖິງວ່າບ້ານຂ້ອຍຈະເປັນບ້ານນ້ອຍໆ ແຕ່ກໍເປັນບ້ານງາມຫຼາຍ ແລະ ຊາວບ້ານຕ່າງກໍອາໄສແມ່ນ້ຳສາລະວິນ ແລະ ແມ່ນ້ຳສາຂາ ໃນການດຳລົງຊີວິດ. ປະຊາຊົນຢູ່ໃນຂອບເຂດບ້ານຂ້ອຍ ແມ່ນອາໄສການເຮັດກະສິກຳເປັນຫຼັກໃນການດຳລົງຊີວິດ ສະນັ້ນ ພວກເຮົາໄດ້ອາໄສແມ່ນ້ຳຕ່າງໆ ໃນການຜະລິດພ້ອມນັ້ນ ແມ່ນ້ຳສາລະວິນ ແລະ ແມ່ນ້ຳສາຂາ ຍັງມີໝາຍທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ຕໍ່ກຸ່ມຄົນຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງທີ່ອາໄສຢູ່ໃກ້ຄຽງແມ່ນ້ຳນັ້ນ. ຂ້ອຍເກີດຢູ່ໃນບ້ານແຫ່ງນີ້ ແລະ ຂ້ອຍກໍມີຄວາມຄາດຫວັງວ່າຈະດຳລົງຊີວິດຢູ່ທີ່ນັ້ນ. ຂ້ອຍຕ້ອງການຢາກໃຫ້ສິ່ງນີ້ເປັນໄປໄດ້ ບໍ່ພຽງແຕ່ສຳລັບຂ້ອຍ ແຕ່ສຳລັບຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍດ້ວຍ.

ບ້ານ ເມືອງປັນ ປະກອບໄດ້ດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ເຊິ່ງໃນນັ້ນລວມມີແມ່ນ້ຳ ທີ່ໄຫຼໄປສູ່ແມ່ນ້ຳສາລະວິນ (ເຊິ່ງເປັນສາຍນ້ຳແຫຼ່ງໜຶ່ງ ທີ່ສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ຊຸມຊົນພວກເຮົາ). ພື້ນທີ່ນີ້ ເປັນ ‘ນອກເຂດ’ ສຳລັບນັກທ່ອງທ່ຽວ ເນື່ອງຈາກເປັນພື້ນທີ່ ທີ່ມີຄວາມຂັດແຍ້ງ. ພວກເຮົາບໍ່ອຸດສາຫະກຳໃດໆ ສະນັ້ນພວກເຮົາຈຶ່ງຕ້ອງອາໄສການປູກພືດເປັນສິນຄ້າ ເພື່ອສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ພັດທະນາໜູ່ບ້ານຂອງພວກເຮົາເອງ. ພວກເຮົາປູກພືດຫຼາຍຢ່າງ ແຕ່ຕົ້ນຕໍແມ່ນ ປູກເຂົ້າ ແລະ ຜັກທຽມ ເຊິ່ງການປູກພືດທັງສອງຢ່າງນັ້ນແມ່ນມີນ້ຳມາຫຼໍ່ລ້ຽງຢ່າງພຽງພໍ ຈຶ່ງຈະສາມາດປູກໄດ້ຮັບຜົນດີ. ນອກຈາກນັ້ນ ພວກເຮົາຍັງອາໄສການເກັບພື້ນຈາກປ່າ ແລະ ປູກພືດຕ່າງໆ ເພື່ອບໍລິໂພກ ສະນັ້ນ ປ່າໄມ້ ແລະ ແມ່ນ້ຳຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ປະຊາຊົນ. ຢູ່ໃນບ້ານຂ້ອຍ ພວກເຮົາມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າອາໄສຢູ່ນຳກັນ ເຊິ່ງໄດ້ແກ່ ຊົນເຜົ່າປາໂອ (Pa-o), ລິຊູ (Lisu), ສານ ແລະ ປາກກະຍີ (Shan & Karen) ແຕ່ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນ ຊົນເຜົ່າສານ.

¹⁷ ເພື່ອອ່ານເລື່ອງອື່ນໆເພີ່ມເຕີມ ສາມາດເຂົ້າໄປອ່ານໃນລິ້ງຂ້າງລຸ່ມນີ້:

<https://bit.ly/3q1acFy>

<https://bit.ly/3yZYt2Q>

ເມືອງປັນ ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍ ວັດທະນາທຳ, ວັນນະກຳ ແລະ ເທດສະການ ຕາມປະເພນີ. ຢູ່ໃນນີ້ ພວກເຮົາມີ ບຶງນ້ຳຈືດທີ່ເກົ່າແກ່ ແຫຼ່ງໜຶ່ງ ທີ່ອ້ອມຮອບດ້ວຍວັດວາອາຮາມ, ເຈດີ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທາງ ວັດທະນາທຳ ໂດຍສະເພາະ ເຈດີແຫ່ງໜຶ່ງ ທີ່ມີຊື່ສຽງ ເຊິ່ງພະສົງທີ່ເປັນທີ່ເຄົາລົບນັບຖື ຈັດງານຂຶ້ນເປັນປະຈຳ ແຕ່ລະປີ. ນອກນັ້ນ ຢູ່ບໍລິເວນໃກ້ຄຽງ ຍັງນ້ຳຕົກຕາດທີ່ສວຍງາມເຊິ່ງປະຊາຊົນໄດ້ນຳໃຊ້ເປັນບ່ອນຜະລິດ ໄຟຟ້າມາຕັ້ງແຕ່ປີ 2008. ຢູ່ໃນເຂດນີ້ ປະກອບໄປດ້ວຍ ທຳນາສີຂຽວອຸ່ມທຸ້ມ ແລະ ປ່າໄມ້ສັກ. ຜູ້ຄົນຢູ່ໃນ ເຂດນີ້ ເປັນຄົນທີ່ມີຈິດໃຈດີ ທຸກຄົນໃນບ້ານຮູ້ຈັກກັນດີ ແລະ ມີຄວາມຍິນດີ ຕໍ່ການເຂົ້າມາຢ້ຽມຢາມໃນ ພື້ນທີ່.

ໃນລະດູຮ້ອນທີ່ຜ່ານມານີ້ ອາກາດຢູ່ເມືອງປັນ ຮ້ອນຫຼາຍ ເພາະວ່າ ໃນເຂດນັ້ນ ມີການສ້າງເຂື່ອນຂະໜາດ ນ້ອຍເທິງແມ່ນ້ຳແຫຼ່ງໜຶ່ງ. ລັດຖະບານໄດ້ສ້າງເຂື່ອນແຫ່ງນີ້ຂຶ້ນ ເຖິງແມ່ນ້ຳຂອງພວກເຮົາ ທີ່ຢູ່ຕອນເທິງຂອງ ເມືອງ ສະນັ້ນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການຊົມໃຊ້ນ້ຳເພື່ອການຜະລິດເສື້ອນ. ຊຸມຊົນຂອງພວກເຮົາ ຕ້ອງອາໄສຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄວບຄຸມ ຂອງລັດຖະບານ ແລະ ກຸ່ມທະຫານທີ່ຢູ່ທຸກແຫ່ງຫຼັກໃນເມືອງນີ້. ຂ້ອຍ ເຊື່ອວ່າ ພວກເຂົາມີຈຳນວນຫຼາຍກວ່າຄົນຢູ່ໃນເມືອງນີ້. ບາງຄັ້ງພວກເຂົາ ຕົ້ນນ້ຳ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ນ້ຳບໍ່ໄຫຼມາສູ່ທັງ ນາພວກເຮົາ ເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດຫາປາ ຫຼື ສ້າງລາຍໄດ້ ໄດ້. ຈົນໃນທີ່ສຸດ ພວກເຮົາກໍ່ບໍ່ສາມາດຜະລິດ ຜົນລະບຸກໄດ້ດີ ສຸດທ້າຍເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາສູນເສຍລາຍໄດ້, ບໍ່ໄດ້ຮັບການສຶກສາ ແລະ ບໍ່ໄດ້ຮັບການດູແລ ທາງດ້ານສຸຂະພາບ.

ຕໍ່ກັບສິ່ງດັ່ງກ່າວໄດ້ເປັນເຫດຜົນທີ່ເຮັດໃຫ້ຂ້ອຍ ເຂົ້າຮ່ວມ ການຝຶກອົບຮົມ ການເປັນຜູ້ນຳ ທີ່ຈັດໂດຍ WBAB ຢູ່ ຊຽງໃໝ່. ກ່ອນເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມນີ້ ຂ້ອຍໄດ້ຝຶກງານຢູ່ ເມືອງປັນ ເຊິ່ງນັ້ນ ແມ່ນເປັນຄັ້ງແລກ ທີ່ຂ້ອຍໄດ້ມີປະສົບການໃນການເຮັດວຽກ. ຢູ່ໃນລະຫວ່າງການຝຶກອົບຮົມ ຂ້ອຍໄດ້ຮຽນຮູ້ຫຼາຍຢ່າງກ່ຽວກັບ ສິດທິມະນຸດ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ການສ້າງສັນຕິພາບ ແລະ ການເປັນຜູ້ນຳຂອງແມ່ຍິງ. ໃນການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາເຫັນວ່າ ມີຫຼາຍກຸ່ມທີ່ມີຄວາມພະຍາຍາມໃນການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ໜຶ່ງໃນນັ້ນ ກໍ່ ແມ່ນ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ປາກກະຍໍ. ຈາກການເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້ ຂ້ອຍສາມາດນຳເອົາຄວາມຮູ້ ມາປັບໃຊ້ໃນ ຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ ຂ້ອຍໄດ້ມີການຈັດການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ເຮັດບົດວິໄຈ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂ້ອຍ. ຂ້ອຍມີຄວາມສົນໃຈເປັນພິເສດໃນການຈັດການຝຶກອົບຮົມ ເພາະຂ້ອຍຄິດວ່າຄົນໃນບ້ານຂ້ອຍ ບໍ່ໄດ້ມີ ໂອກາດຫຼາຍໃນການຮຽນຮູ້ປະເດັນເຫຼົ່ານີ້. ນອກນີ້ ການເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມກັບ WBAB ໄດ້ຊ່ວຍໃນການ ປັບປຸງທັກສະການເວົ້າພາສາອັງກິດ ໄດ້ຫຼາຍ ສະນັ້ນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຂ້ອຍສາມາດສື່ສານກັບຫຼາຍຄົນທີ່ມາຈາກທີ່ ອື່ນຫຼາຍຂຶ້ນ.

ຫຼັງຈາກ ການຝຶກອົບຮົມຂອງ WBAB ຂ້ອຍກໍ່ໄດ້ມີໂອກາດໃນການຝຶກງານຕໍ່ກັບ WBAB ຢູ່ຫ້ອງການ ເຂົາເຈົ້າ ຢູ່ຊຽງໃໝ່. ຂ້ອຍຝຶກງານຢູ່ທີ່ນັ້ນເປັນເວລາ 3 ເດືອນ ເຮັດໃຫ້ຂ້ອຍໄດ້ມີປະສົບການຫຼາຍຂຶ້ນ ພ້ອມ ທັງໄດ້ຮຽນຮູ້ຫຼາຍປະເດັນກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ຢູ່ໃນພາກພື້ນ ແລະ ກໍ່ຍັງໄດ້ມີໂອກາດໃນການພົບປະກັບຜູ້ ຄົນທີ່ມາຈາກປະເທດອື່ນໆ ທີ່ເຮັດວຽກປະເດັນດຽວກັນ.

ຂ້ອຍມີຄວາມຝັນວ່າ ຊຸມຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ບໍລິເວນແມ່ນ້ຳສາລະວິນ ຈະຮ່ວມມືກັນໃນຕໍ່ໜ້າ ໃນການປົກປ້ອງ ແມ່ນ້ຳແຫ່ງນີ້. ຂ້ອຍເຊື່ອວ່າ ຖ້າພວກເຮົາພະຍາຍາມໃຫ້ເຖິງທີ່ສຸດ ພວກເຮົາຈະສາມາດປ່ຽນແປງ ສະພາບ ແວດລ້ອມເຮົາໃຫ້ດີຂຶ້ນ ແລະ ຜູ້ຄົນກໍ່ຈະຮັບຮູ້ເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງບົດບາດແມ່ຍິງ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນ. ບ້ານຂອງຂ້ອຍ ເປັນບ້ານທີ່ມີຄວາມສະຫງົບສຸກ ແລະ ສວຍງາມ. ພວກເຮົາມີວັດທະນາທຳ, ຮີດຄອງປະເພນີ , ວັນນະກຳ ແລະ ມີຄວາມປາດຖະໜາຢ່າງແຮງກ້າ ທີ່ຈະໃຫ້ມີອະນາຄົດທີ່ດີຕໍ່ຄົນຮຸ້ນຫຼັງ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ບ້ານ ພວກເຮົາຈະມີໂອກາດທາງດ້ານການສຶກສາໜ້ອຍກວ່າ ທີ່ອື່ນໆ ແຕ່ພວກເຮົາຈະພະຍາຍາມໃຫ້ດີທີ່ສຸດ ແລະ ຂ້ອຍກໍ່ໂຊກດີ ແລະ ມີຄວາມພາກພູມໃຈທີ່ໄດ້ເປັນແມ່ຍິງຜູ້ໜຶ່ງທີ່ໄດ້ມີໂອກາດເຕີບໂຕທີ່ບ້ານແຫ່ງນີ້ ແລະ

ໄດ້ມີໂອກາດໃຊ້ຊີວິດຮ່ວມກັບຄອບຄົວ ແລະ ໝູ່ເພື່ອນບັນດາເຜົ່າ. ຂ້ອຍຂະພະຍາຍາມໃຫ້ດີທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ ຂ້ອຍຈະເຮັດໄດ້ ເພື່ອຊ່ວຍຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ.

ເລື່ອງລາວຂອງ ແມ່ຍິງໄວໜຸ່ມ ທີ່ຊື່ວ່າ Gigi ຈາກປະເທດກຳປູເຈຍ: ຂຽນໂດຍ Gigi

(Weaving Bonds Across Borders, 2019)

ຜູ້ທີ່ຂຽນບົດເລື່ອງນີ້ ແມ່ນມີຖິ່ນກຳເນີດຈາກ ປະເທດກຳປູເຈຍ. ລາວມີຊື່ວ່າ Gigi ແລະ ເປັນສິດເກົ່າຂອງ WBAB ໃນປີ 2016. ໃນປັດຈຸບັນ Gigi ເປັນຜູ້ປະສານງານ ໃຫ້ແກ່ອົງການ Mother Nature ຢູ່ແຂວງ ເກາະກົງ ປະເທດກຳປູເຈຍ. ວຽກຂອງລາວແມ່ນສຸມໃສ່ ການສົ່ງເສີມຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ແມ່ຍິງ, ການສຶກສາ, ການປຸກຈິດສຳນຶກ ແລະ ຫຼຸດອັກຄະຕິທີ່ມີຕໍ່ແມ່ຍິງ ຢູ່ໃນບັນດາຊຸມຊົນຕ່າງໆ ຢູ່ປະເທດກຳປູເຈຍ. ອົງການລາວໄດ້ສະໜອງການຝຶກອົບຮົມ ເພື່ອປຸກຈິດສຳນຶກແກ່ແມ່ຍິງ ກ່ຽວກັບ ສິດທິແມ່ຍິງ, ການເປັນຜູ້ນຳຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ. ລາວຍັງໄດ້ນຳພາກຸ່ມແມ່ຍິງ ໃນການລົນນະລົງ ແລະ ການປະທ້ວງທີ່ບໍ່ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ.

ໃນປີ 2009 ປະຊາຊົນຫຼາຍຄົນຢູ່ໃນບ້ານຂ້ອຍ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຫຼາຍຈາກ ໂຄງການ ຂຸດຄົ້ນຊາຍ. ຫຼາຍຄົນຕ້ອງໄດ້ຍ້າຍທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ເດັກນ້ອຍຫຼາຍຄົນຈຳຕ້ອງໄດ້ອອກໂຮງຮຽນ. ບໍລິສັດ ໄດ້ພາກເອົາທີ່ດິນຂອງເຮົາໄປ ແລະ ໄດ້ຂຸດຄົ້ນບໍ່ຊາຍຢູ່ທີ່ດິນຂອງພວກເຮົາ ແລະ ເຂົາເຈົ້າຈ່າຍຄ່າຊົດເຊີຍພຽງເລັກນ້ອຍເທົ່ານັ້ນ. ຄອບຄົວຂ້ອຍເອງ ກໍ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບເຊັ່ນກັນ ເຊິ່ງຈາກປະສົບການທີ່ເຫວຣ້າຍນັ້ນ ຈຶ່ງເປັນໂຕຜັກດັນໃຫ້ຂ້ອຍລຸກຂຶ້ນຕໍ່ສູ້ ເພື່ອປົກປ້ອງທີ່ດິນ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຊີວິດຂອງແມ່ຍິງຢູ່ໃນບ້ານຂອງຂ້ອຍ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ຄົນໃນຄອບຄົວຈະບໍ່ຢາກໃຫ້ເຮັດສິ່ງນີ້ ເນື່ອງຈາກເປັນຫວ່າງຄວາມປອດໄພຂອງຂ້ອຍ ກໍ່ຕາມກໍ່ຍິນຍັນ ທີ່ຈະຕໍ່ສູ້ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸເປົ້າໝາຍ ແລະ ເຮັດຕາມສິ່ງທີ່ຂ້ອຍຫວັງໄວ້ ເພື່ອຕໍ່ສູ້ກັບຄວາມບໍ່ເທົ່າທຽມກັນຂອງສັງຄົມ ທີ່ຂ້ອຍໄດ້ປະເຊີນ.

ຢູ່ໃນເດືອນ ພະຈິກ ປີ 2016 ຂ້ອຍໄດ້ມີໂອກາດ ເຂົ້າຮ່ວມ ການຝຶກອົບຮົມຂອງ WBAB ທີ່ໄດ້ຈັດຂຶ້ນເປັນເວລາ 10 ວັນ. ຢູ່ໃນການຝຶກອົບຮົມດັ່ງກ່າວ ຂ້ອຍໄດ້ແບ່ງປັນກ່ຽວກັບປະສົບການ ແລະ ຊີວິດຂອງຂ້ອຍຕໍ່ຜູ້ທີ່ເຂົ້າມາຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມນີ້. ຫຼັງຈາກການຝຶກອົບຮົມ ຂ້ອຍກໍ່ໄດ້ຮັບທຶນຂະໜາດນ້ອຍຈາກ WBAB ເພື່ອປະຕິບັດກິດຈະກຳໜຶ່ງຢູ່ ເກາະແຫ່ງໜຶ່ງທີ່ຊື່ວ່າ Koh Srolao, ແຂວງ ເກາະກົງ ປະເທດກຳປູເຈຍ. ຢູ່ເກາະ oh Srolao ປະກອບມີ 3 ບ້ານ ແລະ 700 ຄົນ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ທີ່ນັ້ນ. ພວກເຂົາ ປະເຊີນກັບບັນຫາທີ່ເກີດມາຈາກ ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ຊາຍ ແລະ ໄດ້ສ້າງຜົນກະທົບຫຼາຍຢ່າງເຊັ່ນ: ທຳລາຍພື້ນທີ່ປ່າຊາຍເລນ, ການປະມົງ ແລະ ສ້າງມົນລະພິດທາງນ້ຳ. ປະຊາຊົນທີ່ຢູ່ໃນເກາະນັ້ນ ບໍ່ຮູ້ວ່າຈະປົກປ້ອງພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ແລະ ຈະປົກປ້ອງສິດທິຂອງຕົນເອງຄືແນວໃດ. ສະນັ້ນຈຶ່ງເປັນເຫດຜົນທີ່ຂ້ອຍຈຶ່ງໃຊ້ອາທິດຂະໜາດນ້ອຍນັ້ນ ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ ເພື່ອປຸກຈິດສຳນຶກກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບຂອງການຂຸດຄົ້ນບໍ່ຊາຍ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ການເປັນຜູ້ນຳຂອງແມ່ຍິງ, ສິດທິແມ່ຍິງ ແລະ ວິທີການລົນນະລົງ ທີ່ບໍ່ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ຍິງ. ແຕ່ກ່ອນ ຂ້ອຍເອງກໍ່ບໍ່ຮູ້ຈັດກິດຈະກຳດັ່ງກ່າວ ຈົນໄດ້ມາພົບກັບ WBAB.

ຫຼັງຈາກທີ່ຂ້ອຍເຂົ້າຮ່ວມ ການຝຶກອົບຮົມຂອງ WBAB ຂ້ອຍຈຶ່ງຕັດສິນໃຈ ເຮັດວຽກກັບ ອົງການຈັດຕັ້ງ ທີ່ຊື່ວ່າ Mother Nature ຢູ່ໃນບ້ານເກີດຂ້ອຍອີກຄັ້ງ ແລະ ຂ້ອຍກໍ່ໄດ້ຜັກດັນໃຫ້ຫົວໜ້າຂ້ອຍຮັບພະນັກງານທີ່ເປັນແມ່ຍິງເຂົ້າມາເຮັດວຽກພາຍໃນອົງກອນຫຼາຍຂຶ້ນ ເນື່ອງຈາກຂ້ອຍເຫັນວ່າ ເລື່ອງເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ອົງກອນ ແລະ ວິທີການນີ້ ກໍ່ເປັນອີກວິທີໜຶ່ງ ທີ່ພວກເຮົາສາມາດສົ່ງເສີມ ຄວາມເທົ່າທຽມກັນທາງເພດ ຢູ່ພາຍ

ໃນອົງກອນ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງຈາກນັ້ນ ພວກເຮົາຈຶ່ງສາມາດເຮັດວຽກດ້ານນີ້ກັບຊຸມຊົນໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ຫຼາຍຂຶ້ນ. ໃນການເຮັດວຽກຂອງຂ້ອຍ ຂ້ອຍຈະພະຍາຍາມສ້າງສາຍສຳພັນທີ່ດີກັບຊຸມຊົນ ເພື່ອທຳຄວາມ ເຂົ້າໃຈ ຕໍ່ກັບການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ເປົ້າໝາຍຂອງຂ້ອຍແມ່ນ ຄືການເຮັດໃຫ້ຊຸມຊົນຢູ່ໃນ ກຳປູເຈຍ ມີຄວາມສະຫງົບສຸກ ແລະ ແມ່ຍິງສາມາດ ເປັນຜູ້ນຳ ທີ່ສະໜັບສະໜູນກັນ ແລະ ເສີມສ້າງພະລັງໃຫ້ແກ່ກັນ ແລະ ຮັບຮູ້ຄວາມສຳຄັນຂອງ ສິດທິແມ່ຍິງ , ການເປັນຜູ້ນຳຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ສາມາດຈັດການລົນນະລົງ, ການສະເໜີຂໍການສະໜັບສະໜູນ, ການຕໍ່ສູ້ທີ່ ບໍ່ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ຕໍ່ກັບ ໂຄງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ຊາຍ ແລະ ການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍເຂົາເຈົ້ານຳພາເອງ. ຂ້ອຍຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າ ຈະມີຜູ້ຍິງ ມີສ່ວນຮ່ວມ ຕໍ່ກັບປະເດັນຕ່າງໆໃນຊຸມຊົນ ແລະ ສິ່ງສຽງຂອງເຂົາເຈົ້າຢູ່ໃນທີ່ສາທາລະນະໄດ້ ໃນອະນາຄົດ ຫຼາຍຂຶ້ນ.

ໄວໜຸ່ມຈະເປັນຜູ້ນຳໃນອະນາຄົດ ແລະ ຂັບເຄື່ອນການປ່ຽນແປງໃນສັງຄົມ: ຂຽນໂດຍ Nang Shining

(Weaving Bonds Across Borders, 2019)

ຂ້ອຍ ເກີດຢູ່ບ້ານ ເມືອງປັນ, ພາກໃຕ້ຂອງລັດສານ ປະເທດ ມຽນມາ. ເມືອງປັນ ເປັນບ້ານ ນ້ອຍໆ ທີ່ ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບ ແມ່ນ້ຳສາລະວິນ ເຊິ່ງເປັນແມ່ນ້ຳສາກົນ ທີ່ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກກັນດີ. ບ້ານເມືອງປັນ ເປັນສະ ຖານທີ່ທີ່ຂ້ອຍໃຊ້ຊີວິດໃນໄວເດັກ ເຊິ່ງບ້ານເກີດຂ້ອຍ ອ້ອມຮອບໄປດ້ວຍພູຜາປ່າໄມ້ທີ່ມີຄວາມ ສວຍງາມ. ບ້ານຂ້ອຍຍັງມີ ຕົ້ນໄມ້ສັກທີ່ສູງຢູ່ໃນເຂດປ່າເລິກ ແລະ ແມ່ນ້ຳ ປັນ ທີ່ໄຫຼຜ່ານໄປສູ່ໃຈ ກາງເມືອງ ເຊິ່ງຍິ່ງເຮັດໃຫ້ເພີ່ມຄວາມສະຫງົບ, ສວຍງາມ ແລະ ມູນຄ່າທາງເສດຖະກິດ ຂອງເມືອງປັນ ແລະ ພື້ນທີ່ໃກ້ຄຽງ. ຂ້ອຍຮູ້ສຶກໂຊກດີຫຼາຍ ທີ່ໄດ້ຢູ່ໃນສະຖານທີ່ວິເສດແຫ່ງນີ້ ທີ່ມີຄວາມສວຍງາມທາງທຳ ມະຊາດ, ມີສາຍລົມທີ່ສົດຊື່ນ, ສາຍນ້ຳລຳທານທີ່ໃສສະອາດ, ແລະ ມີແມ່ນ້ຳຕ່າງ, ທັງນາທີ່ຂຽວອຸ່ມທຸ້ມ, ອາຫານທີ່ອຸດົມສົມບູນ ແລະ ມີສະພາບແວດລ້ອມທີ່ດີ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວ ໄດ້ສະໜອງຄວາມຕ້ອງ ການຂຶ້ນ ພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຂ້ອຍ ແລະ ຊຸມຊົນຂອງພວກເຮົາ. ປ່າໄມ້ຂອງພວກເຮົາເປັນຊັບພະຍາ ກອນທີ່ມີ ຄວາມສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ຊ່ວຍສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂຶ້ນພື້ນຖານໄດ້ເປັນຢ່າງດີ.

ຂ້ອຍຕ້ອງໄດ້ຈາກບ້ານເກີດ ເມື່ອຕອນທີ່ຂ້ອຍມີອາຍຸພຽງ 22 ປີ ເຊິ່ງຕອນນັ້ນ ຂ້ອຍໄດ້ມາປ່ຽນໄດ້ດ້ວຍພະ ລັງ, ຄວາມຢາກຮູ້ຢາກເຫັນ, ຄວາມມັ່ງໝັ້ນ ແລະ ຄວາມຫວັງທີ່ຈະເປີດປະສົບການໃໝ່ໃນໂລກໃໝ່ໃຫ້ກັບ ຕົນເອງ. ຫຼັງຈາກຂ້ອຍໃຊ້ເວລາ 10 ກວ່າປີ ໃນການຮຽນ ແລະ ເຮັດວຽກຢູ່ຕ່າງປະເທດ ຂ້ອຍຈຶ່ງໄດ້ຕັດສິນ ໃຈກັບບ້ານເກີດ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນໄວໜຸ່ມ ແລະ ຊຸມຊົນ ຂອງຂ້ອຍ ເພາະວ່າ ຊຸມຊົນຂອງພວກເຮົາກຳລັງປະ ເຊີນກັບຜົນກະທົບທີ່ເກີດຈາກ ການຂຸດຄົ້ນໄມ້. ການຂຸດຄົ້ນໄມ້ໄດ້ທຳລາຍຊັບພະຍາກອນຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ວິຖີການດຳລົງຊີວິດຂອງທ້ອງຖິ່ນ. ຂ້ອຍເກີນທາງກັບມາບ້ານເກີດ ເພາະຂ້ອຍເປັນຫວ່າງວ່າສະພາບແວດລ້ອມ ຢູ່ບ້ານເກີດຂ້ອຍຈະຖືກທຳລາຍ ແລະ ກໍ່ເພື່ອກັບມາສົ່ງເສີມຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ກັບໄວໜຸ່ມ ແລະ ສ້າງຄວາມ ອາດສາມາດຂອງພວກເຂົາ ພ້ອມທັງປຸກຈິດສຳນຶກກ່ຽວກັບປະເດັນທາງສັງຄົມ ແລະ ການເມືອງ ທີ່ກຳລັງເກີດ ຂຶ້ນ ຢູ່ ເມືອງປັນ. ຄວາມຫວັງຂອງຂ້ອຍ ແມ່ນວ່າ ພວກເຂົາເຫຼົ່ານັ້ນ ຈະຮັບຮູ້ເຖິງສິດທິຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ ແລະ ລົງມືປະຕິບັດ ເພື່ອປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນອັນທີ່ເປັນທີ່ຮັກ.

ໃນເດືອນ ກຸມພາ 2013 ຂ້ອຍຈຶ່ງໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ກຸ່ມໜຶ່ງຂຶ້ນມາໂດຍໃສ່ຊື່ວ່າ ສະມາຄົມໄວໜຸ່ມເມືອງປັນ (Mong Pan Youth Association) ເພື່ອເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ໄວໜຸ່ມຊົນເຜົ່າສານ ແລະ ຊຸມຊົນຂອງພວກເຂົາ. ໃນປີ 2014 ຂ້ອຍໄດ້ເຮັດວຽກຮ່ວມກັບໜຸ່ມຂອງຂ້ອຍ ສອງຄົນ ທີ່ມາຈາກ ປະເທດ

ອາເມຣິກາ ແລະ ໂຄລໍເບຍ ເພື່ອສ້າງຕັ້ງ ເຄືອຂ່າຍໜຶ່ງຂຶ້ນມາ ໂດຍໃສ່ຊື່ວ່າ Weaving Bonds Across Borders ໂດຍມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ຊຸມຊົນຢູ່ໃນທົ່ວໂລກ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກຄວາມຂັດແຍ້ງ, ຄວາມຮຸນແຮງ, ສະພາບແວດລ້ອມຖືກທຳລາຍ ແລະ ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ. ໃນຖານະທີ່ຂ້ອຍເປັນຜູ້ນຳແມ່ຍິງ ມັນບໍ່ແມ່ນເລື່ອງງ່າຍເລີຍທີ່ຈະສ້າງຕັ້ງອົງກອນຂຶ້ນ ໃນສັງຄົມທີ່ຊາຍເປັນ ໃຫຍ່. ຂ້ອຍມັກຈະປະເຊີນກັບປະສົບທີ່ເຈັບປວດ ເມື່ອຂ້ອຍຕ້ອງກ້າວໄປຂ້າງໜ້າໃນແຕ່ລະກ້າວ ຢູ່ໃນຊຸມ ຊົນຂອງຂ້ອຍ. ຂ້ອຍຕ້ອງໄດ້ຊອກຫາວິທີໃນການປົກປ້ອງຕົນເອງ ໃນຂະນະທີ່ຕ້ອງພະຍາຍາມສ້າງສາຍສຳ ພັນທີ່ດີ ກັບຜູ້ນຳທີ່ເປັນຜູ້ຊາຍ. ນອກນັ້ນ ຂ້ອຍເອງກໍຕ້ອງໄດ້ສົ່ງເສີມຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ກັບແມ່ຍິງ ແລະ ເພື່ອປົກປ້ອງສິດທິຂອງເຂົາເຈົ້າ. ຂ້ອຍເຊື່ອວ່າ ການປ່ຽນແປງ ແມ່ນເລີ່ມຕົ້ນດ້ວຍຄວາມຫວັງ ຂອງແຕ່ລະຄົນ ແລະ ການລົງມືປະຕິບັດ ເທື່ອລະເລັກລະນ້ອຍ. ໃນຊ່ວງທີ່ແຕ້ມໄປດ້ວຍຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຄວາມທ້າທາຍ ຂ້ອຍຈຶ່ງໄດ້ຕັດສິນໃຈອຸທິດຕົນ ເພື່ອສ້າງການປ່ຽນແປງທີ່ດີ ໃນສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ດ້ວຍວິທີການ ຂອງຂ້ອຍ ແລະ ຂ້ອຍສາບານວ່າ ຈະຍືນຄຽງບ່າຄຽງໄລ່ ກັບ ຊຸມຊົນ ຊົນເຜົ່າ ແລະ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ເລື້ອຍໄປ. ຂ້ອຍຈະສະໜັບສະໜູນແມ່ຍິງໄວໜຸ່ມ ໃນການເປັນຜູ້ນຳ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າ ໂດຍການສະ ໜອງການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ປຸກລະດົມໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ ໄດ້ໄປຮຽນຕໍ່ ເພື່ອເປັນການເພີ່ມພູນທາງດ້ານຄວາມຮູ້ໃຫ້ ເຂົາເຈົ້າເອງ.

ໃນປັດຈຸບັນ ປະເທດມຽນມາ ກຳລັງຢູ່ໃນຊ່ວງການຫັນປ່ຽນໄປສູ່ປະຊາທິປະໄຕ ສະນັ້ນຂ້ອຍຈຶ່ງມີຄວາມ ກັງວົນຢ່າງຍິ່ງວ່າ ຖ້າບໍ່ມີແຜນໃນການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ດີ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ການຮ່ວມມືຂອງຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມຕ່າງໆ ກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດມີຄວາມບໍ່ສົມດຸນລະຫວ່າງ “ປະຕິທານທີ່ ເຫຼືອເຊື້ອ” ແລະ “ຄວາມສ່ຽງອັນຕະລາຍເຖິງຂີດສຸດ.” ສະນັ້ນ ຂ້ອຍຈຶ່ງເຊື່ອວ່າ “ໄວໜຸ່ມຈະເປັນຜູ້ນຳໃນອະ ນາຄົດ ແລະ ຂັບເຄື່ອນການປ່ຽນແປງໃນສັງຄົມ” ເຊິ່ງຂ້ອຍເອງຈະທຸ່ມເທແຮງກາຍ ແຮງໃຈ ແລະ ເວລາ ໃຫ້ ກັບໄວໜຸ່ມ ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ເພື່ອໃຫ້ເກີດມີການປ່ຽນແປງທີ່ຍືນຍົງຢູ່ໃນສັງຄົມຂອງເຮົາ.

ວິດີໂອສັ້ນ ກ່ຽວກັບ ການເປັນຜູ້ນຳຂອງແມ່ຍິງ

ຫຼັງຈາກກິດຈະກຳ 3.5 ຄູ່ຝຶກສາມາດເປີດວິດີໂອສັ້ນກ່ຽວກັບການເປັນຜູ້ນຳຂອງແມ່ຍິງທີ່ຢູ່ໃນພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ແມ່ນ້ຳສາລະວິນ. ຫຼັງຈາກເບິ່ງວິດີໂອແລ້ວ ຄູ່ຝຶກນຳພາສິນທະນາໂດຍຖາມຄຳຖາມດຽວກັນກັບກິດຈະກຳຂ້າງ (ກິດຈະກຳ 3.5). ບາງວິດີໂອແນະນຳມີຄື:

- ຊີວິດຂອງ Nang Shining: <https://youtu.be/bFlx2mPZLkw>
- Sor Rattana ນັກກົດໝາຍ ເພື່ອປະຊາຊົນ ຢູ່ໃນປະເທດໄທ: <https://youtu.be/3LbeY7s50H4>
- ຊີວິດຂອງ Mueda Nawanat ນັກຕໍ່ສູ້ແມ່ຍິງຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງປາກກະຍີ: <https://youtu.be/9CxUib6Qgv8>

ຫຼັງຈາກເບິ່ງວິດີໂອແລ້ວ ຄູ່ຝຶກນຳສະເໜີຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ສິນທິສັນຍາ ແລະ ກົດໝາຍສາກົນ ກ່ຽວກັບແມ່ຍິງ ແລະ ສິ່ງແວດ ລ້ອມ.

ກົດໝາຍສາກົນ, ສິນທິສັນຍາ ແລະ ເວທີສິນທະນາກ່ຽວກັບ ແມ່ຍິງ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການລຶບລ້າງທຸກຮູບການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ (ຊີດ໌-CEDAW)

ສິນທິສັນຍາ ຊີດ໌ (CEDAW) ແມ່ນສິນທິສັນຍາກ່ຽວກັບສິດທິມະນຸດ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ສຳລັບແມ່ຍິງ ເຊິ່ງໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາໂດຍ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ໃນປີ 1979. ຊີດ໌ ເປັນເອກະສານສຳຄັນ ທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ແມ່ຍິງຢູ່ໃນທົ່ວໂລກ ນຳເອົາການປ່ຽນແປງມາສູ່ຊີວິດປະຈຳວັນຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ຊີດ໌ (CEDAW) ໄດ້ລະບຸລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບສິດທິຂອງແມ່ຍິງ ຕໍ່ກັບການມີຄວາມເທົ່າທຽມ ແລະ ການບໍ່ຈຳແນກ. ພ້ອມນັ້ນກໍ່ໄດ້ສະເໜີແນວທາງໃນການລົງມືປະຕິບັດ ຫຼາຍຊ່ອງທາງ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸເປົ້າໝາຍໃນການສ້າງຄວາມເທົ່າທຽມດັ່ງກ່າວ. ຊີດ໌ເປັນໜຶ່ງໃນສິນທິສັນຍາສິດທິມະນຸດສາກົນທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຂອງ ສະຫະປະຊາຊາດ ເຊິ່ງສິນທິສັນຍາດັ່ງກ່າວໄດ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ລັດພາຄີ ປະຕິບັດພາລະໜ້າທີ່ຕາມກົດໝາຍ ໃນການເຄົາລົບ, ປົກປ້ອງແລະ ເສີມສ້າງ ສິດທິແມ່ຍິງຢ່າງຄົບຖ້ວນ. ໃນປັດຈຸບັນ ມີ 118 ປະເທດທີ່ໄດ້ລົງນາມຮັບຮອງສິນທິສັນຍາດັ່ງກ່າວ.

ຊີດ໌ (CEDAW) ໄດ້ປະກອບສ່ວນຕໍ່ໃນການເຮັດໃຫ້ມີ:

- ສິດທິພົນລະເມືອງແມ່ຍິງ ຢູ່ໃນ ບອດສ່ວນນາ ແລະ ຍີ່ປຸ່ນ
- ສິດທິການສືບທອດມໍລະດົກສຳລັບແມ່ຍິງ ຢູ່ ປະເທດແທນຊາເນຍ
- ສິດທິທາງຊັບສິນ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມທາງດ້ານການເມືອງຂອງແມ່ຍິງ ຢູ່ ຄອສຕາ ຣິກາ

ຊີດ໌ (CEDAW) ໄດ້ຜັກດັນໃຫ້ມີການຮັບຮອງເອົາ:

- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຄວາມສະເໝີພາບ ທາງເພດ ຢູ່ປະເທດ ມົງໂກລີ
- ກົດໝາຍ ເພື່ອຫ້າມການຈຳແນກເພດໃນການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນ ຢູ່ໃນປະເທດ ຣະວັນດາ
- ກົດໝາຍການຢຸດຕິຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ຢູ່ປະເທດ ຕຸລະກີ, ເນປານ, ອາຟຣິກາໃຕ້ ແລະ ເກົາຫຼີໃຕ້
- ການສ້າງຕັ້ງກຳເພື່ອລົງໂທດ ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ທຸກຮູບແບບ ຢູ່ໃນ ເບີຣິກິນາ ຟາໂຊ ແລະ ການຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນແມ່ຍິງຢູ່ໃນ ປານາມາ
- ການສອບສວນລະດັບຊາດ ຕໍ່ກັບເຫດການ ການຫາຍສາບສູນ ແລະ ການຄາດຕະກຳແມ່ຍິງຊົນເຜົ່າພັນເມືອງ ຢູ່ໃນປະເທດ ການາດາ
- ກົດໝາຍດ້ານການຄ້າມະນຸດ ຢູ່ໃນປະເທດ ຢູເຄຣນ ແລະ ມອລໂດວາ

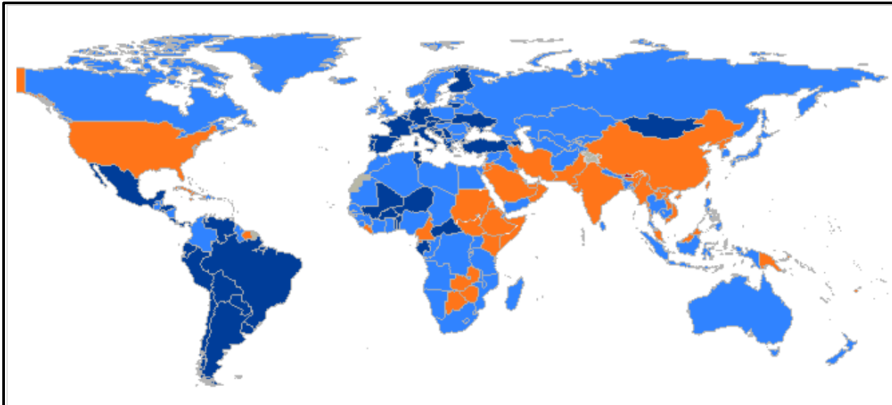
ສິນທິສັນຍາຊີດ໌ (CEDAW) ປະກອບມີ 3 ຫຼັກການທີ່ສຳຄັນຄື:

- 1) ຫຼັກການຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງເພດ
 - a. ວິດີໂອສິ້ນ ທີ່ອະທິບາຍກ່ຽວກັບ ຫຼັກການຄວາມສຳຄັນຂອງຄວາມເທົ່າທຽມກັນ:
 - i. [ພາສາອັງກິດ](#)
 - ii. [ພາສາຫວຽດ](#)
 - iii. [ພາສາໄທ](#)
- 2) ຫຼັກການ ການບໍ່ຈຳແນກ ບົນພື້ນຖານ ເພດສະພາບ
 - a. ວິດີໂອສິ້ນທີ່ອະທິບາຍກ່ຽວກັບ ຫຼັກການການບໍ່ຈຳແນກ:
 - i. [ພາສາອັງກິດ](#)
 - ii. [ພາສາຫວຽດນາມ](#)
 - iii. [ພາສາໄທ](#)

3) ຫຼັກການ ພັນທະຂອງລັດພາຄີທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມ

a. ວິດີໂອສິ້ນທີ່ອະທິບາຍກ່ຽວກັບ ຫຼັກການ ພັນທະຂອງລັດພາຄີ:

- i. [ພາສາອັງກິດ](#)
- ii. [ພາສາຫວຽດນາມ](#)
- iii. [ພາສາໄທ](#)

ຮູບພາບທີ 3.5 : ການໃຫ້ສັດຕະຍາບັນສິນທິສັນຍາສິດທິມະນຸດສາກົນ ທັງ 18 ສະບັບ

ລັດພາຄີ ທີ່ໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ ສິນທິສັນຍາ ຊີດໍ (CEDAW) ມີພັນທະທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍຕໍ່ດັ່ງໄປນີ້:

- ປະການທຳອິດ, ຕ້ອງລຶບລ້າງທຸກການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ ຢູ່ໃນທຸກຂົງເຂດ ຂອງການດຳລົງຊີວິດ
- ຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າ ແມ່ຍິງມີສິດໃນການເຂົ້າເຖິງໂອກາດໃນການພັດທະນາ ແລະ ຄວາມກ້າວໜ້າຢ່າງເຕັມສ່ວນ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮັບສິດ ແລະ ເສລີພາບຂັ້ນພື້ນຖານ ເຊັ່ນດຽວກັນກັບຜູ້ຊາຍ
- ທີ່ສຳຄັນ ລັດພາຄີ ຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ ຄະນະກຳມະການຂອງຊີດໍ ຕິດຕາມກວດກາ ການປະຕິບັດສິນທິສັນຍານີ້ ໂດຍການຂຽນລາຍງານຕໍ່ຄະນະກຳມະການ ຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີ. ຄະນະກຳມະການ ຊີດໍ ແມ່ນປະກອບມີຜູ້ຊ່ຽວຊານອິດສະຫຼະຈຳນວນ 23 ທ່ານ ທີ່ມີປະສົບການກ່ຽວກັບ ສິດທິແມ່ຍິງ ໃນທົ່ວໂລກ.

ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບ CEDAW:

Women Human Rights Defenders. (2020). 2020 CEDAW Progress Report Card (ສະບັບພາສາໄທ). ເຂົ້າເຖິງວັນທີ 30 ທັນວາ 2020: https://www.protectioninternational.org/sites/default/files/final_cedaw_2020_edit_new_270263.pdf

United Nations Human Rights. (n.d.). CEDAW in your daily life. ເຂົ້າເຖິງວັນທີ 30 ທັນວາ 2020: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/DailyLife.aspx>

ອົງການ ເພື່ອການສົ່ງເສີມຄວາມສະເໝີພາບ ລະຫວ່າງເພດ ແລະ ສົ່ງເສີມຄວາມເຂັ້ມແຂງແກ່ແມ່ຍິງ ແຫ່ງ ສະຫະປະຊາຊາດ (UN Women)

ອົງການ ເພື່ອການສົ່ງເສີມຄວາມສະເໝີພາບ ລະຫວ່າງເພດ ແລະ ສົ່ງເສີມຄວາມເຂັ້ມແຂງແກ່ແມ່ຍິງ ແຫ່ງ ສະຫະປະຊາຊາດ ຫຼື UN Women ໄດ້ໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນໃນການສົ່ງເສີມໃຫ້ມີຄວາມເທົ່າທຽມແກ່ແມ່ຍິງ ເຊິ່ງເປັນວຽກງານບຸລິມະສິດຂອງ UN Women.

ເຖິງຈະເປັນທີ່ຮັບຮູ້ກັນວ່າ ຄວາມເທົ່າທຽມກັນທາງເພດ ແມ່ນສິດທິມະນຸດຂັ້ນພື້ນຖານ ແຕ່ຄວາມບໍ່ເທົ່າທຽມກັນທາງເພດ ຍັງຄົງຖືກຝັງຮາກເລິກຢູ່ໃນທຸກສັງຄົມ. ແມ່ຍິງມັກກິດກັນ ບໍ່ໃຫ້ເຂົ້າການສຶກສາທີ່ເປັນຂັ້ນພື້ນຖານ, ການບໍ່ໄດ້ຮັບການດູແລທາງດ້ານສຸຂະພາບ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມທໍລະມານຈາກການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ແລະ ການຖືກຈໍາແນກ. ແມ່ຍິງຍັງມີບົດບາດໜ້ອຍໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈທາງດ້ານການເມືອງ ແລະ ເສດຖະກິດ.

ພາລະບົດບາດທີ່ສໍາຄັນຂອງ UN Women ມີຄື:

- ເພື່ອສະໜັບສະໜູນໜ່ວຍງານລະຫວ່າງປະເທດຂອງລັດຖະບານ ເຊັ່ນ: ຄະນະກຳມະທິການວ່າດ້ວຍ ສະຖານະຂອງສະຕຣີ ໃນການກຳນົດນະໂຍບາຍ, ການສ້າງມາດຕະຖານແລະ ບັນທັດຖານສາກົນ
- ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ປະເທດສະມາຊິກທີ່ເປັນພາຄີປະຕິບັດມາດຕະຖານເຫຼົ່ານີ້ ພ້ອມທັງກຽມພ້ອມໃນການສະໜັບສະໜູນ ທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ງົບປະມານ ຢ່າງເໝາະສົມ ແກ່ບັນດາປະເທດທີ່ຮ້ອງຂໍ ແລະເພື່ອສ້າງຄວາມຮ່ວມມືທີ່ມີປະສິດທິພາບ ກັບ ພາກປະຊາສັງຄົມ
- ເພື່ອເປັນຜູ້ນຳພາ ແລະ ປະສານງານ ກັບລະບົບວຽກງານຂອງ ສະຫະປະຊາຊາດ ໃນເລື່ອງຂອງ ຄວາມເທົ່າທຽມກັນທາງເພດ ພ້ອມທັງຜັກດັນໃຫ້ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ລວມເຖິງການຕິດຕາມຢ່າງໃກ້ຊິດຕໍ່ກັບຄວາມຄືບໜ້າໃນການປະຕິບັດທົ່ວທັງລະບົບຢ່າງເປັນປະຈຳ

UN Women ມີອຳນາດທີ່ຈະ:

- ສະໜັບສະໜູນ ໜ່ວຍງານລະຫວ່າງປະເທດຂອງລັດຖະບານ ເຊັ່ນ: ຄະນະກຳມະທິການວ່າດ້ວຍ ສະຖານະຂອງສະຕຣີ ໃນການກຳນົດນະໂຍບາຍ, ການສ້າງມາດຕະຖານ ແລະ ບັນທັດຖານສາກົນ
- ຊ່ວຍບັນດາປະເທດສະມາຊິກຂອງ UN ໃນການປະຕິບັດມາດຕະຖານດັ່ງກ່າວ ພ້ອມທັງກຽມພ້ອມໃນການສະໜັບສະໜູນ ທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ງົບປະມານ ຢ່າງເໝາະສົມ ແກ່ບັນດາປະເທດທີ່ຮ້ອງຂໍ ແລະເພື່ອສ້າງຄວາມຮ່ວມມືທີ່ມີປະສິດທິພາບ ກັບ ພາກປະຊາສັງຄົມ
- ເຮັດໃຫ້ ປະເທດສະມາຊິກສະແດງຄວາມຮັບຜິດຊອບພາຍໃຕ້ລະບົບຂອງ UN ຕໍ່ກັບພັນທະຂອງຕົນເອງໃນເລື່ອງຂອງ ຄວາມເທົ່າທຽມກັນທາງເພດ ລວມເຖິງການຕິດຕາມຢ່າງໃກ້ຊິດຕໍ່ກັບຄວາມຄືບໜ້າໃນການປະຕິບັດທົ່ວທັງລະບົບຢ່າງເປັນປະຈຳ

ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບ UN Women:

- UN Women. (n.d.). About UN Women. ເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ວັນທີ 5 ມັງກອນ 2020: <https://www.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>
- Wikipedia, the free encyclopedia. (2021). UN Women. ເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ວັນທີ 5 ມັງກອນ 2020: https://en.wikipedia.org/wiki/UN_Women

ພາກທີ 4: ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳ, ສິດທິທີ່ດິນ ແລະ ເພດ

“

ເຖິງແມ່ນວ່າ ແມ່ຍິງຈະປະກອບສ່ວນຢ່າງສຳຄັນຕໍ່ກັບການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ຜະລິດອາຫານ ແຕ່ວ່າແມ່ຍິງພັດບໍ່ໄດ້ຮັບສິດທິທາງການຕໍ່ກັບທີ່ດິນທີ່ເຂົາເຂົ້ານຳໃຊ້ ແລະ ແຫຼ່ງນ້ຳ ທີ່ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ເພື່ອການຜະລິດອາຫານ. ຢູ່ໃນຫຼາຍພາກພື້ນ ແມ່ຍິງໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການຖືກຈຳແນກສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ເຊິ່ງໃນນັ້ນລວມເຖິງ ທີ່ດິນຊຸມຊົນ ທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຄຸ້ມຄອງໂດຍຜູ້ຊາຍ. ນອກນັ້ນ ແມ່ຍິງຍັງບໍ່ທັນມີບົດບາດຫຼາຍໃນການຕັດສິນໃຈ ຕໍ່ກັບການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ([FAO](#)).

ກິດຈະກຳຢູ່ໃນພາກນີ້

ແມ່ຍິງ ກັບການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳ

ສິດທິແມ່ຍິງຕໍ່ກັບທີ່ດິນ

ກິດຈະກຳ 4.1: ແມ່ນໃຜເປັນຜູ້ທີ່ມີອຳນາດໃນການຄຸ້ມ
ຄອງຊັບພະຍາກອນ?

ກິດຈະກຳ 4.2: ແມ່ຍິງ ແລະ ແມ່ນ້ຳ

ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳຂ້າມຊາຍແດນແມ່ນຫຍັງ?

ແຜ່ນວາດແມ່ນ້ຳ: ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍມີການຄຸ້ມຄອງ
ຊັບພະຍາກອນແຫຼ່ງນ້ຳຄືແນວໃດ?

ກິດຈະກຳ 4.3: ວິທີໂອກາດກັບແມ່ຍິງ ແລະ
ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ

ກິດຈະກຳ 4.4: ການສົ່ງສຽງຂອງພວກເຮົາ

ກິດຈະກຳ 4.5: ການຈັດການກັບຄວາມສ່ຽງ

ຢູ່ໃນພາກນີ້ ພວກເຮົາຈະໄດ້ຮຽນຮູ້
ກ່ຽວກັບສິ່ງໃດທີ່ພວກເຮົາສາມາດ
ເຮັດໄດ້ ເພື່ອສົ່ງສຽງຂອງພວກເຮົາ
ໃນການສະໜັບສະໜູນ ສິດທິ
ແມ່ຍິງຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ແລະ ການມີ
ສ່ວນຮ່ວມຢ່າງສະເໝີພາບ ໃນການ
ຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳ

ແມ່ຍິງ ກັບການຄຸ້ມຄອງແມ່ນ້ຳ

ການ ຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳ ໝາຍເຖິງລັກສະນະ ແລະ ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມ ໃນການຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບ ການຈັດສັນ ແລະ ການຈັດການແຫຼ່ງນ້ຳ. ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມທຸກຄົນ ມີໜ້າທີ່ໃນການຈັດສັນ, ໃຊ້ ແລະ ປົກປ້ອງຊັບພະຍາກອນແຫຼ່ງນ້ຳ. ຢ່າງທີ່ເຮົາເຫັນ ແມ່ຍິງມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຫຼາຍໃນ ໃນການນຳໃຊ້ ແລະ ຈັດການແຫຼ່ງນ້ຳ ເຊິ່ງໃນນັ້ນລວມເຖິງການຈັກຫນ້າ, ສຸຂະພິບານ, ສຸຂະ ອະນາໄມ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງນ້ຳຢູ່ໃນພາຍໃນປະເທດ. ໃນປັດຈຸບັນເຫັນວ່າ ແມ່ຍິງກວມເອົາປະມານ 43% ຂອງແຮງງານໃນຂະ ແໜງກະສິກຳ, ການຜະລິດອາຫານ, ຊອກຫາອາຫານ, ນຳໃຊ້ ແລະ ແບ່ງປັນ ຊັບພະຍາກອນ ຢູ່ໃນເກືອບທຸກຊຸມຊົນເຂດຊົນນະບົດ ຢູ່ໃນປະເທດກຳລັງພັດທະນາ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ກໍ່ ເຫັນວ່າ ບໍ່ທັນມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງເຕັມສ່ວນຈາກແມ່ຍິງຢູ່ໃນ ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳ ເນື່ອງຈາກແມ່ຍິງ ບໍ່ມີ ຄວາມເທົ່າທຽມກັບເພດຊາຍ ໃນການເຂົ້າເຖິງ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ການສຶກສາ ແລະ ສິດທິທາງຊັບສິນ. ສະນັ້ນ ມັນຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນຢ່າງຍິ່ງໃນການຄຳນຶງເຖິງ ບົດບາດຂອງແມ່ຍິງ, ສິດໃນການຕັດສິນໃຈ ແລະ ຄວາມຮູ້ ຂອງແມ່ຍິງເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ເພາະແມ່ຍິງມີພູມປັນຍາທີ່ສຳຄັນ ໃນການຈັດການ ແຫຼ່ງນ້ຳຢ່າງຍືນຍົງ ເພື່ອຮັບປະກັນ ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງແຫຼ່ງນ້ຳ ແລະ ປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງນ້ຳຢູ່ໃນໂລກ ຂອງພວກເຮົາ.¹⁸

ສິດທິແມ່ຍິງ ຕໍ່ກັບທີ່ດິນ

ຢູ່ໃນອາຊີ ແມ່ຍິງຈຳນວນຫຼາຍແມ່ຍິງບໍ່ມີກຳມະສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ເຖິງແມ່ນວ່າເຂົາເຈົ້າຈະສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ພາຍ ໃຕ້ ສິດຕາມປະເພນີ ຫຼື ຜ່ານຄວາມພະຍາຍາມໃນການປະຕິຮູບທີ່ດິນກໍ່ຕາມ ແຕ່ພວກເຂົາຍັງບໍ່ມີສິດ ຢ່າງເຕັມສ່ວນ ພາຍໃຕ້ການມີເອກະສານສິດຮ່ວມກັນ. ຕົວຢ່າງ ຊື່ຂອງແມ່ຍິງອາດຈະລະບຸຢູ່ໃນໃບ ຕາດິນ ແຕ່ວ່າດິນຂອງລາວຕ້ອງກາຍເປັນ ‘ຊັບສິນຂອງຄອບຄົວ’ ພາບໃນການມີກຳມະສິດຮ່ວມກັນ ເຊິ່ງຖ້າກາຍຊັບສິນຄອບຄົວ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຈະແມ່ນຜູ້ຊາຍທີ່ມີກຳມະສິດ. ສະນັ້ນ ເຖິງແມ່ນວ່າ ແມ່ຍິງຈະມີສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນຕາມກົດໝາຍ ແຕ່ສິດດັ່ງກ່າວພັດມັກບໍ່ໄດ້ການຍອມຮັບຈາກຜູ້ຄົນຢູ່ໃນສັງ ຄົມ ເນື່ອງຈາກບັນທັດຖານທາງສັງຄົມທີ່ມີຄວາມເຊື່ອແບບເດີມ. ຫຼາຍຕໍ່ຫຼາຍຄັ້ງເຫັນວ່າ ລູກສາວ, ເດັກຍິງ, ເອື້ອຍ-ນ້ອງສາວ ແລະ ແມ່ຍິງທີ່ເປັນແມ່ຮ້າງ ຫຼື ແມ່ໜ້າຍ ມັກຈະຖືກບັງຄັບໃຫ້ປ່ອຍລະສິດທິຂອງເຂົາເຈົ້າທີ່ ມີຕໍ່ກັບທີ່ດິນທີ່ຕົນໄດ້ຮັບມາຕັ້ງແຕ່ແລກເກີດ ຫຼື ຜ່ານຈາກການແຕ່ງງານ ໃຫ້ກັບຄອບຄົວທີ່ດິນໄດ້ແຕ່ງງານ ນຳ. ໃນຫຼາຍປະເທດໃນອາຊີ ລູກສາວ ແລະ ເອື້ອຍ-ນ້ອງສາວ ສະຫຼະສິດຕໍ່ກັບທີ່ດິນຂອງຕົນໃຫ້ກັບຜູ້ເປັນ ອ້າຍ-ນ້ອງຊາຍ ແລະ ແມ່ຍິງທີ່ເປັນແມ່ຮ້າງ ຫຼື ແມ່ໜ້າຍ ກໍ່ຕ້ອງໄດ້ມອບດິນໃຫ້ລູກຊາຍຂອງເຂົາເຈົ້າ. ສິ່ງນີ້ ແມ່ນເກີດຂຶ້ນຢ່າງເປັນວົງກວ້າງຢູ່ໃນຫຼາຍຊຸມຊົນໃນ ປະເທດອິນເດຍ, ປາກິສະຖານ ແລະ ບັງກາລາເດດ.¹⁹

¹⁸ IUCN. (2018). Women as change-makers in the governance of shared. ເຂົ້າເຖິງວັນທີ 5 ມັນກອນ 2020:

<https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2018-036-En.pdf>

¹⁹ Agarwal, B. (1994). Gender and command over property: A critical gap in economic analysis and policy in South Asia. World Development. 22, 1455-1478. doi: [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(94\)90031-0](https://doi.org/10.1016/0305-750X(94)90031-0)

ກິດຈະກຳ 4.1: ແມ່ນໃຜເປັນຜູ້ມີອຳນາດໃຫ້ການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນ?

	20 ນາທີ
	ເພື່ອທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ຄວາມທ້າທາຍຂອງແມ່ຍິງ ທີ່ປະເຊີນ ເພື່ອປົກປ້ອງສິດທິຂອງຕົນເອງຕໍ່ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ
	ເຈ້ຍທີ່ລະບຸບັນດາຂໍ້ຄວາມ (ຢູ່ຂ້າງລຸ່ມນີ້). ຄູ່ຝຶກສາມາດເພີ່ມເຕີມອີກໄດ້
	ຂໍ້ຄວາມ ແມ່ນສາມາດປັບໄດ້ ອີງໃສ່ສະພາບການ ແລະ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ຂໍ້ຄວາມຕ້ອງມີ ເນື້ອໃນ ທີ່ກະຕຸ້ນໃຫ້ເກີດມີການສົນທະນາ ອີງຕາມຈຸດປະສົງຂອງກິດຈະກຳນີ້

ບັນດາ ປະໂຫຍກຂໍ້ຄວາມ

- ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ ຂ້ອຍມີສິດໃນການເປັນເຈົ້າຂອງກຳມະສິດ ດ້ວຍຊື່ຂອງຂ້ອຍເອງ
- ຂ້ອຍມີສິດເປັນເຈົ້າຂອງກຳມະສິດຊັບສິນພຽງຜູ້ດຽວ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂ້ອຍ
- ຂ້ອຍມີສິດທີ່ຈະໂອນກຳມະສິດທີ່ດິນ ແລະ ຊັບສິນ ໃຫ້ແກ່ລູກສາວຂ້ອຍ
- ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງຂ້ອຍ ແມ່ຍິງທີ່ໄດ້ຢ້າຮ້າງຈາກຜົວ ແມ່ນຍັງສາມາດເປັນເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ ແລະ ເຮືອນໄດ້
- ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂ້ອຍ ແມ່ຍິງທີ່ເປັນແມ່ໜ້າຍ ສາມາດເປັນເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ ແລະ ເຮືອນ ໃນຊື່ຂອງລາວໄດ້
- ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂ້ອຍ ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ມີສິດເທົ່າທຽມກັນ ໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ແຫ່ງນ້ຳ
- ເມື່ອມາກອງປະຊຸມ ກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ນ້ຳ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂ້ອຍ ແມ່ຍິງກໍ່ໄດ້ຖືກເຊີນໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມ
- ເມື່ອມີກອງປະຊຸມກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ນ້ຳຢູ່ໃນຊຸມຊົນ ແມ່ຍິງສາມາດເວົ້າໄດ້ຫຼາຍຄືກັນກັບຜູ້ຊາຍ
- ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂ້ອຍ ແມ່ຍິງມີອິດສະຫຼະ ໃນການຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ນ້ຳ
- ຢູ່ໃນປະສົບການຂອງຂ້ອຍ ຄຳຄິດເຫັນຂອງແມ່ຍິງ ກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ແມ່ນ້ຳ ແມ່ນໄດ້ຮັບຄວາມເຄົາລົບ
- ຢູ່ໃນປະເທດຂ້ອຍ ພວກເຮົາມີກົດໝາຍທີ່ດີ ເພື່ອຮັບປະກັນ ສິດທິແມ່ຍິງຕໍ່ກັບທີ່ດິນ ແລະ ນ້ຳ

ວິທີການ:

- ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຢືນເປັນແຖວຍາວ ແລ້ວປິ່ນໜ້າໄປທາງໜ້າ. ຄູຝຶກອະທິບາຍວ່າ ຫຼັງຈາກໄດ້ຢືນປະໂຫຍກທີ່ຄູຝຶກອ່ານອອກມາ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຕ້ອງໄດ້ຍ້າຍໄປຕາມທິດທາງທີ່ກົງກັບສິ່ງທີ່ບົ່ງບອກໃນປະໂຫຍກນັ້ນ ກໍ່ຄື ຖ້າປະໂຫຍກດັ່ງກ່າວຖືກກັບສະຖານະການຂອງຕົນເອງ ແມ່ນໃຫ້ກ້າວຂຶ້ນມາທາງໜ້າໜຶ່ງກ້າວ , ຖ້າປະໂຫຍກຂໍ້ຄວາມບໍ່ຖືກກັບສະຖານະການຂອງຕົນເອງ ແມ່ນໃຫ້ຖອຍຫຼັງໜຶ່ງກ້າວ
- ຄູຝຶກອ່ານປະໂຫຍກຂໍ້ຄວາມຊ້າໆ ແລະ ອ່ານຄືນຫຼາຍຮອບເທົ່າທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອໃຫ້ໝັ້ນໃຈວ່າຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຂົ້າໃຈປະໂຫຍກຂໍ້ຄວາມນັ້ນດີ
- ຫຼັງຈາກອ່ານຄືນປະໂຫຍກຂໍ້ຄວາມແລ້ວ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຢູ່ທີ່ເດີມ ແລ້ວໃຫ້ຫຼຽວເບິ່ງອ້ອມຮອບຢ່າງຊ້າໆ ເຊິ່ງຈະເຫັນວ່າ ຜູ້ເຂົ້າຈະຢືນຢູ່ໃນທີ່ທີ່ຕ່າງກັນ ແຕ່ມີຄວາມສຳພັນກັນ.
- ໃນຂະນະທີ່ຢືນຢູ່ທີ່ເດີມ ຄູຝຶກໄດ້ຊອນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສິນທະນາ ໂດຍຖາມຄຳຖາມລຸ່ມນີ້ຕໍ່ເຂົ້າຮ່ວມ:
 - ຮູ້ສຶກແນວໃດ ເມື່ອເຮັດກິດຈະກຳນີ້?
 - ຮູ້ສຶກແປກກໄຈບໍ່ເມື່ອເຫັນບ່ອນທີ່ຕົນເອງຢູ່ ແລະ ບ່ອນທີ່ໝູ່ເພື່ອຂອງຕົນຢູ່? ຍ້ອນຫຍັງ?
 - ມີໃຜຢາກຈະແບ່ງປັນສະຖານະການຂອງຕົນເອງໃຫ້ໝູ່ເພື່ອນຢູ່ໃນນີ້ໄດ້ຟັງບໍ່?
 - ບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂລະບົບ? ຖ້າໄດ້ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ ແມ່ນຍ້ອນຫຍັງ?
 - ໄດ້ຮຽນຮູ້ຫຍັງແດ່ຈາກການເຮັດກິດຈະກຳນີ້?

ຜູ້ອ່ານວຍຄວາມສະດວກ ສະຫຼຸບກິດຈະກຳນີ້ໂດຍການເນັ້ນເຖິງຄວາມສຳຄັນເຖິງການເຂົ້າໃຈ ແລະ ຮຽນຮູ້ຈາກຜູ້ອື່ນ ກ່ຽວກັບຄວາມທ້າທາຍທີ່ແມ່ຍິງຢູ່ແຕ່ລະພື້ນທີ່ຕ້ອງປະເຊີນ ໃນການປົກປ້ອງສິດທິຂອງຕົນເອງ ຕໍ່ກັບຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ. ສິ່ງນີ້ແມ່ນສຳຄັນຫຼາຍເພາະວ່າ ເມື່ອພວກເຮົາໄດ້ຮູ້ເຖິງວ່າມີ ຊ່ອງວ່າງ ຫຼື ບັນຫາຫຍັງແດ່ ແລ້ວພວກເຮົາຈຶ່ງສາມາດກ້າວໄປສູ່ ການລົງມືປະຕິບັດ ທີ່ທຸກຄົນສາມາດມີສ່ວນຮ່ວມ ເພື່ອປົດຊ່ອງວ່າງ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫານັ້ນ. ທຸກການລົງມືປະຕິບັດມີຄວາມສຳຄັນ ເພາະພວກເຮົາແຕ່ລະຄົນສາມາດເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນການສ້າງການປ່ຽນແປງ!

ຄຳແນະນຳຕໍ່ຄູຝຶກ:

- ໃນການເຮັດກິດຈະກຳນີ້ ຕ້ອງມີສະຖານທີ່ກວ້າງຂວາງ
- ປະໂຫຍກຂໍ້ຄວາມອາດຈະເຂົ້າໃຈຍາກສຳລັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມບາງຄົນທີ່ເວົ້າພາສາອັງກິດບໍ່ຄ່ອງເວລາໄດ້ຢືນຄັ້ງທຳອິດ. ສະນັ້ນ ຄູຝຶກຄວນເອົາປະໂຫຍກຂໍ້ຄວາມດັ່ງກ່າວ ນັ້ນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອ່ານສຶກສາເບິ່ງກ່ອນ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີເວລາໃນການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈ. ນອກນັ້ນ ກໍ່ຈະເປັນການດີ ຫາກອ່ານທຸກປະໂຫຍກໃຫ້ທຸກຄົນໄດ້ຟັງພ້ອມກັນ ເພື່ອໃຫ້ໝັ້ນໃຈວ່າທຸກຄົນເຈົ້າໃຈຢ່າງຈະແຈ້ງກ່ຽວກັບຄວາມໝາຍຂອງປະໂຫຍກກ່ອນຈະເລີ່ມກິດຈະກຳນີ້
- ໃນການເຮັດກິດຈະກຳນີ້ ຈະເປັນການດີ ຫາກມີຄູຝຶກອີກຜູ້ໜຶ່ງຊ່ວຍໃນການສັງເກດການໃນຂະນະທີ່ອີກຜູ້ໜຶ່ງກຳລັງອ່ານປະໂຫຍກຂໍ້ຄວາມ ເພື່ອສັງເກດເບິ່ງວ່າຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທຸກຄົນມີຄວາມເຂົ້າໃຈຕໍ່ກັບວິທີການເຮັດກິດຈະກຳນີ້
- ຫຼັງຈາກສິນທະນາກ່ຽວກັບກິດຈະກຳນີ້ແລ້ວ ຖ້າຫາກມີເວລາພຽງພໍຄູຝຶກຄວນແບ່ງປັນຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ກໍລະນີສຶກສາໃດໜຶ່ງໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ຮັບຟັງ ຫຼື ເປີດວິດີໂອສັ້ນໄດໜຶ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ຮັບຊົມ (ເຊັ່ນ ປົດຄວາມ, ຂ່າວ, ສາລະຄະດີ, ເລື່ອງສັ້ນ, ປົດວິໄຈ ແລະ ອື່ນໆ) ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເຫັນພາບຂອງສະຖານະການດັ່ງກ່າວໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ

ກິດຈະກຳ 4.2: ແມ່ຍິງ ແລະ ແມ່ນ້ຳ

ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳ ຂ້າມຊາຍແດນແມ່ນຫຍັງ?

ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳຂ້າມຊາຍແດນ: ເນື່ອງຈາກວ່າ ຊັບພະຍາກອນນ້ຳແມ່ນໄດ້ມີການນຳໃຊ້ຮ່ວມກັນຈາກຫຼາຍປະເທດ ສະນັ້ນ ການຄຸ້ມຄອງທີ່ດີ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຮ່ວມກັນ ຂອງການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ ຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນຢ່າງເປັນທາງການລະຫວ່າງປະເທດ, ການມີສ່ວນຮ່ວມຈາກທຸກພາກສ່ວນທີ່ນຳໃຊ້, ການມີພື້ນທີ່ ໃນການສົນທະນາຢ່າງເປັນທາງການ ແລະ ບໍ່ເປັນທາງການ ແລະ ການເປີດໂອກາດໃຫ້ແມ່ຍິງໃນການສົ່ງສຽງຂອງເຂົາເຈົ້າ.

	2 ຊົ່ວໂມງ
	ເພື່ອທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບຄວາມໝາຍຂອງ ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳຂ້າມຊາຍແດນ ແລະ ຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານອຳນາດ ລະຫວ່າງແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແຫຼ່ງນ້ຳ ຢູ່ໃນ ຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ, ປະເທດ ແລະ ພາກ
	ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ບິກເຟີດ, ສະກັອດເຈ້ຍ ແລະ ສິສິ

ແຜ່ນວາດແມ່ນ້ຳ: ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍມີການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແຫຼ່ງນ້ຳຄືແນວໃດ?

ວິທີການ:

- ຄູ່ຝຶກວາງເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ສອງແຜ່ນລົງໃນພື້ນ ແລະ ຕິດຕໍ່ເຂົ້າກັນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເປັນເຈ້ຍໃຫຍ່ຂຶ້ນຕື່ມອີກ. ຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມພາກັນແຕ້ມຮູບແມ່ນ້ຳ ທີ່ເຂົາເຈົ້າຄຸ້ມເຄີຍ. ໃນຂະນະທີ່ແຕ້ມແມ່ນ້ຳຢູ່ໃນນັ້ນ ຄູ່ຝຶກຄວນກະຕຸ້ນ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ຄິດເຖິງອົງປະກອບ ຫຼື ສິ່ງຕ່າງໆຂອງແມ່ນ້ຳ, ຜູ້ຄົນມີການນຳໃຊ້ແມ່ນ້ຳຄືແນວໃດ ແລະ ແມ່ນ້ຳ ດັ່ງກ່າວມີຄວາມສຳຄັນແນວໃດແດ່ຕໍ່ກັບຜູ້ຄົນທີ່ນຳໃຊ້ແມ່ນ້ຳສາຍດັ່ງກ່າວ. ນອກນີ້ ຄູ່ຝຶກອະທິບາຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ້ມກ່ຽວກັບສະຖານະການທີ່ກຳລັງເກີດຂຶ້ນຕໍ່ກັບແມ່ນ້ຳດັ່ງກ່າວ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນຕໍ່ຊຸມຊົນ ທ້ອງຖິ່ນວ່າມີຜົນກະທົບຫຍັງແດ່ (ໃນນີ້ລວມເຖິງຜົນກະທົບທາງບວກ ແລະ ທາງລົບ).
- ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກ ກະຕຸ້ນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ລະດົມແນວຄວາມຄິດຕໍ່ວ່າ ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍມີການນຳໃຊ້ແມ່ນ້ຳຄື ແນວໃດ, ແມ່ນຫຍັງຄືສິ່ງທີ່ຄືກັນ ແລະ ແມ່ນຫຍັງຄືສິ່ງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ? ໃນນີ້ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສາມາດໃຊ້ສີ ຫຼື ບິກເຟີດທີ່ມີສີຕ່າງກັນໝາຍໄວ້ຕໍ່ກັບສິ່ງທີ່ຄືກັນ ແລະ ແຕກຕ່າງກັນ. ຍົກຕົວຢ່າງ: ສີຟ້າແມ່ນສຳລັບສິ່ງທີ່ຄືກັນ ແລະ ສີແດງແມ່ນສຳລັບສິ່ງທີ່ຕ່າງກັນ.
- ໃນຂະນະທີ່ແຕ້ມຮູບນັ້ນ ຄູ່ຝຶກເນັ້ນຕໍ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໃຫ້ສົນທະນາກັນຕໍ່ກັບສິ່ງທີ່ເຂົາເຈົ້າແຕ້ມ
- ຫຼັງຈາກແຕ້ມຮູບແລ້ວ, ໃຫ້ຈັບຄູ່ສົນທະນາຕາມ ສອງຄຳຖາມລຸ່ມນີ້ ໂດຍໃຊ້ເວລາ 10 ນາທີ:
 - ອັນໃດຄືສິ່ງທີ່ມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນຕໍ່ກັບແມ່ນ້ຳນີ້ ໃນປັດຈຸບັນ? ແມ່ນ້ຳນີ້ຕ່າງຈາກອະດີດ ຄືແນວໃດແດ່?

- ແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍມີການນຳໃຊ້ແມ່ນ້ຳແຕກຕ່າງກັນຄືແນວໃດ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງແມ່ນ້ຳ ໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບທີ່ຕ່າງກັນຕໍ່ກັບແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍຄືແນວໃດ?
- ຫຼັງຈາກສິນທະນາແລ້ວ ໃຫ້ແຕ່ລະຄູ່ແລກປ່ຽນຢູ່ໃນກຸ່ມໃຫຍ່

ສຳລັບຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ກ່ຽວກັບ ສິດທິຂອງຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ສາມາດເບິ່ງຂໍ້ມູນນີ້ ໄດ້ທີ່ ຄະນະກຳມະທິການເຂື່ອນໂລກ (WCD) ທີ່ລະບຸ ຢູ່ໃນ ພາກ ອຸປະກອນ ແລະ ເອກະສານເພີ່ມເຕີມສຳລັບການຝຶກອົບຮົມ.

ຫຼັງຈາກສິນທະນາແລ້ວ ຄູ່ຝຶກອາດຈະແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນລຸ່ມນີ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ²⁰:

ຂໍ້ມູນສຳຄັນ: ຜົນກະທົບຈາກການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ຕໍ່ກັບແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ ຢູ່ໃນພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ

ການພັດທະນາເຂື່ອນໄຟຟ້າຢູ່ພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງກຳລັງເກີດຂຶ້ນຢ່າງໄວວາ ເຊິ່ງໃນປະເທດໄທ ແລະ ຫວຽດນາມ ໄດ້ມີການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າຫຼາຍແຫຼ່ງແລ້ວຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ແລະ ໃນປັດຈຸບັນແມ່ນມີຄວາມສົນໃຈໃນການລົງທຶນການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າຢູ່ໃນພາກພື້ນ. ໃນຂະນະທີ່ ປະເທດກຳປູເຈຍ, ລາວ ແລະ ມຽນມາ ກໍ່ມີແຜນໃນການພັດທະນາແມ່ນ້ຳໃນປະເທດຂອງຕົນເຊັ່ນກັນ. ໂດຍສະເພາະ ປະເທດລາວທີ່ມີເປົ້າໝາຍໃນການພັດທະນາເຂື່ອນໄຟຟ້າ ເພື່ອໃຫ້ຕົນກາຍເປັນ “ໜີ້ໄຟຟ້າແຫ່ງອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້” ເຊິ່ງມີຫຼາຍໂຄງການທີ່ລັດຖະບານລາວວາງແຜນໄວ້ແມ່ນຈະສ້າງຂຶ້ນຢູ່ເທິງແມ່ນ້ຳຂອງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບປະເທດອື່ນໆ ທີ່ໃຊ້ແມ່ນ້ຳສາຍນີ້. ສະນັ້ນ ເມື່ອມີການສະເໜີໂຄງການໃໝ່ ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳທີ່ດີ ແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນຢ່າງຍິ່ງ ໂດຍສະເພາະ ການຄຳນຶງເຖິງ ຜົນກະທົບຂ້າມຊາຍແດນ, ແຜນພັດທະນາລະດັບປະເທດ ແລະ ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ເບິ່ງຢ່າງຮອບດ້ານ.

ການພັດທະນາເຂື່ອນພະລັງງານໄຟຟ້າ ໄດ້ ມີສ່ວນໃນການປະກອບສ່ວນໃນການພັດທະນາປະເທດ ຢູ່ໃນຫຼາຍປະເທດໃນທົ່ວໂລກ. ໃນຂະນະທີ່ ເທັກໂນໂລຢີທີ່ໃຊ້ຜ່ານມານັ້ນ ມີຄວາມກ່ຽວພັນ ກັບ ເທັກໂນໂລຢີໃໝ່ ເຊິ່ງເຫັນວ່າມີບົດບາດສຳຄັນໃນຫຼາຍລະບົບພະລັງງານ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ໃນພາກອຸດສາຫະກຳພະລັງງານໄຟຟ້າ ແລະ ໃນທົ່ວພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ ກ່ອນອະດີດ ເທັກໂນໂລຢີດັ່ງກ່າວທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ແມ່ນໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ກັບແມ່ນ້ຳ ແລະ ສິ່ງວດລ້ອມ. ນອກຈາກຜົນກະທົບທີ່ສົ່ງແວດລ້ອມແລ້ວ ເຂື່ອນໄຟຟ້າຍັງສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຕໍ່ກັບຜູ້ຄົນທີ່ໃຊ້ ແລະ ອາໄສແຫ່ງນ້ຳໃນການດຳລົງຊີວິດ. ເຂື່ອນໄຟຟ້າໄດ້ສ້າງການປ່ຽນແປງວິຖີການທີ່ຜູ້ຄົນເຂົ້າເຖິງ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ເຊັ່ນ: ທີ່ດິນ ແລະ ແມ່ນ້ຳ, ເຂດພື້ນທີ່ຊຸ່ມນ້ຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ. ເຂື່ອນພະລັງງານໄຟຟ້າ ມັກຈະນຳມາເຊິ່ງການຍົກຍ້າຍທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດການປ່ຽນແປງທາງສັງຄົມ ແລະ ຈິດໃຈຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງ ທັງຕໍ່ບຸກຄົນ ແລະ ຊຸມຊົນ.

ຜົນກະທົບເຫຼົ່ານີ້ ມີຜົນຕໍ່ທັງແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍ, ເດັກຍິງ ແລະ ເດັກຊາຍ, ໄວໜຸ່ມ ແລະ ຜູ້ເຖົ້າ, ກຸ່ມຄົນພິການ ແລະ ຊຸມຊົນຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ. ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນມັກຈະນຳມາເຊິ່ງການທຳລາຍໂຄງສ້າງທາງສັງຄົມ ແລະ ວິຖີຊີວິດການດຳລົງຊີວິດ. ຊຸມຊົນ ແລະ ຄົວເຮືອນທີ່ກຳນົດທາງດ້ານບົດບາດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງເພດ ແມ່ນຕ່າງກໍ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ.

ຢູ່ໃນຫຼາຍສັງຄົມ ແມ່ຍິງເປັນຜູ້ທີ່ຕ້ອງແບກຮັບຄວາມຮັບຜິດຊອບພາຍໃນຄອບຄົວ ຕະຫຼອດຈົນເຖິງບົດບາດ ແລະ ໜ້າວຽກຕ່າງໆ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນ. ສຳລັບຊຸມຊົນທີ່ມີສາຍສຳພັນຢ່າງແໜ້ນແຟ້ນກັບທາງດ້ານສັງຄົມ, ວັດທະນາທຳ ແລະ ເສດຖະກິດ ຕໍ່ກັບທີ່ດິນ, ແມ່ນ້ຳ ແລະ ພື້ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ການປ່ຽນແປງທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຈາກການພັດທະນາເຂື່ອນໄຟຟ້າ ຈະສ້າງຄວາມບອກຊ້າຢ່າງໜັກໜ່ວງ.

ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງ ການຍົກຍ້າຍເພື່ອສ້າງຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ ແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ເຮັດເກີດຄວາມທຸກຍາກ ເພາະສິ່ງດັ່ງກ່າວ ໄດ້ພັດພາກເອົາ ຊັບພະຍາກອນທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນາທຳຈາກຊຸມຊົນໄປພ້ອມໆກັນ (Koenig 2002 cited in Scudder 2005). ຕໍ່ກັບການປ່ຽນແປງຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວເຫັນວ່າ ແມ່ຍິງເປັນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຢ່າງໜັກໜ່ວງ.

²⁰ Balancing the scales: Using Gender Impact Assessment in Hydropower Development, Oxfam Australia, 2013

ກິດຈະກຳ 4.3: ວິດີໂອກ່ຽວກັບແມ່ຍິງ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ

	1 ຊົ່ວໂມງ
	ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບເລື່ອງລາວຕ່າງໆຂອງແມ່ຍິງຜ່ານວິດີໂອ
	ໂປຣເຈັກເຕີ ແລະ ຄອມພິວເຕີ

ວິທີການ:

ຄູຝຶກເປີດວິດີໂອຂ້າງລຸ່ມນີ້ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ຮັບຊົມ ແລະ ຫຼັງຈາກນັ້ນໃຫ້ ສົນທະນາກັນເປັນກຸ່ມ:

- 1) ແມ່ຍິງ ແລະ ສິດທິທີ່ດິນ: ບໍ່ມີທີ່ດິນໃດເປັນດິນວ່າງເປົ້າ, ຮົກຮ້າງ ແລະ ບໍ່ມີການນຳໃຊ້:
<https://vimeo.com/391415070>
- 2) ແມ່ຍິງ ແລະ ແມ່ນ້ຳ: ແມ່ຍິງໃນການເປັນຜູ້ນຳໃນການປົກປ້ອງແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ສາລະວິນ:
<https://youtu.be/mAGBeGSjMd4>

ຫຼັງຈາກເບິ່ງວິດີໂອແລ້ວ ຄູຝຶກນຳພາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສົນທະນາດັ່ງຄຳຖາມຕໍ່ໄປນີ້:

- ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ມີສາຍພົວພັນແນວໃດກັບທີ່ດິນຂອງເຂົາເຈົ້າ?
- ເຂົາເຈົ້າກຳລັງປະເຊີນບັນຫາຫຍັງ?
- ສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນທີ່ເຫັນຢູ່ໃນວິດີໂອນັ້ນ ໄດ້ສ້າງຜົນກະທົບແນວໃດຕໍ່ຊຸມຊົນ?
- ແມ່ຍິງໄດ້ຮັບຜົນກະທົບແນວໃດຕໍ່ສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ?
- ຊຸມຊົນໄດ້ມີການຕໍ່ສູ້ ເພື່ອປົກປ້ອງສິດທິຂອງເຂົາເຈົ້າຄືແນວໃດ?
- ເຈົ້າໄດ້ຮຽນຮູ້ຫຍັງແຕ່ຈາກການເບິ່ງວິດີໂອນີ້?

ໝາຍເຫດ:

ນອກຈາກວິດີໂອທັງສອງນັ້ນແລ້ວ ຄູຝຶກຍັງສາມາດເປີດວິດີໂອອື່ນໆໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງໄດ້ ອີງຕາມສິ່ງທີ່ຄູຝຶກຮູ້. ຂ້າງລຸ່ມນີ້ ແມ່ນເວັບໄຊ້ທີ່ສາມາດເຂົ້າໄປເບິ່ງວິດີໂອອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບແມ່ຍິງ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ:

- Oxfam Water Governance: <https://bit.ly/3frmTdS>
- KESAN (Karen Environmental and Social Action Network):
<https://www.youtube.com/user/KESANandYOU/videos>
- EarthRights International: <https://www.youtube.com/user/EarthRightsIntl/videos>
- Asia Indigenous Peoples Pact (AIPP): <https://www.youtube.com/user/aipprcdp/videos>

ກິດຈະກຳ 4.4: ການສົ່ງສຽງຂອງພວກເຮົາ

	2 ຊົ່ວໂມງ
	ຫຼັງຈາກທີ່ຮຽນຮູ້ຫຼາຍຢ່າງ ເຖິງເວລາທີ່ເຮົາຕ້ອງລົງມືປະຕິບັດ. ໃນນີ້ ມີຫຼາຍຊ່ອງທາງທີ່ພວກເຮົາສາມາດເຮັດໄດ້ ເຊິ່ງສາມາດເຮັດໄດ້ທັງຢູ່ໃນພື້ນທີ່ ແລະ ອອນລາຍ. ການໃຊ້ວິທີທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ສາມາດເຂົ້າເຖິງຫຼາຍຄົນ ແລະ ການໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີສ່ວນຮ່ວມໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ ໃນວົງກວ້າງຫຼາຍຂຶ້ນໄດ້.
	ບໍ່ມີ
	ມີຫຼາຍຊ່ອງທາງທີ່ເຮົາສາມາດເຮັດໄດ້ ແຕ່ເມື່ອເຮົາວາງແຜນທີ່ຈະປະຕິບັດ ຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງສະພາບທາງດ້ານການເມືອງ, ຊັບພະຍາກອນຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ ລວມເຖິງຄວາມເປັນໄປໄດ້. ຢູ່ໃນພາກນີ້ ໄດ້ແນະນຳສອງຊ່ອງທາງແກ່ຄູຝຶກໃນການເລືອກ: ການສະແດງລະຄອນ ແລະ ການເຮັດກິດຈະກຳລົນນະລົງ

ວິທີການ:

ໃຫ້ຄູຝຶກສົນທະນາກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ:

- ໃຫ້ຄິດວ່າບັນຫາທີ່ຕ້ອງການຢາກແກ້ໄຂ ເພື່ອໃຫ້ເກີດການປ່ຽນແປງທີ່ຕົນຢາກໃຫ້ເປັນ
- ຈະສື່ສານສິ່ງດັ່ງກ່າວນັ້ນຄືແນວໃດ ດ້ວຍຂໍ້ຄວາມທີ່ເຂົ້າໃຈງ່າຍ ແລະ ມີພະລັງ?
- ແມ່ນໃຜຄື ກຸ່ມເປົ້າໝາຍທີ່ຢາກສົ່ງຂໍ້ຄວາມນີ້ ?
- ວິທີການໃດທີ່ເປັນວິທີ ທີ່ເໝາະທີ່ສຸດໃນການສົ່ງຂໍ້ຄວາມນີ້ໄປເຖິງຜູ້ທີ່ຢາກຈະສື່ຫາ? ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ: ຜ່ານການຈັດງານສາທາລະນະ, ການລວມໂຕຂອງຊຸມຊົນ, ລະຄອນ, ການລົນນະລົງຜ່ານສື່ສັງຄົມອອນລາຍ ຫຼື ການລົງເລື່ອງ

ວິທີການທີ 1: ລະຄອນກ່ຽວກັບ ເພດສະພາບ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ບົດລະຄອນ ຫຼື ການສະແດງບົດບາດ ແມ່ນເປັນວິທີການໜຶ່ງທີ່ສາມາດໃຊ້ເພື່ອປຸກຈິດສຳນຶກ ກ່ຽວກັບບັນຫາທາງສັງຄົມ ລວມເຖິງປະເດັນທີ່ກ່ຽວກັບເພດສະພາບ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຕໍ່ສາທາລະນະ. ຢູ່ໃນກິດຈະກຳນີ້ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະສ້າງບົດລະຄອນຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ ໂດຍອີງໃສ່ ເລື່ອງທີ່ຄູຝຶກແຈກຢາຍໃຫ້. ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສາມາດປັບ ເລື່ອງລາວໄດ້ ໂດຍຕ້ອງມີການສົນທະນາກັນພາຍໃນກຸ່ມ.

ແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອອກເປັນ 2-3 ກຸ່ມ ແລ້ວແຕ່ຈຳນວນຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການຝຶກອົບຮົມ ເຊິ່ງແຕ່ລະກຸ່ມຄວນປະກອບມີ ສະມາຊິກຈຳນວນ 5 ຄົນ

ອີງໃສ່ເລື່ອງທີ່ໄດ້ຮັບ ແຕ່ລະກຸ່ມຈະສົນທະນາກັນ ເພື່ອທຳຄວາມເຂົ້າໃຈຕໍ່ກັບບົດເລື່ອງ ແລະ ຕົວລະຄອນໃນເລື່ອງ (ໂດຍຕ້ອງກຳນົດວ່າ ແມ່ນໃຜຢູ່ໃນກຸ່ມຈະສະແດງເປັນຜູ້ໃດຢູ່ໃນເລື່ອງນັ້ນ) ແລະ ຕ້ອງຮ່ວມກັນສ້າງບົດສົນທະນາທີ່ຈະໃຊ້ໃນການສະແດງລະຄອນອີງໃສ່ຫົວຂໍ້ເລື່ອງທີ່ຄູຝຶກເອົາໃຫ້

ພວກເຮົາແນະນຳໃຫ້ແນະນຳກ່ຽວກັບກິດຈະກຳນີ້ ຫຼັງຈາກຈົບກິດຈະກຳກ່ອນໜ້ານີ້ ກ່ອນຈະເລີ່ມກິດຈະກຳນີ້ໃນມື້ຕໍ່ມາ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ໃຊ້ເວລາໃນການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ທົດລອງພາຍໃນກຸ່ມຕົນເອງກ່ອນໄດ້.

ໃຫ້ເວລາຫຼາຍເທົ່າທີ່ຈະຫຼາຍໄດ້ ເພື່ອໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມໄດ້ມີເວລາຝຶກຊ້ອມການສະແດງລະຄອນ. ເພື່ອເຮັດໃຫ້ບົດລະຄອນນ່າສົນໃຈຫຼາຍຂຶ້ນ ແຕ່ລະກຸ່ມສາມາດໃຊ້ສຽງດົນຕີ, ສຽງປະກອບ, ອຸປະກອບປະກອບສາກ ແລະ ການນຸ່ງຖື ມາປະກອບໃນການສະແດງໄດ້.

ຫຼັງຈາກຝຶກຊ້ອມແລ້ວ ແຕ່ລະກຸ່ມ ຈະສະແດງລະຄອນຕາມຫົວເລື່ອງທີ່ຕົນໄດ້ຮັບ. ໃນຊ່ວງທີ່ມີການເບິ່ງການສະແດງຢູ່ນັ້ນ ຄູ່ຝຶກຕ້ອງຢ້າໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເອົາໃຈໃສ່ໃນການເບິ່ງການສະແດງ ເພາະຫຼັງຈາກຈົບການສະແດງ ຜູ້ຝຶກຈະໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ມີການຖາມ-ຕອບກັນ ພ້ອມທັງການສະແດງຄຳຄິດເຫັນ.

ວິທີການທີ 2: ການລົນນະລົງ ແລະ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ

ສີ່ ແລະ ສີ່ສັງຄົມອອນລາຍ ໄດ້ມີບົດບາດສຳຄັນຫຼາຍໃນປັດຈຸບັນ ໃນການສົ່ງສຽງ ແລະ ປຸກຈິດສຳນຶກ. ຢູ່ໃນກິດຈະກຳນີ້ ພວກເຮົາຈະຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຊ່ອງທາງອັນໃດທີ່ເຮົາສາມາດໃຊ້ໃນການສື່ສານ, ຂໍ້ມູນມີຄວາມສຳຄັນຄືແນວໃດ ແລະ ພວກເຮົາສາມາດໃຊ້ຂໍ້ມູນແນວໃດໃນການນຳສະເໜີບັນຫາ ແລະ ຮຽກຮ້ອງການປະຕິບັດຮ່ວມກັນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ດີ ກໍ່ຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງສະຖານະທາງດ້ານການເມືອງ ແລະ ສິດເສລີພາບໃນການສະແດງອອກ ເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນດ້ວຍ ເພື່ອໃຫ້ແທດໝາະກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ມາຈາກແຕ່ລະປະເທດ ເວລາທີ່ຈະມີການວາງແຜນເພື່ອລົນນະລົງທາງອອນລາຍ. ຫາກຜູ້ໃດຮູ້ສຶກສາມີຂໍ້ກຳກັດຕໍ່ເສລີພາບໃນການປາກເວົ້າ ກໍ່ສາມາດສະໜັບສະໜູນຢູ່ເບື້ອງຫຼັງໄດ້ ແລະ ສຳລັບຜູ້ທີ່ເຫັນວ່າມີເສລີພາບໃນການນຳສະເໜີບັນຫາຜ່ານສີ່ ກໍ່ສາມາດເຮັດໜ້າທີ່ຫຼັກຕົວແທນໃນການສົ່ງສຽງຕໍ່ສາທາລະນະໄດ້.

ກ່ອນຈະມີການສົນທະນາເປັນກຸ່ມ ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍສຳລັບຄູ່ຝຶກ ໃນການເລີ່ມຕົ້ນກິດຈະກຳນີ້ດ້ວຍ ການອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງຄຳວ່າ ‘ການຂໍສະໜັບສະໜູນ’ ແລະ ‘ການລົນນະລົງ’. ຄູ່ຝຶກອາດຈະຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ‘ໃນຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງເຂົາເຈົ້າ ແມ່ນຫຍັງຄື ການຂໍສະໜັບສະໜູນ? ແລະ ແມ່ນຫຍັງຄື ການລົນນະລົງ?’. ຄູ່ຝຶກກະກຽມເຈ້ຍແຜ່ໃຫຍ່ແລ້ວແບ່ງອອກເປັນສອງສ່ວນ ໂດຍຢູ່ເບື້ອງຊ້າຍໃຫ້ຂຽນຄຳວ່າ ‘ການຂໍສະໜັບສະໜູນ’ ແລະ ເບື້ອງຂວາຂຽນຄຳວ່າ ‘ການລົນນະລົງ’. ຫຼັງຈາກຄູ່ຝຶກຖາມຄຳຄິດເຫັນຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຕໍ່ກັບຄຳຖາມຂ້າງເທິງ ແລ້ວຂຽນຄຳຕອບທີ່ເປັນໃຈຄວາມສຳຄັນລົງໃນເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ນັ້ນ. ຄູ່ຝຶກຄວນກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທຸກຄົນແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນ ເຊິ່ງມັນເປັນການຊ່ວຍໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຮັບຟັງແນວຄວາມຄິດຂອງຜູ້ອື່ນ ທີ່ມີຄວາມເຂົ້າໃຈແຕກຕ່າງກັນ ຂອງສອງຄຳດັ່ງກ່າວ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກສະຫຼຸບລວມການສົນທະນາ ໂດຍການອະທິບາຍຄວາມໝາຍໂດຍຫຍໍ້ຂອງສອງຄຳດັ່ງກ່າວ.

ການຂໍສະໜັບສະໜູນ (Advocacy) ແມ່ນແນວທາງການປະຕິບັດ ເພື່ອໂນ້ມນາວໃຫ້ເກີດມີການປ່ຽນແປງໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈ ທີ່ມີຜົນຕໍ່ກັບຊີວິດຂອງພວກເຮົາ ແລະ ຕໍ່ກັບການປ່ຽນແປງສັງຄົມຂອງເຮົາ ທັງໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ, ລະດັບຊາດ ແລະ ລະດັບໂລກ. ການຂໍສະໜັບສະໜູນ ມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອປ່ຽນແປງລະບົບ ທັງດ້ານພຶດຕິກຳ, ການລົງທຶນ, ກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍ.

ການລົນນະລົງ (Campaign) ແມ່ນຮູບແບບຂອງການຈັດຕັ້ງ, ວາງແຜນ ສຳລັບການປະຕິບັດ ໂດຍມີເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງສະເພາະໃດໜຶ່ງ. ຕົວຢ່າງ ຂໍ້ຄວາມການລົນນະລົງຕ່າງໆຄື: ‘ໂລກຂອງຂ້ອຍ ສິດທິຂອງຂ້ອຍ’, ‘ບໍ່ມີດິນ ບໍ່ມີຊີວິດ’, ‘MeToo’ ແລະ ອື່ນໆ.

ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຂົ້າໃຈຄວາມໝາຍຫຼາຍຂຶ້ນ ຄູ່ຝຶກສາມາດເປີດວິດີໂອສັ້ນ ກ່ຽວກັບຄວາມໝາຍຂອງສອງຄຳດັ່ງກ່າວ ໄດ້ ເຊິ່ງບາງວິດີໂອແນະນຳມີຄື:

- ຄວາມໝາຍຂອງ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ: https://youtu.be/NhrLirjp_E8
- ທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ ແລະ ການລົງມືປະຕິບັດ: <https://youtu.be/w0BYMqONzgM>

ຫຼັງຈາກນັ້ນຄູ່ຝຶກອະທິບາຍໂດຍຫຍໍ້ ວ່າ ຄົນເຮົາມີແນວຄວາມຄິດ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ຕໍ່ຄຳວ່າ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ ແຕກຕ່າງກັນ ໂດຍສະເພາະ ເມື່ອພວກເຮົາມາຈາກພື້ນຖານທາງການເມືອງ ແລະ ສັງຄົມທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ການຂໍສະໜັບສະໜູນ ແມ່ນສາມາດເກີດຂຶ້ນໄດ້ຫຼາຍຮູບແບບ ເຊິ່ງມີຄວາມສຳຄັນຢ່າງຍິ່ງ ທີ່ເຮົາຕ້ອງສົ່ງສຽງຂອງພວກເຮົາໄດ້ຍິນ ໂດຍສະເພາະຕໍ່ຜູ້ທີ່ມີອຳນາດໃນການຕັດສິນ

ສິນທະນາ: ຢູ່ໃນກຸ່ມໃຫຍ່ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ 2-3 ຄົນແລກປ່ຽນກ່ຽວກັບປະສົບການ ແລະ ທັດສະນະຂອງຕົນ ໂດຍອີງໃສ່ຄຳຖາມລຸ່ມນີ້:

- ສີ່ ຫຼື ສີ່ສັງຄົມອອນລາຍໃດ ທີ່ເຈົ້າຄົ້ນຄວ້າ?
- ເຈົ້າມີປະສົບການໃນການນຳໃຊ້ສີ່ ເພື່ອ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ ຫຼື ການລົນນະລົງບໍ່? ແມ່ນໃຜຄືກຸ່ມເປົ້າໝາຍ?
- ມີຜົນໄດ້ຮັບໃດແດ່ ຈາກການເຮັດກິດຈະກຳລົນນະລົງ ແລະ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ?

ກ່ອນຈະເຮັດກິດຈະກຳເປັນກຸ່ມ ຄູ່ຝຶກຕ້ອງອະທິບາຍອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນທີ່ຕ້ອງຄຳນຶງ ຂອງການຜານແຜນ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ ແລະ ການລົນນະລົງ. ດັ່ງນັ້ນ ການນຳເອົາແບບຢ່າງທີ່ສາມາດໃຊ້ໃນການອອກແບບແຜນການ ຂໍສະໜັບສະໜູນ ແລະ ການລົນນະລົງ ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ອາດມີຄຳຖາມ ເຫັນພາບທີ່ຊັດເຈນຫຼາຍຂຶ້ນ.

ຕາຕະລາງ 4.1: ຕາຕະລາງແບບແຜນຂອງການລົນນະລົງ ແລະ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ

ຂໍ້ຄວາມ/ການກະທຳ	ເປົ້າໝາຍ (ໄລຍະສັ້ນ, ໄລຍະຍາວ)	ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ	ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ການຈັດການກັບຄວາມສ່ຽງ	ເຄືອຂ່າຍທີ່ສະໜັບສະໜູນເຮົາ

ເຮັດວຽກເປັນກຸ່ມ:

- ແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອອກເປັນ 3-5 ກຸ່ມ
- ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມເລືອກຫົວຂໍ້ຂອງການລົນນະລົງ ທີ່ມີຄວາມໝາຍຕໍ່ພວກເຮົາ ແລະ ຊຸມຊົນ. ຫຼັງຈາກນັ້ນໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມ ລະດົມຄວາມຄິດວ່າເຂົາເຈົ້າຈະມີການເຮັດການລົນນະລົງແບບໃດ. ບາງຕົວຢ່າງຂອງການເຮັດກິດຈະກຳ ຫຼື ງານ ຂອງການລົນນະລົງມີຄື:
 - ຖະແຫຼງການ ຫຼື ບົດຂ່າວ ລົງໃນເວັບໄຊທ໌
 - ອ່ານຄຳຖະແຫຼງການຢູ່ໃນງານສາທາລະນະໃດໜຶ່ງ
 - ການຈັດງານສິນທະນາອອນລາຍ

- ຈັດກິດຈະກຳ ການລົນນະລົງ ໃນວັນທີ່ສຳຄັນຕ່າງໆເຊັ່ນ: ວັນແມ່ຍິງສາກົນ, ວັນແມ່ນ້ຳສາກົນ, ວັນໂລກສາກົນ ແລະ ອື່ນໆ
- ການຖ່າຍທອດສົດກິດຈະກຳລົນນະລົງ ທາງ ເຟສບຸກ (Facebook Live)
- ການຈັດງານສຳມະນາ ອອນລາຍ

ວິທີການ:

- ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມ ສົນທະນາເພື່ອວາງແຜນ ການລົນນະລົງ (ໂດຍການໃຊ້ ຕະຕະລາງແບບແຜນຂອງການລົນນະລົງ ແລະ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ ຂ້າງເທິງ) ເພື່ອຊ່ວຍໃນການວາງແຜນ. ແຕ່ລະຄົນທີ່ຢູ່ໃນກຸ່ມຕ້ອງເຮັດວຽກຊ່ວຍກັນ ໃນການອອກແບບແຜນ ແລະ ຄົ້ນຫາຂໍ້ມູນ
- ຫຼັງຈາກແຕ່ລະກຸ່ມວາງແຜນແລ້ວ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມຂຶ້ນນຳສະເໜີ ແຜນການ ລົນນະລົງ ແລະ ການຂໍສະໜັບສະໜູນຂອງເຂົາເຈົ້າ ເຊິ່ງແຕ່ລະກຸ່ມມີອິດສະຫຼະໃນການເລືອກຮູບແບບການນຳສະເໜີ ບໍ່ວ່າຈະເປັນການນຳສະເໜີໂດຍການເວົ້າຂອງຂອງຕົນ ຫຼື ຜ່ານການສະແດງບົດບາດ. ຫຼັງຈາກແຕ່ລະກຸ່ມນຳສະເໜີແລ້ວ ແມ່ນໃຫ້ຜູ້ທີ່ຮັບຟັງນັ້ນມີຄຳເຫັນ ແລະ ຄຳແນະນຳ ເພື່ອເປັນການຊ່ວຍໃຫ້ແຜນການ ແບບແຜນການລົນນະລົງ ແລະ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ ຂອງແຕ່ລະກຸ່ມ ມີປະສິດທິພາບຫຼາຍຂຶ້ນ.

ເນື່ອງຈາກ ການລົນນະລົງ ແລະ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ ອາດຈະເປັນເລື່ອງໃໝ່ສຳລັບບາງຄົນ ສະນັ້ນ ຄູ່ຝຶກ ຫຼື ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ສາມາດເປີດວິດີໂອສັ້ນ ຫຼື ເອົາຫົວຂໍ້ຂ່າວ ຫຼື ບົດຄວາມ ກ່ຽວກັບ ການລົນນະລົງ ຂອງຊຸມຊົນໃດໜຶ່ງ ເພື່ອການປົກປ້ອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງພວກເຂົາ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ອ່ານ ຫຼື ເບິ່ງ. ຂ້າງລຸ່ມນີ້ແມ່ນວິດີໂອ ແລະ ບົດຄວາມແນະນຳທີ່ຄູ່ຝຶກສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້:

- ວິດີໂອ: ‘ຜູ້ພິພັກແມ່ນ້ຳ’ ໂດຍ Oxfam Cambodia: <https://youtu.be/xNUDpRhov8A>
- ບົດຄວາມ: ‘ເດີນທາງເພື່ອຄົ້ນຫາແມ່ນ້ຳສາລະວິນ’ ໂດຍ Oxfam in Asia: <https://asia.oxfam.org/latest/stories/leading-way-along-salween-river>

ຄູ່ຝຶກ ຫຼື ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ສະຫຼຸບກິດຈະກຳນີ້ ໂດຍອະທິບາຍວ່າ ທຸກຄົນສາມາດ ລົນນະລົງໄດ້ ດ້ວຍຫຼາຍວິທີທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ໂດຍອີງໃສ່ສະພາບຄວາມເປັນຈິງທາງດ້ານການເມືອງ ຢູ່ໃນປະເທດຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີ. ສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດຂອງການລົນນະລົງ ແມ່ນຕ້ອງມີເປົ້າໝາຍທີ່ຊັດເຈນ ວ່າພວກເຮົາຕ້ອງການທີ່ຈະບັນລຸຫຍັງ ແລະ ຕ້ອງເຂົ້າໃຈ ເຖິງຄວາມສ່ຽງຕ່າງໆທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນດ້ວຍ.

ກິດຈະກຳ 4.5: ການຈັດການກັບຄວາມສ່ຽງ

	1 ຊົ່ວໂມງ
	ການ ວາງແຜນເພື່ອຈັດການກັບຄວາມສ່ຽງ ແມ່ນເປັນການຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບຄວາມສ່ຽງທີ່ອາດຈະມີ ເນື່ອງຈາກສະພາບທາງດ້ານການເມືອງ ແລະ ປະເພດຂອງກິດຈະກຳທີ່ຈະລົງມືເຮັດ. ສິ່ງນີ້ບໍ່ແມ່ນ ຄວາມຢ້ານກວາ ແຕ່ການເຮັດປະເມີນຄວາມສ່ຽງແມ່ນເພື່ອໃຫ້ພວກເຮົາເຂົ້າໃຈ ກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ພວກເຮົາຈະເຮັດ, ລະດັບຂອງຄວາມສ່ຽງ ແລະ ສິ່ງທີ່ເຮົາສາມາດເຮັດໄດ້ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ ໂດຍການເຮັດກິດຈະກຳ ຂອງພວກເຮົາໃນຮູບແບບທີ່ມີຄວາມປອດໄພ ແລະ ໃຫ້ໄດ້ຜົນຮັບທີ່ມີປະສິດທິພາບຫຼາຍຂຶ້ນ.
 	ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ບົດເພີດ, ເຈ້ຍບັນທຶກ (ນ້ອຍ) ເນື່ອງຈາກອາດຈະມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມບາງຄົນທີ່ມີປະສົບການໃນການປະເຊີນກັບຄວາມສ່ຽງມາກ່ອນໜ້ານີ້ ຄູ່ຝຶກຄວນກະຕຸ້ນໃຫ້ເຂົາເຈົ້າແບ່ງປັນປະສົບການໃຫ້ໝູ່ເພື່ອນຜູ້ອື່ນໃນຫ້ອງໄດ້ຮັບຟັງ ຖ້າຫາກເປັນສິ່ງທີ່ເຂົາເຈົ້າສະບາຍໃຈທີ່ຈະແບ່ງປັນ. ພ້ອມທັງໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແລກປ່ຽນບົດຮຽນຂອງເຂົາເຈົ້າໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງທີ່ເຂົາເຈົ້າເຄີຍເຮັດຜ່ານມາໃນອົງການ ຫຼື ໃນກຸ່ມຂອງເຂົາເຈົ້າ. ຄວາມສ່ຽງທີ່ແຕ່ລະຄົນປະເຊີນອາດຈະແຕກຕ່າງກັນ ອີງຕາມສະຖານະທາງການເມືອງໃນປະເທດ ຫຼື ສັງຄົມ ທີ່ເຂົາເຈົ້າມາຈາກ. ດ້ວຍເຫດຜົນດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ຄູ່ຝຶກຕ້ອງແນະນຳໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຮັບຟັງສິ່ງທີ່ໝູ່ເພື່ອນແບ່ງປັນຢ່າງມີຄວາມເຄົາລົບເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ.

ວິທີການ:

ຂັ້ນຕອນທີ 1: ລະບຸຄວາມສ່ຽງ

ກ່ອນຈະເລີ່ມ ຄູ່ຝຶກກະກຽມເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ ແລ້ວແບ່ງອອກເປັນສອງສ່ວນເທົ່າກັນ ເຊິ່ງໃນສ່ວນເບື້ອງຊ້າຍ ແມ່ນໃຫ້ຂຽນຄຳວ່າ ‘ຄວາມສ່ຽງ’ ແລະເບື້ອງຂວາ ໃຫ້ຂຽນຄຳວ່າ ‘ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ’. ເຊິ່ງໃນຂັ້ນຕອນທີ 1 ນີ້ ແມ່ນຈະເນັ້ນຫົວຂໍ້ກ່ຽວກັບ ‘ຄວາມສ່ຽງ’ ກ່ອນ.

- ທຳອິດ ໃຫ້ເວລາແຕ່ລະຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໄດ້ຄິດເຖິງວ່າ ຄວາມສ່ຽງ ອັນໃດທີ່ອາດຈະເກີດຈາກການກະທຳ ຫຼື ກິດຈະກຳທີ່ເຂົາເຈົ້າວາງແຜນຈະເຮັດ ແລະ ໃຫ້ຂຽນຄວາມສ່ຽງນັ້ນລົງໃນເຈ້ຍບັນທຶກ ເຊິ່ງແຕ່ລະຄົນສາມາດຂຽນອອກມາຫຼາຍຢ່າງເທົ່າທີ່ຕ້ອງການໄດ້ ແລ້ວໃຫ້ນຳໄປຕິດໄວ້ໃນຫ້ອງຫົວຂໍ້ ‘ຄວາມສ່ຽງ’ ທີ່ລະບຸໃນເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່.
- ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກລວມເອົາສິ່ງທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມາຕິດໄວ້ລວມເຂົ້າກັນ ໂດຍຈັດປະເພດຄວາມສ່ຽງທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ລະບຸມາ. ຕໍ່ຈາກນັ້ນ ໃຫ້ແຕ່ລະຄົນເບິ່ງສັງເກດ ສ່ຽງຕ່າງໆ ທີ່ຮວບຮວມໄວ້ໃນເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ນັ້ນ
- ຜູ້ຝຶກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອ່ານ ແລະ ອະທິບາຍຄວາມສ່ຽງທີ່ຕົນລະບຸນັ້ນໃຫ້ທຸກຄົນຟັງ ພ້ອມທັງໃຫ້ມີການສົນທະນາ ແລະ ຖາມ-ຕອບ

ຂັ້ນຕອນທີ 2: ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ

- ຄ້າຍຄືກັນກັບຂັ້ນຕອນທີ 1, ຄູຝຶກໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມາເຕົ້າໂຮມກັນ ແລະ ອະທິບາຍວ່າ ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ສິນທະນາກ່ຽວກັບຄວາມສ່ຽງແລ້ວ ຄັ້ງນີ້ແມ່ນພວກເຮົາຈະສິນທະນາກັນເຖິງວິທີທາງໃນການຫຼຸດ ຜ່ອນ ຫຼື ຈັດການກັບຄວາມສ່ຽງເຫຼົ່ານັ້ນ. ຄູຝຶກຍ້າອີກຄັ້ງໜຶ່ງວ່າ ໃນນີ້ຄຳວ່າ “ການຫຼຸດຜ່ອນ” ໝາຍເຖິງການຫຼຸດຜ່ອນ ຄວາມຮຸນແຮງຂອງຄວາມສ່ຽງໃຫ້ຫຼຸດລົງ ຫຼື ບໍ່ໃຫ້ມີ.
- ໃຫ້ແຕ່ລະຄົນສັງເກດເບິ່ງຄືນຕໍ່ກັບ ຄວາມສ່ຽງທີ່ເຂົາເຈົ້າຂຽນລົງໃນເຈ້ຍນັ້ນ ແລ້ວໃຫ້ຄົນຄິດວ່າ ຈະມີວິທີຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງນັ້ນຄືແນວໃດ. ແຕ່ລະຄົນສາມາດຂຽນແນວຄວາມຄິດຫຼາຍຢ່າງເທົ່າທີ່ຕ້ອງການໄດ້ ແລ້ວໃຫ້ຕິດໄວ້ຢູ່ຟາກເບື້ອງຫົວຂໍ້ ‘ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງ’.
- ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູຝຶກຮວບຮວມ ແນວຄວາມຄິດໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງເຂົ້າກັນ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຕົ້າໂຮມກັນຢູ່ບ່ອນເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ນັ້ນ ແລະ ໃຫ້ທຸກຄົນສັງເກດເບິ່ງ. ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອ່ານລາຍຊື່ຂອງຄວາມສ່ຽງທີ່ຕົນໄດ້ຂຽນໄວ້ນັ້ນ ແລະ ວິທີທາງໃນການຫຼຸດຜ່ອນ ຂອງແຕ່ລະຄວາມສ່ຽງທີ່ຕົນໄດ້ລະບຸອອກມາ. ຄູຝຶກຕ້ອງໃຫ້ເວລາໃນການສິນທະນາ, ການຖາມ-ຕອບ ແລະ ການແລກປ່ຽນປະສົບການຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ.

ຄູຝຶກສະຫຼຸບກິດຈະກຳນີ້ໂດຍ ເວົ້າວ່າ ເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນຫຼາຍ ທີ່ພວກເຮົາຕ້ອງຄຳນຶງວ່າຈະມີຄວາມສ່ຽງຫຍັງແດ່ທີ່ພວກເຮົາອາດຈະປະເຊີນ ຕໍ່ກັບກິດຈະກຳ ຫຼື ວຽກງານທີ່ເຮົາຈະເຮັດ ເພາະສິ່ງນີ້ ແມ່ນຈະຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາຕັດສິນໃຈວ່າ ພວກເຮົາຈະອັນໃດໄດ້ແດ່ ເພື່ອໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງໃຫ້ມີໜ້ອຍທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້. ການປະເມີນຄວາມສ່ຽງແມ່ນຈະຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາຕັດສິນໃຈໃນວ່າ:

- ແມ່ນຫຍັງທີ່ເຮົາຄວນຫຼີກລ່ຽງ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າຄວາມສ່ຽງຈະບໍ່ເກີດຂຶ້ນ
- ຈະຊອກຫາເຄືອຂ່າຍ ຫຼື ໃຜແດ່ ທີ່ສາມາດສະໜັບສະໜູນ ຫຼື ຊ່ວຍເຫຼືອພວກເຮົາ ຖ້າພວກເຮົາປະເຊີນກັບຄວາມສ່ຽງ
- ຖ້າບໍ່ສາມາດຫຼີກລ່ຽງຄວາມສ່ຽງໄດ້ ຈະຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງໄດ້ຄືແນວໃດ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າຈະເກີດຜົນກະທົບໜ້ອຍທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ຈະເປັນໄປໄດ້ ໂດຍການລະບຸເຖິງລະດັບຂອງຄວາມສ່ຽງ (ໜ້ອຍ, ປານກາງ, ສູງ) ອີງໃສ່ແຕ່ລະກິດຈະກຳ ແລະ ການລົງມືປະຕິບັດ ທີ່ພວກເຮົາຈະເຮັດ.

ພາກທີ 5: ການເປັນຄູຝຶກ/ຜູ້ອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ການເປັນຜູ້ນຳໃນຊຸມຊົນ

“

ພວກເຮົາ ເຊື່ອວ່າ ການສ້າງສັງຄົມທີ່ມີຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ເປັນປະຊາທິປະໄຕ ເປັນວິທີທີ່ມີ
ຄວາມຍືນຍົງທີ່ສຸດ ເພື່ອຊຸກຍູ້ຄວາມຍຸຕິທຳຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຄວາມເທົ່າທຽມກັນທາງ
ເພດ. ການທີ່ຈະສ້າງຂະບວນການເຄື່ອນໄຫວທາງສັງຄົມຂອງຊຸມຊົນ ໃຫ້ມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ
ນັ້ນ ຕ້ອງສ້າງໃຫ້ມີໄວໜຸ່ມ ແລະ ຄູຝຶກ ເພີ່ມຫຼາຍຂຶ້ນເລື້ອຍໆ.

ຫຼັງຈາກທີ່ພວກເຮົາໄດ້ຮຽນຮູ້ຫຼາຍຢ່າງໃນກິດຈະກຳທີ່ຜ່ານມາ ໃນພາກນີ້ ແມ່ນພວກເຮົາຈະ
ມາອອກແບບແຜນການຈັດຝຶກອົບຮົມ ຫຼື ກິດຈະກຳ ກ່ຽວກັບເພດສະພາບ ແລະ
ສິ່ງແວດລ້ອມ ຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງພວກເຮົາ.

ຢູ່ໃນພາກນີ້ ຈະໃຫ້ເວລາແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການເຮັດຕົວຈິງ ແລະ ຮຽນຮູ້ການອອກແບບບໍລິຫານໃນການຈັດການ ຝຶກອົບຮົມ. ຜ່ານຈາກການເຮັດກິດຈະກຳນີ້ ພວກເຮົາຈະມາຊ່ວຍກັນ ເພື່ອໃຫ້ໝັ້ນໃຈວ່າ ທຸກຄົນມີຄວາມໝັ້ນ ໃຈໃນຕົວເອງຫຼາຍຂຶ້ນ ໃນການຈັດການຝຶກອົບຮົມຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງຕົນເອງ. ພວກເຮົາມາເລີ່ມກັນເລີຍ!

ກິດຈະກຳຢູ່ໃນພາກນີ້

ພາກເຊົ້າ

- ການວາງແຜນ
- ການຝຶກຊ່ອມຕົວຈິງ

ພາກບ່າຍ

- ກິດຈະກຳຢູ່ໃນຊຸມຊົນທີ່ຈັດໂດຍສິດເກົ່າ: ທ່ານຢາກປ່ຽນແປງຫຍັງຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງ ທ່ານ?
- ວິທີການຂຽນບົດສະເໜີໂຄງການ

ພວກເຮົາມາຂຽນບົດນຳສະເໜີໂຄງການຂອງພວກເຮົາ ເອງກັນເທາະ

ປະເມີນຜົນການຝຶກອົບຮົມແລະການຕິດຕາມຫຼັງການ ຝຶກອົບຮົມ

ພາກເຊົ້າ

ການວາງແຜນ

	2 ຊົ່ວໂມງ
	ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ຮຽນຮູ້ໃນການວາງແຜນ ການຈັດຝຶກອົບຮົມ ອີງໃສ່ບົດຮຽນທີ່ໄດ້ຮຽນມາໃນຫຼັກສູດນີ້. ກ່ອນຈະເຂົ້າສູ່ຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ ຄູ່ຝຶກຄວນທົບທວນຄືນຫົວຂໍ້ທີ່ໄດ້ຝຶກຜ່ານມາໃນການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້.
	ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ບິກເຟີດ, ສີ່ສີ, ສະກຸ້ມເຈ້ຍ, ເຈ້ຍ, ເຈ້ຍບັນທຶກນ້ອຍ, ຄອມພວເຕີ, ລຳໂພງ, ໂປຣເຈັກເຕີ (ຖ້າວາງແຜນທີ່ຈະໃຊ້ວິດີໂອ) ແລະ ອື່ນໆ.
	- ຄູ່ຝຶກຄວນພະຍາມໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ໃຊ້ວິທີການທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ໃນການວາງແຜນຝຶກອົບຮົມອີງໃສ່ກຸ່ມເປົ້າໝາຍຂອງເຂົາເຈົ້າ - ຄູ່ຝຶກຄວນເນັ້ນຢ້າ ຄວາມສຳຄັນຂອງການໃຊ້ວິທີການທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມ ເພື່ອອອກແບບການຝຶກອົບຮົມ ເພື່ອໃຫ້ໝັ້ນໃຈວ່າ ທຸກຄົນມີການປະກອບສ່ວນຄຳຄິດເຫັນຮ່ວມກັນ

ວິທີການ:

1. ຄູ່ຝຶກນຳພາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ທົບທວນຄືນ ບົດຮຽນທັງໝົດທີ່ໄດ້ຮຽນຜ່ານມາ ໃນການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້. ເຊິ່ງຄູ່ຝຶກສາມາດກຽມຫົວຂໍ້ຕ່າງໆໄວ້ໃນບົດນຳສະເໜີ ແລ້ວນຳສະເໜີໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເບິ່ງ
2. ຢາກ ຫຼັກສູດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ໃຫ້ເວລາເຂົາເຈົ້າປະມານ 20 ນາທີ ໃນການສຶກສາເບິ່ງຄູ່ມືສະບັບນີ້ໂດຍຫຍໍ້
3. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໃຫ້ແບ່ງກຸ່ມອອກເປັນ 3-4 ກຸ່ມ ແລະ ແຕ່ລະກຸ່ມແມ່ນຕ້ອງເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ ໃນການອອກແບບວາລາໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ ອີງໃສ່ບົດຮຽນທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮຽນຢູ່ໃນການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້. ແຕ່ລະກຸ່ມ ຕ້ອງກຳນົດ:
 - a. ຫົວຂໍ້ຂອງການຝຶກອົບຮົມ
 - b. ຈຸດປະສົງ
 - c. ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ
 - d. ກິດຈະກຳ
4. ຫຼັງຈາກທີ່ແຕ່ລະກຸ່ມ ມີໂຄງຮ່າງຂອງການຈັດຝຶກອົບຮົມຂອງເຂົາເຈົ້າແລ້ວ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມເຮັດວາລະຂອງເຂົາເຈົ້າ (ໃຫ້ເບິ່ງແບບຢ່າງ ຢູ່ໃນພາກ ອຸປະກອນ ແລະ ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ສຳລັບການຝຶກອົບຮົມ) ແລ້ວໃຫ້ຕິດໄວ້ຝາຫ້ອງທີ່ທຸກຄົນສາມາດເບິ່ງເຫັນ.
5. ອີງໃສ່ ແຜນກິດຈະກຳຂອງເຂົາເຈົ້າ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມລະບຸຊັດເຈນເລື່ອງຂອງໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບຂອງສະມາຊິກທີ່ຢູ່ໃນກຸ່ມ ໄວ້ໃນວາລະ. ພ້ອມນັ້ນ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມສົນທະນາກ່ຽວກັບ ເຄື່ອງມື ແລະ ວິທີການທີ່ເຂົາເຈົ້າຈະໃຊ້ໃນການດຳເນີນກິດຈະກຳຕ່າງໆຂອງການຝຶກອົບຮົມຂອງພວກເຂົາ.
6. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມ ກະກຽມອຸປະກອນ ທີ່ເຂົາເຈົ້າຈະໃຊ້ໃນການເຮັດກິດຈະກຳ ຫຼື ການຝຶກອົບຮົມຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ຝຶກຊ້ອມເຮັດຕົວຈິງຢູ່ພາຍໃນກຸ່ມ.

ການຝຶກຊ້ອມຕົວຈິງ

	2 ຊົ່ວໂມງ
	ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ຝຶກຊ້ອມ ການເຮັດຕົວຈິງ ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ. ສິ່ງນີ້ເປັນສິ່ງທີ່ສໍາຄັນສໍາລັບເຂົາເຈົ້າ ໃນການມີປະສິດທິພາບໃນການໃຊ້ຄູ່ມືສະບັບນີ້ ກ່ອນທີ່ຈະປະຕິບັດຕົວຈິງຢູ່ໃນຊຸມຊົນ. ນອກນັ້ນຍັງເປັນປະໂຫຍດສໍາລັບເຂົາເຈົ້າໃນການໄດ້ຮັບຄໍາຕິຊົມ ແລະ ຄໍາແນະນໍາ ຈາກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ຢູ່ໃນການຝຶກອົບຮົມນີ້
	ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່, ບິກເຟີດ, ສິສິ, ສະກອດເຈ້ຍ, ເຈ້ຍ, ເຈ້ຍບັນທຶກ (ເຈ້ຍນ້ອຍ), ຄອມພິວເຕີ, ລໍາໂພງ, ໂປຣເຈັກເຕີ (ຖ້າວາງແຜນຈະເປີດວິດີໂອ) ແລະ ອື່ນໆ.
	ຢູ່ໃນຊ່ວງການລະບາດໂຄວິດ ມີຫຼາຍກິດຈະກຳທີ່ຕ້ອງປັບປ່ຽນໄປເຮັດທາງອອນລາຍ ເຊິ່ງສິ່ງນີ້ກໍ່ເປັນສິ່ງທີ່ໃໝ່ສໍາລັບພວກເຮົາເຊັ່ນດຽວກັນ. ຢູ່ໃນຫຼັກສູດນີ້ ພວກເຮົາກໍ່ໄດ້ມີການຄົ້ນຄວ້າເຖິງກິດຈະກຳທີ່ພວກເຮົາສາມາດເຫັນວ່າມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການທົດລອງຈັດທາງອອນລາຍ ຮ່ວມກັບໝູ່ເພື່ອນ, ຄູ່ຮ່ວມງານ ແລະ ເຄືອຂ່າຍຂອງພວກເຮົາ.

ກິດຈະກຳຜ່ອນຄາຍ ຫຼື ເກມ 5 (ນາທີ): ຄັ້ງນີ້ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມນຳພາເຮັດກິດຈະກຳຜ່ອນຄາຍ ຫຼື ຫລິ້ນເກມ ກ່ອນເຂົ້າກິດຈະກຳ

ວິທີການ:

- ໃຫ້ແຕ່ລະກຸ່ມ ລອງເຮັດຕົວຈິງຕາມແຜນທີ່ຕົນເອງສ້າງມາ ແລະ ໃນຂະນະທີ່ກຸ່ມໃດໜຶ່ງນຳສະເໜີ ກຸ່ມອື່ນໆ ຕ້ອງສັງເກດ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ສິ່ງທີ່ອີກກຸ່ມກຳລັງເຮັດ
- ຫຼັງຈາກການນຳສະເໜີຂອງແຕ່ລະກຸ່ມ ກຸ່ມອື່ນໆ ສາມາດຖາມ ຄືໃຫ້ສະແດງບົດບາດໃຫ້ ຕົນເອງເປັນກຸ່ມເບົ້າໝາຍຂອງການຝຶກອົບຮົມນັ້ນ
- ຕໍ່ຈາກນັ້ນ ຄູ່ຝຶກຈຶ່ງໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແຕ່ລະກຸ່ມມີຄໍາເຫັນ ແລະ ແນະນຳວິທີການປັບປຸງແຜນໃຫ້ມີປະສິດທິພາບຂຶ້ນ
- ຫຼັງຈາກຈົບການທົດລອງ ທີມຄູ່ຝຶກເຕົ້າໂຮມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ນັ່ງເປັນວົງມົນ ແລະ ສະທ້ອນຄືນກ່ຽວກັບການຝຶກຊ້ອມຄັ້ງນີ້. ຄໍາຖາມທີ່ສາມາດໃຊ້ໃນການສົນທະນາມີດັ່ງນີ້:
 - ຮູ້ສຶກແນວໃດແຕ່ຕໍ່ກັບການທົດລອງຄັ້ງນີ້?
 - ແມ່ນຫຍັງຄືສິ່ງທີ່ມັກທີ່ສຸດ?
 - ແມ່ນຫຍັງຄືສິ່ງທີ່ຕົນເອງເຮັດໄດ້ດີ ແລະ ອັນໃດທີ່ຕົນເອງເຫັນວ່າຕ້ອງປັບປຸງອີກ?

- ກິດຈະກຳນີ້ ຄູ່ຝຶກສາມາດວັດຜົນການທົດລອງນີ້ ດ້ວຍການຂຽນຄຳວ່າ “ກ່ອນ” ແລະ “ຫຼັງ” ແລ້ວຄູ່ຝຶກຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ຈາກການຝຶກຊ່ວຍເຫຼືອນີ້ເຫັນວ່າຕົນເອງຢູ່ຈຸດໃດ ແລະ ມີຄວາມໝັ້ນໃຈຫຼາຍປານໃດໃນການທີ່ຈະນຳເອົາບົດຮຽນຄັ້ງນີ້ໄປປະຕິບັດຕົວຈິງຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ.
- ຫຼັງຈາກການສະຫ້ອນຄືນແລ້ວ ຄູ່ຝຶກສະຫຼຸບກິດຈະກຳນີ້ ໂດຍການເນັ້ນຢ້ຳວ່າ ບໍ່ໄດ້ມີກິດລະບຽບເຄັ່ງຄັດໃນການຈັດກິດຈະກຳ ເຊິ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີອິດສະລະໃນການເພີ່ມເຕີມອັນອື່ນໃສ່ ຫຼື ປັບແປງ ບົດຮຽນຢູ່ໃນຫຼັກສູດນີ້ ທີ່ຕົນເຫັນວ່າເໝາະສົມ ແລະ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ບົດຮຽນຈະແຈ້ງ ຫຼື ນຳສົນໃຈຫຼາຍຂຶ້ນ.

ທີມງານພວກເຮົາ ມີຄວາມຍິນດີຢ່າງຍິ່ງ ທີ່ຈະສະໜັບສະໜູນເທົ່າທີ່ພວກເຮົາເຮັດໄດ້ ເພື່ອໃຫ້ບັນດາທ່ານນຳໃຊ້ຫຼັກສູດນີ້ ເພື່ອຮຽນຮູ້ ຮ່ວມກັນໃນຊ່ວງເວລາທີ່ລຳບາກທີ່ກຳລັງປະເຊີນຢູ່ໃນຕອນນີ້

ພາກປ່າຍ

ກິດຈະກຳຢູ່ໃນຊຸມຊົນທີ່ຈັດໂດຍ ສິດເກົ້າ: ທ່ານຢາກປ່ຽນແປງຫຍັງຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງທ່ານ?

1 ຊົ່ວໂມງ

ຖ້າເປັນໄປໄດ້ ຈະເປັນສິ່ງທີ່ດີຫຼາຍຫາກອົງການສາມາດສະໜອງທຶນຂະໜາດນ້ອຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ເພື່ອເຮັດກິດຈະກຳຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ທຶນຂະໜາດນ້ອຍ ເປັນຍຸດທະສາດທີ່ດີໃນການ ຂະຫຍາຍການເຮັດກິດຈະກຳ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸພາລະກິດຂອງອົງການ. ສະນັ້ນ ການສະໜອງທຶນຂະໜາດນ້ອຍ ເປັນວິທີການທີ່ດີໃນການປັບປຸງທັກສະການເປັນຜູ້ນຳ ແລະ ສ້າງເຄືອຂ່າຍ ຢູ່ພາຍກຸ່ມໃນຊຸມຊົນ. ຢູ່ໃນມື້ສຸດທ້າຍຂອງການຝຶກອົບຮົມ ຜູ້ຈັດສາມາດແນະນຳ ແຫຼ່ງທຶນຂະໜາດນ້ອຍໄດ້ຮູ້ຈັກ. ນອກນັ້ນ ຜູ້ຈັດຍັງສາມາດແນະນຳວິທີການຂຽນບົດນຳສະເໜີໂຄງການ, ການວາງແຜນກິດຈະກຳ, ການຂຶ້ນແຜນງົບປະມານ, ການຈັດການບັນຫາທາງດ້ານການເງິນ, ການຂຽນບົດລາຍງານໂຄງການ, ການປະເມີນໂຄງການ ແລະ ການວາງແຜນກິດຈະກຳໃນອະນາຄົດ.

ນອກນັ້ນ ການມີກອງທຶນຂະໜາດນ້ອຍ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ເກີດມີການຮ່ວມມືຂອງສະມາຊິກໃນເຄືອຂ່າຍ. ຜູ້ຈັດຄວນກະຕຸ້ນໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການເຮັດກິດຈະກຳຮ່ວມກັນ ຢູ່ໃນປະເທດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ໃນບາງກໍລະນີ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມບາງຄົນອາດຈະຢາກເຮັດກິດຈະກຳເປັນກຸ່ມ ເຊັ່ນ ຮ່ວມກັນຈັດງານແລກປ່ຽນໃນຊຸມຊົນ ເພື່ອໃຫ້ມີການສື່ສານກ່ຽວກັບ ໂຄງການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ແລະ ຊຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່. ການສະໜອງທຶນຂະໜາດນ້ອຍ ຄວນກ່ຽວກັບ ເພດສະພາບ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາ. ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສາມາດເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ ພາຍໃຕ້ຫົວຂໍ້ເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້. ຍົກຕົວຢ່າງ ຢູ່ໃນການຈັດກິດຈະກຳ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະສື່ສານກ່ຽວກັບ ‘ບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຊຸມຊົນ’ ແບບໂດຍທົ່ວໄປ ແຕ່ໃນນັ້ນມີຫຼາຍຄົນທີ່ບໍ່ຮູ້ວ່າປຸກຈິດສຳນຶກກ່ຽວກັບບັນຫາໃນຊຸມຊົນຄືແນວໃດ, ແກ້ໄຂບັນຫາແນວໃດ ແລະ ຈະຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບຄືແນວໃດ. ຜູ້ຈັດສາ

ມາດຍົກຕົວຢ່າງ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຫັນພາບຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ຊ່ວຍໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ ສາມາດຄົ້ນຄິດ ກ່ຽວກັບກິດຈະກຳ ທີ່ເຂົາເຈົ້າຢາກເຮັດຢູ່ໃນຊຸມຊົນຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ຍົກຕົວຢ່າງ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສາມາດເຮັດກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ໄດ້:

- ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່
- ເຂື່ອນໄຟຟ້າ
- ການທ່ອງທ່ຽວແບບອະນຸລັກ
- ການຍົກຍ້າຍ
- ມົນລະພິດທາງນ້ຳ
- ການຍາດແຍ່ງທີ່ດິນ
- ການສ້າງແຜ່ນທີ່ ທີ່ດິນ
- ສິດທິແມ່ຍິງຕໍ່ກັບທີ່ດິນ

ວິທີການຂຽນ ບົດສະເໜີໂຄງການ

1 ຊົ່ວໂມງ

ທ່ານອິດ ຄູຝຶກຖາມຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າ ເຂົາເຈົ້າຄິດວ່າ ຄວນມີຫຍັງແຕ່ຢູ່ໃນບົດສະເໜີໂຄງການ (ໂດຍໃຊ້ເວລາປະມານ 5 ນາທີ). ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຄູຝຶກສາມາດອະທິບາຍກ່ຽວກັບ ໂຄງຮ່າງຂອງບົດສະເໜີໂຄງການໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ເບິ່ງ ເຊິ່ງສາມາດສະແດງໃຫ້ເບິ່ງຜ່ານຈໍສະແດງພາບ ຫຼື ຂຽນໃສ່ເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ກໍໄດ້:

1. ກິດຈະກຳໂດຍຫຍໍ້ (ອະທິບາຍໂດຍຫຍໍ້ກ່ຽວກັບພາບລວມຂອງບົດສະເໜີໂຄງການ)
2. ແນະນຳກັບຜູ້ສະເໜີໂຄງການ (ເຊິ່ງຕ້ອງອະທິບາຍວ່າເປັນຫຍັງເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງເປັນຄົນທີ່ເໝາະສົມທີ່ຈະໄດ້ຮັບທຶນ)
3. ການນຳສະເໜີບັນຫາ (ບັນຫາທີ່ກຳລັງເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນຊຸມຊົນ, ແມ່ນໃຜຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການນັ້ນ ແລະ ໄດ້ແບບໄດ້. ຕ້ອງສະເພາະເຈາະຈົງເທົ່າທີ່ຈະເປັນໄປໄດ້ ລວມເຖິງ ຈຳນວນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ແຜ່ນທີ່ຂອງສະຖານທີ່, ຮູບພາບຂອງບັນຫາ ແລະ ອື່ນໆ)
4. ຈຸດປະສົງ ແລະ ຜົນທີ່ຈະໄດ້ຮັບ: ອັນໃດທີ່ທ່ານຢາກບັນລຸຈາກການປະຕິບັດກິດຈະກຳນີ້?
5. ແຜນກິດຈະກຳ (ອະທິບາຍແຕ່ເປັນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ວ່າທ່ານຈະເຮັດກິດຈະກຳແນວໃດ ແລະ ແມ່ນໃຜທີ່ຈະເຮັດກິດຈະກຳອັນໃດ ພ້ອມທັງຕ້ອງລະບຸໄລຍະເວລາຂອງແຕ່ລະກິດຈະກຳດ້ວຍ)
6. ຄວາມອາດສາມາດ ຂອງທີມ (ອະທິບາຍເຖິງຈຸດພິເສດຄວາມອາດສາມາດ ຂອງ ທ່ານ ແລະ ທີມງານຂອງທ່ານໃນການດຳເນີນກິດຈະກຳນີ້)
7. ການປະເມີນກິດຈະກຳ/ໂຄງການ (ອະທິບາຍວ່າທ່ານຈະປະເມີນວ່າທ່ານບັນລຸຈຸດປະສົງທີ່ວາງໄວ້ບໍ່ ແລະ ວິທີການປະເມີນ)
8. ແຜນງົບປະມານ (ວາງແຜນງົບປະມານທີ່ແທດເໝາະກັບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ສຶກສາລາຍຈ່າຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນສະຖານທີ່ທີ່ຈະດຳເນີນກິດຈະກຳ)
9. ຄວາມຍືນຍົງຂອງໂຄງການ (ອະທິບາຍຄວາມຍືນຍົງໃນໄລຍະຍາວ ຂອງໂຄງການທີ່ທ່ານຈະເຮັດ)

ຄູຝຶກອາດຈະຍົກຕົວຢ່າງ ກ່ຽວກັບ ບົດນຳສະເໜີໂຄງການແບບງ່າຍດາຍໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ສຶກສາເບິ່ງ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າໄດ້ເຫັນພາບວ່າບົດສະເໜີໂຄງການແບບສົມບູນເປັນແນວໃດ

- ຕົວຢ່າງ ບົດສະເໜີໂຄງການຂອງ WBAB ທີ່ສົ່ງໃຫ້ ອົງການ APWLD: <https://bit.ly/3ceH0dd>
- ຕົວຢ່າງບົດສະເໜີໂຄງການຂອງ WBAB ທີ່ສົ່ງໃຫ້ ອົງການ Oxfam: <https://bit.ly/3g4DEKR>

ພວກເຮົາມາຂຽນ ບົດນຳສະເໜີໂຄງການ ພວກເຮົາເອງກັນເທາະ

4 ຊົ່ວໂມງ

ກິດຈະກຳນີ້ ແມ່ນຈະເປັນການເປີດໂອກາດໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ທົດລອງຂຽນບົດສະເໜີໂຄງການຂອງພວກເຂົາເອງ. ຄູ່ຝຶກອາດຈະສົນທະນາກັບຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວ່າພວກເຂົາຢາກຈະໃຊ້ເວລາເຮັດກິດຈະກຳນີ້ດ້ວຍຕົນເອງ ຫຼື ເຮັດເປັນກຸ່ມ. ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈາກຊຸມຊົນດຽວກັນ ພວກເຮົາອາດຈະເຮັດກິດຈະກຳນີ້ນຳກັນ.

ການຂຽນບົດສະເໜີໂຄງການ ແມ່ນໃຊ້ເວລາ ແລະ ເປັນເລື່ອງທີ່ບໍ່ງ່າຍ. ສະນັ້ນ ສຳລັບກິດຈະກຳນີ້ ຄູ່ຝຶກແນະນຳໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະຈົງສະເພາະຂໍ້ມູນທີ່ສຳຄັນ ໂດຍການລະບຸເປັນຂໍ້ຍອຍອອກມາ ຫຼາຍກວ່າ ການໃຫ້ຂໍ້ມູນລາຍລະອຽດທັງໝົດ.

ຫຼັງຈາກທີ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມພັດທະນາ ບົດສະເໜີໂຄງການຂອງຕົນແລ້ວ ໃຫ້ແຕ່ລະຄົນ ຫຼື ແຕ່ລະກຸ່ມ ທີ່ມີ (ທີ່ມີ 3-5 ຄົນ) ນຳສະເໜີ ບົດສະເໜີໂຄງການ ໃຫ້ທຸກຄົນທີ່ຢູ່ໃນຫ້ອງໄດ້ຮັບຟັງ ເພື່ອໃຫ້ມີຄຳຄິດເຫັນ ແລະ ຄຳແນະນຳ ໂດຍແຕ່ລະຄົນ ຫຼື ແຕ່ລະກຸ່ມມີເວລາ 10 ນາທີ ໃນການນຳສະເໜີ.

ຢູ່ໃນຊ່ວງທ້າຍຂອງກິດຈະກຳນີ້ ຄູ່ຝຶກແນະນຳບັນດາຜູ້ໃຫ້ທິນຈາກອົງການຕ່າງໆ ທີ່ສະໜັບສະໜູນກິດຈະກຳ ຫຼື ໂຄງການກ່ຽວກັບ ເພດສະພາບ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ຮັບຮູ້ ເພື່ອວ່າໃນອະນາຄົດເຂົາເຈົ້າສາມາດຕິດຕໍ່ຫາ ຫຼື ຂຽນບົດສະເໜີໂຄງການຂອງເຂົາເຈົ້າຫາຜູ້ໃຫ້ທິນເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້.

ປະເມີນຜົນການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການຕິດຕາມຫຼັງການຝຶກອົບຮົມ

	30 ນາທີ
	ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມວາງແຜນການຝຶກອົບຮົມຂອງເຂົາເຈົ້າ ອີງຕາມບົດຮຽນທີ່ໄດ້ຮຽນມາໃນຫຼັກສູດນີ້. ກ່ອນຈະມີການວາງແຜນ ຄູ່ຝຶກຄວນທວນທຶນອີກຄັ້ງກ່ຽວກັບບັນຫາຫົວຂໍ້ຕ່າງໆທີ່ໄດ້ຮຽນ ຢູ່ໃນການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້.

ວິທີການ:

ໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ນັ່ງເປັນວົງມົນ ແລ້ວແລກປ່ຽນບົດຮຽນນຳກັນຕໍ່ກັບການຝຶກອົບຮົມໃນຄັ້ງນີ້ ແລະ ການປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປ. ຄູ່ຝຶກອາດຕິດເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ຢູ່ເທິງຝາຫ້ອງ ແລ້ວໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຂຽນ ຄວາມຮູ້ສຶກ ຫຼື ສິ່ງທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮຽນຈາກການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້ ໃສ່ເຈ້ຍນ້ອຍ ແລ້ວນຳໄປຕິດໄວ້ໃນເຈ້ຍແຜ່ນໃຫຍ່ທີ່ຕິດຢູ່ຝາ . ຍົກຕົວຢ່າງ ອາດຈະຖາມວ່າ ເຈົ້າຮູ້ສຶກແນວໃດ ຫຼັງຈາກຝຶກອົບຮົມ? ໂດຍໃຊ້ ສັນຍາລັກແທນ ເຊັ່ນ ຮູບພາບດວງຕາເວັນ, ເຝືອ ແລະ ພາຍຸ (ຮູບພາບ 5.1)

ເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນຫຼາຍ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ມີຄຳຄິດເຫັນຕໍ່ການຝຶກອົບຮົມຮ່ວມກັບຄູ່ຝຶກ. ເຊິ່ງການສະແດງຄຳຄິດເຫັນສາມາດນຳສະເໜີແບບເຊິ່ງໜ້າ ຫຼື ບໍ່ລະບຸຊື່ກໍ່ໄດ້

ຮອບທີສອງ: ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຂໍ້ມູນແບບລະອຍດາຈາກຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກ່ຽວກັບ ການຝຶກອົບຮົມ ຜູ້ຈັດອາດຈະສ້າງແບບປະເມີນຂຶ້ນມາ ແລ້ວໃຫ້ແຕ່ລະຄົນຕື່ມໃສ່ແບບຟອມນັ້ນ. ການປະເມີນແບບນີ້ ແມ່ນສາມາດເຮັດພາຍຫຼັງທີ່ສິ້ນສຸດການຝຶກອົບຮົມ ກໍ່ໄດ້ ໂດຍສາມາດເຮັດຜ່ານທາງອອນລາຍ ເຊັ່ນ: ການໃຊ້ Google Form ຫຼື ຊ່ອງທາງອື່ນໆ ທີ່ຜູ້ຈັດຄຸ້ນເຄີຍ.

ຄູ່ຝຶກອາດຈະຕິດຕໍ່ຫາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອີກຄັ້ງ ຫຼັງຈາກການຝຶກອົບຮົມ ເພື່ອສອບຖາມກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ ເຂົາເຈົ້ານຳໄປປະຍຸກໃຊ້ ຫຼື ປະຕິບັດ ໃນຊີວິດປະຈຳວັນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ວຽກງານການເຄື່ອນໄຫວທາງສັງຄົມ.

ຮູບພາບທີ 5.1: ຮູບແບບການປະເມີນຄວາມຮູ້ສຶກຫຼັງຈາກການຝຶກອົບຮົບ

ອຸປະກອນ ແລະ ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ສໍາລັບການຝຶກອົບຮົມ

ຕົວຢ່າງ ການເຮັດວາລະ ການຈັດຝຶກອົບຮົມ

ຊື່ກິດຈະກຳ:

ໄລຍະເວລາຂອງກິດຈະກຳ:

ຊຸ່ກຸ່ມ ຫຼື ອົງການ:

ລາຍລະອຽດກິດຈະກຳ:

.....

ຈຸດປະສົງກິດຈະກຳ:

1.
2.
3.

ຜົນຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ:

1.
2.
3.

ວັນທີ	ເວລາ	ລາຍລະອຽດ	ຜູ້ອໍານວນ ຄວາມສະດວກ	ສະຖານທີ່	ໝາຍເຫດ

ຕົວຢ່າງ ແບບຟອມປະເມີນຜົນການຝຶກອົບຮົມ

1) ກະລຸນາໃຫ້ຄໍາເຫັນລຸ່ມນີ້ ໂດຍການວັດຄະແນນ 4 ລະດັບ ເພື່ອໃຫ້ຮູ້ລະດັບຄວາມເຫັນດີ ຫຼື ບໍ່ເຫັນດີຂອງທ່ານໃນແຕ່ລະປະໂຫຍກດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້. ກະລຸນາເລືອກຄໍາຕອບທີ່ຖືກສໍາລັບທ່ານ:

4= ເຫັນດີທີ່ສຸດ

3=ເຫັນດີ

2=ບໍ່ເຫັນດີ

1=ບໍ່ເຫັນດີທີ່ສຸດ

ລຳດັບ	ຫົວຂໍ້	ເຫັນດີທີ່ສຸດ				ບໍ່ເຫັນດີທີ່ສຸດ	
		ເຫັນດີທີ່ສຸດ (4)	ເຫັນດີ (3)	ບໍ່ເຫັນດີ (2)	ບໍ່ເຫັນດີທີ່ສຸດ (1)		
1	ຈຸດປະສົງຂອງການຝຶກອົບຮົມມີການກຳນົດໄວ້ຢ່າງຊັດເຈນດີ						
2	ຫົວຂໍ້ຝຶກອົບຮົມແມ່ນກ່ຽວຂ້ອງກັບທ່ານ, ຊຸມຊົນ ຫຼື ວຽກງານຂອງທ່ານ						
3	ເນື້ອໃນຂອງການຝຶກອົບຮົມ ມີຄວາມຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ງ່າຍໃນການຕິດຕາມ						
4	ປະສົບການໃນການເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ ຄັ້ງນີ້ເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ວຽກງານຂອງທ່ານ						
5	ການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້ ແມ່ນບັນລຸຕາມຈຸດປະສົງທີ່ວາງໄວ້						
6	ໄລຍະເວລາການຝຶກອົບຮົມແມ່ນເໝາະສົມ						
7	ມີການອໍານວຍຄວາມສະດວກທີ່ ຕໍ່ກັບທີ່ພັກ ແລະ ອາຫານ						
8	ໂດຍລວມເຫັນວ່າ ການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້ ແມ່ນມີປະໂຫຍດຕໍ່ທ່ານ ແລະ ວຽກງານຂອງທ່ານໃນຊຸມຊົນ						

2) ກະລຸນາບອກລາຍລະອຽດ:

1. ແມ່ນຫຍັງຄືສິ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ທ່ານສະໝັກເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້? (ກະລຸນາລະບຸລາຍລະອຽດ)

.....

2. ທ່ານຮຽນຮູ້ຫຍັງແດ່ຈາກການເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້? (ກະລຸນາລະບຸລາຍລະອຽດ)

ພາກ ການປະຖົມນິເທດ: ການກ່າວຕ້ອນຮັບ, ການແນະນຳ ແລະ ພື້ນທີ່ທີ່ທ່ານໄດ້ໄປ

.....

ການຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ບັນຫາທາງດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ສິດທິທີ່ດິນ ແລະ ເພດສະພາບ

.....

ບົດສຶກສາ

.....

ການຢ້ຽມຢາມພື້ນທີ່

.....

ການຄົ້ນຄ້ວ ແລະ ການນຳສະເໜີ

.....

3. ການຂ້າຮ່ວມຂອງທ່ານສົ່ງຜົນແນວໃດແດ່? ຫັດສະນະຄະຕິ ຫຼື ວິທີຄິດຂອງທ່ານ ມີການປ່ຽນແປງບໍ ຕໍ່ກັບບັນຫາຕ່າງໆ?

.....

4. ທ່ານສາມາດປັບປຸງຕົນເອງແນວໃດແດ່ ຈາກການເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້ ແລະ ມີການປ່ຽນແປງອັນໃດແດ່ທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບທ່ານ? (ກະລຸນາລະບຸລາຍລະອຽດ)

.....

5. ແມ່ນຫຍັງຄືສິ່ງທີ່ທ່ານມັກທີ່ສຸດໃນການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້? ຍ້ອນຫຍັງ? (ກະລຸນາລະບຸລາຍລະອຽດ)

.....

6. ທ່ານຈະນຳເອົາຄວາມຮູ້ ຈາກການຝຶກອົບຮົມຄັ້ງນີ້ ໄປປັບໃຊ້ໃນຊຸມຊົນ, ອົງການ ແລະ ອື່ນໆ ຄືແນວໃດ? (ກະລຸນາລະບຸລາຍລະອຽດ)

.....

7. ທ່ານຢາກໃຫ້ມີການຈັດຝຶກອົບຮົມ (ດ້ານທັກສະ/ຄວາມຮູ້) ຫົວຂໍ້ອື່ນໆອື່ນບໍ ໃນອະນາຄົດ? (ກະລຸນາລະບຸລາຍລະອຽດ)

.....

8. ກະລຸນາໃຫ້ຄຳຄິດເຫັນ ຫຼື ອະທິບາຍເພີ່ມເຕີມຕໍ່ຄຳຕອບຂໍ້ທີ່ຜ່ານທີ່ຜ່ານມາ:

.....

ເອກະສານ ຫຼື ເຄື່ອງມືອື່ນໆ ເພື່ອໃຊ້ໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ

ຕົວຢ່າງ ແບບວາລະ:

- <https://docs.google.com/document/d/1hkTel-O2bpq-NDxTJzyYEgcsPwHiS7S1mDXilUEwmYM/edit?usp=sharing>

ວາລະ ແລະ ຜູ້ອຳນວຍຄວາມສະດວກ:

- https://drive.google.com/file/d/1bzs7mx28aP-mytg0ePFscBVyZA9Sw7_K/view?usp=sharing
- https://docs.google.com/document/d/1bzs7mx28aP-mytg0ePFscBVyZA9Sw7_K/edit

ການຝຶກອົບຮົມ ກ່ຽວກັບການລົນນະລົງ ແລະ ການຂໍສະໜັບສະໜູນ

- <https://drive.google.com/file/d/1IUJAXzX-xBs1y2LssueEPfXAtDmoTpVf/view?usp=sharing>

ແບບຟອມປະເມີນ:

- https://docs.google.com/document/d/1q7bH1nWe6rAmb_-z0Li5jhUfb-L3bz805q3_JsvKpI/edit?usp=sharing
- https://drive.google.com/file/d/1ag2XkGskXT03h7dkPGCVe8hTmiUIG_X0/view?usp=sharing

ແບບຢ່າງ ບົດລາຍງານກິດຈະກຳ:

- <https://docs.google.com/document/d/1ssrx4fgSes6kDcc7EE6ePLIBVLCQPggpCfLoaWFWpTk/edit?usp=sharing>

ລັງດາວໂຫຼດຮູບພາບໃນກິດຈະກຳ 3.3:

- <https://diversityis.com/lesson-plan-feminism-is-for-everybody-celebrating-womens-history-month-and-how-gender-intersects-with-other-identities>
- https://diversityis.com/wp-content/uploads/2019/01/DiversityIS_Lesson-Plan_Graphic1.jpg

ລັງດາວໂຫຼດ ຕາຕະລາງ 3.2: ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນໃນຊຸມຊົນ

- <https://drive.google.com/file/d/1ec1HoVmtknF6iv-8k7lgrHVR0rttsHht/view>

ເບິ່ງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບ ຕົ້ນໄມ້ບັນຫາທີ່:

- <https://jayneseminaredocherty.files.wordpress.com/2014/03/conflictreesample.gif>
(ຂໍ້ມູນນີ້ເປັນປະໂຫຍດຫຼາຍໃນການເຮັດກິດຈະກຳ 1.3 ‘ຕົ້ນໄມ້ບັນຫາ’ ທີ່ຢູ່ໃນໜ້າທີ 19 ຂອງຄູ່ມືສະບັບນີ້)

ຄະນະກຳມະການເຂື່ອນໂລກ (WCD)

WCD ແມ່ນຫຍັງ?

ເພື່ອເປັນການຕອບສະໜອງ ການຕໍ່ຕ້ານການສ້າງເຂື່ອນຂະໜາດໃຫຍ່ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ຄະນະກຳມະການເຂື່ອນໂລກ (World Commission on Dams – WCD) ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ໂດຍທະນາຄານໂລກ ແລະ ອົງການສາກົນ ເພື່ອການອະນຸລັກທຳມະຊາດ (IUCN) ໃນປີ 1998 ເພື່ອ:

- ທົບທວນ ກ່ຽວກັບ ປະສິດທິພາບຂອງການພັດທະນາເຂື່ອນໄຟຟ້າຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ສຶກສາເຖິງ ທາງເລືອກໃໝ່ ສຳລັບການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນແຫຼ່ງນ້ຳ ແລະ ພະລັງງານ
- ພັດທະນາ ຫຼັກການ, ແນວທາງ ແລະ ມາດຕະຖານ ທີ່ເປັນທີ່ຍອມຮັບໃນລະດັບສາກົນ ສຳລັບການວາງແຜນ, ອອກແບບ, ການປະເມີນ, ການກໍ່ສ້າງ, ການປະຕິບັດງານ, ການຕິດຕາມ ແລະ ການຮັບຖອນເຂື່ອນໄຟຟ້າ

ຢູ່ໃນ WCD ປະກອບມີ ຄະນະກຳມະການ 12 ທ່ານ ທີ່ມີປະສົບການທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ເຊິ່ງແມ່ນຕາງໜ້າ ທີ່ມາຈາກ ໜ່ວຍງານລັດຖະບານ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນທີ່ບໍ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ, ຜູ້ພັດທະນາເຂື່ອນໄຟຟ້າ, ຂະບວນການເຄື່ອນໄຫວຂອງປະຊາຊົນ, ກຸ່ມບໍລິສັດ ແລະ ຜູ້ຊ່ຽວຊານ, ສະມາຄົມອຸດສາຫະກຳ ແລະ ບັນດາທີ່ປຶກສາຕ່າງໆ. WCD ແມ່ນອີງໃສ່ ຂະບວນການປຶກສາຫາລືກັບຫຼາຍພາກສ່ວນ, ການສຶກສາ ແລະ ຈາກການສະໜອງຂໍ້ມູນຕ່າງໆ. ບົດລາຍງານສະບັບສຸດທ້າຍ ຂອງຄະນະກຳມະການນີ້ກ່ຽວກັບ ເຂື່ອນໄຟຟ້າ ແລະ ການພັດທະນາ ມີຊື່ວ່າ: ຫຼັກການໃໝ່ ເພື່ອການຕັດສິນໃຈ (A New Framework for Decision-Making).

ຄຳແນະນຳຂອງ WCD ມີຫຍັງແດ່?

WCD ໄດ້ສະເໜີວິທີການໃໝ່ ເພື່ອປັບປຸງ ສິ່ງທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຈາກ ການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ແລະ ໂຄງການພັດທະນາແຫຼ່ງນ້ຳ ໂດຍເນັ້ນ ຄຸນຄ່າຫຼັກ 5 ປະການຄື:

- ຄວາມຍຸຕິທຳ
- ປະສິດທິພາບ
- ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຕັດສິນໃຈ
- ຄວາມຍືນຍົງ
- ຄວາມຮັບຜິດຊອບ

ຄະນະກຳມະການນີ້ ຍັງ ສະເໜີ ກອບແນວທາງທີ່ມີການປັບປຸງໃໝ່ ສຳລັບການຕັດສິນໃຈ ຕໍ່ກັບບັນດາໂຄງການກ່ຽວກັບນ້ຳ ແລະ ພະລັງງານ ໂດຍເນັ້ນ ການຮັບຮູ້ສິດ ແລະ ປະເມີນຄວາມສ່ຽງ ຂອງຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມທັງໝົດ. ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຢ່າງໜັກໜ່ວງ ຄວນມີສິດໃນການປະກອບສ່ວນໃນການຮ່ວມວາງແຜນ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ ແລະ ຕ້ອງມີຜົນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການຮ່ວມກັນ. ຄຳແນະນຳຫຼັກຂອງ ຄະນະກຳມະການມີຄື:

- ບໍ່ຄວນມີການສ້າງເຂື່ອນໃດໆ ໂດຍບໍ່ມີ “ການຍອມຮັບທີ່ແທ້ຈິງ” ຂອງ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ບໍ່ຄວນສ້າງຫາກປາສະຈາກ ການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ຢ່າງເປັນອິດສະຫຼະ ໂດຍຮັບຮູ້ຂໍ້ມູນລ່ວງໜ້າ (ແອບປິກ) ຈາກຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທີ່ເປັນກຸ່ມຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງ ແລະ ບັນດາ ຊົນເຜົ່າອື່ນໆ.

- ຄວນມີການປະເມີນຢ່າງມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ຮອບດ້ານຕໍ່ກັບຄວາມຕ້ອງທາງດ້ານແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ພະລັງງານຂອງປະຊາຊົນ; ພ້ອມນັ້ນຕ້ອງມີທາງເລືອກອື່ນໆ ເພື່ອໃຫ້ຕອບສະໜອງກັບຄວາມຕ້ອງການເຫຼົ່ານີ້ ເຊິ່ງຕ້ອງມີການເຮັດກ່ອນທີ່ຈະມີການດໍາເນີນທຸກໆໂຄງການ.
- ຄວນໃຫ້ບຸລິມະສິດ ກັບການເພີ່ມປະສິດທິພາບຂອງລະບົບນໍ້າ ແລະ ພະລັງງານ ທີ່ມີຢູ່ ກ່ອນທີ່ຈະຕັດສິນໃຈ ດໍາເນີນໂຄງການໃໝ່
- ຄວນມີການທົບທວນຄືນຢ່າງມີສ່ວນຮ່ວມເປັນໄລຍະ ສໍາລັບເຂື່ອນທີ່ສ້າງຂຶ້ນແລ້ວ ເພື່ອປະເມີນປະເດັນຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ຄວາມປອດໄພຂອງເຂື່ອນ ແລະ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການຮື້ຖອນເຂື່ອນ
- ກົນໄກຕ່າງໆ ຄວນມີການພັດທະນາຂຶ້ນ ເພື່ອເປັນຊ່ອງທາງໃນການຈ່າຍຄ່າເສຍຫາຍ ຫຼື ຊົດເຊີຍຍ້ອນຫຍັງສໍາລັບຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ຈາກເຂື່ອນທີ່ສ້າງແລ້ວ ແລະ ຕ້ອງຟື້ນຟູລະບົບນິເວດທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍ

ເປັນຫຍັງ WCD ຈຶ່ງມີຄວາມສໍາຄັນ?

WCD ໄດ້ມີການຈັດທໍາ ການທົບທວນຄືນ ບັນດາເຂື່ອນໄຟຟ້າຂະໜາດໃຫຍ່ທົ່ວໂລກ ຢ່າງເອກະລາດ. ຂະບວນການດັ່ງກ່າວແມ່ນມີ ຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມ ພ້ອມນັ້ນ ຍັງມີການວິໄຈຢ່າງ ເຂັ້ມຊັບ ແລະ ກວ້າງຂວາງ. ຈາກການທົບທວນດັ່ງກ່າວ WCD ໄດ້ພົບວ່າ ຕົ້ນທຶນທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງເຂື່ອນໄຟຟ້າຂະໜາດໃຫຍ່ ແມ່ນມີມູນຄ່າສູງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເກີດມີມູນຄ່າເກີນດຸນ ຕໍ່ກັບຜົນປະໂຫຍດທີ່ກິດຂຶ້ນ. ພ້ອມນັ້ນຍັງເຫັນວ່າ ມີທາງເລືອກໃໝ່ ສໍາລັບແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ພະລັງງານ ທີ່ສາມາດໃຊ້ງານໄດ້ຕົວຈິງ ແຕ່ພັດມັກຖືກປະຕິເສດບໍ່ທົດລອງທາງເລືອກດັ່ງກ່າວ. WCD ໄດ້ສະເໜີບັນດາຂໍ້ແນະນໍາຕ່າງໆ ທີ່ບໍ່ພຽງແຕ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການວາງແຜນທາງດ້ານແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ພະລັງງານ ແຕ່ຍັງແມ່ນເພື່ອສໍາລັບການວາງແຜນດ້ານການພັດທະນາໂດຍລວມດ້ວຍ.

ໃນຖານະທີ່ເປັນຄະນະກຳມະການທີ່ໄດ້ຮັບການຍອມຮັບໃນລະດັບສາກົນ ຂໍ້ຄົ້ນພົບ ແລະ ຄໍາແນະນໍາຂອງ WCD ແມ່ນໄດ້ເຮັດໃຫ້ເກີດມີການໄດ້ແຍ້ງກັນກ່ຽວກັບການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າໃນທົ່ວໂລກ. ສິ່ງທີ່ WCD ຄົ້ນພົບ ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນເທົ່າກັບ ຜູ້ທີ່ WCD ເວົ້າເຖິງ ກໍຄື WCD ທີ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຮ່ວມຈາກ ທະນາຄານໂລກ. ຄະນະກຳມະການແມ່ນປະກອບດ້ວຍ ປະທານຜູ້ບໍລິຫານໃຫຍ່ ຂອງບໍລິສັດ ABB ເຊິ່ງເປັນບໍລິສັດ ວິສາວະກໍາ ລະຫວ່າງປະເທດ ແລະ ອະດີດປະທານ ຄະນະກຳມະການສາກົນ ວ່າດ້ວຍເຂື່ອນໄຟຟ້າຂະໜາດໃຫຍ່ (International Commission on Large Dams-ICOLD) ເຊິ່ງເປັນຜູ້ນຳຊ່ຽວຊານ ຂອງສະມາຄົມ ອຸດສາຫະກໍາເຂື່ອນຂະໜາດໃຫຍ່ທົ່ວໂລກ. ບົດລາຍງານຂອງ WCD ແມ່ນໄດ້ຖືກຮັບຮອງຢ່າງເປັນເອກະສັນ ໂດຍທຸກໆຄະນະກຳມະການ ຂອງ WCD.

ທ່ານສາມາດນໍາໃຊ້ ບົດລາຍງານ ໄດ້ຄືແນວໃດ?

ບັນດາ ອົງການບໍ່ສະແຫວງຫາຜົນກໍາໄລທີ່ບໍ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ (NGOs) ແລະ ຂະບວນການເຄື່ອນໄຫວຂອງປະຊາຊົນສາມາດນໍາໃຊ້ບົດລາຍງານ ຂອງ WCD ເພື່ອຢຸດການສ້າງເຂື່ອນ ຫຼື ໃຫ້ມີການພິຈາລະນາຄືນຕໍ່ກັບໂຄງການພັດທະນາເຂື່ອນໄຟຟ້າທີ່ຈະສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ, ພ້ອມນັ້ນ ຍັງສາມາດໃຊ້ເພື່ອສົ່ງເສີມທາງເລືອກໃໝ່ ແລະ ເພື່ອກະຕຸ້ນໃຫ້ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ມີປະສິດທິພາບ ຫຼາຍຂຶ້ນຂອງຂະບວນການພັດທະນາຕ່າງໆ ແລະ ຜັກດັນ ໃຫ້ມີຂະບວນການຕັດສິນໃຈໃນຮູບແບບໃໝ່ ຕໍ່ກັບຂະບວນການວາງແຜນພັດທະນາ. ທ່ານສາມາດນໍາໃຊ້ບົດລາຍງານນີ້ເພື່ອ:

- ໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ອົງການ NGO ແລະ ສາທາລະນະ ຕໍ່ຜົນຂອງການສຶກສາ ແລະ ຂໍ້ແນະນຳຕ່າງໆ ຂອງ WCD. ພ້ອມນັ້ນ ນັກສາມາດແປເອກະສານຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນ ເປັນພາສາທ້ອງຖິ່ນໄດ້ດ້ວຍ. ສາມາດນຳໃຊ້ໃນການຈັດການປະຊຸມ ຫຼື ການຝຶກອົບຮົມ ທັງໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ, ປະເທດ ແລະ ພາກພື້ນ ສຳລັບ ອົງການ NGO, ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ, ວິຊາການ, ນັກຮຽນ, ບັນດາໜ່ວຍງານຂອງພາກລັດ ເພື່ອໃຫ້ເກີດມີການສົນທະນາແລກປ່ຽນແນວຄວາມຄິດເຫັນຕໍ່ບົດລາຍງານນັ້ນ
- ນຳມາວິເຄາະ ວ່າໂຄງການພັດທະນາເຂື່ອນໄຟຟ້າທີ່ສະເໜີມານັ້ນ ປະຕິບັດຕາມຄຳແນະນຳຂອງ WCD ຫຼື ບໍ່ ແລະ ນຳເອົາການວິເຄາະນັ້ນ ໄປແຈກຢາຍໃຫ້ແກ່ໜ່ວຍງານພາກລັດ ແລະ ຜູ້ໃຫ້ທຶນ
- ສະເໜີ ແລະ ຜັກດັນ ໃຫ້ມີການນຳເອົາຂໍ້ແນະນຳຂອງ WCD ໄປພິຈາລະນາເຂົ້າໃນກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ແລະ ເພື່ອກົດດັນ ບັນດາສະຖາບັນຂອງລັດຖະບານ ໃຫ້ມີການຮັບຮອງເອົາຄຳແນະນຳດັ່ງກ່າວຢ່າງເປັນທາງການ
- ຜັກດັນ ທະນາຄານໂລກ, ບັນດາທະນາຄານ ເພື່ອການພັດທະນາ ໃນລະດັບພາກພື້ນ, ໜ່ວຍງານສົນເຊື່ອເພື່ອການສົ່ງອອກ ແລະ ໜ່ວຍງານການຮ່ວມມື ເພື່ອການຊ່ວຍເຫຼືອ ໃຫ້ມີການຮັບຮອງເອົາຄຳແນະນຳຂອງ WCD ເຂົ້າໃນນະໂຍບາຍຕ່າງໆຂອງພວກເຂົາ ແລະ ຕ້ອງນຳໄປປະຕິບັດ
- ນຳໃຊ້ຄຳແນະນຳ ຂອງ WCD ໃນການສະເໜີ ໃຫ້ມີການຈ່າຍຄ່າເສຍຫາຍ ໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກບັນດາເຂື່ອນທີ່ມີການສ້າງສຳເລັດແລ້ວ
- ນຳມາໃຊ້ໃນການ ຈັດຂະບວນການປະຊາມະຕິໃນຊຸມຊົນ ເພື່ອສົ່ງເສີມທາງເລືອກອື່ນ ທີ່ບໍ່ແມ່ນການສ້າງເຂື່ອນ ເພື່ອສະໜອງນ້ຳ, ຜະລິດພະລັງງານ ແລະ ເພື່ອການຄວບຄຸມໄພນ້ຳຖ້ວມ

- ເບິ່ງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ ທີ່ເວັບໄຊທ໌ຂອງ WCD ທີ່: www.dams.org
- ຂໍ້ມູນສຳຄັນກ່ຽວກັບເຂື່ອນໄຟຟ້າ ເທິງແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ແມ່ນ້ຳສາລະວິນ ສາມາດເບິ່ງໄດ້ທັງສະບັບພາສາອັງກິດ ແລະ ພາສາຕ່າງໆຢູ່ໃນພາກພື້ນນີ້ ໃນເວັບໄຊທ໌ ຂອງ International Rivers ທີ່: <https://www.internationalrivers.org/resources/factsheets/>

ວິດີໂອຂ້າງລຸ່ມຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຝຶກອົບຮົມ ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບຜົນກະທົບທີ່ເກີດຈາກໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້າຂະໜາດໃຫຍ່ໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ:

ເຂື່ອນກຳລັງທຳລາຍແມ່ນ້ຳຂອງໃຫ້ຕາຍລົງຢ່າງຊ້າໆ? (Are Dams Killing the Mekong River?) ແຫຼ່ງທີ່ມາ: DW News YouTube channel https://www.youtube.com/watch?v=dOg6s2YB0Fg	ເຂື່ອນໄຟຟ້າເທິງແມ່ນ້ຳຂອງນຳມາເຊິ່ງຜົນກະທົບທີ່ຮ້າຍແຮງ (Dams on the Mekong are Having Devastating Effects) ແຫຼ່ງທີ່ມາ: Joureyman Pictures YouTube channel https://www.youtube.com/watch?v=enqIMBintc
---	---

ເອກະສານອ້າງອີງ

ณรงค์กรณ์ รอดทรัพย์. (2555). ปีติบริบไทย: ภาพสะท้อนแห่งความไม่เสมอภาค ระหว่างชายหญิงในสังคมเอเชีย
Patriarchy: The Reflection of the Inequality between Male and Female in
Asian society. วารสารวิชาการออนไลน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 4(2), 31. สืบค้นจาก
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/bruj/article/view/75658/60928>

สัณฐิตา กาญจนพันธุ์. (2554). ความคิดสีเขียว วากรรม และความเคลื่อนไหว. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคมและ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Agarwal, B. (1994). Gender and command over property: A critical gap in economic
analysis and policy in South Asia. World Development. 22, 1455-1478. doi:
[https://doi.org/10.1016/0305-750X\(94\)90031-0](https://doi.org/10.1016/0305-750X(94)90031-0)

AMAZE Org. (2019, December 5). Sex Assigned at Birth and Gender Identity: What Is The
Difference? [Video file]. Retrieved from
<https://www.youtube.com/watch?v=Y19kYh6k7ls>

Brown, S. (2019). Difference Between Feminism and Gender Equality. Difference
Between Similar Terms and Objects. Retrieved 3 March 2022, from
<http://www.differencebetween.net/miscellaneous/culture-miscellaneous/difference-between-feminism-and-gender-equality/>

Bureau of International Information Programs, United States Department of State.
(2012). Global Women's Issues: Women in the World Today. Retrieved 30
December 2020, from
<https://ecampusontario.pressbooks.pub/womenintheworld/chapter/chapter-11-women-and-the-environment/>

Canadian Institutes of Health Research. (2020). Sex and Gender Science Chairs. Retrieved
5 January 2020, from <https://cihr-irsc.gc.ca/e/51596.html>

Cross, K., (2018). Sex and gender: What is the difference?. Retrieved 4 January 2020, from
<https://www.medicalnewstoday.com/articles/232363>

Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (n.d.). Water and gender.
Retrieved 5 January 2020, from <http://www.fao.org/land-water/water/watergovernance/water-gender/en/>

Gender Spectrum. (2019). Understanding Gender. Retrieved 9 January 2020, from
<https://genderspectrum.org/articles/understanding-gender>

HARRIS, M. (2018). Women must be central to Mekong dam decisions. Retrieved 24
December 2020, from
<https://www.bangkokpost.com/opinion/opinion/1424310/women-must-be-central-to-mekong-dam-decisions>

- iLaw. (2018). ทำความรู้จัก CEDAW กับ หลักการความเสมอภาค. Retrieved 30 December 2020, from <https://www.facebook.com/iLawClub/posts/10160224745535551/>
- IUCN. (2018). Women as change-makers in the governance of shared Retrieved 5 January 2020, from <https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2018-036-En.pdf>
- IUCN and Oxfam. (2018). Gender and water governance in the Mekong region. Retrieved 4 January 2020, from https://www.iucn.org/sites/dev/files/content/documents/2018/final_gender_report_mekong_water_governance_17_july.pdf
- Lumen Learning. (n.d.). Module 9: Gender, Sex, and Sexuality. Retrieved 3 January 2020, from <https://courses.lumenlearning.com/wm-introductiontosociology/chapter/sex-and-gender/>
- Mago, P., & Gunwal, I. (2019). Role of Women in Environment Conservation. doi: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3368066>
- Narciso, R. (2013). The Impact of Mekong Dams on Women. Retrieved 24 December 2020, from <https://wle-mekong.cgiar.org/women-and-dams/>
- O'Donnell, G. (2019). LESSON PLAN: 'Feminism is for Everybody': Celebrating Women's History Month and How Gender Intersects with Other Identities. Retrieved 5 January 2020, from <https://diversityis.com/lesson-plan-feminism-is-for-everybody-celebrating-womens-history-month-and-how-gender-intersects-with-other-identities>
- Oxford Committee for Famine Relief. 2015. Water Governance, Dams and Rivers Curriculum Facilitators' Guide. n.p.:Oxfam
- Pavlic, B., Ruprecht, L., & Sam-Vargas, S. (2000). Gender equality and equity: a summary review of UNESCO's accomplishments since the Fourth World Conference on Women, Beijing 1995. Retrieved 5 January 2020, from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000121145>
- Pryzgoda, J., & Chrisler, J. (2000). Definitions of Gender and Sex: The Subtleties of Meaning. Sex Roles. 43, 553-569. doi: <https://doi.org/10.1023/A:1007123617636>
- Ribot, J and Peluso, N (2003). "A theory of access". Rural Sociology. 68(2), 153-181
- Rocheleau, D. (et al.) (1996). Feminist Political Ecology: Global Issues and Local Experiences. Routledge, New York.
- Schalager, E and Ostrom, E. (1992). "Property-rights regimes and natural resources: A Conceptual analysis. Land Economics, 68 (3), 249-262
- Sida's international work. (2016). GENDER AND THE ENVIRONMENT. Retrieved 4 January 2020, from <https://cdn.sida.se/publications/files/-gender-and-the-environment.pdf>
- Sikor, et al. (2017). Property Rights Regimes and Natural Resources: A Conceptual Analysis Revisited. World Development, Vol. 93, pp. 337-349

- The international river and Oxfam. (2020). Transforming power A gender guide for organisations campaigning on dams and for rivers. Retrieved 4 January 2020, from <https://www.internationalrivers.org/wp-content/uploads/sites/86/2020/09/Gender-Guide-English-single-pages.pdf>
- The news minute. (2016). Understanding sex and gender: They are connected, but not interdependent. Retrieved 1 January 2020, from <https://www.thenewsminute.com/article/understanding-sex-and-gender-they-are-connected-not-interdependent-44437>
- Tseng, J. (2008). Sex, Gender, and Why the Differences Matter. *Virtual Mentor*, 10(7), 427-428. doi: 10.1001/virtualmentor.2008.10.7.fred1-0807
- UNICEF Georgia. (2018, April 25). UN Sustainable Development Goals - Overview [Video file]. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=M-iJM02m_Hg
- United Nations Human Rights. (n.d.). CEDAW in your daily life. Retrieved 30 December 2020, from <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/DailyLife.aspx>
- UN Women. (n.d.). About UN Women. Retrieved 5 January 2020, from <https://www.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>
- Weaving Bonds Across Borders. (2019). Where the Rivers Meet: Our Future Community Leaders. Retrieved 5 January 2020, from http://www.weavingbondsacrossborders.org/wordpress/wp-content/uploads/2019/06/Book_Where-the-Rivers-Meet_for-Web.pdf
- Wikipedia, the free encyclopedia. (2021). UN Women. Retrieved 5 January 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/UN_Women
- Women Human Rights Defenders. (2020). 2020 CEDAW Progress Report Card (Thai version). Retrieved 30 December 2020, from https://www.protectioninternational.org/sites/default/files/final_cedaw_2020_edit_new_270263.pdf

